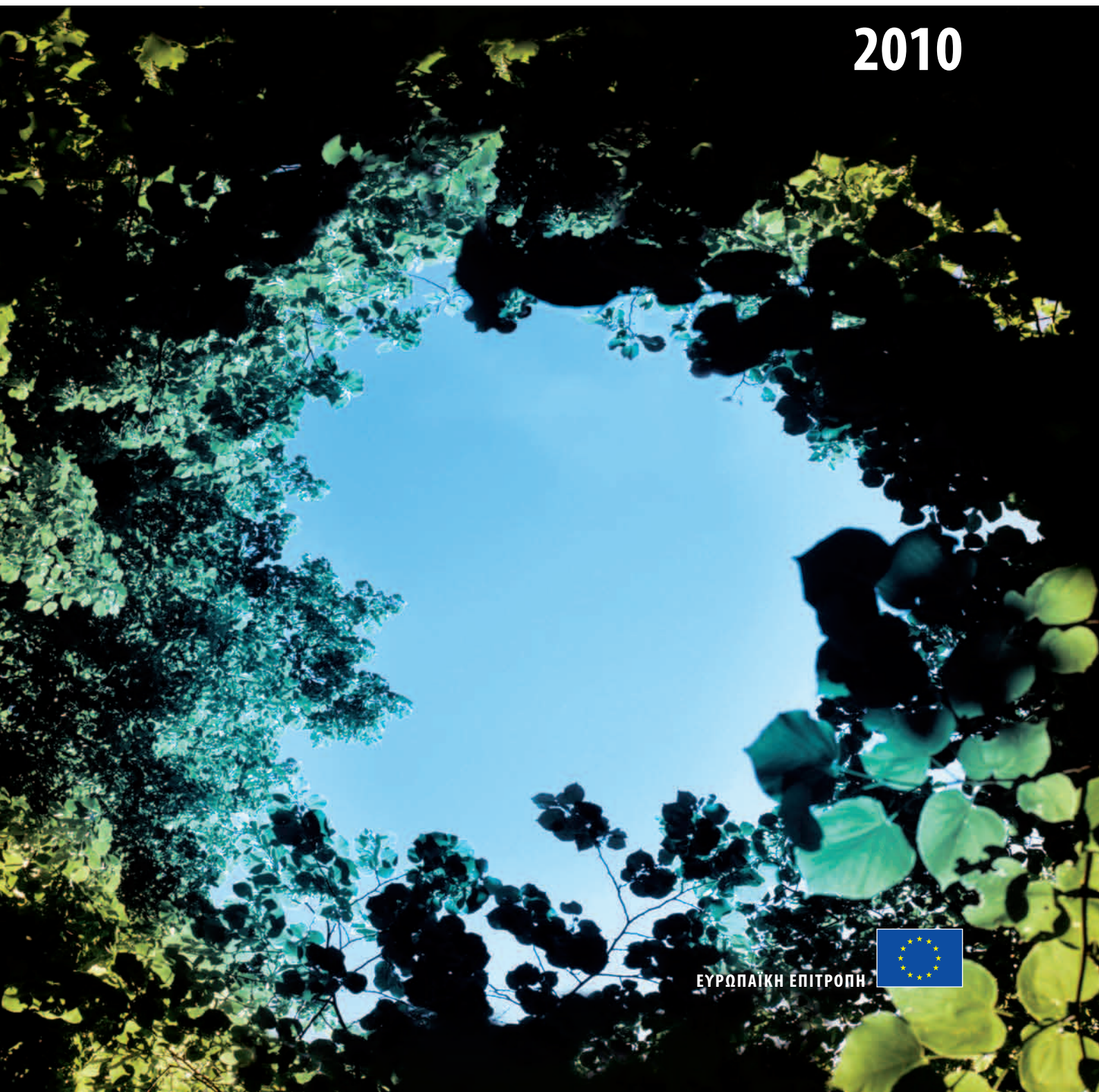

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2010

**Γενική Έκθεση για τη Δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης —
2010**

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Εκδόσεις
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Η *Γενική Έκθεση για τη Δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης — 2010*
εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 16 Φεβρουαρίου 2011
με τα στοιχεία εγγράφου SEC(2011) 189.

<http://europa.eu/generalreport/el/welcome.htm>

Εικόνα εξωφύλλου: © Corbis

2011 — 136 σ. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-17463-6

doi:10.2775/59110

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2011

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με την προϋπόθεση ότι θα αναφέρεται η πηγή.
Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή μεμονωμένων φωτογραφιών απαιτείται
απευθείας άδεια από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΟ ΧΛΩΡΙΟ (ECF)

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 7 EUR

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
----------	---

1 ΟΔΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ 6

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	8
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΚΗ	9
ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	12
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	16
ΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ	16
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	17
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	19
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	21
Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» — ΜΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΞΥΠΝΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ	22
ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ — ΟΙ ΕΠΤΑ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	23
ΕΠΑΝΑΔΡΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ	30

2 ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ 34

ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ	36
Η ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	38
ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ: ΜΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΗΣ ΕΥΡΩΠΗ	44
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	49
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	49
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ	51
ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	54
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	56
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	58
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	60
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	60

3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 64

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	66
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	67
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ	68
ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	69
ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	71
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ	71
ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	72

ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ	73
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ ΣΤΟ ΚΑΝΚΟΥΝ	75
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΝΚΟΥΝ	76
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	77
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	77
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΕΙΦΟΡΙΑ	78
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ	79

4 Η ΕΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	84
ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	86
ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΜΜΑΧΙΩΝ	87
ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ, ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	91
ΕΜΠΟΡΙΟ — ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	95
ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ	99
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ	102
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ	103
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	105

5 ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ Η ΕΕ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ	110
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ	112
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ	113
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	113
ΣΧΕΔΙΟ ΕΥΡΩΠΗ 2030	114
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	114
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	114
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	115
ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ	118
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	119
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	121
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	121
Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ	122
ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ	122
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	122
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	123
ΕΞΥΠΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	123
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	124
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ	125
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ	126
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	128
Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ 2011	128
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	132

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 2010 θα μείνει στη μνήμη μου ως ένα από τα πλουσιότερα σε γεγονότα έτη στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ήταν ένα έτος στο οποίο κυριάρχησε η κρίση του δημόσιου χρέους που επηρεάζει τη ζώνη του ευρώ. Κάποιες φορές ήταν δύσκολο να προβλεφθεί η εξέλιξη της κατάστασης. Κάποιες φορές αναγκαστήκαμε να λειτουργήσουμε στα όριά μας. Κάποιες άλλες στιγμές υποχρεωθήκαμε να λάβουμε έκτακτα μέτρα. Το ότι κατορθώσαμε να αντιμετωπίσουμε τη λαίλαπα αποδεικνύει την αποφασιστικότητα και την αλληλεγγύη που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η κρίση του δημόσιου χρέους έδειξε ότι η αλληλεξάρτησή μας είναι μεγαλύτερη παρά ποτέ. Ένα πρόβλημα μιας χώρας μπορεί γρήγορα να γίνει πρόβλημα για όλους. Η ανταπόκριση μιας κυβέρνησης επηρεάζει άμεσα τις εναλλακτικές επιλογές άλλων κυβερνήσεων, είτε εντός είτε εκτός της ζώνης του ευρώ. Για τον λόγο αυτό αντιδράσαμε με ισχυρή αποφασιστικότητα προκειμένου να επιτύχουμε τη δημοσιονομική εξυγίανση, όχι ως αυτοσκοπό, αλλά ως μέσο για την εξασφάλιση της μελλοντικής μας ανάπτυξης, απασχόλησης και ευημερίας. Διδασκόμαστε από τα λάθη του παρελθόντος με την εφαρμογή αποφάσεων που αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο όλοι μας θα συμπεριφερόμαστε στο μέλλον.

Το 2010 εγκρίναμε τα δημοσιονομικά προγράμματα για την Ελλάδα και την Ιρλανδία και εγγυηθήκαμε τη σταθερότητα του ευρώ. Η συμφωνία για δίκτυ ασφαλείας 750 δισεκατομμυρίων ευρώ, που εγκρίθηκε τον Μάιο, και η ανάληψη δέσμευσης για τη σύσταση μόνιμου ταμείου κρίσης το 2013 ήταν τα βήματα που είχαν ζωτική σημασία για την παροχή της απαιτούμενης σταθερότητας.

Οδήγησαν στη δέσμευση των 27 κρατών μελών να μη βρεθούμε ποτέ ξανά στην κατάσταση αυτή. Γι' αυτό τον λόγο η Επιτροπή έχει παρουσιάσει νομοθετικές προτάσεις για μια νέα προσέγγιση σε θέματα οικονομικής διακυβέρνησης. Ελπίζω ότι η νομισματική μας ένωση θα συμπληρωθεί σύντομα με την οικονομική ένωση που έχει τόσο πολύ καθυστερήσει.

Παρείχαμε, επίσης, αποτελεσματική εποπτεία και ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών μας αγορών. Πριν από ένα χρόνο, λίγοι θα πίστευαν ότι την 1η Ιανουαρίου 2011 θα θέταμε σε εφαρμογή ένα νέο σύστημα εποπτείας των χρηματοπιστωτικών μας αγορών. Πιστεύω ακράδαντα ότι αυτό είναι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα με τα οποία η Ευρώπη μπορεί να δείξει ότι επιτυγχάνει την αλλαγή.

Είναι σαφές ότι το 2011, χρονιά που μόλις άρχισε, θα καθορίσει το είδος της Ευρώπης που θα αναδυθεί στο μέλλον.

Η οικοδόμηση της οικονομικής ανάκαμψης θα εξακολουθήσει να είναι εξίσου σημαντική και τους επόμενους δώδεκα μήνες. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη δημοσιονομική εξυγίανση, στις διαρθρωτικές αλλαγές και στις μεταρρυθμίσεις που αφορούν την ανάπτυξη.

Στον πυρήνα της νέας μας προσέγγισης θα βρίσκεται το νέο «ευρωπαϊκό εξάμηνο», το οποίο συνδυάζει αυστηρότερους δημοσιονομικούς κανόνες, ενισχύοντας το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με αποτελεσματικό οικονομικό συντονισμό. Τα ανωτέρω, μαζί με την έγκριση των προτάσεων της Επιτροπής για την οικονομική διακυβέρνηση, που αναμένεται πριν από το καλοκαίρι, θα αποτελέσουν ένα ποιοτικό άλμα ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης των οικονομικών προβλημάτων στην Ευρώπη.

Από την ενέργεια μέχρι την καινοτομία, από το ψηφιακό θεματολόγιο μέχρι την εκπαίδευση, από τη βιομηχανία μέχρι το περιβάλλον, είναι αναγκαίο να τονώσουμε την ανάπτυξη στη νέα οικονομία της Ευρώπης. Δεν μπορούμε να επιστρέψουμε στις ανισορροπίες που επικρατούσαν πριν από την κρίση. Μόνο μέσα από νέες μορφές ανάπτυξης θα κατορθώσουμε να αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη και να δημιουργήσουμε απασχόληση. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει προτάσεις σε όλους αυτούς τους τομείς προκειμένου να διαθέτουμε μια μεσοπρόθεσμη στρατηγική που θα μας στηρίζει κατά τη βραχυπρόθεσμη διαχείριση των κρίσεων.

Στη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών ξεκινήσαμε τη συζήτηση για τον καλύτερο τρόπο επένδυσης των πόρων της Ευρώπης. Επιθυμία μου είναι να δω την Ευρωπαϊκή Ένωση να επικεντρώνεται σε δράση που θα βοηθήσει τις οικονομίες μας να αναπτυχθούν και θα ενισχύσει την απασχόληση. Πρέπει να επενδύσουμε τα χρήματά μας σε ό,τι θα μας αποδώσει τη μεγαλύτερη αξία. Πρέπει, επίσης, να τα επενδύσουμε σε ενέργειες που δίνουν ώθηση στην απασχόληση και στην επίτευξη των στόχων της ευρωπαϊκής μας ατζέντας. Η ποιότητα των δαπανών θα πρέπει να είναι το μέτρο σύγκρισης για όλους μας.

Σύμφωνα με την προσέγγισή μου, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να παρέχει προσιτή αξία και πραγματικά οφέλη στους πολίτες της. Είναι ανάγκη να αυξήσουμε τα οφέλη που προκύπτουν από την ενιαία αγορά για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Είναι ανάγκη να προστατεύσουμε καλύτερα τους καταναλωτές και να εξασφαλίσουμε τη δυνατότητα θεμιτού ανταγωνισμού των επιχειρήσεων σε διασυνοριακό επίπεδο.

Η Ευρώπη πρέπει επίσης να διαθέτει μια ενιαία αγορά δικαιωμάτων και αξιών των πολιτών της. Μια θεμελιώδης διάσταση της Ευρώπης μας είναι η οικοδόμηση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Καταβάλλουμε εντατικές προσπάθειες για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης της Στοκχόλμης. Θα δώσουμε πραγματική ώθηση στα θέματα του ασύλου και της νόμιμης και παράνομης μετανάστευσης.

Ο τρόπος με τον οποίο η Ευρώπη μπορεί να προβληθεί καλύτερα στον κόσμο, τόσο από πολιτική όσο και από οικονομική άποψη, δεν είχε ποτέ άλλοτε μεγαλύτερη σημασία. Καθώς οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις του 21ου αιώνα αρχίζουν να διαμορφώνονται, η Ευρώπη θα πρέπει να αδράξει την ευκαιρία να καθορίσει το μέλλον της. Ανυπομονώ να δω την Ένωση να διαδραματίζει, στις παγκόσμιες υποθέσεις, τον ρόλο που αντιστοιχεί στην οικονομική της βαρύτητα. Οι εταιρείες μας παρακολουθούν και προσδοκούν τη δέσμευσή μας ως Ευρώπης, και όχι απλά ως 27 μεμονωμένων χωρών. Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης αποτελεί μεγάλο βήμα προόδου προκειμένου να υπάρχει συνοχή στην εξωτερική μας δράση. Από την G20 μέχρι το αναπτυξιακό πρόγραμμα για τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας, είμαι περήφανος που η Επιτροπή συμβάλλει, πλέον, σε έναν πολύ πιο θετικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2010 ήταν έτος εφαρμογής πολιτικών που κάνουν τη διαφορά για τους πολίτες μας. Για να επιτευχθεί αυτό, επιφέραμε σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των θεσμικών μας οργάνων. Είχα την τιμή να είμαι επικεφαλής μιας νέας ομάδας επιτρόπων. Ο πρώτος χρόνος ήταν δύσκολος, αλλά είμαι περήφανος για τον κεντρικό ρόλο που διαδραμάτισε η Επιτροπή στην καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμέσου της οικονομικής κρίσης και στον σχεδιασμό της πολιτικής ανταπόκρισης. Οι προτάσεις της Επιτροπής καθόρισαν το πρόγραμμα δράσης και παρέιχαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τη βάση για λήψη των κύριων στρατηγικών αποφάσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει πλέον καταστεί αυτόνομο θεσμικό όργανο και διαθέτει μόνιμο πρόεδρο. Πρόκειται για θετική εξέλιξη που παρέχει σταθερότητα και συνοχή στην εκπροσώπηση των 27 κρατών μελών. Με ένα ανανεωμένο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που διαθέτει νέες αρμοδιότητες, διαθέτουμε για τα επόμενα χρόνια το σταθερό θεσμικό πλαίσιο που απαιτείται ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να βγει ενισχυμένη από την παρούσα κρίση.

Η Γενική Έκθεση του 2010 παρέχει λεπτομερή επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης του περασμένου έτους. Ελπίζω να αποτελέσει το έναυσμα για περισσότερη συζήτηση σχετικά με το έργο μας.

José Manuel Barroso

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΟΔΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ

Οι προκλήσεις που εμφανίστηκαν στην οικονομική σταθερότητα της ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους αντιμετωπίστηκαν με αποφασιστικότητα από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Η ΕΕ αντιμετώπισε τις άμεσες απειλές για τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας και της Ιρλανδίας, και για τη σταθερότητα του ευρώ.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις πολλές προκλήσεις που εμφανίστηκαν στη διάρκεια του έτους, η ΕΕ έδρασε γρήγορα και αποφασιστικά με σκοπό να ενισχύσει τη βραχυπρόθεσμη σταθεροποίηση. Στη συνέχεια ξεκίνησε μια φιλόδοξη δράση μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής εξυγίανσης και μεταρρύθμισης της δημοσιονομικής και οικονομικής εποπτείας.

Ο γρήγορος σχεδιασμός και η εφαρμογή, κατά πρώτον, μιας δανειακής διευκόλυνσης έκτακτης ανάγκης για την Ελλάδα και, στη συνέχεια, συμπληρωματικών μηχανισμών προσωρινής χρηματοδοτικής στήριξης για το σύνολο της ζώνης του ευρώ, επέτρεψαν στην Ελλάδα να αρχίσει να επανορθώνει τα εσωτερικά οικονομικά της. Αργότερα, εντός του έτους, αυτή η γρήγορη απόκριση κατέστησε δυνατή και την περιστολή των κινδύνων που οφείλονταν στις οξείες οικονομικές δυσκολίες της Ιρλανδίας. Επίσης, ελήφθησαν μέτρα για τη δημιουργία μόνιμου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, ο οποίος θα τεθεί σε εφαρμογή το 2013.

Παράλληλα, καθιερώθηκαν νέοι έλεγχοι για το χρηματοπιστωτικό σύστημα, με σκοπό να αποτραπεί η επανεμφάνιση των προβλημάτων που προκάλεσαν την κρίση των δύο τελευταίων ετών. Στο μεταξύ, η ΕΕ συνεργάστηκε με διεθνείς εταίρους επιδιώκοντας κοινή δράση για ζητήματα σχετικά με την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, η οποία μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη και τη σταθερότητα, να προωθήσει το εμπόριο και να εξασφαλίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού.

Οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα δεκαετές πρόγραμμα για τη μετάβαση στην υψηλή, αειφόρο ανάπτυξη. Αυτή η στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁽¹⁾, βασισμένη στις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής που παρουσίασε ο πρόεδρος Barroso για τη νέα Επιτροπή στα τέλη του 2009, θα μεγιστοποιήσει τα πλεονεκτήματα της ΕΕ, ιδίως την ενιαία αγορά, και θα την εξοπλίσει για επιτυχία σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Προβλέπει την πλήρη δέσμευση των κρατών μελών και προσδιορίζει συγκεκριμένους τομείς δράσης για να υλοποιηθούν οι φιλοδοξίες.

Σε σύνδεση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η προσέγγιση της ΕΕ για το εμπόριο, τις επιχειρήσεις, τον ανταγωνισμό και την ενιαία αγορά τελειοποιείται και επικαιροποιείται. Το πλήρες φάσμα των πολιτικών —από την απασχόληση ως το περιβάλλον, από τα δικαιώματα των πολιτών ως τη συνοχή— αναπροσανατολίζεται ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα οφέλη θα γίνονται αισθητά σε ολόκληρη την ΕΕ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Όπως κατέδειξαν τόσο έκδηλα τα γεγονότα του έτους, οτιδήποτε συμβαίνει σε κάθε κράτος μέλος μπορεί να έχει επιπτώσεις σε όλα τα άλλα. Για την αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας στην ΕΕ ως σύνολο, ήταν απαραίτητη η στήριξη στα κράτη μέλη που είχαν περισσότερο ανάγκη. Η αρχή της αλληλεγγύης της ΕΕ έλαβε πολύ απτή μορφή εφόσον η κοινή δράση επέφερε σταθερότητα στα εσωτερικά οικονομικά των κρατών μελών μέσω της παροχής πρόσβασης σε πίστωση. Σε απάντηση στις προκλήσεις που αντιμετώπιζε η Ελλάδα, και για την εξασφάλιση δημοσιονομικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ, η ΕΕ συγκρότησε γρήγορα προσωρινούς μηχανισμούς για τη χορήγηση των απαραίτητων δανείων, σε συνδυασμό με αυστηρούς όρους πολιτικής ώστε να επαναφερθούν οι οικονομίες σε υγιείς βάσεις. Έτσι, ενίσχυσε την εμπιστοσύνη στα δημόσια οικονομικά της ζώνης του ευρώ και την αξιοπιστία του νομίσματος. Επίσης, ενίσχυσε την ευθύνη ιδίως των κρατών μελών που αντιμετώπιζαν αυξανόμενο χρέος, και τα οποία έλαβαν ίδια δραστικά μέτρα για τη σταθεροποίηση των δημοσίων οικονομικών τους.

«Οι κορυφαίες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αυτή τη στιγμή είναι η οικονομική διακυβέρνηση, η ενιαία αγορά, η καινοτομία, η βιομηχανική πολιτική, οι θέσεις απασχόλησης».
José Manuel Barroso, 14 Οκτωβρίου

Τα γεγονότα —και οι προτεινόμενες λύσεις— οδήγησαν επίσης σε αυξανόμενη συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Έγινε εμφανές ότι για να εξασφαλιστεί το μέλλον της ΕΕ και των πολιτών της τα κράτη μέλη πρέπει να χειρίζονται αυστηρότερα τον τρόπο λειτουργίας των εθνικών οικονομιών τους. Γι' αυτό, η ΕΕ έλαβε μέτρα για την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό της οικονομικής διακυβέρνησης εντός της ζώνης του ευρώ και στην ευρύτερη ΕΕ, ενισχύοντας τον συντονισμό των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης έμφασης στην παρακολούθηση της ανταγωνιστικότητας. Μια ειδική ομάδα υπό την προεδρία του Herman Van Rompuy, προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, διατύπωσε ορισμένες προτάσεις που ζητούν αυστηρότερη τήρηση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και δημοσιονομική σύνεση. Η ΕΕ μερίμνησε επίσης ώστε να καταστήσει αυστηρότερους τους κανόνες που διέπουν την οικονομική και νομισματική ένωση της ΕΕ, με ενέργειες που περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, την ενισχυμένη επιτήρηση των προσχεδίων των εθνικών προϋπολογισμών και την ενίσχυση των κυρώσεων κατά των κρατών μελών που ακολουθούν ανεύθυνες δημοσιονομικές πολιτικές.

Η γερμανίδα καγκελάρια Angela Merkel και ο γάλλος πρόεδρος Nicolas Sarkozy συνοδεύουν τον Γεώργιο Παπανδρέου, πρωθυπουργό της Ελλάδας, του πρώτου κράτους μέλους που έλαβε βοήθεια από την ΕΕ.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΚΗ

Η ΕΕ έλαβε μέτρα για να εξασφαλίσει την οικονομική σταθερότητα, πρώτα μέσω της υπό όρους οικονομικής βοήθειας για την Ελλάδα και κατόπιν μέσω των μηχανισμών για τη ζώνη του ευρώ και την ΕΕ συνολικά. Τον Μάιο παρασχέθηκε ειδική πρόσβαση σε προσωρινή χρηματοδότηση στην Ελλάδα διότι αυτή δεν ήταν σε θέση να συγκεντρώσει χρήματα στις χρηματαγορές με προσιτά επιτόκια επειδή οι επενδυτές εφοβούντο αδυναμία της χώρας να εξοφλήσει τα χρέη της. Η συμφωνία^(?) βάσει της οποίας τα κράτη μέλη [μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)] διέθεσαν 110 δισεκατ. ευρώ βασιζόταν σε αυστηρούς όρους, σε ένα ολοκληρωμένο και φιλόδοξο πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και σε συνεχή παρακολούθηση. Η δέσμη μέτρων προστατεύει την Ελλάδα από την ανάγκη να συγκεντρώνει χρήματα στις αγορές για διάστημα έως δύο ετών, μετά το οποίο αναμένεται ότι θα επανέλθει σε χρηματοδότηση μέσω των αγορών.

Η ΕΕ κινήθηκε με μεγάλη ταχύτητα, παρέχοντας οικονομική στήριξη υπό μορφή εγγύησης μέσα σε δέκα ημέρες από την υποβολή του αιτήματος. Η ταχεία παροχή αυτής της βοήθειας ήταν ακόμα πιο αξιοπρόσεκτη αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι Συνθήκες της ΕΕ δεν προέβλεπαν ρητώς μέσα για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας έκτακτης κατάστασης. Οι ηγέτες της ζώνης του ευρώ χρειάστηκε να συγκροτήσουν άμεσα έναν μηχανισμό χρηματοοικονομικής διάσωσης που θα ήταν πλήρως σύμφωνος με τη νομοθεσία τόσο της ΕΕ όσο και των κρατών μελών. Η Επιτροπή διαδραμάτισε εξέχοντα ρόλο στον σχεδιασμό και την έγκριση της δέσμης μέτρων, συγκέντρωσε τις διμερείς συνεισφορές σε ένα κοινό δάνειο και διαπραγματεύθηκε τους όρους με τις ελληνικές αρχές.

«Η πρόθεσή μας είναι σαφής. Οι επικεφαλής κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ είναι σαφώς αποφασισμένοι να πράξουν οτιδήποτε είναι απαραίτητο για την εξασφάλιση της σταθερότητας σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ.» Herman Van Rompuy, Βρυξέλλες, 16 Δεκεμβρίου

ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΤΡΟΠΟ Η ΕΕ ΒΟΗΘΗΣΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Τον Μάιο, η ΕΕ και το ΔΝΤ διέθεσαν στην Ελλάδα 110 δισεκατ. ευρώ.

Τον Δεκέμβριο, 85 δισεκατ. ευρώ διατέθηκαν στην Ιρλανδία από την ΕΕ, τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία και τη Δανία, το ΔΝΤ και το Υπουργείο Οικονομικών της Ιρλανδίας και τα εθνικά αποθεματικά συνταξιοδοτικά ταμεία.

© AP/Reporters

Στη συνέχεια, ως απόκριση στις ευρύτερες ανησυχίες για τη μετάδοση των κινδύνων στη ζώνη του ευρώ, μια μεταγενέστερη και ακόμη πιο φιλόδοξη κοινή προσπάθεια όλων των οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών δημιούργησε —το Σαββατοκύριακο από 7 έως 9 Μαΐου— δύο προσωρινούς μηχανισμούς στήριξης για τα κράτη μέλη. Διατέθηκαν συνολικά 500 δισεκατ. ευρώ, που αποτελούνται από έναν μηχανισμό σταθεροποίησης ύψους 60 δισεκατ. ευρώ για όλα τα κράτη μέλη, τον οποίο διαχειρίζεται η Επιτροπή (τον ονομαζόμενο «Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης» – EFSM) και μια διακυβερνητική διευκόλυνση ύψους 440 δισεκατ. ευρώ για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ (την ονομαζόμενη «Ευρωπαϊκή Διευκόλυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας» – EFSF), την οποία διαχειρίζεται ένας ειδικά δημιουργημένος φορέας^(?). Το ποσό αυτό συμπληρώθηκε με πρόσθετο ποσό 250 δισεκατ. ευρώ από το ΔΝΤ. Αυτό το πρωτοφανές τριετές πρόγραμμα σταθεροποίησης, η πρόσβαση στο οποίο γίνεται υπό αυστηρούς όρους, εγγυάται μια ιδιαίτερα αποτελεσματική προσωρινή στήριξη για τις χώρες της ζώνης του ευρώ που αντιμετωπίζουν υπέρμετρη αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων.

Συντονισμένη δράση σε επίπεδο ΕΕ επέτρεψε την περιστολή των κινδύνων που ανέκυψαν από τις μεγάλες οικονομικές δυσκολίες στην Ιρλανδία, όπου τα μέτρα λιτότητας προκάλεσαν εκτεταμένη δημόσια διαμαρτυρία.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (EFSM) διαθέτει 60 δισεκατ. ευρώ κατ' ανώτατο όριο και διοικείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που χρησιμοποιεί τον προϋπολογισμό της ΕΕ για να συγκεντρώνει χρήματα στις χρηματαγορές και να τα δανειζει στη συνέχεια σε ένα δικαιούχο κράτος μέλος. Η Ευρωπαϊκή Διευκόλυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) μπορεί να παρέχει μέχρι 440 δισεκατ. ευρώ για να βοηθήσει οποιαδήποτε χώρα της ζώνης του ευρώ αντιμετωπίζει κίνδυνο αδυναμίας εξόφλησης του δημόσιου χρέους της. Είναι φορέας ειδικού σκοπού που εκδίδει δικό του χρέος προκειμένου να χορηγεί δάνεια σε περίπτωση που μια χώρα της ζώνης του ευρώ αντιμετωπίζει σοβαρές οικονομικές δυσκολίες. Το χρέος της διευκόλυνσης είναι εγγυημένο από τα μέλη της ζώνης του ευρώ, καθώς και από τη Σουηδία και την Πολωνία, οι οποίες προσφέρθηκαν εθελοντικά να συμμετέχουν.

Στα τέλη Νοεμβρίου, η ιρλανδική κυβέρνηση ζήτησε χρηματοδοτική συνδρομή δεδομένου ότι η χώρα αντιμετώπιζε νέες δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοδότηση της δανειοληψίας της. Στο πλαίσιο έντονων συντονιστικών ενεργειών, το Συμβούλιο, η Επιτροπή και η ΕΚΤ συμφώνησαν ότι απαιτείται παροχή συνδρομής στην Ιρλανδία για να προστατευθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ΕΕ και στη ζώνη του ευρώ. Παρείχαν στήριξη στα πλαίσια του EFSM και του EFSF —που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά. Οι υπουργοί Οικονομικών επισημοποίησαν το δάνειο και τους όρους αυτού στις αρχές Δεκεμβρίου (4). Τα δάνεια χορηγούνται βάσει προγράμματος, το οποίο διαπραγματεύονται με τις ιρλανδικές αρχές η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΝΤ, σε συνεργασία με την ΕΚΤ. Το βασικό σε τρεις πυλώνες πρόγραμμα προβλέπει τα εξής: αναθεώρηση του ιρλανδικού τραπεζικού συστήματος, αποκατάσταση της φορολογικής βιωσιμότητας, μεταξύ άλλων, διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος της χώρας μέχρι το 2015 και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για ενίσχυση της μεγέθυνσης. Η ευρωπαϊκή βοήθεια (περιλαμβανομένων των διμερών δανείων) ανέρχεται σε 45 δισεκατ. ευρώ της δέσμης των 85 δισεκατ. ευρώ.

Η ΕΚΤ διατήρησε τα βασικά επιτόκια της σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, παράλληλα με ορισμένα έκτακτα μέτρα που σκοπό είχαν την εξασφάλιση αποτελεσματικής μεταβίβασης των πολύ χαμηλών επιτοκίων στην οικονομία και, τελικά, στις τιμές. Ένα πρόγραμμα για την αγορά κινητών αξιών της έδωσε τη δυνατότητα να αγοράζει δημόσια και ιδιωτικά ομόλογα της ζώνης του ευρώ, προκειμένου να εξασφαλιστεί βάθος και ρευστότητα σε δυσλειτουργικούς τομείς της αγοράς κρατικών ομολόγων, ώστε να αποκατασταθεί η εύρυθμη λειτουργία του μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΚΤ.

© AP/Reporters

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Jean-Claude Trichet, τόνισε επανειλημμένα την ικανότητα του ευρώ να ξεπεράσει την αναταραχή και ακολούθησε πολιτική διατήρησης των επιτοκίων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Συγχρόνως, πολλές χώρες άρχισαν να εφαρμόζουν μέτρα σταθεροποίησης για τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την αποκατάσταση της φορολογικής βιωσιμότητας εντός του κοινού πλαισίου που παρέχει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΕΕ. Η αλληλεγγύη της ΕΕ προς τα κράτη μέλη πρέπει να συνοδεύεται από την ανάληψη ευθύνης από πλευράς τους. Οι αυστηροί όροι που ρητά περιλαμβάνονται στους μηχανισμούς που δημιουργήθηκαν στη διάρκεια του έτους προϋποθέτουν ότι τα δικαιούχα κράτη αναλαμβάνουν πλήρως τον ρόλο τους για τη συγκράτηση των δημοσίων δαπανών και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που θα επανεξισορροπήσουν τα οικονομικά τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου συμφώνησε ότι τα κράτη μέλη θα δημιουργήσουν μόνιμο μηχανισμό αντιμετώπισης κρίσεων για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου διαβουλευθήκε με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με περιορισμένη τροποποίηση της Συνθήκης. Αποτέλεσμα ήταν η επίτευξη συμφωνίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου για τροποποίηση της Συνθήκης ώστε να είναι δυνατή η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM). Στόχος είναι να αντικατασταθούν η ΕFSF και ο ΕFSM από τον ESM, το 2013. Ο ESM θα ενεργοποιηθεί κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ σε περιπτώσεις που κινδυνεύει ολόκληρη η ζώνη του ευρώ.

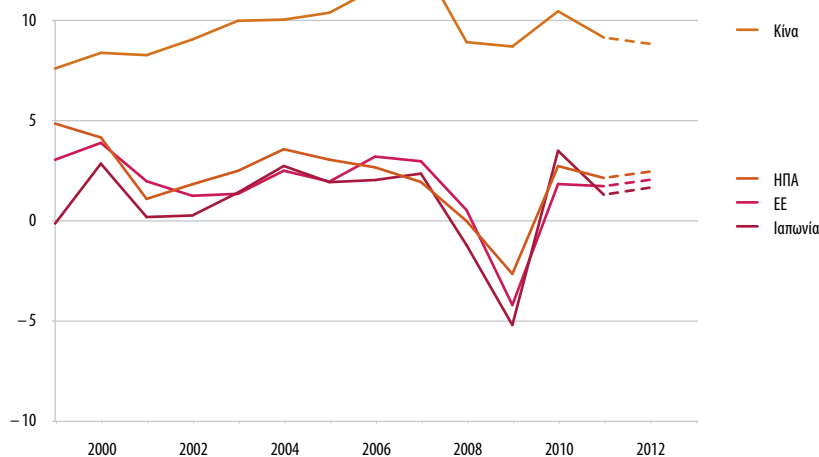
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Η ακόλουθη παράγραφος προστίθεται στο άρθρο 136 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

«3. Τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ δύνανται να δημιουργήσουν μηχανισμό σταθερότητας που θα ενεργοποιείται, εφόσον είναι απαραίτητο, για τη διασφάλιση της σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Η αιτούμενη στο πλαίσιο του μηχανισμού χρηματοοικονομική συνδρομή θα χορηγείται υπό αυστηρούς όρους.»

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ

Αύξηση του ΑΕγχΠ, πραγματική ετήσια μεταβολή (%)
Προβλέψεις για τα έτη 2011–2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΤΟ ΕΥΡΩ — ΜΙΑ ΥΓΙΗΣ ΑΞΙΑ ΕΝ ΜΕΣΩ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗΣ

Οι βασικές αρχές του ευρώ είναι ισχυρές. Επιτυγχάνει χαμηλό πληθωρισμό, ισορροπημένο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και ενισχύει μια αξιοσημείωτη οικονομική ανάπτυξη —και αποτελεί αποθεματικό νόμισμα για μεγάλο μέρος του κόσμου. Το ευρώ αντιστάθηκε στις πιέσεις που υπέστη κατά τη διάρκεια του έτους, παρά κάποια αστάθεια στη συναλλαγματική ισοτιμία του. Δεν υπήρξε κρίση του ευρώ. Οι δυσκολίες προέκυψαν επειδή μεμονωμένα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ δεν φρόντισαν τα δημόσια οικονομικά τους ούτε βελτίωσαν την ανταγωνιστικότητά τους.

ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η κρίση αποκάλυψε την έλλειψη σεβασμού των κανόνων για τη δημοσιονομική πειθαρχία και την αδυναμία να εξασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη ακολουθούν υγιείς οικονομικές πολιτικές με προσανατολισμό προς την ανταγωνιστικότητα. Κατά τη διάρκεια του έτους, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή εργάστηκαν από κοινού για την κατασκευή μιας νέας αρχιτεκτονικής για τη διόρθωση αυτών των βλαβερών ελλείψεων. Συμφώνησαν κατ' αρχήν να δημιουργηθούν τα εξής:

- ▶ Ένα ισχυρότερο καθεστώς εποπτείας, αυστηρότερο και ευρύτερο, που θα καλύπτει τις δημοσιονομικές, τις μακροοικονομικές και τις διαρθρωτικές πολιτικές, καθώς και τα κενά ανταγωνιστικότητας. Το καθεστώς θα αντικατοπτρίζει την αλληλεξάρτηση που έχει κεντρική θέση στην ευρωπαϊκή οικονομία. Προβλέπεται ένας πίνακας αποτελεσμάτων βασισμένος σε δείκτες για να εξασφαλίζεται ο έγκαιρος εντοπισμός μεγάλων και αυξανόμενων αποκλίσεων, πράγμα που θα προκαλεί τη διατύπωση συστάσεων για διορθωτικά μέτρα

Η Εσθονία υιοθετεί το ευρώ

Η ελκυστικότητα του ευρώ φάνηκε όταν η Εσθονία απέκτησε το δικαίωμα να καταστεί μέλος της ζώνης του ευρώ. Τον Ιούνιο, η ΕΕ δέχτηκε το αίτημά της να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα, προκειμένου να γίνει το 17ο μέλος της λέσχης τον Ιανουάριο του 2011. Η Εσθονία έχει μια υγιή οικονομία και επομένως πληροί τα κριτήρια προσχώρησης στη ζώνη του ευρώ. Κατάφερε να κρατήσει χαμηλά τον πληθωρισμό και τα επιτόκια. Το περασμένο έτος, η χώρα σημείωσε δημοσιονομικό έλλειμμα 1,7 % του ΑΕγχΠ, αρκετά κάτω από το όριο του 3 % της ΕΕ. Το δημόσιο χρέος ήταν επίσης χαμηλό —μόνο 7,2 % του ΑΕγχΠ. Η οικονομία είναι ιδιαίτερα ευέλικτη και, παρόλο που δεν είναι απρόσβλητη από την κρίση, έχει αποδείξει την ικανότητά της να λειτουργεί και να προσαρμόζεται υπό μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία για σχεδόν δύο δεκαετίες.

© Xinhua/Belga

Ο εσθονός υπουργός Οικονομικών, Jürgen Ligi, κρατά ένα συμβολικό κέρμα ευρώ κατά τη διάρκεια τελετής στις Βρυξέλλες.

—τα οποία θα υποστηρίζονται από αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιβολής. Οι νέες ρυθμίσεις θα προωθήσουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, την καινοτομία και το εμπόριο που θα μπορέσουν να επαναφέρουν την Ευρώπη στο σωστό δρόμο από άποψη βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης και να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης για το μέλλον.

- ▶ Αξιολόγηση από ομοτίμους των σχεδίων των εθνικών προϋπολογισμών —γνωστή ως το «ευρωπαϊκό εξάμηνο», δεδομένου ότι θα πραγματοποιείται κατά το πρώτο εξάμηνο κάθε έτους. Από το 2011, τα κράτη μέλη θα παρουσιάζουν τα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης στην Επιτροπή, για να ελέγχεται η συμμόρφωσή τους με τους κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα των απαραίτητων στοιχείων, συμφωνήθηκαν νέες εξουσίες ώστε να είναι δυνατή η επαλήθευση των στατιστικών των κρατών μελών. Η επανεξέταση θα λαμβάνει επίσης υπόψη τα σχέδια για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την εφαρμογή των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το αποτέλεσμα θα είναι η ενίσχυση της οικονομικής διαφάνειας και η πιο συλλογική προσέγγιση στην κατάρτιση προϋπολογισμών, που θα αποτελεί επίσης πλεονέκτημα για τα κράτη μέλη όταν θα σχεδιάζουν, θα συζητούν και θα εγκρίνουν τους εθνικούς προϋπολογισμούς τους. Στην πράξη, το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» θα εναρμονίζει τις διαδικασίες στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και των γενικών προσανατολισμών οικονομικής πολιτικής. Θα αφορά τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη μακροοικονομική σταθερότητα και πολιτικές για την ενίσχυση της μεγέθυνσης σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

- ▶ Ενίσχυση των βασικών κανόνων της οικονομικής και νομισματικής ένωσης —ειδικότερα σύμφιξη του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, νέα έμφαση στη χάραξη συνετής δημοσιονομικής πολιτικής μεσοπρόθεσμα και ισχυρότερη εστίαση στη διατήρηση του χρέους υπό έλεγχο. Προβλέπονται κυρώσεις

για τα κράτη μέλη με δημοσιονομικές πολιτικές που δεν είναι σύμφωνες με την ευρωπαϊκή διάσταση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης, να δοθεί προτεραιότητα στην εποπτεία του χρέους, με ψήφισμα που εξέδωσε τον Μάιο σχετικά με τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Νομοθεσία για καλύτερη οικονομική διακυβέρνηση

Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή εξέδωσε ολοκληρωμένη δέσμη νομοθετικών μέτρων για την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ και στη ζώνη του ευρώ. Η δέσμη νομοθετικών μέτρων στοχεύει στη διεύρυνση και ενίσχυση της εποπτείας των δημοσιονομικών πολιτικών, καθώς και των μακροοικονομικών πολιτικών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Προβλέπει επίσης μηχανισμούς επιβολής για τα κράτη μέλη που δεν συμμορφώνονται.

Τέσσερις από τις έξι προτάσεις αφορούν δημοσιονομικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης μιας ευρείας μεταρρύθμισης του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, έτσι ώστε οι κυρώσεις να είναι φυσική συνέπεια για τις χώρες που δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους. Δύο άλλοι κανονισμοί αποσκοπούν στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση νεοεμφανιζόμενων μακροοικονομικών ανισορροπιών εντός της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ.

- ▶ Ένας κανονισμός που ενισχύει τον προληπτικό ρόλο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης⁽⁵⁾, ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη ακολουθούν συνετές δημοσιονομικές πολιτικές όσο οι συνθήκες είναι καλές προκειμένου να συγκεντρώσουν τις απαραίτητες αποταμιεύσεις για τις δύσκολες εποχές. Ο έλεγχος των δημόσιων οικονομικών θα βασίζεται στη χάραξη συνετής δημοσιονομικής πολιτικής και η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει προειδοποίηση σε περίπτωση σημαντικών αποκλίσεων.
- ▶ Ένας κανονισμός που ενισχύει τον διορθωτικό ρόλο του Συμφώνου⁽⁶⁾ έτσι ώστε οι εξελίξεις όσον αφορά το χρέος να παρακολουθούνται πιο στενά και να μπορεί να γίνει επίκληση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος σε περίπτωση αποκλίσεων. Τα κράτη μέλη των οποίων το χρέος υπερβαίνει το 60 % του ΑΕγχΠ, θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για τη μείωσή του με ικανοποιητικό ρυθμό. Ο κανονισμός καθορίζει ότι μια αναλογία χρέους προς το ΑΕγχΠ μεγαλύτερη από 60 % μειώνεται επαρκώς εάν η απόστασή της σε σχέση με το 60 % έχει μειωθεί κατά τα τρία προηγούμενα έτη με ρυθμό της τάξης του 1/20ού ετησίως. Η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος μπορεί να κινηθεί σε περίπτωση αποκλίσεων.
- ▶ Ένας κανονισμός για την αποτελεσματική επιβολή της δημοσιονομικής εποπτείας στη ζώνη του ευρώ⁽⁷⁾, που υποστηρίζει τις αλλαγές στο Σύμφωνο μέσω νέας δέσμης βαθμιαίων οικονομικών κυρώσεων για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Στα προληπτικά μέτρα, μια τοκοφόρος κατάθεση θα πρέπει να είναι η συνέπεια σημαντικών αποκλίσεων από τη χάραξη συνετής δημοσιονομικής πολιτικής. Στο διορθωτικό μέρος, μια άτοκη κατάθεση ύψους 0,2 % του ΑΕγχΠ θα επιβάλλεται σε περίπτωση απόφασης περί υπαγωγής μιας χώρας στο καθεστώς του υπερβολικού ελλείμματος. Αυτό θα μετατρέπεται σε πρόστιμο σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τη σύσταση για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος. Για να εξασφαλιστεί η επιβολή, ένας μηχανισμός «αντίστροφης ψηφοφορίας» θα χρησιμοποιηθεί για την επιβολή κυρώσεων: αυτό σημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής για επιβολή κυρώσεων θα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί, εκτός αν το Συμβούλιο την απορρίψει με ειδική πλειοψηφία.
- ▶ Μια οδηγία σχετικά με απαιτήσεις που ισχύουν για το δημοσιονομικό πλαίσιο των κρατών μελών⁽⁸⁾ θα εξασφαλίσει ότι οι στόχοι του Συμφώνου αντικατοπτρίζονται στα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια (συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών συστημάτων, των στατιστικών, των πρακτικών όσον αφορά τις προβλέψεις, των δημοσιονομικών κανόνων, των δημοσιονομικών διαδικασιών και των δημοσιονομικών σχέσεων με τις τοπικές ή περιφερειακές αρχές). Λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων αναγκών και προτιμήσεων των κρατών μελών, η οδηγία καθορίζει απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν τα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια ώστε να εξασφαλίζεται μια ελάχιστη ποιότητα και συνέπεια με τους κανόνες της ΕΕ.

- ▶ Ένας κανονισμός σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽⁹⁾, που θεσπίζει τη διαδικασία υπερβολικής ανισορροπίας ως νέο στοιχείο του πλαισίου οικονομικής επιτήρησης της ΕΕ. Αυτή η τακτική αξιολόγηση των κινδύνων επέλευσης ανισορροπιών θα επιτρέψει στην Επιτροπή να προχωρήσει σε εμπεριστατωμένη επανεξέταση για τα κράτη μέλη που διατρέχουν κίνδυνο. Για τα κράτη μέλη που εμφανίζουν σοβαρές ανισορροπίες ή ανισοροπίες που θέτουν σε κίνδυνο τη λειτουργία της ΟΝΕ, το Συμβούλιο δύναται να εγκρίνει συστάσεις και να κινήσει τη διαδικασία υπερβολικής ανισορροπίας. Το κράτος μέλος θα πρέπει στην περίπτωση αυτή να παρουσιάσει πρόγραμμα διορθωτικών μέτρων που θα εξεταστεί από το Συμβούλιο, το οποίο θα καθορίζει προθεσμίες για τη λήψη των διορθωτικών μέτρων. Η επανειλημμένη αποτυχία λήψης διορθωτικών μέτρων εκθέτει το κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ σε κυρώσεις.
- ▶ Ένας κανονισμός σχετικά με κατασταλτικά μέτρα για τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών στη ζώνη του ευρώ⁽¹⁰⁾, βάσει του οποίου ένα κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ που αποτυγχάνει επανειλημμένα να λάβει μέτρα σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση υπερβολικών ανισορροπιών θα υποχρεούται να καταβάλει ετήσιο πρόστιμο ίσο με 0,1 % του ΑΕγχΠ του. Το πρόστιμο μπορεί να αρθεί μόνο μετά από ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία (μηχανισμός «αντίστροφης ψηφοφορίας», βλ. ανωτέρω), κατά την οποία ψηφίζουν μόνο τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.

Πώς θα λειτουργεί το ευρωπαϊκό εξάμηνο

Κατά τη νέα αξιολόγηση των σχεδίων των εθνικών προϋπολογισμών από ομοτίμους, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα εξετάσουν τις μακρο-χρηματοοικονομικές επιδόσεις και ως και το τι έχει επιτύχει η ΕΕ σε ό,τι αφορά τους πέντε στόχους που καθορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»: αύξηση της απασχόλησης, ενίσχυση της έρευνας, περιορισμός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

Το πρώτο ευρωπαϊκό εξάμηνο θα ξεκινήσει τον Ιανουάριο του 2011. Συγκεντρώνει τη δημοσιονομική πειθαρχία του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», και ενός νέου μηχανισμού για την πρόληψη μακροοικονομικών ανισορροπιών. Το εξάμηνο στοχεύει στην εκ των προτέρων πολιτική καθοδήγηση και την προληπτική δημοσιονομική εποπτεία, όταν αυτές κρίνονται κατ'εξοχήν σημαντικές: η δημοσιονομική πολιτική θα συζητείται σε επίπεδο ΕΕ προτού συμφωνηθούν οι προϋπολογισμοί σε εθνικό επίπεδο.

Ο κύκλος θα αρχίζει τον Ιανουάριο με μια «ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης», που θα εκπονηεί η Επιτροπή, στην οποία θα επανεξετάζονται οι οικονομικές προκλήσεις. Η έκθεση θα συζητείται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις αρχές της άνοιξης, το οποίο θα προσδιορίζει τις κύριες οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ και θα παρέχει στρατηγικές συμβουλές σε ό,τι αφορά τις πολιτικές για την ΕΕ και τη ζώνη του ευρώ. Τα κράτη μέλη, βασιζόμενα στις συμβουλές αυτές, θα παρουσιάζουν τις μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές στρατηγικές τους στο πλαίσιο των οικείων εθνικών προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης. Ταυτόχρονα, θα καταρτίζουν εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα, στα οποία θα καθορίζονται τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την ενίσχυση των πολιτικών τους σε τομείς όπως η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή. Όλα αυτά τα προγράμματα θα αποφασίζονται συγχρόνως τον Απρίλιο.

Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα αξιολογεί τις πολιτικές που παρουσιάζουν τα κράτη μέλη στα προγράμματά τους και —εάν αυτές δεν είναι επαρκείς— θα συνιστά στο Συμβούλιο να εκδώσει ειδικούς προσανατολισμούς πολιτικής για κάθε χώρα. Κάθε Ιούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο θα παρέχουν συμβουλές πολιτικής προτού τα κράτη μέλη οριστικοποιήσουν τους προϋπολογισμούς τους για το έτος που ακολουθεί. Ουσιώδες στοιχείο του εξαμήνου είναι ότι οι κυβερνήσεις εξετάζουν τις οικείες εθνικές μεταρρυθμίσεις σε συνδεδεμένους τομείς πολιτικής. Υποστηρίζοντας το εξάμηνο, τα κράτη μέλη δήλωσαν ότι είναι πρόθυμα να οικειοποιηθούν αυτό το απαραίτητο συστατικό της επιτυχίας.

Πώς τα έκτακτα μέτρα της ΕΕ απέτρεψαν την κατάρρευση

Το 2009, η ΕΕ των 27 χρησιμοποίησε το 9,3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της για να σώσει το τραπεζικό σύστημα από τη χρεοκοπία κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή εξακολούθησε να εγκρίνει τη χορήγηση εθνικών κρατικών ενισχύσεων στις τράπεζες, εφόσον κατά την κρίση της το μέτρο αποτελούσε το κατάλληλο μέσο αντιμετώπισης σοβαρής διατάραξης της εθνικής οικονομίας. Η εν λόγω προσωρινή υποστήριξη επιτρέπει στις τράπεζες να εξασφαλίσουν ικανοποιητικά επίπεδα δανεισμού σε επιχειρήσεις στην πραγματική οικονομία και συμβάλλει στη σταθεροποίηση των χρηματαγορών μέσω της αποκατάστασης της εμπιστοσύνης. Παράλληλα, οι όροι που τη συνοδεύουν εξασφαλίζουν τη μη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Συνολικά, μεταξύ Οκτωβρίου 2008 και Ιουλίου 2010, η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα κρίσης των κρατών μελών για τον τραπεζικό τομέα συνολικού μέγιστου όγκου 4 589 δισεκατ. ευρώ. Τα σχέδια παροχής εγγυήσεων και οι επί τούτου παρεμβάσεις αντιστοιχούν σε πάνω από τα τρία τέταρτα αυτού του όγκου, με ποσό 3 485 δισεκατ. ευρώ. Μεταξύ Αυγούστου 2008 και Ιουλίου 2010, η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα ανακεφαλαιοποίησης, συνολικού ύψους 546 δισεκατ. ευρώ. Για την ίδια περίοδο, η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα παρεμβάσεων για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία και ρευστότητας ύψους 558 δισεκατ. ευρώ.

Εν τω μεταξύ, χρησιμοποιώντας τους υπάρχοντες κανόνες, η Επιτροπή διατήρησε τη συνήθη εποπτεία των οικονομικών των κρατών μελών. Κατά τη διάρκεια του 2010, κίνησε τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος για 24 χώρες που παραβίασαν τους κανόνες, ζητώντας από αυτές να διορθώσουν το υπερβολικό τους έλλειμμα.

Η δημοσιονομική επέκταση έπαιξε θεμελιώδη ρόλο για τη διατήρηση αποδεκτού επιπέδου οικονομικής δραστηριότητας και ανάπτυξης. Ωστόσο, για την πλήρη αξιοποίηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της Ευρώπης, είναι εξαιρετικά σημαντικό τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τώρα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη της ιδιωτικής ζήτησης και της καινοτόμου ανάπτυξης.

Το έκτακτο πλαίσιο κρατικής ενίσχυσης που υιοθετήθηκε στην αρχή της κρίσης για τη χαλάρωση των πιέσεων που ασκήθηκαν στην πραγματική οικονομία, και το οποίο συνοδεύεται από νέους όρους, παρατάθηκε για ένα ακόμη έτος με απόφαση που έλαβε η Επιτροπή τον Δεκέμβριο. Μόλις επικρατήσει μεγέθυνση, θα εφαρμοστούν στρατηγικές εξόδου ώστε όλα τα κράτη μέλη να περιορίσουν τις ενισχύσεις —με διαφοροποιημένο ωστόσο τρόπο, που να αντανάκλα τις διαφορετικές οικονομικές και δημοσιονομικές τους συνθήκες. Αναγνωρίστηκε ότι οι οικονομίες των κρατών μελών δεν πρόκειται να ανακτήσουν τον δυναμισμό ή την ανταγωνιστικότητά τους εάν βασίζονται υπερβολικά στην υποστήριξη από τις κυβερνήσεις τους. Υπάρχει συμφωνία για το γεγονός ότι από το 2011, έτος κατά το οποίο αναμένεται η οικονομική ανάκαμψη να καταστεί βιώσιμη, η δημοσιονομική στάση που θα τηρήσουν όλα τα κράτη μέλη θα είναι πιο περιοριστική, έτσι ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη.

Για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, έχει ήδη ξεκινήσει η σταδιακή αποδέσμευση από την κρατική υποστήριξη. Αυτό επιτυγχάνεται με την επιβολή αυστηρότερων όρων για τις νέες κρατικές εγγυήσεις από τον Ιούλιο 2010 μέσω αύξησης των προμηθειών και ενδεδειγμένου ελέγχου της βιωσιμότητας αυτών που κάνουν μεγάλη χρήση εγγυήσεων. Από την 1η Ιανουαρίου 2011, κάθε τράπεζα της ΕΕ που θα προσφεύγει σε κρατική υποστήριξη με τη μορφή μέτρων που αφορούν το κεφάλαιο ή απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία οφείλει να υποβάλει σχέδιο αναδιάρθρωσης.

«Οι εργασίες για το Σύμφωνο Σταθερότητας δεν αφορούν απλώς την τιμωρία των κρατών μελών ή την αποκατάσταση των λαθών του παρελθόντος. Δεν πρέπει να χάσουμε από τα μάτια μας την ευρύτερη πρόκληση της βελτίωσης του διαρθρωτικού και βιώσιμου ρυθμού ανάπτυξης της Ευρώπης και των γενικών οικονομικών επιδόσεών της. Σε αυτό εστίασε η στρατηγική “Ευρώπη 2020” ... Σε αυτούς που φοβούνται ότι η δημοσιονομική περιχαράκωση θα μειώσει τους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης απαντούμε με καλύτερη εστίαση στους υποκείμενους διαρθρωτικούς παράγοντες που παρεμποδίζουν τις οικονομικές επιδόσεις μας και με διόρθωσή τους.»
Herman Van Rompuy, ομιλία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 24 Νοεμβρίου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η οικονομική κρίση αποκάλυψε σημαντικά κενά στο ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα. Εφαρμόστηκαν βαθιές και εκτενείς μεταρρυθμίσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα είναι αξιόπιστος συνεργάτης στη μελλοντική μεγέθυνση της ευημερίας της ΕΕ —και να προστατευθούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις που έχουν εμπιστοσύνη στις τράπεζες.

Για να παραμείνει ανταγωνιστική η ΕΕ πρέπει να διαθέτει έναν χρηματοπιστωτικό τομέα υψηλών επιδόσεων, στον οποίο οι τράπεζες, και όχι οι φορολογούμενοι, αναλαμβάνουν να καλύψουν το κόστος των ιδίων κινδύνων αθέτησης. Υγιά δημόσια οικονομικά και υπεύθυνες χρηματοπιστωτικές αγορές δημιουργούν εμπιστοσύνη και οικονομική ευρωστία για βιώσιμη ανάπτυξη.

Η πλέον θεμελιώδης αλλαγή είναι η δημιουργία μιας νέας εποπτικής δομής, που περιλαμβάνει τρεις αρχές της ΕΕ με δεσμευτικές εξουσίες επί του χρηματοπιστωτικού τομέα της ΕΕ, και η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου⁽¹⁾. Κατά την αποκατάσταση της υγείας των τραπεζών που αντιμετώπιζαν προβλήματα, η ΕΕ έκανε δοκιμές όσον αφορά τη δυνατότητά τους να αντέξουν σε μελλοντικούς κλονισμούς. Επίσης, στην πολιτική της για τον ανταγωνισμό, η ΕΕ πέτυχε μια προσεκτική ισορροπία επιτρέποντας τις κρατικές ενισχύσεις, υπό πολύ περιοριστικούς όρους, για να υποστηριχθεί η ανάκαμψη, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι δεν δημιουργούνται στρεβλώσεις στην αγορά.

ΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Η χρηματοπιστωτική εποπτεία απέκτησε μια πραγματικά ευρωπαϊκή διάσταση κατά τη διάρκεια του έτους, ώστε να αντανakλά την πραγματικότητα, ήτοι τη συνήθη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών εταιρειών και αγορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η μεταρρύθμιση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας επήλθε μόνο στην Ευρώπη —πουθενά αλλού στον κόσμο δεν έχει δημιουργηθεί παρόμοιο εποπτικό πλαίσιο. Το νέο πλαίσιο, που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο, ενισχύει την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα και μειώνει τους κινδύνους, καθιστώντας την Ευρώπη έναν τόπο οικονομικά ασφαλέστερο και ελκυστικότερο για τους επενδυτές.

Για να έχουν οι χρηματοπιστωτικές αγορές αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη του κοινού και των επενδυτών, οι εποπτικές αρχές χρειάζονται επαρκείς πληροφορίες καθώς και εξουσία να ενεργούν εγκαίρως σε περίπτωση εμφάνισης προβλήματος. Έτσι, η ΕΕ σχεδίασε και συμφώνησε σε μια κοινή προσέγγιση που εξασφαλίζει συντονισμένη και συνεπή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών εταιρειών σε διασυνοριακή βάση.

Έχουν δοθεί νέες ισχυρές εξουσίες σε νέες αρχές σε επίπεδο ΕΕ. Επετεύχθη συναίνεση σχετικά με μια ευρωπαϊκή εποπτική δομή που ανταποκρίνεται στα συμφέροντα των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης —και προπάντων στις ανάγκες των ευρωπαίων πολιτών, καταναλωτών και επενδυτών. Οι νέες αρχές μπορούν να επιλύουν διαφορές μεταξύ των εθνικών χρηματοπιστωτικών εποπτικών αρχών και να απαγορεύουν τα υπερβολικά επικίνδυνα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και δραστηριότητες. Εάν οι εθνικές εποπτικές αρχές δεν ενεργήσουν όπως πρέπει, οι νέες αρχές μπορούν οι ίδιες να επιβάλουν αποφάσεις απευθείας σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς προκειμένου να αντιμετωπίζονται οι παραβιάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ. Θα δίνεται προσοχή στα αδύνατα σημεία των χρηματοπιστωτικών αγορών και θα καθιερωθεί η υποβολή εκθέσεων για κάθε κράτος ξεχωριστά.

Στο πλαίσιο της νέας δομής:

- ▶ Συγκροτήθηκαν τρεις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές για τον τραπεζικό τομέα, τον ασφαλιστικό τομέα και τις συναλλαγές κινητών αξιών, αντίστοιχα. Αυτοί οι φορείς μικροοικονομικής εποπτείας αντικαθιστούν το σημερινό σύστημα της ΕΕ που βασίζεται σε συμβουλευτικές επιτροπές και θα έχουν τις απαραίτητες εξουσίες ώστε να εξασφαλίσουν ορθή εποπτεία σε ολόκληρη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων, διασυνοριακών, τραπεζικών ομίλων. Θα τηρούν ένα ενιαίο σύνολο κανόνων, επιλύοντας διαφωνίες μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών, παρακολουθώντας τη σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και επεμβαίνοντας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.
- ▶ Συστάθηκε ένας εντελώς νέος φορέας μακροοικονομικής χρηματοπιστωτικής εποπτείας που θα παρακολουθεί τις απειλές στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Αυτό το λεγόμενο «Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου» θα προεδρεύεται από τον πρόεδρο της ΕΚΤ. Θα παρακολουθεί σε συνεχή βάση απειλές στην οικονομία της ΕΕ και θα προσφέρει μακρο-προληπτική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθήκον που δεν υφίστατο υπό το παλαιό καθεστώς.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Η μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα ήταν απαραίτητη για να εξασφαλιστεί ότι οι οργανισμοί όχι μόνο εποπτεύονται ικανοποιητικά αλλά και υπόκεινται σε διεξοδική κανονιστική ρύθμιση. Η χρηματοπιστωτική κρίση κατέδειξε πώς η έλλειψη αποτελεσματικής ρύθμισης δημιούργησε κίνητρα για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να επιδιώκουν την ανάληψη υπερβολικών κινδύνων προκειμένου να επιτυγχάνουν βραχυπρόθεσμα κέρδη. Η διασύνδεση μεταξύ χρηματοπιστωτικών οργανισμών οδήγησε σε συστημικές επιπτώσεις με σοβαρές συνέπειες για το σύνολο του τομέα. Η κατάσταση επιδεινώθηκε με την απουσία ρύθμισης, που θα καθιστούσε δυνατή την τακτική παύση λειτουργίας τραπεζών χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Μεταξύ των μέτρων που θεσπίστηκαν για να ενισχυθεί η ρύθμιση και η υπευθυνότητα στο εσωτερικό του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών περιλαμβάνονται τα εξής:

- ▶ μια οδηγία για τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων των διαχειριστών οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων⁽¹²⁾: τα κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνων και τα κεφάλαια ιδιωτικών τοποθετήσεων δεν θα λειτουργούν πλέον σε νομικό κενό εκτός του πεδίου ελέγχου των εποπτικών αρχών. Οι νέοι κανόνες επιτρέπουν τη διάθεση των κεφαλαίων, αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις, με στενή παρακολούθηση και εποπτεία του κινδύνου.
- ▶ νέες απαιτήσεις για την εξωχρηματιστηριακή αγορά παραγώγων⁽¹³⁾ με σκοπό την αποφυγή της βλαβερής κερδοσκοπίας —που απαιτεί τη χρήση κεντρικών διακανονισμών, την καταγραφή των συναλλαγών, και ελέγχους στις ανοικτές πωλήσεις. Μια ειδική ομάδα εξετάζει τις συνέπειες των ακάλυπτων συμφωνιών ανταλλαγής κινδύνων αθέτησης για το δημόσιο χρέος.

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥΣ

Οι Ευρωπαίοι συνεχίζουν να υποστηρίζουν τον οικονομικό συντονισμό μεταξύ κρατών μελών και 7 στους 10 ερωτηθέντες θεωρούν ότι η αυστηρότερη αστυνόμευση του χρηματοπιστωτικού τομέα συνιστά τον καλύτερο τρόπο αποφυγής μιας νέας κρίσης. Αυτά είναι δύο από τα πορίσματα δεύτερης έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την οικονομική κρίση, που διενεργήθηκε από την TNS Sofres, από τον Αύγουστο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2010.

Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης σειρά ενεργειών για να ενισχύσει την εξέλιξη της μεταρρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα και να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι ακόλουθες προτάσεις και διαβουλεύσεις:

- ▶ ένα πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής⁽¹⁴⁾ που θα μεριμνά ώστε οι τράπεζες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες είτε να μπορούν να ανακτήσουν την υγιά τους κατάσταση είτε να τους επιτρέπεται να χρεοκοπήσουν χωρίς να βλάπτουν το τραπεζικό σύστημα συνολικά. Οι μηχανισμοί θα χρηματοδοτούνται με εισφορές ή φόρους από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι κυβερνήσεις στην ΕΕ διέθεσαν δημόσια στήριξη στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ύψους 16,5 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ. Η στήριξη ήταν απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ωστόσο επέβαλε βαρύ φορτίο στους δημόσιους προϋπολογισμούς·
- ▶ μια διαβούλευση με αντικείμενο τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, για να επανεξεταστεί το ρυθμιστικό πλαίσιο λαμβανομένων υπόψη των ανησυχιών ότι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και οι θεσμικοί επενδυτές μπορεί να βασίζονται υπερβολικά σε εξωτερικές εκτιμήσεις και δεν διενεργούν επαρκείς εσωτερικές αξιολογήσεις του πιστωτικού κινδύνου, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε ευμετάβλητες αγορές και σε αστάθεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος·
- ▶ μια διαβούλευση με αντικείμενο δέσμες επενδυτικών προϊόντων για ιδιώτες επενδυτές, με στόχο την αύξηση του επιπέδου προστασίας των πελατών, και τη διατύπωση πιθανών μέτρων για τη βελτίωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των επενδυτικών προϊόντων και την εξασφάλιση ότι οι πωλήσεις διέπονται πάντα από αποτελεσματικούς κανόνες·
- ▶ μια διαβούλευση⁽¹⁵⁾ με αντικείμενο αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα για τράπεζες, για τον περιορισμό των διακυμάνσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, διασφαλίζοντας ότι οι τράπεζες μπορούν να αντλήσουν από αποθέματα που δημιουργούνται σε περιόδους καλής οικονομικής συγκυρίας ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να δανειοδοτούν σε περίπτωση δυσκολότερων οικονομικών συγκυριών·
- ▶ πρόταση για διεξοδική αναθεώρηση των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και αποζημίωσης επενδυτών, καθώς και για αναπροσανατολισμό των συστημάτων εγγύησης των ασφαλίστων προκειμένου να αυξηθεί η προστασία των επενδυτών και των αποταμιευτών.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΠΟΝΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ

Βάσει των νέων κανόνων που συμφωνήθηκαν τον Δεκέμβριο⁽¹⁷⁾, οι τραπεζικοί θα λαμβάνουν κατ' ανώτατο όριο το ένα τέταρτο των μπόνους τους με άμεση πληρωμή τοις μετρητοίς, ενώ το υπόλοιπο θα καταβάλλεται αργότερα ή με απόδοση μετοχών για τρία χρόνια το λιγότερο. Οι κανόνες προβλέπουν επίσης τη δυνατότητα κατάργησης από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές των μπόνους που καταβάλλονται στα ανώτερα στελέχη εάν αποκαλυφθεί ότι είχαν αναλάβει κινδύνους που προκάλεσαν απώλειες σε χρηματοπιστωτικές εταιρείες. Οι κανόνες αυτοί επιδιώκουν επίσης τη δημιουργία άμεσης σχέσης μεταξύ σταθερού μισθού και αμοιβής.

Βασική αρχή της μεταρρύθμισης της ΕΕ που αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα ήταν να διοχετεύσει περισσότερα και καλύτερης ποιότητας κεφάλαια στο σύστημα. Οι μεγαλύτερες κεφαλαιακές απαιτήσεις θα διασφαλίζουν ότι μια εταιρεία έχει επαρκώς συνεκτιμήσει τους κινδύνους που συνδέονται με χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, έτσι ώστε να αντανάκλα τις πιθανές απώλειες. Η μεταρρύθμιση επιδιώκει επίσης να διασφαλίσει κατώτατα επίπεδα ρευστότητας, αποτελεσματικές αναλογίες μόχλευσης, κεφαλαιακές κυρώσεις για τις τράπεζες με ανεύθυνες πολιτικές αμοιβών, και κατάλληλες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα πολύπλοκα χρηματοπιστωτικά μέσα που συνέβαλαν στη χρηματοπιστωτική κρίση. Οι μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις δεν περιορίζονται μόνο στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία, η ΕΕ διαπραγματεύεται με διεθνείς εταίρους. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές υλοποιούνται στην ΕΕ μέσω τροποποιήσεων⁽¹⁶⁾ στην οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Συνολικά, τα μέτρα αυτά βοηθούν στο να παραμένουν οι αγορές της ΕΕ ελκυστικές και να εξασφαλίζεται ότι η ευρωπαϊκή οικονομία διαθέτει τα μέσα να προωθήσει την ανάπτυξη. Η ρύθμιση όμως του χρηματοπιστωτικού τομέα αφορά επίσης τη βελτίωση της καθημερινής ζωής των ευρωπαίων πολιτών, την απλούστευση της καθημερινής ζωής τους και την προσφορά σε αυτούς της διαφάνειας και της ασφάλειας που θα έπρεπε να περιμένουν από την Ευρώπη.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Η πολιτική ανταγωνισμού και ιδίως η συνεπής και προβλέψιμη εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων; διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα έκτακτα μέτρα διάσωσης που θεσπίστηκαν στην αρχή της κρίσης αποδείχθηκαν επιτυχή διότι κατόρθωσαν να αποκαταστήσουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να στηρίξουν την οικονομική ανάκαμψη. Η πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις συνέβαλε στη διαμόρφωση των απαντήσεων των κυβερνήσεων στην κρίση, επίσης δε, εμπόδισε την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Έτσι αποφεύχθηκαν οι αγώνες επιδοτήσεων μεταξύ των κρατών μελών, μειώθηκαν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και μειώθηκαν τα κίνητρα για υπερβολική ανάληψη κινδύνων. Οι αποφάσεις της Επιτροπής διευκόλυναν την πρόσβαση σε πίστωση και παρείχαν έναν μηχανισμό για το συντονισμό των διασώσεων των χρηματοπιστωτικών οργανισμών από τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή επίσης αντιμετώπισε συγκεκριμένα τον ηθικό κίνδυνο. Το θέμα αυτό προκύπτει όταν μια εταιρεία θεωρεί ότι μπορεί να συμπεριφέρεται ανεύθυνα ατιμωρητί, επειδή είναι πεπεισμένη ότι θα λάβει προστασία για να μην πτωχεύσει, εφόσον η κατάρρευσή της θα είχε αδικαιολόγητα ευρείες συνέπειες για την κοινωνία. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή εξασφάλισε ότι η ενίσχυση δεν χορηγείται ως απλό δώρο σε αθετούσες επιχειρήσεις, αλλά ότι οι διασώσεις συνοδεύονται από όρους —που αποτελούν προϋπόθεση για την επαναφορά στην κανονική λειτουργία της αγοράς. Μετά το αρχικό στάδιο διάσωσης, οι ενισχύσεις που δηλώνονταν στην Επιτροπή εγκρίνονταν υπό τον σαφή όρο ότι τα σχέδια αναδιάρθρωσης ή οι αναλύσεις βιωσιμότητας των τραπεζών που λαμβάνουν την ενίσχυση έπρεπε να εγκριθούν από την Επιτροπή. Αυτά τα σχέδια αναδιάρθρωσης συχνά συνοδεύονταν από απαιτήσεις, που αφορούσαν παραδείγματος χάριν αποεπενδύσεις ή τη συμπεριφορά στην αγορά μετά την αναδιάρθρωση. Τα δάνεια και οι εγγυήσεις χορηγούνταν υπό τους ίδιους όρους και βάσει των ίδιων πανευρωπαϊκών κανόνων. Αποτέλεσμα είναι να βρίσκονται σε καλύτερη κατάσταση η οικονομία της ΕΕ και οι φορολογούμενοί της. Τα μέτρα βοήθησαν τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να ανακτήσουν τη βιωσιμότητά τους. Η Επιτροπή προσαρμοσε επίσης τους κανόνες της για τις κρατικές εγγυήσεις στον τραπεζικό τομέα, ώστε να επισημανθεί στις τράπεζες ότι πρέπει να προετοιμαστούν για αποδέσμευση από τις έκτακτες κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονταν με την κρίση.

Από τις αρχές του 2011, με νέα μέτρα, επεκτείνεται η απαίτηση για σχέδια αναδιάρθρωσης σε κάθε τράπεζα της ΕΕ, η οποία προσφεύγει σε κρατική υποστήριξη με τη μορφή κεφαλαίου ή απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων, και ετοιμάζεται νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για τη διάσωση και αναδιάρθρωση των τραπεζών, το οποίο θα συνοδεύεται από επανεξέταση των κατευθυντηρίων γραμμών που αφορούν τη διάσωση και την αναδιάρθρωση των προβληματικών εταιρειών.

Συγκεκριμένα μέτρα ανταγωνισμού για την ανάκαμψη

- ▶ Διατήρηση όρων ισότιμου ανταγωνισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη —όπως, διασφάλιση ότι η ενίσχυση στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας δεν επιβάλλει κανέναν όρο όσον αφορά την τοποθεσία.
- ▶ Πρόληψη των πτωχεύσεων μέσω του προσωρινού πλαισίου, δίνοντας τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να δίνουν σε βιώσιμες εταιρείες πρόσβαση σε χρηματοδότηση, που παρατάθηκε για το 2011 με περιορισμένο όμως πεδίο, αυστηρότερους όρους και εστίαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).
- ▶ Στήριξη σε «έξυπνες επενδύσεις» —όπως κατευθύνσεις για ευρωζωνικές κρατικές ενισχύσεις— για την υποστήριξη της οικονομικής ανάκαμψης βραχυπρόθεσμα και για τη μακροπρόθεσμη υποστήριξη της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

Ο ανταγωνισμός ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να προσαρμόσουν τις στρατηγικές τους περί ανταγωνισμού, να καινοτομήσουν και να παράγουν καλύτερα προϊόντα και υπηρεσίες. Αυτό με τη σειρά του έχει ως αποτέλεσμα περισσότερες επιλογές, καλύτερη ποιότητα και χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Η εφαρμογή πολιτικής ανταγωνισμού σε επίπεδο ΕΕ εξασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής των, έχουν τις ίδιες ευκαιρίες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η πολιτική ανταγωνισμού δίνει ώθηση στην καινοτομία και τη μεγέθυνση εφόσον διατηρεί τις αγορές ανοικτές και ανταγωνιστικές, και έτσι οι επιχειρήσεις έχουν την ευκαιρία να ανθήσουν και οι καταναλωτές να καρπωθούν τα οφέλη.

Η Επιτροπή, για να εξασφαλίσει ότι οι καταναλωτές έχουν περισσότερες επιλογές και μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο από τις συμφέρουσες τιμές, εξέδωσε κανονισμό που εξαιρεί σειρά συμφωνιών μεταξύ κατασκευαστών και διανομμένων που αφορούν πώληση προϊόντων και υπηρεσιών⁽¹⁸⁾. Εταιρείες με περιορισμένη παρουσία στην αγορά παραμένουν ελεύθερες να αποφασίσουν τον τρόπο διανομής των προϊόντων τους, στον βαθμό που δεν συμπεριφέρονται με τρόπο που βλάπτει καταφανώς τους καταναλωτές και τον ανταγωνισμό, όπως ο καθορισμός των τιμών. Μαζί με τις κατευθυντήριες γραμμές⁽¹⁹⁾ που τον συνοδεύουν, στόχος του κανονισμού είναι η προώθηση της διανομής μέσω διαδικτύου, δίνοντας το δικαίωμα στους αναγνωρισμένους διανομείς να πωλούν μέσω διαδικτύου, χωρίς περιορισμό σε ό,τι αφορά τις ποσότητες, τον τόπο που βρίσκονται οι καταναλωτές ή τις τιμές.

Στον τομέα της ενέργειας, με την τροποποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος επιδιώκεται να καταστεί το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών ένα εργαλείο συμμόρφωσης με χαμηλό κόστος και κίνητρο για επενδύσεις σε τεχνολογίες με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στόχος του κανονισμού για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα του άνθρακα⁽²⁰⁾ —στον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να εξακολουθήσουν να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν στήριξη στις βιομηχανίες εφόσον ο άνθρακας διατηρεί σημαντικό ρόλο στην παραγωγή ενέργειας στην Ευρώπη— είναι η εξασφάλιση ισότιμου ανταγωνισμού, εγκρίνοντας ενισχύσεις για παύση λειτουργίας και επιβαρύνσεις του παρελθόντος.

Η Επιτροπή επενέβη για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση των σχεδιαζόμενων κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας προς τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και την ενιαία αγορά. Αποφάσισε δε να καταργήσει κάποιες ειδικές διατάξεις που θεσπίστηκαν στη διάρκεια της κρίσης, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να παρέχουν εκτάκτως πρόσβαση σε χρηματοδότηση για την αποφυγή πτώχευσης των επιχειρήσεων.

Η αυτοκινητοβιομηχανία παραμένει σημαντικός τομέας της οικονομίας της ΕΕ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΕ αναπτύσσει δραστηριότητες σε έναν διεθνοποιημένο κόσμο. Μέσα σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο, μία από τις κύριες λειτουργίες της είναι να διαμορφώνει σφαιρικές απαντήσεις προς το συμφέρον των κρατών μελών και των πολιτών της. Η εκάστοτε οικονομική ύφεση στο παρελθόν οδήγησε σε φαύλο κύκλο προστατευτισμού, σε αγώνα επιδοτήσεων και ακόμη χειρότερα. Για να επανέλθει η παγκόσμια οικονομία στη σωστή πορεία προς τη μεγέθυνση και την ευημερία απαιτείται διεθνής ηγετικός ρόλος και πολυμερής δράση. Εδώ, η ΕΕ δεν μπορεί να ενεργεί μόνη της και δεν μπορεί να καταρτίσει ένα πρόγραμμα μεταρρύθμισης των κανονιστικών ρυθμίσεων ενεργώντας μεμονωμένα.

Η ΕΕ ανέλαβε ηγετικό ρόλο στην προώθηση διεθνών απαντήσεων στην κρίση. Είχε εξέχουσα θέση στις συζητήσεις στο πλαίσιο της Ομάδας G20, το κύριο φόρουμ διεθνούς οικονομικής συνεργασίας, όπου η ΕΕ εκπροσωπείται από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso και τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy. Στο πλαίσιο διαδοχικών συναντήσεων, η ΕΕ υποστήριξε να καταβληθούν διεθνείς προσπάθειες για την κάλυψη των κενών σε ό,τι αφορά την κανονιστική ρύθμιση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, σε διεθνές επίπεδο. Ανέλαβε ηγετικό ρόλο σε ό,τι αφορά την προώθηση νέων κανόνων για τα τραπεζικά κεφάλαια. Συνέχισε να ασκεί πίεση για κατάλληλη δράση προς κάλυψη των ελλειμμάτων και μείωση του χρέους ενισχύοντας παράλληλα τις προοπτικές ανάπτυξης. Υποστήριξε έντονα μια παγκόσμια συμφωνία για τραπεζικές εισφορές και φόρους. Επιπλέον, για να εξασφαλίσει ότι το διεθνές εμπόριο θα εξακολουθήσει να παίζει ρόλο για την οικονομική ανάκαμψη, η ΕΕ έπαιξε σημαντικό ρόλο παρακολουθώντας τη συμμόρφωση των σημαντικότερων οικονομικών προς τη δέσμευση την οποία ανέλαβαν στο πλαίσιο της Ομάδας G20, να μην εισαγάγουν νέα εμπόδια στις ελεύθερες συναλλαγές.

© Peter Grimm/DPA/Reporters

Το σημαντικότερο σχετικό γεγονός του 2010 ήταν η σύνοδος κορυφής της G20 στη Σεούλ τον Νοέμβριο, όπου η ΕΕ σημείωσε πρόοδο στην προώθηση της κοινής δράσης για την ενίσχυση της παγκόσμιας ανάπτυξης και απασχόλησης. Ένα «πρόγραμμα δράσης της Σεούλ»⁽²¹⁾ δεσμεύει περαιτέρω την G20 για παγκόσμια δράση με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη, και είναι μια σαφής αναγνώριση της κοινής ευθύνης υπό την οποία όλες οι σημαντικές οικονομίες συμφώνησαν να κάνουν ό,τι μπορούν για να επιτύχουν την επανισορρόπηση ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες. Η μέθοδος της ΕΕ να χρησιμοποιεί δείκτες για να προκαλέσει αξιολόγηση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των πρωταρχικών αιτιών τους υποστηρίχθηκε από τους ηγέτες της G20. Η ΕΕ βοήθησε επίσης να διαμορφωθεί συναίνεση σχετικά με λύσεις συνεργασίας για τα σημεία έντασης σε νομισματικά ζητήματα και στο εμπόριο. Οι ηγέτες συμφώνησαν να κινηθούν προς συναλλαγματικές ισοτιμίες βασισμένες περισσότερο στην αγορά και να ενισχύσουν την ευελιξία των συναλλαγματικών ισοτιμιών ώστε να αντικατοπτρίζονται οι υποκείμενοι θεμελιώδεις οικονομικοί παράγοντες και να αποφεύγουν τις ανταγωνιστικές υποτιμήσεις —όπως είχαν ζητήσει οι ηγέτες της ΕΕ πριν από

Οι ηγέτες της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, μαζί με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, και τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, συμμετέχουν στη σύνοδο κορυφής της Ομάδας G8 στον Καναδά τον Ιούνιο, μαζί με τους ηγέτες των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά, της Ιαπωνίας και της Ρωσίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ III

Η Βασιλεία III είναι μια πλήρης σειρά μεταρρυθμιστικών κανόνων που ανέπτυξε η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία για την ενίσχυση της κανονιστικής ρύθμισης, της εποπτείας και της διαχείρισης κινδύνου στον τραπεζικό τομέα. Στόχος της είναι να βελτιωθεί η ικανότητα του τραπεζικού τομέα να απορροφά πιέσεις, να βελτιωθεί η διαχείριση κινδύνου και η διακυβέρνηση, και να ενισχυθεί η διαφάνεια των τραπεζών. Στοχεύει στη θέσπιση ρυθμίσεων σε επίπεδο επιμέρους τραπεζών καθώς και σε ολόκληρο το σύστημα του τομέα. Οι μεταρρυθμίσεις «Βασιλεία III» αποτελούν μέρος διεθνών πρωτοβουλιών για την ενίσχυση των κανονιστικών ρυθμίσεων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα που έχουν λάβει την υποστήριξη των ηγετών της G20, προβλέπεται δε να εφαρμοστούν το 2012.

τη σύνοδο κορυφής. Με την επικύρωση της μεταρρύθμισης της Βασιλείας III, η G20 διατήρησε επίσης την ορμή για παγκόσμια μεταρρύθμιση των κανονιστικών ρυθμίσεων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, που αποτελεί βασική προτεραιότητα για την ΕΕ.

Η ΕΕ εξασφάλισε μια σημαντική δέσμευση στη σύνοδο κορυφής της G20 στη Σεούλ για την καταπολέμηση του προστατευτισμού σε όλες τις μορφές του. Η Επιτροπή συνέταξε επίσης μια σειρά εκθέσεων για τον προστατευτισμό, που κατονομάζουν και ντροπιάζουν τους παραβάτες, στο πλαίσιο μιας συντονισμένης προσπάθειας να διατηρηθούν ανοικτές οι οικονομίες και να αποτραπεί η επιδείνωση των συνεπειών της κρίσης. Η ανακοίνωση «Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις»⁽²²⁾ τον Νοέμβριο καθόρισε ένα συγκεκριμένο θεματολόγιο εμπορικής πολιτικής για τα επόμενα έτη, ως το εξωτερικό σκέλος της προσπάθειας της ΕΕ να αναζωογονήσει την οικονομία της Ευρώπης, που συμπληρώνει σημαντικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια του έτους για την εσωτερική αγορά καθώς και τη βιομηχανία και την καινοτομία. Προτείνει μια στρατηγική για τη μείωση των φραγμών για το εμπόριο, το άνοιγμα των παγκόσμιων αγορών και την εξασφάλιση δίκαιου μεριδίου για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Σφαιρικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι τα οφέλη του εμπορίου θα φθάσουν μέχρι τους ευρωπαίους πολίτες —με τη μορφή ισχυρότερης οικονομικής ανάπτυξης, περισσότερων θέσεων απασχόλησης και αυξανόμενης δυνατότητας επιλογής των καταναλωτών σε χαμηλότερες τιμές.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» — ΜΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΞΥΠΝΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ

Υγιή δημόσια οικονομικά, αυστηρότερη χρηματοπιστωτική εποπτεία και ανοικτές παγκόσμιες αγορές είναι τα μέσα για την επίτευξη του στόχου: μεγέθυνση για τη δημιουργία απασχόλησης στην ΕΕ. Τα διαρθρωτικά μέτρα στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» αντιμετωπίζουν τις υποκείμενες αιτίες της κρίσης. Τα εν λόγω μέτρα αποτελούν μέρος συνεκτικής στρατηγικής της ΕΕ για τη δημιουργία μιας πιο βιώσιμης και δυναμικής αναπτυξιακής πορείας που θα παρέχει υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής. Στόχος είναι μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Για να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι από τα εξαντλημένα δημόσια οικονομικά, την υπονομευμένη επιχειρηματική εμπιστοσύνη και την απειλή της ανεργίας, η ΕΕ πρότεινε σειρά δράσεων μέσα στο 2010 για να αναζωογονηθεί η οικονομία, να αποδεσμευθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της ΕΕ, να τονωθούν οι επενδύσεις και να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες. Η ΕΕ έδωσε έμφαση στη χαμηλή χρήση ενέργειας, στις χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, στην αναβάθμιση

© Virginia Mayo/AP/Reporters

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, δρομολόγησε τον Μάρτιο τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

των δεξιοτήτων του πληθυσμού της, στην αξιοποίηση του δυναμικού της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, της έρευνας και ανάπτυξης και της προηγμένης τεχνολογίας. Με τον τρόπο αυτό η Ευρώπη θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά και την παραγωγικότητά της και θα προωθήσει την κοινωνική συνοχή και την οικονομική σύγκλιση.

Η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη είναι στόχος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η έξυπνη ανάπτυξη αφορά την προώθηση της γνώσης, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης και της ψηφιακής κοινωνίας. Βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει ότι η παραγωγή καθίσταται περισσότερο αποδοτική ως προς τους πόρους ενώ ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα. Επίσης, η χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στοχεύει τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την εκτενέστερη απόκτηση δεξιοτήτων και την καταπολέμηση της φτώχειας.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» προσφέρει ένα συνεκτικό πλαίσιο στο οποίο η Ένωση μπορεί να κινητοποιήσει όλα τα όργανα και τις πολιτικές της για να εξασφαλίσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται η Ευρώπη. Θέτει πέντε συγκεκριμένους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2020. Ενθαρρύνει τη στενότερη δέσμευση των κρατών μελών για την επίτευξή τους, δεδομένου ότι η ιδιοποίησή τους έχει εξέχουσα σημασία για την επιτυχία της στρατηγικής. Οι συγκεκριμένοι στόχοι ενισχύονται με μια σειρά εμβληματικών πρωτοβουλιών και με ενσωματωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης⁽²³⁾. Η στρατηγική συμπληρώνεται από τη συνεχή ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς της ΕΕ και την εκ μέρους της ΕΕ αναζήτηση εξυπνότερης ρύθμισής της και ενός περιβάλλοντος που θα ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό. Εξίσου σημαντικός όμως είναι ο στόχος της δημιουργίας μιας κοινωνίας με όλο και λιγότερους αποκλεισμούς, και για τον λόγο αυτό η κοινωνική συνοχή και η κοινωνική ένταξη βρίσκονται στην καρδιά της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Οι πέντε συγκεκριμένοι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»: σαφείς αντικειμενικοί στόχοι

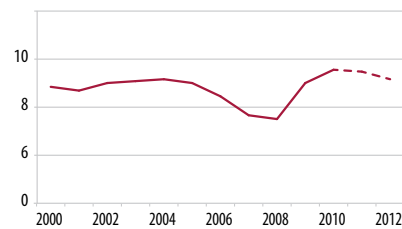
- ▶ Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης για τις γυναίκες και τους άνδρες ηλικίας 20–64 ετών στο 75 %, με νεότερους, πιο ηλικιωμένους και χαμηλών προσόντων εργαζομένους σε θέσεις απασχόλησης, και την καλύτερη ένταξη των νόμιμων μεταναστών.
- ▶ Βελτίωση των όρων για την έρευνα και την ανάπτυξη ώστε να αυξηθούν τα επίπεδα των επενδύσεων σε 3 % του ΑΕγχΠ, και τόνωση της Ε & Α και της καινοτομίας με νέους δείκτες.
- ▶ Περιορισμός των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 20 % έναντι των επιπέδων του 1990 —διατηρώντας παράλληλα την υπό όρους δέσμευση της ΕΕ για μείωση των εκπομπών κατά 30 % μέχρι το 2020· αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας σε 20 %, και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20 %.
- ▶ Βελτίωση των επιπέδων εκπαίδευσης με τη μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης του σχολείου σε λιγότερο από 10 % και την αύξηση σε 40 % του ποσοστού των ατόμων 30–34 ετών με προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμα.
- ▶ Προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω της μείωσης της φτώχειας και της απομάκρυνσης από τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ανθρώπων.

ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ — ΟΙ ΕΠΤΑ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η πρώτη εμβληματική δράση που παρουσιάστηκε, τον Μάιο, ήταν το **ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη**⁽²⁴⁾ —η στρατηγική της Ευρώπης για μια ακμάζουσα ψηφιακή οικονομία μέχρι το 2020. Πρόκειται για έναν τομέα που μπορεί να επιτύχει έξυπνη ανάπτυξη. Το ήμισυ της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής παραγωγικότητας

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Ανεργία (%) στις 27 χώρες της ΕΕ
Προβλέψεις για τα έτη 2010–2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΟΙ ΕΠΤΑ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΕΥΡΩΠΗ 2020»

- ▶ Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη
- ▶ Η ένωση καινοτομίας
- ▶ Η νεολαία σε κίνηση
- ▶ Αποδοτικότητα των πόρων
- ▶ Βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης
- ▶ Θεματολόγιο για νέες δεξιότητες και απασχόληση
- ▶ Η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Η κατάρτιση στον τομέα του ψηφιακού γραμματισμού είναι βασικό στοιχείο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

την τελευταία δεκαπενταετία οφείλεται στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών. Η τάση αυτή θα συνεχιστεί με έντονο ρυθμό. Με το ψηφιακό θεματολόγιο θα επιτευχθεί μια ενιαία ψηφιακή αγορά, η αξία της οποίας θα τοποθετείται στο 4 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ μέχρι το 2020.

Οι 100 δράσεις του ψηφιακού θεματολογίου στοχεύουν να διαδώσουν τα οφέλη της ψηφιακής επανάστασης. Θα προωθήσει την ψηφιακή ενιαία αγορά, θα διευρύνει την πρόσβαση στο διαδίκτυο, θα συμβάλει στην αύξηση της διαλειτουργικότητας των συσκευών και των εφαρμογών, θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στο διαδίκτυο με την ενίσχυση της ασφάλειας και την προστασία της ιδιωτικής ζωής για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, και θα μοχλεύσει επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των ΤΠΕ.

Η Επιτροπή έχει δρομολογήσει δημόσια διαβούλευση σχετικά με τον καλύτερο τρόπο πλήρους αποδέσμευσης του δυναμικού των πολιτιστικών και δημιουργικών κλάδων της Ευρώπης. Εστιάζει ήδη στη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις, ώστε να δώσει στον τομέα αυτόν τη δυνατότητα να ακμάσει και να συμβάλει στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Οι βελτιώσεις στην αμοιβαία αναγνώριση που αφορά τον τρόπο χειρισμού των ορφανών έργων, δηλαδή αυτών των οποίων οι κάτοχοι δικαιωμάτων είναι άγνωστοι, θα διευκολύνουν τη δυνατότητα διασυνοριακής ηλεκτρονικής πρόσβασης και θα καταστήσουν ακόμη πιο διαθέσιμη την πολιτιστική και πνευματική κληρονομιά της Ευρώπης. Η διατύπωση σαφέστερων κανόνων για τη διαχείριση συλλογικών δικαιωμάτων θα παράσχει ένα σταθερό πλαίσιο για την αύξηση των διασυνοριακών υπηρεσιών και την προώθηση προσφορών για μια ηλεκτρονική οπτικοακουστική αγορά. Πρόκειται να τονωθεί η ηλεκτρονική διανομή οπτικοακουστικών έργων και άλλου δημιουργικού περιεχομένου.

Πρωθούνται επενδύσεις στο ευρυζωνικό δίκτυο οπτικών ινών επόμενης γενιάς, ιδίως με την εξασφάλιση νέας σαφήνειας στη βιομηχανία σε ό,τι αφορά τους κανόνες ανταγωνισμού. Τα συμπληρωματικά μέτρα⁽²⁵⁾ αντικατοπτρίζουν τις δεσμεύσεις στο ψηφιακό θεματολόγιο, για παροχή σε κάθε Ευρωπαίο πρόσβασης σε βασική ευρυζωνικότητα μέχρι το 2013 και σε ταχεία και υπερταχεία ευρυζωνικότητα μέχρι το 2020. Άλλες συστάσεις του ψηφιακού θεματολογίου περιλαμβάνουν την ενίσχυση των δεξιοτήτων ψηφιακής μόρφωσης και την προώθηση της ευρύτερης ένταξης —ξεπερνώντας το «ψηφιακό χάσμα», έτσι ώστε το μορφωτικό επίπεδο ή η έλλειψη δεξιοτήτων να μην περιορίζουν τη συμμετοχή. Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή εγκαινίασε το σχέδιο δράσης της για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες για καλύτερη ηλεκτρονική εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Αυτό θα βοηθήσει την ΕΕ να ανταποκριθεί στη δέσμευση που έχει αναλάβει στο ψηφιακό θεματολόγιο για προσφορά καινοτόμων ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών και να αυξηθεί η αποδοχή των υπηρεσιών αυτών.

Άλλες εμβληματικές πρωτοβουλίες εμφανίστηκαν αργότερα κατά το ίδιο έτος και όλες συνδέονται με την ιδέα της ενίσχυσης του πλούτου και των θέσεων απασχόλησης, προστατεύοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον και μειώνοντας τους αποκλεισμούς στην ΕΕ.

Οι επιδόσεις της Ευρώπης σε ό,τι αφορά την καινοτομία πρέπει να βελτιωθούν όπως και ολόκληρη η αλυσίδα εφοδιασμού, από την έρευνα μέχρι το λιανεμπόριο, κυρίως μέσω εταιρικών σχέσεων για την καινοτομία. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή έκανε πρόταση —την οποία απεδέχθη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο— για μια **ένωση καινοτομίας** ⁽²⁶⁾. Πρόκειται για την πρώτη ολοκληρωμένη στρατηγική για την καινοτομία. Σκοπός της είναι η βελτίωση των συνθηκών και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία στην Ευρώπη, ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι καινοτόμες ιδέες θα μπορέσουν να μεταφραστούν σε προϊόντα και υπηρεσίες που θα δημιουργήσουν οικονομική ανάπτυξη και θέσεις εργασίας. Εστιάζει σε τομείς μεγάλου ενδιαφέροντος για τους πολίτες, όπως η αλλαγή του κλίματος, η ενεργειακή απόδοση και η υγιής διαβίωση. Εξετάζει την καινοτομία όχι μόνο από την άποψη της τεχνολογίας, αλλά και σε σχέση με τα επιχειρησιακά πρότυπα, το βιομηχανικό σχέδιο, τα εμπορικά σήματα και τις υπηρεσίες που προσθέτουν αξία για τους χρήστες. Επιπλέον, η εμβληματική δράση περιλαμβάνει καινοτομία στο δημόσιο τομέα και κοινωνική καινοτομία καθώς επίσης και εμπορική καινοτομία, στοχεύοντας να προσελκύσει τη συμμετοχή όλων των παραγόντων και όλων των περιφερειών στον κύκλο καινοτομίας. Στόχος είναι να καταστεί η Ευρώπη παράγοντας παγκόσμιας εμβέλειας στην επιστήμη, με τη στενή συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Δίνεται επίσης προσοχή στο να βοηθούνται οι ιδέες να φτάσουν γρήγορα στην αγορά, με την εξάλειψη σημείων συμφόρησης όπως η δαπανηρή κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών, ο κατακερματισμός της αγοράς, η βραδύρρυθμη έκδοση προτύπων και οι ελλείψεις δεξιοτήτων. Η επίτευξη του στόχου της επένδυσης του 3 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ στην Ε & Α μέχρι το 2020 θα μπορούσε να δημιουργήσει 3,7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και να αυξήσει το ετήσιο ΑΕγχΠ κατά 795 δισεκατ. ευρώ μέχρι το 2025. Αυτό θα σήμαινε ότι η Ευρώπη θα χρειαστεί τουλάχιστον 1 εκατομμύριο επιπλέον ερευνητές την επόμενη δεκαετία.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής καινοτομίας, οι ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας θα συγκεντρώσουν ευρωπαϊκούς, εθνικούς και περιφερειακούς, δημόσιους και ιδιωτικούς παράγοντες, με σαφώς καθορισμένους στόχους, σε τομείς που συνδυάζουν την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων με τη δυνατότητα να γίνει η Ευρώπη παγκόσμιος ηγέτης. Η Επιτροπή θα παράσχει αρχική χρηματοδότηση ώστε να προσελκύσει περαιτέρω χρηματοδότηση. Στη συνέχεια, από το 2011, θα ξεκινήσουν πιλοτικές συμπράξεις σε τομείς όπως η ενεργός και υγιής γήρανση, η ενέργεια, οι «έξυπνες» πόλεις και η κινητικότητα, η ορθολογική χρήση του νερού, οι μη ενεργειακές πρώτες ύλες και η βιώσιμη και παραγωγική γεωργία.

Η στρατηγική πλαισιώνεται και ενισχύεται από εισροές από άλλες πολιτικές της ΕΕ. Η πολιτική ανταγωνισμού θα υποστηρίζει πρωτοβουλίες που τροφοδοτούν την καινοτομία και την ανάπτυξη εξασφαλίζοντας ότι υπάρχουν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και επιτρέποντάς τους να ανταγωνίζονται με βάση την αξία τους. Στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων της, η Επιτροπή θα επενδύσει περίπου 500 εκατ. ευρώ στην αναγνωριστική έρευνα για μελλοντικές και ανερχόμενες τεχνολογίες και θα παροτρύνει τα κράτη μέλη να πράξουν το ίδιο. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας δημιούργησε τις τρεις πρώτες του κοινότητες γνώσης και καινοτομίας τον Ιούνιο. Οι κοινότητες αυτές προωθούν την καινοτομία και το επιχειρηματικό πνεύμα σε τομείς όπως ο μετασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή σ' αυτήν, η βιώσιμη ενέργεια και η μελλοντική κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης θα διαδραματίσει τον δικό του ρόλο: ο ενδεικτικός προϋπολογισμός για το 2010 υπερβαίνει τα 6 δισεκατ. ευρώ, ενώ θα χρηματοδοτήσει χιλιάδες προγράμματα και θα δημιουργήσει πάνω από 165 000 θέσεις εργασίας. Η Επιτροπή ανέπτυξε επίσης νέες πρωτοβουλίες κοινού ερευνητικού προγραμματισμού στη γεωργία, τη διατροφική ασφάλεια και την κλιματική αλλαγή, την πολιτιστική κληρονομιά και τις πλανητικές μεταβολές, και την υγιεινή διατροφή για μια υγιεινή ζωή.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τον Δεκέμβριο οι δράσεις «Μαρία Κιουρί» χρηματοδότησαν τον 50 000ο ερευνητή τους από την έναρξη του προγράμματος το 1996. Για να επιτευχθεί μια καινοτόμος Ένωση, η Ευρώπη χρειάζεται ερευνητές παγκοσμίου επιπέδου, που να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τόσο τις τρέχουσες όσο και τις μελλοντικές προκλήσεις, και η ΕΕ έχει δεσμευθεί όσον αφορά την έμπνευση, τα κίνητρα, την κατάρτιση και την προσέλκυσή τους. Με την υποστήριξη της κινητικότητας των ερευνητών σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών κλάδων, τόσο στη βιομηχανία όσο και στον ακαδημαϊκό κόσμο, οι δράσεις «Μαρία Κιουρί» συμβάλλουν στον στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δημιουργηθεί μια ισχυρή αγορά εργασίας για υψηλών προσόντων δημιουργικούς και επιχειρηματικούς ερευνητές.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το 2010, η ΕΕ δρομολόγησε την πρώτη πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού, στις νευροεγκεφαλίστικες νόσους —όπως η νόσος του Αλτσχάιμερ. Οι ευρωπαϊκές χώρες που επιλέγουν να συμμετάσχουν σε μια πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού συνενώνουν τους πόρους τους και συντονίζουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να αυξήσουν την αποδοτικότητα της δημόσιας ερευνητικής χρηματοδότησης και να αποφύγουν την επανάληψη προσπάθειών. Συντάσσουν μια κοινή ερευνητική στρατηγική και ένα σχέδιο εφαρμογής για να δώσουν κοινή απάντηση σε μια κοινή πρόκληση.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΟΛΟΝΙΑΣ

Αυτή η κοινή πρωτοβουλία των 40 και πλέον χωρών έχει ως στόχο τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου οι σπουδαστές θα μπορούν να επιλέγουν μεταξύ ευρείας και διαφανούς σειράς και υψηλής ποιότητας κύκλων μαθημάτων και να επωφελούνται απλών διαδικασιών αναγνώρισης.

Η νεολαία σε κίνηση⁽²⁷⁾, που δρομολογήθηκε τον Σεπτέμβριο, συγκεντρώνει μέτρα της ΕΕ και εθνικά μέτρα για τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης για τους νέους, τους σπουδαστές και τους μαθητευόμενους. Στόχος της είναι η αναβάθμιση της ποιότητας όλων των επιπέδων εκπαίδευσης και κατάρτισης και η προσφορά περισσότερων ευκαιριών στους νέους για σπουδές και κατάρτιση σε αλλοδαπή χώρα. Θα προσφέρει μεγαλύτερη κινητικότητα για τους συμμετέχοντες σε πανεπιστημιακά και ερευνητικά προγράμματα, θα προωθήσει την επιχειρηματικότητα στους νέους και στους επαγγελματίες και θα ενθαρρύνει την αναγνώριση της άτυπης εκπαίδευσης. Οι ενέργειες περιλαμβάνουν μια βελτιωμένη ευρωπαϊκή πύλη για την απασχόληση, περισσότερη βοήθεια στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης για υποστήριξη στους νέους, και ένα πιλοτικό έργο στο πλαίσιο του οποίου οι νέοι επιχειρηματίες μπορούν να περάσουν μέχρι έξι μήνες με έναν πεπειραμένο επιχειρηματία σε μια μικρότερη εταιρεία σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη συμφωνήσει για πρόσθετα κονδύλια του προϋπολογισμού από το 2011 για ένα πιλοτικό σχέδιο που θα βοηθά τους νέους να επωφελούνται από τις ευκαιρίες στην ευρύτερη αγορά εργασίας της ΕΕ, καθώς και τις επιχειρήσεις να βρίσκουν ειδικευμένους εργαζομένους. Επίσης, ο νέος «Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress» θα διευκολύνει την πρόσβαση των νεαρών επιχειρηματιών σε πιστώσεις. Η Επιτροπή έχει καλέσει τα κράτη μέλη να αντισταθούν σθεναρά στις περικοπές των προϋπολογισμών εκπαίδευσης στο πλαίσιο των μέτρων λιτότητας που εφαρμόζονται ως απάντηση στην κρίση.

Τον Ιούνιο, η Επιτροπή πρότεινε δεκαετή χρονικό ορίζοντα για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνήθηκαν νέοι στόχοι εκπαίδευσης. Τον Μάρτιο δρομολογήθηκε ο ευρωπαϊκός χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος στοχεύει να καταστήσει την ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο συμβατή, συγκρίσιμη, ανταγωνιστική και ελκυστική.

Η πρωτοβουλία «Η νεολαία σε κίνηση» εξετάζει επίσης πολιτικές που θα μπορούσαν να ελαττώσουν τον αντίκτυπο της κρίσης στους νέους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η ευκολότερη μετάβαση από την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην εργασία και οι καλύτερες συνδέσεις μεταξύ των πολιτικών προτεραιοτήτων και των ταμείων της ΕΕ, ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Εξέτασε επίσης το ενδεχόμενο αύξησης της άμεσης υποστήριξης σε καινοτόμα έργα μέσω των προγραμμάτων PROGRESS, «Διά βίου μάθηση» και «Νεολαία σε δράση».

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της «**Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης**»⁽²⁸⁾, τόνισε ότι η βιομηχανία θα πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο αν η Ευρώπη θέλει να παραμείνει παγκόσμιος οικονομικός ηγέτης. Αυτή η εμβληματική πρωτοβουλία καθορίζει στρατηγική, στόχος της οποίας είναι να ενισχύσει την ανάπτυξη και την απασχόληση με τη διατήρηση και την υποστήριξη μιας ισχυρής, διαφοροποιημένης και ανταγωνιστικής βιομηχανικής βάσης στην Ευρώπη, που θα προσφέρει καλά αμειβόμενες θέσεις απασχόλησης ενώ θα είναι μικρότερης έντασης άνθρακα.

Σε ένα πλαίσιο εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης, αυτή η νέα προσέγγιση απορρίπτει την απαρχαιωμένη έννοια των εθνικών τομέων και βιομηχανιών υπέρ μιας συντονισμένης ευρωπαϊκής πολιτικής απάντησης. Προς τούτο απαιτείται ένα όραμα για τη συνολική αξιακή αλυσίδα, από την υποδομή και τις πρώτες ύλες ως την εξυπηρέτηση μετά την πώληση. Η δημιουργία και η ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων τοποθετούνται στον πυρήνα της βιομηχανικής πολιτικής και η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία θεωρείται ευκαιρία για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΟΗΘΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η Επιτροπή βοήθησε πάνω από 100 000 επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν δάνειο ή επένδυση κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών μέσω του προγράμματος επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Συνολικά, η ΕΕ διέθεσε περισσότερα από 1,1 δισεκατ. ευρώ για να διευκολύνει την πρόσβαση σε δάνεια και χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου για τις μικρότερες επιχειρήσεις.

Συνολικά, η ΕΕ διέθεσε περισσότερα από 1,1 δισεκατ. ευρώ για να διευκολύνει την πρόσβαση σε δάνεια και χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου για τις μικρότερες επιχειρήσεις, ειδικότερα για νεοϊδρυθείσες και νέες επιχειρήσεις και για άτομα που θα επιθυμούσαν να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων διέθεσε επίσης ειδική βοήθεια στις μικρότερες επιχειρήσεις, με επιταχυνόμενη χορήγηση δανείων σ' αυτές, με αποτέλεσμα τη σχεδόν πλήρη χρησιμοποίηση των πιστώσεων ύψους 30 δισεκατ. ευρώ, που είχαν προβλεφθεί για το 2008–2011. Δόθηκε έμφαση στις καθαρές μεταφορές, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη συναφή έρευνα.

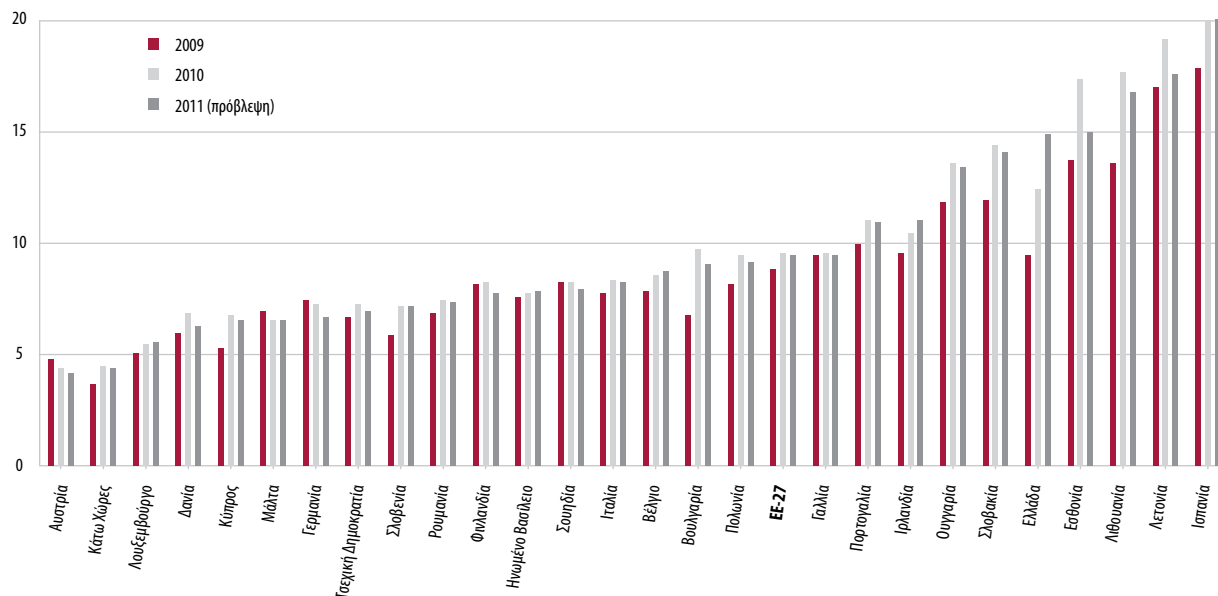
© Paul Hermann/REA/Reporters

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκονται στον πυρήνα της ανάκαμψης της ΕΕ. Εδώ, μαθητευόμενοι αποκτούν νέες δεξιότητες σε σχολή του Ηνωμένου Βασιλείου.

Το 2010 σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις σε πολλούς βιομηχανικούς τομείς στην ΕΕ. Η Επιτροπή πρότεινε ⁽²⁹⁾ πρωτοβουλίες για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας στον τουρισμό καθώς και για την ανάπτυξη και τη διεθνή προβολή του. Η Επιτροπή πρότεινε, τον Απρίλιο του 2010, μια μεταστροφή της πολιτικής στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη και,

ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Ποσοστό ανεργίας (%)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Το δίκτυο «Enterprise Europe Network» παρέχει στις μικρότερες επιχειρήσεις της Ευρώπης ευκολότερη πρόσβαση στις εξαγωγικές αγορές. Με 589 οργανώσεις-εταίρους που καλύπτουν 47 χώρες, επεκτείνει την εμβέλειά του, ιδιαίτερα στην Ασία: έχει τώρα 15 σημεία επαφής στην Κίνα και τη Νότια Κορέα, με πρόσθετα προγραμματιζόμενα σημεία επαφής στην Κίνα και την Ιαπωνία.

ενδεχομένως, την ευρεία χρήση καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων. Ο τομέας της χημικής βιομηχανίας κινήθηκε ανταγωνιστικότερα και υπέβαλε στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων προς καταχώριση 24 675 από τις ευρύτερα χρησιμοποιούμενες ή πλέον επικίνδυνες χημικές ουσίες, μέχρι την προθεσμία της 30ής Νοεμβρίου.

Το θεματολόγιο για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας θα ενισχύσει την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς αυξάνοντας το ποσοστό απασχόλησης με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας. Στοχεύει να βοηθήσει τους ανθρώπους όλων των ηλικιών να προβλέπουν και να διαχειρίζονται τις αλλαγές, εξοπλίζοντάς τους με τις κατάλληλες δεξιότητες και ειδικότητες. Το πεδίο κάλυψής της περιλαμβάνει επίσης τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και στοχεύει να εξασφαλίσει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης φθάνουν σε όλα τα μέρη της ΕΕ. Μεταξύ των συγκεκριμένων μηχανισμών που προβλέπονται είναι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας για να βελτιωθεί η ευελιξία με ασφάλεια, μια ενιαία σύμβαση αντί των διαφορετικών τύπων συμβάσεων ορισμένου χρόνου και μόνιμων συμβάσεων, νέα ώθηση στη διά βίου μάθηση, πρόσθετα κίνητρα για τις εταιρείες ώστε να επενδύσουν στην κατάρτιση και καλύτερες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές ανάγκες δεξιοτήτων. Προτείνει μια κοινή διεπαφή —ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμάτων— για να φέρει πιο κοντά τον κόσμο της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Η Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού δρομολογήθηκε τον Δεκέμβριο. Θα προωθήσει καινοτομίες στην κοινωνική πολιτική για να βρεθούν έξυπνες λύσεις μετά την κρίση στην Ευρώπη, ιδίως μέσω αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης κοινωνικής στήριξης. Ενθαρρύνει τη βέλτιστη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για την υποστήριξη των στόχων κοινωνικής ένταξης, και προτείνει την κατά προτεραιότητα μελλοντική χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής από την ΕΕ. Επιδιώξή της είναι να καταστούν αποδοτικότερες η κοινωνική προστασία και οι υπηρεσίες και να ανταποκρίνονται περισσότερο στις κοινωνικές ανάγκες. Επίσης, θα συγκεντρώσει ένα ευρύτερο φάσμα εταίρων για την καταπολέμηση του αποκλεισμού.

Το 2010, ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Με συνολικό προϋπολογισμό 17 εκατ. ευρώ (που συμπληρώθηκε με τουλάχιστον 9 εκατ. ευρώ μέσω εθνικής χρηματοδότησης), το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού παρείχε υποστήριξη σε περισσότερα από 700 σχέδια σε 29 χώρες. Η πολιτική ώθηση που προκλήθηκε, ετοίμασε το έδαφος για συμφωνία των ηγετών της ΕΕ, για πρώτη φορά, σχετικά με τον στόχο καταπολέμησης της φτώχειας στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Διοργανώθηκε, μεταξύ άλλων, πανευρωπαϊκός διαγωνισμός για δημοσιογράφους που ειδικεύονται σε θέματα σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος και αναλήφθηκαν εθνικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνουν από εκπομπές του μεγαλύτερου ραδιοφωνικού σταθμού της Ιρλανδίας, σχετικά με αληθινές ιστορίες ανθρώπων που ζουν μέσα στη φτώχεια, μέχρι και την παροχή βοήθειας σε 60 κοινότητες των Κάτω Χωρών προκειμένου να αναπτύξουν ολοκληρωμένες στρατηγικές για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, και από γερμανική βοήθεια σε μειονεκτούντα άτομα με μεταναστευτικό ιστορικό για την κοινωνική τους ένταξη μέσω τοπικών εθελοντών μέχρι κατάρτιση προσωπικού σε κέντρο εργασίας στη Δανία ώστε αυτό να είναι σε θέση να καλύπτει καλύτερα τις ειδικές ανάγκες των ατόμων με διανοητικές μειονεξίες που αναζητούν εργασία.

Περιφερειακή πολιτική

Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, διατέθηκαν ήδη 93 δισεκατ. ευρώ (27 % της χρηματοδότησης της ΕΕ που αφορά την περίοδο 2007–2013) σε επενδυτικά σχέδια στον τομέα της απασχόλησης και μεγέθυνσης στην Ευρώπη, με σημαντική πρόοδο σε τομείς-κλειδιά όπως η Ε & Α και η καινοτομία, και θετικά αποτελέσματα από την κατάρτιση και τη βελτίωση των δεξιοτήτων που προσέφερε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στους αναζητούντες εργασία. Μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής, η ΕΕ θα πραγματοποιήσει επενδύσεις ύψους 347 δισεκατ. ευρώ στην περίοδο 2007–2013 στα 27 κράτη μέλη.

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ συνέβαλε στη μεγέθυνση και ευημερία και την προώθηση ισόρροπης ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ένωση μέσω άμεσων επενδύσεων καθώς και έμμεσων εμπορικών οφελών. Επίσης, βοήθησε στην άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης για τους εργαζόμενους και τις μικρές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή παρότρυνε ⁽³⁰⁾ τη μεγαλύτερη εναρμόνισή της με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», ώστε αυτή να συμβάλει στην αντιμετώπιση νέων προκλήσεων που οφείλονται στις σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων ετών. Οι συστάσεις αφορούσαν αυστηρότερους όρους, περισσότερα κίνητρα και μεγαλύτερη εστίαση στα αποτελέσματα.

Σε περιφερειακό επίπεδο, οι πολίτες επωφελήθηκαν από δράσεις όπως η κατάρτιση της στρατηγικής της ΕΕ για την περιφέρεια του Δούναβη, που παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο, επιδίωξη της οποίας είναι η βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών και η ανάπτυξη των τεράστιων οικονομικών δυνατοτήτων της περιφέρειας, και η υπέρβαση των κοινωνικών και διαρθρωτικών διαφορών που εξακολουθούν να υπάρχουν επειδή η περιφέρεια ήταν διαιρεμένη στο παρελθόν. Η στρατηγική θα συμβάλει στην εξάλειψη αυτής της άνισης κληρονομιάς, προσφέροντας περισσότερες ευκαιρίες στους πολίτες της μέσω αυξημένων εμπορικών συναλλαγών, μέσω δικτύων μεταφορών και ενέργειας, προωθώντας την καινοτομία στις μικρότερες επιχειρήσεις, και μέσω πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Η εμβληματική πρωτοβουλία για αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων δεν θα δρομολογηθεί πριν από τις αρχές του 2011, ωστόσο αναλαμβάνονται ήδη συναφείς δράσεις. Για παράδειγμα, οι αιεφόρες μεταφορές προωθούνται μέσω προηγούμενης χρηματοδότησης του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, της ταχύτερης μεταρρύθμισης του ενιαίου ευρωπαϊκού ουρανού, της εφαρμογής του ευρωπαϊκού χώρου θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα για την προώθηση των μεταφορών διά θαλάσσης, της βελτιωμένης παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας μέσω της υψηλότερης παραγωγικότητας, και της απλουστευμένης πρόσβασης σε διαρθρωτική χρηματοδότηση. Ορισμένα από τα ζητήματα αυτά καλύπτονται

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΜΕΑ

Οι πράσινες βιομηχανίες ήδη απασχολούν άμεσα περίπου 3,4 εκατομμύρια άτομα και καλύπτουν περίπου 2,2 % του ΑΕγχΠ της Ευρώπης. Κάθε άμεση θέση εργασίας στις οικολογικές βιομηχανίες της Ευρώπης δημιουργεί από 1,3 έως 1,9 έμμεσες θέσεις εργασίας. Η παγκόσμια αγορά για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες προβλέπεται ότι θα αυξάνεται κατά περίπου 10 % ετησίως στο μέλλον. Θα μπορούσαν να δημιουργηθούν περίπου 3 εκατομμύρια περισσότερες πράσινες θέσεις εργασίας στην ΕΕ.

© Nestor Bachmann/DPA/Reporters

Συντήρηση φωτοβολταϊκών κυττάρων στον μεγαλύτερο σταθμό ηλιακής ενέργειας του κόσμου, στη Γερμανία.

εκτενέστερα στο κεφάλαιο 2. Το Συμβούλιο καλωσόρισε την εμβληματική πρωτοβουλία για αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων τον Δεκέμβριο⁽³¹⁾ και, ειδικότερα, την πρόοδο προς μια βιώσιμη προσέγγιση του κύκλου ζωής, σύνολο μέτρων που θα χρειαστούν για να καταστεί πιο βιώσιμη η χρήση των ευρωπαϊκών υλικών.

ΕΠΑΝΑΔΡΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η βελτίωση της ενιαίας αγοράς αποτελεί πυλώνα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και προϋπόθεση για την επιτυχία της. Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή κατέταξε σχέδια⁽³²⁾ για την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς μέσω μέτρων προώθησης της μεγέθυνσης και βελτίωσης των δικαιωμάτων των πολιτών. Για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής προόδου, υπέβαλε προτάσεις για την καλύτερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και για να διευκολύνει τη ζωή για τις επιχειρήσεις, τους καταναλωτές και τους εργαζόμενους. Η Πράξη για την Ενιαία Αγορά είναι ένα πλήρες διετές σχέδιο για το 2011–2012, με σκοπό την επαναφορά της οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης στην ΕΕ. Περιλαμβάνει 50 πρωτοβουλίες που αφορούν τα οικονομικά, τη διακυβέρνηση και το ευρύ κοινό. Οι βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν τα εξής:

- ▶ Για τις επιχειρήσεις: η απόκτηση πρόσβασης στη χρηματοδότηση μπορεί να είναι δύσκολη για τις ΜΜΕ. Η Επιτροπή σχεδιάζει να υποβάλει προτάσεις για την προβολή των μικρότερων επιχειρήσεων της Ευρώπης και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε καταλόγους εγγραφής για τις κεφαλαιαγορές. Οι προτάσεις αυτές θα μειώσουν επίσης το κόστος για τις ΜΜΕ, με την απλούστευση των λογιστικών κανόνων και τη βελτίωση της πρόσβασής τους στις δημόσιες συμβάσεις. Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο καθιέρωσης μιας κοινής φορολογικής βάσης για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται διασυνοριακά, οδηγώντας σε περαιτέρω μείωση του κόστους.
- ▶ Για τις επιχειρήσεις: η Ευρώπη διαθέτει τεράστιες δυνατότητες για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Τα τελευταία χρόνια, έχουν αναληφθεί πολλές πρωτοβουλίες από άτομα, ιδρύματα και εταιρείες για τη βελτίωση της πρόσβασης σε τροφή, στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, απασχόληση και τραπεζικές υπηρεσίες γι' αυτούς που έχουν ανάγκη. Για να ενισχυθεί περισσότερο η διασυνοριακή δράση, η Επιτροπή θα προτείνει ευρωπαϊκά καταστατικά για τις οργανώσεις αυτές με σκοπό την εξυπηρέτηση και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης πιο μακροπρόθεσμες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των δεοντολογικών επενδύσεων, εξετάζοντας εναλλακτικές λύσεις για ειδικό καθεστώς σήμανσης.
- ▶ Για τους καταναλωτές: Σήμερα, η αγορά μέσω διαδικτύου υπολειτουργεί σοβαρά. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή θα προτείνει κανόνες το 2011 με στόχο την εξασφάλιση ότι οι δημιουργοί και οι καλλιτέχνες μπορούν να πωλούν το έργο τους σε όλη την Ευρώπη με ένα ενιαίο σημείο επαφής για τη χορήγηση άδειας που θα τους επιτρέπει να αντλούν τα οφέλη της εργασίας τους. Η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες και η επικαιροποίηση των κανόνων για το ηλεκτρονικό εμπόριο θα συμβάλουν επίσης στη βελτίωση της κατάστασης.
- ▶ Για τους μισθωτούς: 4 600 επαγγέλματα υπόκεινται σε διαφορετικές κανονιστικές ρυθμίσεις στα κράτη μέλη. Είναι επομένως απαραίτητη η ενδεδειγμένη αναθεώρηση της οδηγίας περί επαγγελματικών προσόντων. Η Επιτροπή πιστεύει ότι η θέσπιση δελτίου επαγγελματικής ταυτότητας ή «cartes professionnelles» θα μειώσει τη γραφειοκρατία που απομένει.

Η πρωτοβουλία της Επιτροπής για την Πράξη για την Ενιαία Αγορά αναλήφθηκε μετά την παρουσίαση έκθεσης, τον Μάιο, από τον πρώην επίτροπο Mario Monti, αρμόδιο για την Εσωτερική Αγορά και τον Ανταγωνισμό, για το πώς η ΕΕ θα πρέπει

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ
Το Βραβείο για την Ενιαία Αγορά του 2010 απονεμήθηκε στην αυστριακή ΜΚΟ «Grenzoöffensive» τον Δεκέμβριο. Το βραβείο αυτό υπογραμμίζει τη σημασία που έχουν οι αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας στις οποίες βασίζεται η ενιαία αγορά της ΕΕ. Η Grenzoöffensive βραβεύθηκε για το έργο της που αφορά την ελαχιστοποίηση των διοικητικών εμποδίων που υφίστανται για τους εργαζόμενους και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στις γειτονικές περιοχές της Βαυαρίας (Γερμανία), της Άνω Αυστρίας και της Νότιας Βοημίας (Τσεχική Δημοκρατία).

να θέσει εκ νέου σε κίνηση και να ολοκληρώσει την ενιαία αγορά, έκθεση την οποία είχε ζητήσει ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Barroso, τον Οκτώβριο του 2009. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου καλωσόρισε την έκθεση. Στην Ολομέλεια του Μαΐου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε έκθεση για την «Υλοποίηση μιας ενιαίας αγοράς για τους καταναλωτές και τους πολίτες»⁽³³⁾.

Τον Δεκέμβριο, το Συμβούλιο δέχθηκε⁽³⁴⁾ την προσέγγιση —ειδικότερα, την επικέντρωση— στις ανησυχίες των επιχειρήσεων και των πολιτών εξαιτίας των οποίων δεν επωφελούνται πλήρως των πλεονεκτημάτων που προσφέρει η ενιαία αγορά. Καλωσόρισε την ανακοίνωση της Επιτροπής και υπογράμμισε ότι η ενιαία αγορά θα πρέπει να εστιάσει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και στην αποκατάσταση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών και των καταναλωτών θέτοντάς τους στο επίκεντρο της ενιαίας αγοράς, και της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων σε ό,τι αφορά την πρόσβασή τους στην ενιαία αγορά.

Δεν υπάρχει μια μοναδική λύση για τη δημιουργία μιας ΕΕ που θα έχει προοπτικές επιτυχίας στον 21ο αιώνα. Η ενίσχυση της δημοσιονομικής και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας έχουν ζωτική σημασία και το ίδιο ισχύει για το όραμα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Όμως, η επιτυχία θα προκύψει με την κινητοποίηση όλων των πλεονεκτημάτων και πτυχών της ΕΕ για τη δημιουργία νέας και βιώσιμης μορφής ανάπτυξης. Η ΕΕ εφάρμοσε με νέο δυναμισμό και ακρίβεια τις πολιτικές της για την ενιαία αγορά, τον ανταγωνισμό και τη συνοχή. Βοήθησε τα κράτη μέλη εκτός της ζώνης του ευρώ (Λετονία, Ουγγαρία και Ρουμανία) παρέχοντας υποστήριξη στο ισοζύγιο πληρωμών. Ανέπτυξε και αξιοποίησε νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Το 2010 η δράση της ΕΕ απέκτησε νέα συνοχή για να προσφέρει μια πραγματικά ολοκληρωμένη προσέγγιση.

© Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο κ. Mario Monti, πρώην επίτροπος αρμόδιος για θέματα Εσωτερικής Αγοράς και Ανταγωνισμού.

Τα μέσα της ΕΕ ασκούν ήδη θετική επίδραση

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, το οποίο υποστηρίζει τους εργαζομένους που απολύονται εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής κρίσης, χορήγησε 52,3 εκατ. ευρώ το 2009 για να βοηθήσει περίπου 11 000 εργαζομένους σε οκτώ χώρες. Εγκρίθηκαν ενισχύσεις στην Ιρλανδία, την Ισπανία, τη Δανία, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία, και χαλαρώθηκαν οι κανόνες πρόσβασης. Το ταμείο συγχρηματοδοτεί τη βοήθεια για αναζήτηση εργασίας, την εκπαίδευση και την επανεκπαίδευση, και την υποστήριξη για την ίδρυση επιχειρήσεων. Έχει υψηλό ποσοστό επιτυχίας όσον αφορά τη βοήθεια εξεύρεσης νέων θέσεων εργασίας.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress⁽³⁵⁾, που συμφωνήθηκε τον Μάρτιο, βοηθά τους ανθρώπους να μείνουν στην εργασία τους ή να βρουν νέα. Παρέχει δάνεια σ' αυτούς που έχουν χάσει την εργασία τους και θέλουν να αρχίσουν μια δική τους μικρή επιχείρηση, αλλά δεν έχουν συμβατικό πιστωτικό ιστορικό. Ο αρχικός προϋπολογισμός του είναι 100 εκατ. ευρώ, που θα μπορούσε να μοχλεύσει περισσότερα από 500 εκατ. ευρώ σε συνεργασία με διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Οι προοπτικές της καταπολέμησης των καθυστερημένων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές βελτιώθηκαν όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφισε τον Οκτώβριο μια νέα οδηγία που θα εξασφαλίσει καλύτερη προστασία στους πιστωτές, ιδίως στις πολλές μικρές εταιρείες που εξαρτώνται από ταχεία πληρωμή προκειμένου να διαφυλάξουν τις ταμειακές τους ροές. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να πληρώνουν μέσα σε 30 ημέρες, ειδάλλως θα πληρώνουν επιτόκιο 8 % —με συνέπεια την εξασφάλιση πρόσθετης ρευστότητας ύψους 180 δισεκατ. ευρώ που είναι διαθέσιμη για τις επιχειρήσεις.

Για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις μικρές επιχειρήσεις, η ΕΕ επέκτεινε το πρόγραμμά της για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, και στο φόρουμ χρηματοδότησης των ΜΜΕ συγκεντρώθηκαν τράπεζες, επιχειρηματικές οργανώσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για να συζητήσουν τρόπους βελτίωσης της ροής της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις.

Οι κανόνες που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία και τα ταμεία συνοχής απλοποιήθηκαν τον Ιούνιο, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση —ιδιαίτερα πολύτιμη σε μία εποχή που η πίεση στους δημόσιους προϋπολογισμούς καθιστά δυσκολότερο για τις κυβερνήσεις και τις περιφέρειες να παρέχουν αντίστοιχη χρηματοδότηση. Η επιτάχυνση της πρακτικής εφαρμογής του προγράμματος με περιορισμό της γραφειοκρατίας βοηθά επίσης την ανάκαμψη των εθνικών και περιφερειακών οικονομιών.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ευρώπη 2020 — Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη [COM(2010) 2020].
- (²) Δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ (PCE 86/10 της 7ης Μαΐου 2010) (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/114296.pdf).
- (³) Συμπεράσματα του έκτακτου Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 9 και 10 Μαΐου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).
- (⁴) Συνεδρίαση της Ευρωμάδας και του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 6 και 7 Δεκεμβρίου.
- (⁵) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής [COM(2010) 250].
- (⁶) Πρόταση κανονισμού για την επιτάχυνση και την αποσαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος [COM(2010) 522].
- (⁷) Πρόταση κανονισμού για την αποτελεσματική επιβολή της δημοσιονομικής εποπτείας στη ζώνη του ευρώ [COM(2010) 524].
- (⁸) Πρόταση οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών [COM(2010) 523].
- (⁹) Πρόταση κανονισμού για την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [COM(2010) 527].
- (¹⁰) Πρόταση κανονισμού σχετικά με κατασταλτικά μέτρα για τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών στη ζώνη του ευρώ [COM(2010) 525].
- (¹¹) Πρόταση κανονισμού σχετικά με την κοινοτική μακροπροληπτική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου [COM(2009) 499].
- (¹²) Οδηγία σχετικά με τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων (ΔΟΕΕ), ψηφίστηκε από το ΕΚ στις 11 Νοεμβρίου, αναμένεται να εγκριθεί από το Συμβούλιο.
- (¹³) Πρόταση κανονισμού σχετικά με τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, τους κεντρικούς αντισυμβαλλόμενους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών [COM(2010) 484].
- (¹⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα [COM(2010) 579].
- (¹⁵) http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm
- (¹⁶) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/304&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
- (¹⁷) Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας, 10 Δεκεμβρίου 2010.
- (¹⁸) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 102 της 23.4.2010).
- (¹⁹) Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (ΕΕ C 130 της 19.5.2010).
- (²⁰) Πρόταση κανονισμού σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων [COM(2010) 372].
- (²¹) Πολυετές πρόγραμμα δράσης για την ανάπτυξη (<http://www.g20.utoronto.ca/2010/g20seoul-development.pdf>).
- (²²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις [COM(2010) 612].
- (²³) Απόφαση 2010/707/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (ΕΕ L 308 της 24.11.2010).
- (²⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη [COM(2010) 245].
- (²⁵) Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τη ρυθμιζόμενη πρόσβαση σε δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA) (ΕΕ L 251 της 25.9.2010).
Πρόταση απόφασης σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα [COM(2010) 471].
Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακά τροφοδοτούμενη ανάπτυξη [COM(2010) 472].
- (²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» — Ένωση καινοτομίας [COM(2010) 546].
- (²⁷) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Νεολαία σε κίνηση — Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2010) 477].
- (²⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης — Η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα τίθενται στο επίκεντρο [COM(2010) 614].
- (²⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο — Ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό [COM(2010) 352].
- (³⁰) Πέμπτη Έκθεση της Επιτροπής για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, 10 Νοεμβρίου 2010, (http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_el.cfm).
- (³¹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος της 20ής Δεκεμβρίου.
- (³²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς μια Πράξη για την ενιαία αγορά [COM(2010) 608].
- (³³) Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 3ης Μαΐου 2010 σχετικά με τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς για τους καταναλωτές και τους πολίτες (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0132+0+DOC+XML+V0//EL>).
- (³⁴) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/118409.pdf
- (³⁵) Απόφαση 283/2010/ΕΕ σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού μηχανισμού μικροχρηματοδοτήσεων για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη (ΕΕ L 87 της 7.4.2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:
ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Τελικός σκοπός της στρατηγικής της Επιτροπής για την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας «Ευρώπη 2020», η οποία εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2010, είναι το όφελος των ευρωπαίων πολιτών. Η συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία είναι σε ισχύ από τον Δεκέμβριο του 2009, έχει ήδη σηματοδοτήσει τη στροφή αυτή. Τα συμφέροντα των πολιτών και η δημοκρατική νομιμότητα της Ένωσης έχουν ενισχυθεί χάρη στις αυξημένες αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως συννομοθέτη στους περισσότερους τομείς και τη μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων, γεγονός που θα κάνει την ΕΕ να λογοδοτεί περισσότερο για τις πράξεις της. Δεύτερον, η καθιέρωση ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο, στους περισσότερους τομείς πολιτικής, θα συμβάλει στο να καταστούν ενιαίες οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Και, τέλος, ο δικαστικός έλεγχος θα ενισχυθεί, δεδομένου ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναλαμβάνει πλέον τη δικαστική εποπτεία όλων των θεμάτων που άπτονται της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, ενώ ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καθίσταται δεσμευτικός από νομική άποψη για την ΕΕ.

Δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για να γίνει η ΕΕ αποτελεσματικότερη, δημοκρατικότερη και πιο υπεύθυνη, η Συνθήκη αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στα συμφέροντα των πολιτών της ΕΕ, τοποθετώντας τους περισσότερο από κάθε άλλη φορά στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων και των στόχων της ΕΕ. Η «Πρωτοβουλία πολιτών» αποτελεί εύγλωττο παράδειγμα της νέας αυτής κατεύθυνσης.

Στο ξεκίνημα της θητείας της Επιτροπής, στις αρχές του χρόνου, ο πρόεδρος Barroso δημιούργησε δύο νέα χαρτοφυλάκια: το πρώτο ειδικά για τη δικαιοσύνη, τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ιθαγένεια, το οποίο ανέθεσε σε έναν από τους αντιπροέδρους του —πράξη με σαφές πολιτικό μήνυμα για την αναγνώριση της σημασίας της δράσης της ΕΕ στον τομέα αυτόν. Το άλλο χαρτοφυλάκιο, για τις εσωτερικές υποθέσεις, περιλαμβάνει το σημαντικό και δύσκολο έργο της εξασφάλισης ότι όλες οι δραστηριότητες που είναι αναγκαίες και επωφελείς για την οικονομική, πολιτισμική και κοινωνική ανάπτυξη της ΕΕ μπορούν να αναπτύσσονται σε σύννομο και ασφαλές περιβάλλον. Καλύπτει, επίσης, όλες τις δραστηριότητες που συνδέονται με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, την προστασία των ατόμων που διώκονται και τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων.

Μία από τις εμφανέστερες πτυχές της νέας προτεραιότητας που δίνεται στους πολίτες είναι να υπάρξουν απτά οφέλη στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Οι ενέργειες στον τομέα αυτόν έχουν ενσωματωθεί στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο εστιάζει την προσοχή στα συμφέροντα και τις ανάγκες των πολιτών και εξετάζει την αναγκαιότητα να εξασφαλιστεί ο σεβασμός των θεμελιωδών ελευθεριών και η ακεραιότητα με παράλληλη παροχή εγγυήσεων για την ασφάλεια. Κατά τη διάρκεια του έτους σημειώθηκε ουσιαστική πρόοδος και το πρόγραμμα απέδωσε καρπούς και τα πρώτα απτά αποτελέσματα.

Η ΕΕ εξακολουθεί να απαντά στις ανησυχίες των πολιτών και να προωθεί τα συμφέροντά τους λαμβάνοντας μέτρα σε ευρύ φάσμα πεδίων της πολιτικής που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή, από την υγεία και την εκπαίδευση έως τον πολιτισμό και τις μεταφορές, και από τα δικαιώματα των καταναλωτών έως την πολιτική προστασία.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Τον Δεκέμβριο του 2009 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το «Πρόγραμμα της Στοκχόλμης — Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες»⁽¹⁾. Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει ενέργειες στους τομείς των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της αστικής και ποινικής δικαιοσύνης, των δικαιωμάτων των καταναλωτών και της ιθαγένειας, της ασφάλειας, του ασύλου, της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων. Καθορίζει, επίσης, τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης κατά την επόμενη πενταετία. Τον Απρίλιο η Επιτροπή ενέκρινε ένα σχέδιο δράσης⁽²⁾ για να υλοποιηθεί η ιδέα και να μεταφραστεί η πολιτική καθοδήγηση που παρέχεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽³⁾ σε συγκεκριμένες πράξεις με σαφές χρονοδιάγραμμα και σαφή προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της Επιτροπής, κύριος άξονας των ενεργειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτόν κατά τα επόμενα χρόνια θα είναι να σημειωθεί πραγματική πρόοδος για μια Ευρώπη στην οποία οι άνθρωποι θα μπορούν να ζουν, να εργάζονται και να ταξιδεύουν με ασφάλεια και με τη βεβαιότητα ότι τα δικαιώματά τους γίνονται απόλυτα σεβαστά. Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα και τη δικαιοσύνη, το σχέδιο δράσης της Επιτροπής περιλαμβάνει τις ακόλουθες προτάσεις:

- ▶ Βελτίωση της προστασίας των δεδομένων των πολιτών σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ —μεταξύ των οποίων η καταστολή και πρόληψη του εγκλήματος— και στις σχέσεις με τους διεθνείς εταίρους, ιδίως με τις ΗΠΑ. Η οδηγία της ΕΕ του 1995 για την προστασία των δεδομένων θα εκσυγχρονιστεί για να ανταποκρίνεται στις νέες τεχνολογικές προκλήσεις.
- ▶ Ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων στις ποινικές διαδικασίες για την εξασφάλιση δίκαιης δίκης, με προτάσεις σχετικά με την ενημέρωσή τους για τις κατηγορίες, την παροχή νομικών συμβουλών, την επικοινωνία με συγγενείς και την εξασφάλιση ειδικών εγγυήσεων για τα ευάλωτα πρόσωπα.
- ▶ Περιορισμός της γραφειοκρατίας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, εξασφαλίζοντας τη διασυννοριακή αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και των ιδιωτικών εγγράφων χωρίς επαχθείς διαδικασίες ή υπερβολικά έξοδα.
- ▶ Απλούστευση της είσπραξης διασυννοριακών οφειλών και της εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών. Σήμερα, οι επιχειρήσεις εισπράττουν μόνο το 37 % των διασυννοριακών οφειλών.
- ▶ Τόνωση του ηλεκτρονικού εμπορίου προσφέροντας στις επιχειρήσεις ένα ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων προαιρετικής εφαρμογής. Το 2008 μόνο το 7 % των συναλλαγών μέσω διαδικτύου στην Ευρώπη ήταν διασυννοριακές.
- ▶ Αύξηση της προστασίας των πολιτών που ταξιδεύουν εκτός των χωρών τους στην ΕΕ, κατά την κράτηση πακέτου διακοπών ή την άσκηση αξιώσεων μετά από τροχαίο ατύχημα. Για τα ταξίδια εκτός ΕΕ, οι πολίτες θα έχουν καλύτερη προξενική προστασία.

Με σκοπό τη διαφύλαξη της ασφάλειας των ευρωπαίων πολιτών και την καλύτερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, το πρόγραμμα δράσης της Στοκχόλμης προβλέπει τις ακόλουθες προτάσεις:

- ▶ Καθορισμός μιας ολοκληρωμένης εσωτερικής στρατηγικής ασφάλειας της ΕΕ με στόχο την αντιμετώπιση των επειγουσών απειλών όσον αφορά την ασφάλεια της Ευρώπης.

- ▶ Διαπραγμάτευση μιας μακροπρόθεσμης συμφωνίας με τις ΗΠΑ για την επεξεργασία και τη **διαβίβαση στοιχείων μηνυμάτων χρηματοοικονομικής φύσης** στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας (Πρόγραμμα παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας — TFTP).
- ▶ Επεξεργασία μιας προσέγγισης της ΕΕ για τη χρήση **των δεδομένων των καταστάσεων με ονόματα επιβατών (EU-PNR)** για σκοπούς καταστολής και δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου για την κοινοποίηση των δεδομένων PNR σε χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ.
- ▶ Προστασία των ευρωπαίων πολιτών από το **ηλεκτρονικό έγκλημα μέσω της ποινικοποίησης της υποκλοπής ταυτότητας**, καθώς και του δόλιου λογισμικού που χρησιμοποιείται για τις επιθέσεις εναντίον συστημάτων πληροφορικής.
- ▶ Ενίσχυση της διασυνοριακής ασφάλειας με τη δημιουργία ενός **συστήματος εισόδου/εξόδου**, που θα διευκολύνει τα ταξίδια των υπηκόων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ μέσω ενός **προγράμματος καταχωρισμένων ταξιδιωτών** και αναζήτηση μιας ευρωπαϊκής προσέγγισης για ένα **ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό σύστημα άδειας ταξιδιού (ESTA)**.
- ▶ Αξιολόγηση και, εάν χρειάζεται, τροποποίηση **της οδηγίας για τη διατήρηση δεδομένων**.
- ▶ Διασαφήνιση των όρων εισόδου και διαμονής **των υπηκόων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ** για **εποχιακή απασχόληση** και ενδοεπιχειρησιακές μεταθέσεις, καθιέρωση **κοινού συστήματος ασύλου στην ΕΕ** και προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών.
- ▶ Προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την παιδική πορνογραφία, ιδίως λόγω της ανάπτυξης του διαδικτύου και της ευκολίας των διεθνών ταξιδιών.

© Shutterstock/Demotix Images/Belga

Μεγαλύτερη συμμετοχή για τους πολίτες της Ευρώπης: η «Πρωτοβουλία πολιτών»

Η καινοτομία αυτή οφείλεται στη συνθήκη της Λισαβόνας. Όταν ένας ικανοποιητικός αριθμός πολιτών έχει μια κοινή άποψη —που αποδεικνύεται από έναν ελάχιστο αριθμό 1 εκατομμυρίου υπογραφών— η «Πρωτοβουλία πολιτών» τους δίνει τη δυνατότητα να ζητήσουν από την Επιτροπή να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις σε τομείς στους οποίους η Συνθήκη αναθέτει αρμοδιότητες στην ΕΕ.

Λόγω της μοναδικής ευκαιρίας που προσφέρει το νέο αυτό μέσο για να έρθει η Ένωση πιο κοντά στους πολίτες της και έπειτα από εκτεταμένη δημόσια διαβούλευση στις αρχές του έτους, η Επιτροπή πρότεινε κανόνες για τη θέσπιση του μέσου αυτού ώστε οι πολίτες να μπορέσουν να αρχίσουν να αξιοποιούν το νέο τους δικαίωμα το συντομότερο δυνατόν.

Τον Δεκέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν για τους κανόνες⁽⁴⁾ αυτούς, οι οποίοι θα εξασφαλίζουν, αφενός, ότι οι πρωτοβουλίες των πολιτών αντιπροσωπεύουν συμφέροντα της ΕΕ και, αφετέρου, ότι το μέσο εξακολουθεί να είναι εύχρηστο για τους πολίτες. Οι δηλώσεις υποστήριξης των πολιτών πρέπει να συγκεντρωθούν σε διάστημα ενός έτους από την ημερομηνία εγγραφής της προτεινόμενης πρωτοβουλίας. Αυτό το νέο εργαλείο θα πρέπει να συμβάλει στην προώθηση του διασυνοριακού διαλόγου σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ.

Η «Πρωτοβουλία πολιτών»: βάσει των διατάξεων της συνθήκης της Λισαβόνας, οι πολίτες έχουν αποκτήσει νέα δικαιώματα να εκφράζουν τη γνώμη τους για πολιτικές της ΕΕ.

- ▶ Αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σύγχρονης δουλείας μέσω της αυστηρότερης ποινικής δίωξης των εμπόρων και της μεγαλύτερης προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.
- ▶ Διασφάλιση της αρχής ότι το έγκλημα δεν επιβραβεύεται και στέρηση των εγκληματιών από περιουσιακά στοιχεία, που έχουν αποκτήσει από εγκληματικές ενέργειες, με αποτελεσματικότερες κατασχέσεις.

Η ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Δικαιοσύνη

Έχοντας ως βάση το πρόγραμμα δράσης της Στοκχόλμης, η Επιτροπή ξεκίνησε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης, το οποίο καλύπτει θέματα αστικού και ποινικού δικαίου.

Στα θέματα αστικού δικαίου, η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο νομικό πλαίσιο για την εκδίκαση διασυνοριακών υποθέσεων διαζυγίου. Το νέο αυτό πλαίσιο (ο λεγόμενος κανονισμός Ρώμη III) επιτρέπει σε ζευγάρια από δύο διαφορετικές χώρες της ΕΕ, σε ζευγάρια που ζουν σε διαφορετικές χώρες ή σε ζευγάρια που ζουν μαζί σε άλλη χώρα εκτός της δικής τους, να επιλέγουν τη νομοθεσία που θα εφαρμοστεί στο διαζύγιο και τον νόμιμο χωρισμό τους με έναν νέο βαθμό ασφάλειας δικαίου. Στην ΕΕ υπάρχουν περίπου 16 εκατομμύρια αυτών των ονομαζόμενων «διεθνών ζευγαριών». Επειδή ο κανονισμός Ρώμη III μπλοκαρίστηκε στο Συμβούλιο λόγω του ότι δεν ήταν όλα τα κράτη μέλη πρόθυμα να συμμετάσχουν, η Επιτροπή, τον Μάρτιο, έκανε, για πρώτη φορά στην ιστορία της Ένωσης, χρήση της ονομαζόμενης διαδικασίας ενισχυμένης συνεργασίας. Η διαδικασία αυτή, που θεσπίστηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, επιτρέπει στην Επιτροπή να προχωρήσει ένα θέμα με μια μικρότερη ομάδα κρατών μελών, υπό τον όρο ότι η ενισχυμένη αυτή συνεργασία παραμένει ανοικτή για οποιοδήποτε κράτος μέλος θελήσει να συμμετάσχει. Τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο το Συμβούλιο συμφώνησαν να χρησιμοποιηθεί η ενισχυμένη συνεργασία για το θέμα αυτό, και έως το τέλος του έτους 14 κράτη μέλη είχαν αποφασίσει να συμμετάσχουν στους νέους κανόνες για τα διασυνοριακά διαζύγια. Το γεγονός αυτό χρησιμοποιήθηκε ως προηγούμενο για την τελευταία πρόταση της Επιτροπής να εφαρμοστεί η διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ένωση.

Τον Ιούνιο, το Δικαστήριο αποφάσισε ορισμένους κανόνες σχετικά με την αναγνώριση και την επιβολή των δικαστικών αποφάσεων που απαιτούν την επιστροφή παιδιού το οποίο μετακινήθηκε παράνομα. Πρόκειται για εφαρμογή του κανονισμού που αφορά τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας των κοινών τέκνων⁽⁵⁾.

Την 1η Ιουλίου η Επιτροπή έδωσε προτεραιότητα στο θέμα του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων δημοσιεύοντας μια Πράσινη Βίβλο, δημιουργώντας μια ομάδα εμπειρογνομόνων για το δίκαιο των συμβάσεων και συγκροτώντας μια ομάδα διαβούλευσης από επιχειρηματικές οργανώσεις, ενώσεις καταναλωτών και νομικούς με σκοπό τη συζήτηση του θέματος. Ο στόχος της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, είναι να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό νομικό καθεστώς για ορισμένες συμβάσεις (το λεγόμενο «28ο καθεστώς») το οποίο θα μπορούν να το επιλέγουν τα συμβαλλόμενα μέρη για τις συναλλαγές τους στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς της ΕΕ. Αυτό που κυρίως επιδιώκει η Επιτροπή είναι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να μπορούν να προσφέρουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στους καταναλωτές άλλων χωρών χωρίς να χρειάζεται να γίνουν ειδικοί στο εθνικό δίκαιο των συμβάσεων των άλλων 26 κρατών μελών. Με την Πράσινη Βίβλο, η Επιτροπή ξεκίνησε τη δημόσια διαβούλευση η οποία έληξε τον Ιανουάριο του 2011. Οι νομοθετικές προτάσεις έχει προγραμματιστεί να κατατεθούν εντός του έτους.

Τον Αύγουστο η Επιτροπή ζήτησε να εξοικονομείται χρόνος και χρήμα κατά τις διασυννοριακές νομικές διαφορές μέσω της διαμεσολάβησης: οι υφιστάμενοι κανόνες της ΕΕ για τη διαμεσολάβηση σε διασυννοριακές νομικές διαφορές μπορούν να είναι αποτελεσματικοί μόνο εάν εφαρμοστούν από τα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τον Μάιο του 2011 για να εφαρμόσουν την οδηγία για τη διαμεσολάβηση που συμφωνήθηκε το 2008.

Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή πρότεινε νέα μέτρα για τον περιορισμό του κόστους και των γραφειοκρατικών διατυπώσεων για πολίτες και επιχειρήσεις όσον αφορά την αναγνώριση των αποφάσεων του δικαστηρίου και των ληξιαρχικών πράξεων. Ο στόχος είναι να εξαλειφθεί το νόμιμο κόστος που απαιτείται σήμερα (κατά μέσο όρο 2 000 ευρώ) —συνήθως αποτελεί καθαρά τυπική διαδικασία— για την αναγνώριση μιας δικαστικής απόφασης σε άλλη χώρα της ΕΕ και να εξασφαλιστεί ότι δημόσια έγγραφα —όπως ένα συμβόλαιο ή ένας τίτλος ιδιοκτησίας— μπορεί να κυκλοφορεί χωρίς να απαιτούνται πρόσθετες διαδικασίες. Οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες θα περιορίσουν τη γραφειοκρατία, θα έχουν ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση χρήματος για επιχειρήσεις και καταναλωτές, ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν την ενιαία αγορά και θα διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών που ζουν και εργάζονται σε άλλες χώρες της ΕΕ. Η Επιτροπή επεδίωξε την εξεύρεση λύσεων για τη διευκόλυνση των διασυννοριακών συναλλαγών με τη σύνταξη της Πράσινης Βίβλου σχετικά με τις επιλογές πολιτικής για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις, και αντιμετώπισε τα φορολογικά εμπόδια για τους πολίτες που αναπτύσσουν διασυννοριακές δραστηριότητες.

Στις ποινικές υποθέσεις, προτεραιότητα της Επιτροπής ήταν να ενισχύσει τα δικαιώματα των κατηγορουμένων στην ΕΕ για μια δίκαιη δίκη. Τον Μάρτιο, η Επιτροπή πρότεινε νέα νομοθεσία για να βοηθήσει τους ανθρώπους οπουδήποτε στην ΕΕ όταν δεν γνωρίζουν τη γλώσσα της ποινικής διαδικασίας στην οποία εμπλέκονται. Με τη νομοθεσία αυτή τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να παρέχουν στους υπόπτους ή τους κατηγορουμένους υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης των κυριότερων εγγράφων. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης, τον Ιούλιο, νομοθεσία για το δικαίωμα στην ενημέρωση, προτείνοντας ουσιαστικά ένα πρότυπο «έγγραφο δικαιωμάτων» στο οποίο αναφέρονται τα βασικά δικαιώματα των υπόπτων και των κατηγορουμένων κατά τη διάρκεια μιας δικαστικής διαδικασίας. Καθώς όλο και περισσότεροι Ευρωπαίοι ταξιδεύουν, σπουδάζουν και εργάζονται σε άλλες χώρες εκτός της πατρίδας τους, η εξασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών σε όλη την ΕΕ συμβάλλει στην οικοδόμηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των δικαστών και των πολιτών και διαμορφώνει την εφαρμογή της αρχής για αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές αποφάσεις. Αποτέλεσμα είναι η αύξηση των πιθανοτήτων για επιτυχημένη εφαρμογή των ενωσιακών μέτρων, που βασίζονται στην αμοιβαία αναγνώριση, για την καταπολέμηση του εγκλήματος —όπως είναι το «ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης». Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σχετικά με την οδηγία για το δικαίωμα στην παροχή υπηρεσιών διερμηνείας και μετάφρασης τον Οκτώβριο, και το Συμβούλιο επικύρωσε από πολιτική άποψη την οδηγία για το δικαίωμα στην ενημέρωση τον Δεκέμβριο.

Τον Ιούλιο, η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βελτιωθούν τα δικαιώματα των θυμάτων στις ποινικές διαδικασίες, με σκοπό οι προτάσεις να διατυπωθούν μέσα στο 2011.

Η συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών μελών αποτελεί το κλειδί για την αποτελεσματική καταπολέμηση του διασυννοριακού εγκλήματος. Η Eurojust και το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για ποινικές υποθέσεις συμβάλλουν διαρκώς στη δημιουργία άμεσων επαφών μεταξύ των εθνικών δικαστών και στο συντονισμό των ερευνών όσον αφορά τα διασυννοριακά εγκλήματα.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Τον Ιούλιο, η Επιτροπή εγκαινίασε τη διαδικτυακή πύλη της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης⁽⁶⁾ η οποία αποτελεί σημείο αναφοράς για τους πολίτες και τους ασκούντες συναφή προς τη δικαιοσύνη επαγγέλματα και έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και να βοηθήσει όσους αναζητούν συμβουλές για νομικά προβλήματα σε διασυννοριακές υποθέσεις, είτε πρόκειται για αστικά είτε για ποινικά θέματα.

Θεμελιώδη δικαιώματα

Με τη συνθήκη της Λισαβόνας ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τον οποίο συνέταξε η Συνέλευση την περίοδο 1999–2000) έγινε νομικά δεσμευτικός και απέκτησε το ίδιο νομικό καθεστώς με τις Συνθήκες της ΕΕ. Ο Χάρτης απαιτεί κυρίως τον σεβασμό όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ όταν νομοθετούν ή όταν λαμβάνουν αποφάσεις. Γι' αυτό και το νέο Σώμα των Επιτρόπων, κατά την ορκωμοσία του ενώπιον του Δικαστηρίου στις 3 Μαΐου 2010, ορκίστηκε όχι μόνο στις Συνθήκες αλλά και στον Χάρτη. Επιπλέον, η Επιτροπή ενέκρινε, τον Οκτώβριο, μια στρατηγική με την οποία εξασφαλίζεται ότι όλα τα νέα μέτρα, που προτείνονται από την Επιτροπή ή από τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, αντιπαραβάλλονται με τον «κατάλογο σημείων προς έλεγχο σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα», ώστε να είναι σύμφωνα με τον Χάρτη. Επιπλέον, οι πολίτες πρέπει να ενημερωθούν σχετικά με τις περιπτώσεις στις οποίες μπορούν να επικαλούνται τον Χάρτη, που ισχύει κυρίως για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και για τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας. Επομένως, ο Χάρτης συμπληρώνει, αλλά δεν αντικαθιστά τις εθνικές συνταγματικές τάξεις και το σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθεμιάς.

Για να συμπληρώσει το σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ, η συνθήκη της Λισαβόνας απαιτεί ακόμη από την ΕΕ να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στις 7 Ιουλίου, κατόπιν εντολής του Συμβουλίου, η Επιτροπή ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με το Συμβούλιο της Ευρώπης για τον σκοπό αυτό. Η εξασφάλιση της αποτελεσματικής ένταξης του νομικού συστήματος για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης στο σύστημα του Συμβουλίου της Ευρώπης, με την παράλληλη διατήρηση της αυτονομίας της ενωσιακής νομικής τάξης, αποτελεί τον βασικό στόχο της διαπραγματεύσεως. Αφού οι διαπραγματεύσεις αυτές ολοκληρωθούν με επιτυχία από το Συμβούλιο, και μετά την επικύρωση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα 27 κράτη μέλη, καθώς και τα 20 ακόμη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι πολίτες θα μπορούν να υποβάλουν καταγγελίες —αφού εξαντλήσουν τις δυνατότητες προσφυγής στη χώρα τους— στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο σχετικά με εικαζόμενες παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την ΕΕ. Επιπλέον, η ΕΕ θα διαθέτει έναν δικαστή της ΕΕ, ο οποίος θα εκπροσωπεί τη νομική τάξη της Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Viviane Reding, αντιπρόεδρος της Επιτροπής, αρμόδια για θέματα δικαιοσύνης, θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιθαγένειας, σε συνέντευξη Τύπου τον Σεπτέμβριο.

Δύο θεμελιώδη δικαιώματα κατείχαν περιοπτη θέση στο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους: η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων (άρθρα 7 και 8 του Χάρτη). Τον Νοέμβριο, η Επιτροπή καθόρισε μια στρατηγική σχετικά με τον τρόπο προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε όλους τους τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της επιβολής της νομοθεσίας, περιορίζοντας παράλληλα τις γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις για τις επιχειρήσεις και εξασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων στο εσωτερικό της ΕΕ. Πρότεινε τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων μέσω της ενίσχυσης των δικαιωμάτων των ατόμων, της βελτίωσης της διάστασης της ενιαίας αγοράς, της αναθεώρησης των κανόνων προστασίας των δεδομένων στους τομείς της αστυνομίας και της ποινικής δικαιοσύνης, της εξασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας για τα δεδομένα που μεταφέρονται εκτός της ΕΕ και της αποτελεσματικότερης εφαρμογής των κανόνων. Επίσης, η Επιτροπή έλαβε εντολή από το Συμβούλιο για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων σχετικά με συμφωνία προστασίας των προσωπικών δεδομένων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών στο πλαίσιο της συνεργασίας τους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή του εγκλήματος. Ο στόχος είναι να εξασφαλιστεί υψηλού επιπέδου προστασία κάθε είδους προσωπικών δεδομένων κατά τη διαβίβαση και επεξεργασία τους για λόγους επιβολής του νόμου στο πλαίσιο της υπερατλαντικής συνεργασίας.

Η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων εξακολούθησαν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για τα θεμελιώδη δικαιώματα το 2010. Τον Ιανουάριο, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε, σε σχέση με έναν γερμανικό εργασιακό νόμο, την ύπαρξη της αρχής για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας και το ρόλο των εθνικών δικαστηρίων στην εφαρμογή της⁽⁷⁾. Σε μεταγενέστερη απόφασή του, το Δικαστήριο εφάρμοσε την αρχή αυτή, κρίνοντας ότι η στέρηση ενός εργαζομένου από την αποζημίωση απόλυσης επειδή πληροί τις προϋποθέσεις για να λάβει σύνταξη γήρατος αποτελεί διάκριση λόγω ηλικίας⁽⁸⁾.

Τον Μάρτιο, η Επιτροπή ενέκρινε τον Χάρτη για τα δικαιώματα των γυναικών για να υπογραμμίσει την πολιτική προτεραιότητα που αποδίδεται στα θεμελιώδη δικαιώματα όσον αφορά την ισότητα των φύλων στις εργασίες της νέας Επιτροπής. Στη βάση αυτή, τον Σεπτέμβριο, η Επιτροπή ενέκρινε πενταετή στρατηγική για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Στόχος της στρατηγικής αυτής είναι η καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των γυναικών, η οποία θα συμβάλει στην επίτευξη των γενικών οικονομικών και κοινωνικών στόχων της ΕΕ. Οι στόχοι καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, ξεκινώντας από την είσοδο περισσότερων γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των μεγάλων εταιρειών και φτάνοντας έως την αντιμετώπιση της βίας που συνδέεται με το φύλο.

Τον Νοέμβριο, η Επιτροπή παρουσίασε μια δεκαετή στρατηγική για την αναπηρία, με σκοπό η Ευρώπη να γίνει περισσότερο προσβάσιμη και να αρθούν τα οποιαδήποτε εμπόδια. Η τυποποίηση και οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν τα βασικά μέσα που πρόκειται να χρησιμοποιήσει η Επιτροπή για τον σκοπό αυτό κατά τη διάρκεια των επόμενων ετών. Η Επιτροπή πρόκειται, επίσης, να διερευνήσει τη σκοπιμότητα μια «ευρωπαϊκής πράξης προσβασιμότητας».

Κατά τη διάρκεια του 2010, απασχόλησαν ιδιαίτερα την ΕΕ οι προκλήσεις που αφορούν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά —της μεγαλύτερης εθνικής μειονότητας στην Ευρώπη— καθώς και τα συναφή θέματα που συνδέονται με την ελεύθερη κυκλοφορία. Η Επιτροπή είχε θέσει το θέμα στο πρόγραμμα δράσης της, στις 7 Απριλίου, με την ανακοίνωσή της «Η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά στην Ευρώπη»⁽⁹⁾. Έκτοτε, η απέλαση των Ρομά από τη Γαλλία το καλοκαίρι του 2010 προκάλεσε πολλές αντιδράσεις και παρεμβάσεις εκ μέρους της Επιτροπής τον Αύγουστο, τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο. Το θέμα συζητήθηκε έντονα σε Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Σεπτέμβριο, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αποτέλεσμα των συζητήσεων αυτών ήταν η Γαλλία, καθώς και άλλα κράτη μέλη, να προσαρμόσουν την εθνική τους νομοθεσία στις απαιτήσεις της οδηγίας της ΕΕ για την ελεύθερη κυκλοφορία του 2004. Η Επιτροπή δημιούργησε μια ειδική ομάδα για τους Ρομά σκοπός της οποίας είναι να αναλύσει έως ποιο βαθμό τα ενωσιακά και εθνικά κονδύλια χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για έργα που αποβλέπουν στην κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά τόσο στις χώρες καταγωγής τους όσο και στις χώρες υποδοχής. Τα πρώτα πορίσματα της ειδικής ομάδας για τους Ρομά, τον Δεκέμβριο, έδειξαν ότι απαιτείται μια πιο στοχοθετημένη χρηματοδότηση για την ένταξη των Ρομά από όλα τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, η στρατηγική αυτή έχει περιληφθεί στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το πρώτο εξάμηνο του 2011.

© Vadim Ghirda/AP/Reporters

Η κατάσταση των Ρομά στις χώρες καταγωγής τους καθώς και σε πολλές χώρες υποδοχής τους σε ολόκληρη την ΕΕ παρουσιάστηκε σε πολλά πρωτοσέλιδα δημοσιεύματα το 2010. Εδώ, ομάδα Ρομά συμμετέχει στο ετήσιο φεστιβάλ του Costești της Ρουμανίας.

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης του 2006 «Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού»⁽¹⁰⁾, δημιουργήθηκε η ανοικτή τηλεφωνική γραμμή 116000 στην οποία μπορούν να καλούν για να ζητήσουν βοήθεια γονείς παιδιών που έχουν εξαφανιστεί ή τα ίδια τα παιδιά, από οπουδήποτε και αν βρίσκονται στην ΕΕ. Τρία χρόνια μετά την έγκρισή της, η ανοικτή τηλεφωνική γραμμή λειτουργεί σε 13 κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε, τον Νοέμβριο, μια ανακοίνωση με σκοπό να προσφέρει πρακτική βοήθεια στις 14 χώρες της ΕΕ που δεν έχουν ακόμη εγκαταστήσει την ανοικτή τηλεφωνική γραμμή, εξασφαλίζοντας παράλληλα παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσίας σε όλη την ΕΕ.

Πολίτες

Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή δημοσίευσε ένα σχέδιο με 25 σημεία για να υπάρξουν συγκεκριμένα οφέλη για τους πολίτες της ΕΕ που μετακινούνται. Η «Έκθεση σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ», που εγκρίθηκε στις 27 Οκτωβρίου, σκοπό έχει να διευκολύνει την κινητικότητα των πολιτών καταργώντας τα εμπόδια που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν, όταν ασκούν το δικαίωμά τους να μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος εκτός της χώρας τους για λόγους σπουδών, εργασίας, επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς και για λόγους οικογενειακού ή συνταξιοδότησης. Ειδικά για το θέμα αυτό, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος απλώς ως πολίτες της Ένωσης⁽¹⁾, αναγνωρίζοντας έτσι ότι η ιθαγένεια της ΕΕ αποτελεί πηγή των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας.

Η Επιτροπή ενεργεί για να εξασφαλιστεί ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών. Τα δικαιώματα αυτά είναι εξίσου σημαντικά όταν οι πολίτες ταξιδεύουν, παντρεύονται, αγοράζουν ή κληρονομούν ιδιοκτησία, ψηφίζουν, λαμβάνουν ιατρική περίθαλψη ή απλώς ψωνίζουν μέσω του διαδικτύου από εταιρείες οι οποίες έχουν την έδρα τους σε άλλο κράτος μέλος.

Τα προτεινόμενα 25 συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία προτίθεται να λάβει η Επιτροπή μέσα στα επόμενα τρία χρόνια, θα διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών της ΕΕ κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους σε άλλη χώρα της ΕΕ. Με τα μέτρα αυτά θα απλοποιηθούν οι διατυπώσεις και οι προϋποθέσεις ώστε οι πολίτες να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους. Τα προτεινόμενα μέτρα καλύπτουν ευρύ φάσμα ξεκινώντας από την προσαρμογή των κανόνων για την προστασία των ατόμων που βρίσκονται σε διακοπές σε περίπτωση πτώχευσης του ταξιδιωτικού φορέα κατά τη διάρκεια των διακοπών τους και φτάνουν έως την ενίσχυση των δικαιωμάτων προξενικής προστασίας για τους πολίτες της ΕΕ που βρίσκονται στην αλλοδαπή, αλλά και τη βοήθεια προς τους καταναλωτές για επανόρθωση στην περίπτωση που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με κάποιον εμπορευόμενο, καθώς και την απλούστερη και ταχύτερη μεταφορά των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους σε άλλη χώρα της ΕΕ. Οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων θα επωφεληθούν από την απλούστευση των εγγράφων για την ταξινόμηση οχημάτων που αγοράστηκαν σε άλλη χώρα της ΕΕ, και οι μικρότερες επιχειρήσεις θα επωφεληθούν από απλούστερους λογιστικούς κανόνες.

Όσον αφορά την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, το Δικαστήριο αναφέρει ότι η ανάκληση της πολιτογράφησης που αποκτήθηκε με απάτη μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η απόφαση για την ανάκληση θα πρέπει να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας⁽²⁾.

Οι πολίτες μετακινούνται όλο και περισσότερο μεταξύ των χωρών της ΕΕ

Περίπου 12 εκατομμύρια ευρωπαίοι πολίτες ζουν σε χώρα της ΕΕ διαφορετική από εκείνη στην οποία γεννήθηκαν. Πολλοί περισσότεροι είναι εκείνοι που έχουν εμπειρία από συναλλαγές πέρα από τα σύνορα της χώρας τους λόγω ταξιδιών, σπουδών, εργασίας, γάμου, διαζυγίου, αγοράς ή κληρονομιάς ιδιοκτησίας, εκλογικού δικαιώματος, ιατρικής περίθαλψης ή απλώς λόγω αγορών μέσω του διαδικτύου. Ο αριθμός των γάμων με διασυνοριακή διάσταση φτάνει τα 16 εκατομμύρια. Περίπου 2 εκατομμύρια ευρωπαίοι σπουδαστές έχουν σπουδάσει σε άλλο κράτος μέλος μετά το ξεκίνημα του προγράμματος Erasmus. Το αποτέλεσμα είναι πολλοί από αυτούς να είναι εξοικειωμένοι με τα δικαιώματά τους ως ευρωπαίων πολιτών. Ωστόσο, είναι πάρα πολλοί εκείνοι που δεν τα γνωρίζουν ακόμη. Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι άλλα 30 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ κατοικούν μόνιμα σε μία τρίτη χώρα εκτός της ΕΕ, αλλά μόνο σε τρεις χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες, Κίνα και Ρωσία) αντιπροσωπεύονται και τα 27 κράτη μέλη.

Η «Έκθεση σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ» εντόπισε κενά μεταξύ των κανόνων και της πραγματικότητας: οι πολίτες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην καθημερινή τους ζωή, ιδίως στις περιπτώσεις διασυνοριακών υποθέσεων. Στα προβλήματα που αντιμετωπίζονται συχνά περιλαμβάνονται οι επίπονες διοικητικές διαδικασίες κατά την ταξινόμηση αυτοκινήτου που έχει αγοραστεί σε άλλο κράτος μέλος, οι πολύπλοκοι κανόνες για την επιστροφή δαπανών υγειονομικής περίθαλψης που πραγματοποιήθηκε σε άλλη χώρα ή οι δυσκολίες για την εξασφάλιση προξενικών υπηρεσιών από άλλο κράτος μέλος όταν στο κράτος μέλος κατοικίας του πολίτη δεν υπάρχει αντιπροσωπεία.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ: ΜΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΗΣ ΕΥΡΩΠΗ

Οι πολιτικές στον τομέα αυτόν προωθούν ένα σταθερό, σύννομο και ασφαλές περιβάλλον, στο οποίο ο καθένας θα πρέπει να νιώθει ασφαλής και στο οποίο ενώνουμε τις δυνάμεις μας για να αντιμετωπίσουμε το οργανωμένο και το διασυνοριακό έγκλημα και την τρομοκρατία. Για τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα όπου οι υπήκοοι της ΕΕ και των χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ θα μπορούν να εισέρχονται, να μετακινούνται, να ζουν και να εργάζονται.

ΜΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη της, σε μια ανακοίνωση τον Ιούλιο, τα επιτεύγματα και τις προκλήσεις της αντιτρομοκρατικής πολιτικής της ΕΕ, καθόρισε μια στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας, τον Νοέμβριο. Στη στρατηγική αυτή προσδιορίζονται πέντε τομείς προτεραιότητας στους οποίους η ΕΕ μπορεί να δημιουργήσει πραγματική προστιθέμενη αξία: σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα, τρομοκρατία, ηλεκτρονικό έγκλημα, διαχείριση των συνόρων και φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Στη στρατηγική προτείνεται μια νέα κοινή προσέγγιση για την αντιμετώπιση των απειλών κατά της ασφάλειας και των προκλήσεων. Καλύπτει την περίοδο 2011–2014 και προβλέπει ενέργειες που θα βασίζονται σε τεκμηριωμένα στοιχεία και εκτίμηση των απειλών και των κινδύνων, ενώ παράλληλα θα γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα και η προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ασφάλεια

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», για να είναι αποτελεσματική, θα πρέπει να εφαρμοστεί σε ένα ασφαλές και σύννομο περιβάλλον. Η Επιτροπή έχει αξιολογήσει τα εργαλεία και τα μέσα της ώστε να εξασφαλίζεται η σωστή ισορροπία μεταξύ της ασφάλειας και των δικαιωμάτων των πολιτών. Έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ασφάλειας όλων των πολιτών της ΕΕ —ιδίως όσον αφορά την πρόληψη της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

Τροποποιήθηκε, επίσης, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών ώστε να βελτιωθεί η ευρωπαϊκή διασυνοριακή δυνατότητα πρόληψης, εντοπισμού και ανταπόκρισης σε περιστατικά που αφορούν την ασφάλεια των δικτύων και των πληροφοριών.

Πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ για μια μακροπρόθεσμη συμφωνία όσον αφορά την επεξεργασία και τη διαβίβαση χρηματοοικονομικών δεδομένων με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (συμφωνία TFTP — βλ. πλαίσιο), η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο. Τον Σεπτέμβριο κατατέθηκε πρόταση κανονισμού σχετικά με κοινούς κανόνες για τον περιορισμό της πρόσβασης σε ορισμένες χημικές ουσίες οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρόδρομες ουσίες για την παράνομη παραγωγή αυτοσχέδιων εκρηκτικών.

Το πρόγραμμα της ΕΕ και των ΗΠΑ για την παρακολούθηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Η συμφωνία αυτή σχετικά με τη διαβίβαση μηνυμάτων με χρηματοοικονομικά δεδομένα από την Ευρώπη επιτρέπει τη στοχοθετημένη αντιτρομοκρατική έρευνα στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας των ΗΠΑ (TFTP). Έπειτα από δύσκολες διαπραγματεύσεις εξασφαλίστηκε ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων των Ευρωπαίων. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας⁽¹³⁾, η Ευρωπόλ επαληθεύει όλα τα αιτήματα των ΗΠΑ πριν διαβιβαστούν οποιαδήποτε δεδομένα και ένας ανεξάρτητος ελεγκτής της ΕΕ έχει τοποθετηθεί στην Ουάσινγκτον για να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τους αυστηρούς όρους της συμφωνίας όταν αξιωματούχοι των ΗΠΑ ζητούν τέτοιου είδους πληροφορίες. Η εφαρμογή της συμφωνίας θα επανεξετάζεται τακτικά, αρχίζοντας από τον Φεβρουάριο του 2011, και η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Τον Νοέμβριο η Επιτροπή ξεκίνησε εργασίες σχετικά με τη δημιουργία ενός αντίστοιχου ευρωπαϊκού συστήματος το οποίο θα επιτρέπει την εξαγωγή δεδομένων στο έδαφος της ΕΕ και επομένως θα λήξει η μαζική διαβίβαση δεδομένων προς τις ΗΠΑ.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, το Δικαστήριο προσδιόρισε το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού που είχε επιβάλει τη δέσμευση των κεφαλαίων και άλλων οικονομικών πόρων προσώπων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα ή τους Ταλιμπάν⁽¹⁴⁾. Ανέφερε συγκεκριμένα ότι η δέσμευση των κεφαλαίων δεν εφαρμόζεται στην καταβολή κοινωνικών παροχών στις συζύγους τους⁽¹⁵⁾.

Επίσης, ανέφερε ότι οι αποφάσεις του Συμβουλίου με τις οποίες το ΔΗΚΡ-Σ (Επαναστατικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός–Μέτωπο της Τουρκίας) καταχωρίστηκε στους καταλόγους που συνδέονται με τα μέτρα για την καταπολέμηση

της τρομοκρατίας πριν από τον Ιούνιο του 2007, οι οποίες εκδόθηκαν κατά παράβαση των στοιχειωδών οικονομικών εγγυήσεων, δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση ποινικών διώξεων κατά μελών της οργάνωσης αυτής που δεν περιλαμβάνονται στους καταλόγους αυτούς⁽¹⁶⁾.

Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε ορισμένα μέτρα του Συμβουλίου που διέτασσαν τη δέσμευση κεφαλαίων του Stichting Al-Aqsa με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁽¹⁷⁾.

Στην ανακοίνωση, που εγκρίθηκε τον Ιούλιο, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας καθορίζονται οι αρχές στις οποίες πρέπει να βασιστούν οι πρωτοβουλίες για την εσωτερική ασφάλεια στο μέλλον. Επίσης, προτείνεται η κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού προτύπου ανταλλαγής πληροφοριών ώστε να υπάρχει διαφάνεια για τους ευρωπαίους πολίτες που ενδιαφέρονται για την ανταλλαγή δεδομένων από τις δημόσιες αρχές.

Τον Σεπτέμβριο, εγκρίθηκε μια ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική όσον αφορά τη διαβίβαση των μητρικών ονομάτων επιβατών (PNR) σε άλλες χώρες. Τα δεδομένα PNR έχει αποδειχτεί ότι αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση των σοβαρών μορφών διεθνικού εγκλήματος και της τρομοκρατίας, συγχρόνως, όμως, θέτουν σοβαρά ζητήματα σε σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η ανακοίνωση της Επιτροπής επικεντρώνεται στην προστασία των προσωπικών δεδομένων των επιβατών και στους μηχανισμούς διαβίβασης των δεδομένων. Στην ανακοίνωση αυτή τονίστηκε, επίσης, η σημασία της ανταλλαγής λεπτομερών πληροφοριών που προέρχονται από τα PNR μεταξύ της αστυνομίας και των δικαστικών αρχών στο εσωτερικό της ΕΕ για λόγους μεγαλύτερης ασφάλειας των ευρωπαίων πολιτών. Η ανακοίνωση συνοδεύεται από τρεις εντολές διαπραγμάτευσης για τη σύναψη συμφωνιών με την Αυστραλία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, οι οποίες είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο.

Αξιολογήθηκε η χρήση των σαρωτών σώματος στα αεροδρόμια και η Επιτροπή προέτρεψε για τη θέσπιση κοινών προτύπων όσον αφορά τη λειτουργία τους, καθώς για τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων (ιδίως εκείνων της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ιδιωτικής ζωής) στην περίπτωση που τα κράτη μέλη επιλέξουν να τους χρησιμοποιήσουν. Αντιδρώντας στις νέες απειλές κατά της πολιτικής αεροπορίας, μια ad hoc υψηλού επιπέδου ομάδα εργασίας, την προεδρία της οποίας είχαν από κοινού η Επιτροπή και η βελγική προεδρία, διερεύνησε τις πιθανές βελτιώσεις των συστημάτων ασφαλείας για τις εμπορικές μεταφορές και το ταχυδρομείο. Αυτό έγινε σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους υπεύθυνους διαχείρισης, βάσει κοινών αξιολογήσεων των απειλών και των κινδύνων και την καλύτερη συνεργασία με τις υπηρεσίες ασφαλείας. Η έκθεση της ομάδας αυτής, που περιελάμβανε συστάσεις για περαιτέρω ενέργειες, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο.

Έγιναν βήματα για τη δημιουργία ενός σθεναρότερου νομικού πλαισίου με αυστηρότερες ποινές για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Έπειτα από προτάσεις που υπέβαλε η Επιτροπή τον Μάρτιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συνυπέγραψαν κείμενο οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, στην οποία περιλαμβάνεται η θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων, το επίπεδο των κυρώσεων και την προστασία των θυμάτων⁽¹⁸⁾. Αφού εγκριθούν, οι νέοι κανόνες θα συμβάλλουν στην πρόληψη του εγκλήματος και στην προστασία των θυμάτων της εμπορίας. Επιπλέον, τον Δεκέμβριο, η Επιτροπή διόρισε έναν Συντονιστή Δράσης κατά της Εμπορίας σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος θα έχει κεντρικό ρόλο συντονισμού για όλες τις πτυχές των πολιτικών κατά του εγκλήματος αυτού. Ο συντονιστής αυτός θα συμβάλει στην εξέλιξη των υφιστάμενων και στη χάραξη νέων πολιτικών της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την εκπόνηση γενικών προσανατολισμών στρατηγικής ως προς την εξωτερική πολιτική της ΕΕ στον τομέα αυτό. Τέλος, η Επιτροπή δημιούργησε έναν νέο δικτυακό τόπο⁽¹⁹⁾ ειδικά για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Ο δικτυακός αυτός τόπος θα πρέπει να γίνει ενιαίο σημείο εξυπηρέτησης σε επίπεδο ΕΕ τόσο για τους επαγγελματίες όσο και για το κοινό που ενδιαφέρεται να μάθει περισσότερα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και τους τρόπους με τους οποίους αντιμετωπίζεται στο εσωτερικό της ΕΕ.

Τον Μάιο προτάθηκαν αυστηρότεροι κανόνες για την προστασία των ευρωπαίων πολιτών από τις επιθέσεις σε πληροφορικά συστήματα και το ηλεκτρονικό έγκλημα. Σύμφωνα με τους προτεινόμενους κανόνες, οι δράστες επιθέσεων σε πληροφορικά συστήματα και οι παραγωγοί δόλιου λογισμικού διώκονται και αντιμετωπίζουν αυστηρότερες ποινικές κυρώσεις. Επίσης, τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να ανταποκρίνονται γρήγορα στις επείγουσες κλήσεις για βοήθεια στην περίπτωση επιθέσεων σε πληροφορικά συστήματα, κάνοντας τη συνεργασία δικαιοσύνης και αστυνομίας αποτελεσματικότερη στον τομέα αυτόν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ευρωπόλ, η ευρωπαϊκή αστυνομία, έγινε οργανισμός της ΕΕ στις αρχές του έτους. Η Επιτροπή ξεκίνησε μια διαδικασία εξέτασης σχετικά με το μελλοντικό καθεστώς της στο πλαίσιο της συνθήκης της Λισαβόνας, την οποία υποστήριξε με μια ανακοίνωση τον Δεκέμβριο σχετικά με τις διαδικασίες δημοκρατικού ελέγχου των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ, ανοίγοντας τον δρόμο για ένα σθεναρότερο σύστημα κοινοβουλευτικού ελέγχου των δραστηριοτήτων της. Στην ανακοίνωση υποστηρίζεται η ιδέα της δημιουργίας ενός κοινού οργανισμού μέσω του οποίου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια θα μπορούν να ασκούν έλεγχο στην Ευρωπόλ. Επίσης, προτείνει τρόπους για υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια στις εργασίες της Ευρωπόλ.

Ανοικτός χαρακτήρας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναζητεί διαρκώς τη σωστή ισορροπία μεταξύ της διατήρησης ασφαλών συνόρων και της ανοικτής νόμιμης πρόσβασης ατόμων από άλλες χώρες —μια ισορροπία που διαμορφώνεται στις πολιτικές της για τη μετανάστευση, τις θεωρήσεις εισόδου και το άσυλο.

Στον τομέα της μετανάστευσης, ο στόχος είναι η χάραξη μιας πολιτικής —όπως προβλέπεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»— που θα ανοίγει το δρόμο στη νόμιμη μετανάστευση, η οποία αποτελεί πλεονέκτημα για την ανάκαμψη της αειφόρου οικονομίας και, ταυτόχρονα, αντιμετωπίζει το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης. Προτεραιότητα δίνεται στην παγίωση μιας γνήσιας κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο. Περιλαμβάνονται νέα ευέλικτα συστήματα για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ένταξης των μεταναστών. Η πολιτική αυτή αποσκοπεί στην οικοδόμηση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου το οποίο θα βασίζεται στην αλληλεγγύη και στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

© Philippe Huguere/AFP/Beiga

Η ΕΕ οικοδομεί μια Ευρώπη που θα είναι ανοιχτή και συγχρόνως ασφαλής.

Εδώ, μια αστυνομική μονάδα της Lille αρμόδια για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο παρακολουθεί το διαδίκτυο για να εντοπίσει περιπτώσεις δόλιας χρήσης, απάτης και υποκλοπής ταυτότητας.

Σύμφωνα με τη νέα νομική βάση της συνθήκης της Λισαβόνας για μέτρα υποστήριξης της ένταξης των υπηκόων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ και διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ, το Συμβούλιο ενέκρινε, τον Ιούνιο, την υποστήριξη των πολιτικών των κρατών μελών μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και της βελτίωσης του συντονισμού. Ανακοίνωσε ένα νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για την ένταξη. Η ΕΕ προχωρεί προς ένα νέο ευέλικτο σύστημα εισδοχής για την οικονομική μετανάστευση.

Τον Ιούλιο κατατέθηκε πρόταση σχετικά με τη δημιουργία ενός απλού, γρήγορου και κοινού για όλη την ΕΕ συστήματος εισδοχής εποχιακών εργαζομένων από χώρες εκτός της ΕΕ. Σκοπός είναι να δημιουργηθεί ένα ασφαλές νομικό καθεστώς για την προστασία της ιδιαίτερα ευάλωτης αυτής ομάδας, να αποτραπεί η εκμετάλλευση και να προστατευτεί η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων. Ταυτόχρονα, μια πρόταση για τους ενδοεπιχειρησιακά μετατιθέμενους σκοπό έχει να διευκολύνει τις πολυεθνικές εταιρείες όσον αφορά την προσωρινή μετάθεση ειδικευμένων εργαζομένων από χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ σε παραρτήματα ή θυγατρικές εταιρείες στο εσωτερικό της ΕΕ. Τον Μάιο προτάθηκε ένα τετραετές σχέδιο δράσης σχετικά με τους ασυνόδετους ανηλίκους. Το σχέδιο αυτό καλύπτει την πρόληψη, την περιφερειακή προστασία, την υποδοχή και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων. Στο σχέδιο δράσης λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα του παιδιού και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, καθώς και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού. Το Συμβούλιο ενέκρινε την προσέγγιση αυτή τον Ιούνιο.

Συμφωνήθηκαν νέες απαιτήσεις —και νέος προϋπολογισμός— για την ολοκλήρωση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν. Το σύστημα αυτό σκοπό έχει να εξασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο ελέγχου και ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, καθώς και να ενισχύσει τη συνεργασία όσον αφορά την επιβολή της νομοθεσίας. Το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις, που αφορά την ανταλλαγή των σχετικών δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών, σημείωσε επίσης πρόοδο, και από το 2011 και εξής θα συμβάλλει στην εφαρμογή της κοινής πολιτικής θεωρήσεων Σένγκεν, καθώς και στην πρόληψη της τρομοκρατίας και άλλων απειλών κατά της εσωτερικής ασφάλειας.

Οι εργασίες για ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου συνεχίζονται. Στις εργασίες αυτές περιλαμβάνονται η επίσημη ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο στη Μάλτα, τον Νοέμβριο, και περαιτέρω διαπραγματεύσεις για την τροποποιημένη νομοθεσία, καθώς και για ένα κοινό σχέδιο επανεγκατάστασης. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο θα συμβάλει στην ανάπτυξη μεγαλύτερης αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών και θα τα βοηθήσει να εκπληρώσουν τις ευρωπαϊκές και διεθνείς τους υποχρεώσεις στον τομέα αυτόν. Θα καλλιεργήσει την πρακτική συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα ασύλου, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις χώρες καταγωγής, παρέχοντας στα κράτη μέλη στήριξη σε θέματα μετάφρασης και διερμηνείας, καθώς και βοήθεια για την κατάρτιση των υπαλλήλων που είναι επιφορτισμένοι με θέματα ασύλου και συνδρομή για τη μεταφορά αναγνωρισμένων προσφύγων. Θα στηρίξει, επίσης, τα κράτη μέλη που υφίστανται «ιδιαίτερη πίεση», ιδίως με τη δημιουργία συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, τον συντονισμό των ομάδων εμπειρογνομόνων για την παροχή συνδρομής στις χώρες της ΕΕ στη διαχείριση των αιτήσεων ασύλου και στην οργάνωση κατάλληλων δομών υποδοχής. Τέλος, θα συμβάλει στη βελτίωση του τρόπου ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές, συντάσσοντας μια ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση στην ΕΕ όσον αφορά το άσυλο και εγκρίνοντας τεχνικά έγγραφα, όπως κατευθυντήριες γραμμές και εγχειρίδια λειτουργίας.

© AP/Reporters

Η ΕΕ έχει στόχο να εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο ελέγχου και ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορά της. Οι συνοριακοί φύλακες —όπως εδώ, στα σύνορα μεταξύ Βουλγαρίας και Τουρκίας— χρησιμοποιούν προηγμένο εξοπλισμό και πληροφορίες για να εμποδίσουν την παράνομη διακίνηση.

Προτάθηκε ένα τροποποιημένο νομικό πλαίσιο για τον «Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Frontex) ώστε να ενισχυθούν οι επιχειρησιακές της δυνατότητες και να υπογραμμιστεί η σπουδαιότητα των θεμελιωδών δικαιωμάτων (με ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρήσεις επαναπατριsmού). Συμφωνήθηκαν νέοι κανόνες για τα θαλάσσια σύνορα και τις επιχειρήσεις διάσωσης, ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των επιχειρήσεων επιτήρησης των θαλάσσιων συνόρων με τον συντονισμό της Frontex σέβονται πλήρως τα θεμελιώδη δικαιώματα και την αρχή της μη επαναπρώθησης —αρχή του διεθνούς δικαίου βάσει της οποίας οι πρόσφυγες προστατεύονται από την επιστροφή σε τόπους στους οποίους απειλείται η ζωή και η ελευθερία τους.

Οι ομάδες ταχείας επέμβασης στα σύνορα, της Frontex, ενεργοποιήθηκαν για πρώτη φορά όταν η Ελλάδα ζήτησε επιχειρησιακή βοήθεια λόγω της επείγουσας και ιδιαίτερης πίεσης που υφίστατο σε διάφορα σημεία κατά μήκος των εξωτερικών της συνόρων τον Οκτώβριο, καθώς μεγάλος αριθμός υπηκόων χωρών εκτός της ΕΕ προσπαθούσαν να εισέλθουν παράνομα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν για τις αναγκαίες τροποποιήσεις σε οδηγία του 2003, η οποία διέπει το καθεστώς των υπηκόων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ και είναι επί μακρόν διαμένοντες, πρόσφυγες και δικαιούχοι επικουρικής προστασίας αλλά δεν έχουν αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος. Με τις τροποποιήσεις αυτές, οι πρόσφυγες και οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας θα μπορούν να αποκτούν καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος κατοίκου στα κράτη μέλη της ΕΕ σε παρόμοια βάση με εκείνη των άλλων υπηκόων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΕ και έχουν ζητήσει νόμιμα στην ΕΕ για χρονική περίοδο μεγαλύτερη των πέντε ετών. Οι νέοι κανόνες θα δώσουν τη δυνατότητα στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που αποκτούν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος κατοίκου, να επιλέξουν ως χώρα διαμονής τους κράτος μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο τους αναγνωρίστηκε το καθεστώς. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, θα απολαμβάνουν ίση μεταχείριση με τους πολίτες του κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο διαμένουν σε πολλούς οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, μεταξύ των οποίων η εκπαίδευση και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης. Επιπλέον, οι νέοι κανόνες θα ενισχύσουν τις διασφαλίσεις κατά της «επαναπρώθησης» (απέλασης).

Το Δικαστήριο όρισε τις περιστάσεις υπό τις οποίες ένα πρόσωπο μπορεί να χάσει το καθεστώς του πρόσφυγα. Τον Ιούνιο καθόρισε, επίσης, τις συνθήκες στις οποίες μια αίτηση για την αναγνώριση καθεστώτος πρόσφυγα που υποβλήθηκε σε κράτος μέλος από εκτοπισμένο Παλαιστίνιο πρέπει να εξεταστεί⁽²⁰⁾.

Η προσεκτική ανάλυση των εθνικών συνθηκών στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και στην Αλβανία οδήγησε στην απόφαση για άρση της υποχρέωσης θεώρησης βραχείας διαμονής για τους πολίτες των δύο αυτών χωρών. Ο κώδικας θεωρήσεων, ο οποίος άρχισε να ισχύει τον Απρίλιο, εναρμόνισε και προσέδωσε μεγαλύτερη διαφάνεια στις διαδικασίες που αφορούν περισσότερα από 10 εκατομμύρια άνθρωποι τα οποία υποβάλλουν αίτηση για θεώρηση Σένγκεν κάθε χρόνο. Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί στις εργασίες για επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων με τις χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνονται οι συμφωνίες με τη Βραζιλία για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης και η χορήγηση καθεστώτος απαλλαγής από τη θεώρηση Σένγκεν στην Ταϊβάν.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Οι πολίτες έχουν αποκτήσει νέα οφέλη σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων επιρροής της ΕΕ. Απολαμβάνουν περισσότερες ευκαιρίες πρόσβασης και συμμετοχής στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η ΕΕ. Ξεκινώντας από τις φθηνότερες κλήσεις μέσω κινητών τηλεφώνων και φθάνοντας έως την εύκολη διαδικασία αλλαγής παρόχου ενέργειας ή την καλύτερη προστασία των ταξιδιωτών και από τα ασφαλέστερα προϊόντα έως τα πιο υγιεινά τρόφιμα, η ΕΕ έχει διατηρήσει και συνεχώς αναπτύσσει τις παρεμβάσεις προς όφελος των πολιτών. Η πολιτική ανταγωνισμού έχει βοηθήσει στο να δημιουργηθεί μια ευνοϊκή για τους καταναλωτές δυναμική στην αγορά, η κοινωνική πολιτική έχει βελτιώσει τα δικαιώματα των εργαζομένων και των συζύγων και χάρη στη νομοθεσία, στη συνεργασία και στον συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ έχει αναβαθμιστεί η αντιμετώπιση των πυρκαγιών και των πλημμυρών.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Τηλεπικοινωνίες

Οι χρήστες των κινητών τηλεφώνων ωφελήθηκαν από τις περικοπές τιμών και τις εγγυήσεις που επιβλήθηκαν από την ΕΕ (βλ. πλαίσιο), ενώ και άλλα ακόμη μέτρα είναι υπό εξέταση: τον Ιούνιο η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ανταγωνισμός εξακολουθεί να μην προσφέρει ικανοποιητικές δυνατότητες επιλογής στους καταναλωτές. Η αναθεώρηση του ρυθμιστικού πλαισίου για τις επικοινωνίες συμπεριέλαβε και την ίδρυση του «Φορέα ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες». Με τον τρόπο αυτόν θα βελτιωθεί η συνοχή του ρυθμιστικού πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες της ΕΕ και κατά συνέπεια θα βελτιωθούν οι όροι για τους καταναλωτές.

© Julien Muguet/FP3/Belga

Περιοχή — μια μεγάλη νίκη για τους πολίτες

Από την 1η Ιουλίου 2010 τέθηκαν σε ισχύ νέα ανώτατα όρια τιμών για την περιαγωγή δεδομένων των ταξιδιωτών. Επιπλέον, οι μέγιστες τιμές χονδρικής για την περιαγωγή δεδομένων μειώθηκαν από 1 ευρώ σε 80 λεπτά ανά MegaByte. Η μέγιστη τιμή μιας κλήσης περιαγωγής μειώθηκε στα 39 λεπτά του ευρώ ανά λεπτό της ώρας (χωρίς ΦΠΑ), αντί των 43 λεπτών που ίσχυαν πριν από τον Ιούλιο του 2010, ενώ η λήψη κλήσης θα κοστίζει κατ' ανώτατο όριο 15 λεπτά του ευρώ ανά λεπτό της ώρας (χωρίς ΦΠΑ), αντί των 19 λεπτών. Από το 2005 το κόστος έχει μειωθεί έως και 70 % για τους πολίτες που πραγματοποιούν κλήσεις από τα κινητά τους τηλέφωνα όταν βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος. Ένα μήνυμα κειμένου μεταξύ δύο κρατών μελών της ΕΕ κοστίζει 60 % λιγότερο απ' ό,τι κόστιζε το 2005. Στις 8 Δεκεμβρίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων των καταναλωτών, των επιχειρήσεων, των τηλεπικοινωνιακών φορέων και των δημόσιων αρχών σχετικά με την περιαγωγή στην αγορά κινητών τηλεφώνων της ΕΕ. Τον Ιούνιο, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την εγκυρότητα του κανονισμού περί περιαγωγής⁽²¹⁾. Στην απόφαση αυτή καθορίζονται οι μέγιστες χρεώσεις για κλήσεις που γίνονται ή λαμβάνονται από χρήστες που βρίσκονται εκτός του δικού τους δικτύου⁽²²⁾.

Χαμηλότερα τιμολόγια περιαγωγής στην ΕΕ προστατεύουν τους καταναλωτές από δυσάρεστες εκπλήξεις με «φουσκωμένους» λογαριασμούς.

Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Πέρα από τις εργασίες επανόρθωσης του χρηματοοικονομικού τομέα (βλ. κεφάλαιο 1), αντιμετωπίστηκαν άμεσα και τα συμφέροντα των πολιτών. Τον Μάρτιο η Επιτροπή προώθησε τον διάλογο με τις ενώσεις τραπεζών και καταναλωτών όσον αφορά τη διαφάνεια στα τραπεζικά τέλη (με αποτέλεσμα την ανάληψη μιας πρωτοβουλίας για τα τραπεζικά τέλη από τον κλάδο, τον Νοέμβριο). Σκοπός ήταν η κατάρτιση ενός κώδικα δεοντολογίας. Στον διαδικτυακό τόπο Dolceta, το ηλεκτρονικό εργαλείο εκπαίδευσης των καταναλωτών, δημιουργήθηκε, τον Απρίλιο, μια νέα ενότητα για τις βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις η οποία καλύπτει τις δαπάνες, την αποταμίευση και τις επενδύσεις, το δανεισμό, καθώς και την προστασία ή την ασφάλιση.

Η Επιτροπή χρηματοδότησε την εκπαίδευση των καταναλωτών σε βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις μέσω διαδικτύου τον Απρίλιο και τον Μάιο και, τον Ιούλιο, συγκρότησε την ομάδα χρηστών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών με στόχο την καλύτερη εκπροσώπηση των καταναλωτών, των μικροεπενδυτών και άλλων χρηστών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε επίπεδο ΕΕ. Σκοπός της ομάδας αυτής είναι, επίσης, να συμβουλεύει την Επιτροπή σχετικά με θέματα που αφορούν τους χρήστες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως η λιανική τραπεζική, οι ενυπόθηκες πιστώσεις και η ασφάλιση. Η Επιτροπή επεδίωξε την εξεύρεση λύσεων για τη διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών με τη σύνταξη της Πράσινης Βίβλου σχετικά με τις επιλογές πολιτικής για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις, και αντιμετώπισε τα φορολογικά εμπόδια για τους πολίτες που αναπτύσσουν διασυνοριακές δραστηριότητες.

© Reporters

Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας επανεξετάστηκε, ώστε να τεθούν στη διάθεση των καταναλωτών καλύτερα εργαλεία αξιολόγησης των τιμών και των υπηρεσιών. Εδώ, ένας πυλώνας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με γραμμές υψηλής τάσης.

Ενέργεια

Η Επιτροπή επανεξέτασε τον τρόπο λειτουργίας των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας ως προς τους καταναλωτές λιανικής. Σκοπός της είναι να βοηθήσει τους καταναλωτές να κάνουν τις σωστές επιλογές στην αγορά, παρέχοντάς τους εργαλεία για την αξιολόγηση των τιμών και των υπηρεσιών. Στη συνεργασία της με τους καταναλωτές, τις ρυθμιστικές αρχές και τον κλάδο, η Επιτροπή κατέθεσε, επίσης, τις συστάσεις της για να γίνουν οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού σαφέστεροι, ακριβέστεροι και συγκρίσιμοι.

Υπηρεσίες και υπηρεσίες γενικού συμφέροντος

Στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ εμπíπτον και οι υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Στα τέλη Οκτωβρίου επικαιροποιήθηκε η καθοδήγηση όσον αφορά την εφαρμογή των κρατικών ενισχύσεων, των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά που εφαρμόζονται στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, και ιδίως στις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή δημοσίευσε τη δεύτερη εξαμηνιαία έκθεσή της σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος.

Τον Ιούνιο, η Επιτροπή πραγματοποίησε διαβουλεύσεις σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η οποία τέθηκε σε ισχύ στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2009.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Η Επιτροπή βελτίωσε την ικανότητά προσδιορισμού των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές όσον αφορά την ενιαία αγορά. Εντόπισε τα προβλήματα που εξακολουθούν να υπάρχουν στο διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο και στην επιβολή των κανόνων για την προστασία των καταναλωτών σε εθνικό επίπεδο. Υπογράμμισε τις κύριες καταναλωτικές αγορές που υπολειπονται για τους καταναλωτές. Τόνισε τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία δεν τους επιτρέπουν να κάνουν αποτελεσματικές επιλογές και να αλλάξουν παρόχους. Επανεξετάστηκε η απόδοση του δικτύου των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών, το οποίο διαχειρίζεται 60 000 καταγγελίες κατ'έτος και πραγματοποιήθηκε ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 2007–2013. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής θα καθορίσουν τον σχεδιασμό της πολιτικής για την περίοδο μετά το 2013.

Στον τομέα των λιανικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ο διάλογος μεταξύ των ενώσεων τραπεζών και καταναλωτών όσον αφορά τη διαφάνεια και τη συγκρισιμότητα είχε ως αποτέλεσμα την ανάληψη επίσημης πρωτοβουλίας για τα τραπεζικά τέλη από τον κλάδο, τον Νοέμβριο. Σκοπός ήταν η κατάρτιση ενός κώδικα δεοντολογίας.

Τον Ιανουάριο, το Δικαστήριο ανέφερε σε απόφασή του ότι η δυνατότητα που παρέχεται σε καταναλωτές να συμμετέχουν σε κλήρωση χωρίς χρέωση έπειτα από ορισμένο ποσό αγορών ενδέχεται, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, να αποτελεί αθέμιτη εμπορική πρακτική, η οποία απαγορεύεται από την ευρωπαϊκή οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Στο πλαίσιο προδικαστικής απόφασης σχετικά με την οδηγία για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις⁽²³⁾, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι καταναλωτές δεν πρέπει να επιβαρύνονται με κόστος παράδοσης εάν υπαναχωρήσουν από μια εξ αποστάσεως σύμβαση. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο καταναλωτής μπορεί να επιβαρυνθεί μόνο με το κόστος επιστροφής των προϊόντων⁽²⁴⁾.

Ασφάλεια προϊόντων

Η ασφάλεια των προϊόντων είχε παραμείνει υπό επανεξέταση με εκτιμήσεις επιπτώσεων και διαβουλεύσεις στην οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων το 2001 και στην οδηγία για τα προϊόντα απομιμήσεις τροφίμων του 1987. Επίσης, καθορίστηκαν νέες απαιτήσεις για τα παιδικά είδη μπάνιου και τα ασφαλή για παιδιά συστήματα ασφάλισης παραθύρων και μπαλκονοπορτών⁽²⁵⁾. Η διεθνής συνεργασία στον τομέα αυτόν οδήγησε σε μια τριμερή συνάντηση με τις αμερικανικές και τις κινεζικές αρχές. Τον Ιανουάριο εφαρμόστηκαν οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για το σύστημα ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών της ΕΕ σχετικά με τα επικίνδυνα προϊόντα, με τις οποίες αποσαφηνίζονται οι διαδικασίες και γίνεται αυστηρότερη η εκτίμηση της επικινδυνότητας. Συνεχίστηκαν οι ενέργειες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που παρουσιάζουν υλικά και προϊόντα πολύ διαφορετικών κατηγοριών, όπως το φουμαρικό διμεθύλιο και οι φαντεζί αναπτήρες. Επίσης, επικαιροποιήθηκαν οι κανόνες για τα πλαστικά υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα.

Ασφάλεια τροφίμων

Τα μέτρα της ΕΕ για τον έλεγχο της ΣΕΒ (της λεγόμενης νόσου των τρελών αγελάδων) στα οποία περιλαμβάνεται το ελάχιστο όριο ηλικίας για την υποβολή των βοοειδών σε δοκιμασία για τη νόσο, επανεξετάστηκαν περαιτέρω. Ξεκίνησε μια πρωτοβουλία για την αναθεώρηση των συστημάτων επιθεώρησης του κρέατος βάσει επιστημονικών στοιχείων από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) σχετικά με τα κριτήρια και τη μεθοδολογία. Τον Νοέμβριο, ποσό μεγαλύτερο των 250 εκατ. ευρώ δεσμεύτηκε για την υποστήριξη προγραμμάτων εκρίζωσης, ελέγχου και επιτήρησης νοσημάτων των ζώων κατά το 2011. Τέθηκαν νέα όρια και διενεργήθηκαν νέοι έλεγχοι όσον αφορά τις προσμείξεις και τα υπολείμματα κτηνιατρικών φαρμάκων και φυτοφαρμάκων. Δόθηκαν νέες εγκρίσεις για δραστικές ουσίες που περιέχονται σε προϊόντα φυτοπροστασίας και επιβλήθηκαν νέες υποχρεώσεις στους κατασκευαστές. Επανεξετάστηκε ο κατάλογος των πρόσθετων τροφίμων που επιτρέπονται σήμερα και δημιουργήθηκε ο

πρώτος κατάλογος με τις εγκεκριμένες από την ΕΕ αρωματικές ύλες —για τις αρωματικές ύλες καπνιστών τροφίμων. Οι έλεγχοι των εισαγωγών ορισμένων τροφίμων και ζωοτροφών μη ζωικής προέλευσης έγιναν αυστηρότεροι.

Τον Οκτώβριο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επανέλαβε τη δέσμευσή του να μην επιτρέψει την πώληση στην ΕΕ κρέατος και γάλατος από κλωνοποιημένα ζώα. Η δέσμευση αυτή ακολούθησε μετά τη δημοσίευση έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την κλωνοποίηση στην οποία υποστηρίζεται η πενταετής αναστολή των πωλήσεων τροφίμων που προέρχονται από κλωνοποιημένα ζώα και της χρήσης της κλωνοποίησης για σκοπούς παραγωγής τροφίμων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ξεκινήσουν συμβιβαστικές διαπραγματεύσεις ώστε να καταβληθεί προσπάθεια συμφωνίας σχετικά με τις προτεινόμενες επικαιροποιήσεις των κανόνων για τα «νέα τρόφιμα».

Κατανοώντας τη μεγάλη σπουδαιότητα που έχει η ποιότητα των τροφίμων για κάθε αγρότη και κάθε καταναλωτή, η Επιτροπή ενέκρινε μια σειρά προτάσεων τον Δεκέμβριο. Οι προτάσεις αυτές ενθαρρύνουν τη διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής, εξασφαλίζουν θεμιτό ανταγωνισμό και βοηθούν τους αγρότες να προβάλλουν καλύτερα την ποιότητα των προϊόντων τους. Αυτή η λεγόμενη «δέση μέτρων για την ποιότητα» κάνει ευκολότερη για τους καταναλωτές τη χρήση και την κατανόηση των συστημάτων ποιότητας της ΕΕ, όπως είναι η «προστατευόμενη ονομασία προέλευσης», η «προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη» και το «ειδικό παραδοσιακό προϊόν εγγυημένο». Τα μέτρα αυτά συμβάλουν, επίσης, στη βελτίωση των συστημάτων εθελοντικής πιστοποίησης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων μέσω κατευθυντήριων γραμμών βέλτιστης πρακτικής.

Η Επιτροπή βελτίωσε την επισήμανση των τροφίμων. Συνεργάστηκε με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την προώθηση της πρότασης «παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές», ώστε να μπορούν οι καταναλωτές να κάνουν συνειδητές επιλογές, λαμβάνοντας υπόψη τις διατροφικές και διαιτητικές συμβουλές. Οι νέοι κανόνες της ΕΕ για την επισήμανση των βιολογικών τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης και της απαίτησης επίθεσης του νέου λογότυπου της ΕΕ για τα βιολογικά προϊόντα, τέθηκαν σε ισχύ τον Ιούλιο. Από την αρχή του έτους, τα τρόφιμα στην ΕΕ έγιναν ασφαλέστερα χάρη στους περισσότερους ελέγχους και στα λιγότερα αλλά και λιγότερο επικίνδυνα υπολείμματα —που οφείλονται εν μέρει στην απόσυρση από την αγορά επικίνδυνων φυτοφαρμάκων και εν μέρει στις αυστηρότερες δραστηριότητες ελέγχου στα σύνορα της Ένωσης.

Για να προστατευτούν οι πολίτες από τους παραπλανητικούς ισχυρισμούς για την υγεία που αναγράφονται σε τρόφιμα, η Επιτροπή εργάζεται με στόχο την κατάρτιση καταλόγων με τους επιτρεπόμενους ισχυρισμούς σχετικά με την υγεία, που βασίζονται σε επιστημονικές αξιολογήσεις της EFSA και ακολουθούν διαδικασίες έγκρισης σε επίπεδο ΕΕ. Το 2010, εγκρίθηκαν 3 ισχυρισμοί για την υγεία και απορρίφθηκαν 15. Στο τέλος της διαδικασίας στην αγορά της ΕΕ θα επιτρέπονται μόνο οι τεκμηριωμένοι ισχυρισμοί για την υγεία. Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη (μη ρυθμιστικές) πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση των ενδιαφερόμενων μερών να συνεχίσουν τις προσπάθειες για τον επαναπροσδιορισμό της σύστασης των τροφίμων όσον αφορά τα θρεπτικά συστατικά που ενδέχεται να αυξάνουν τον κίνδυνο για χρόνιες παθήσεις.

Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα

Τον Ιούλιο, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για τον καθορισμό μιας νέας ευέλικτης προσέγγισης όσον αφορά τις καλλιέργειες των ΓΤΟ, στην οποία λαμβάνονται υπόψη οι επιθυμίες των κρατών μελών, αλλά ταυτόχρονα διατηρείται η αδιάσειστη επιστημονική βάση για οποιαδήποτε έγκριση ΓΤΟ. Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, οι αποφάσεις σχετικά με την καλλιέργεια εναπόκεινται στα κράτη μέλη, ενώ οι αποφάσεις για την έγκριση εξακολουθούν να λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ. Τον Νοέμβριο, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ολοκλήρωσαν το σχέδιο κανονισμού το οποίο αναφέρεται ως «τεχνική λύση για τη χαμηλή περιεκτικότητα των ζωοτροφών σε μη εγκεκριμένα ΓΤ υλικά». Η πρόταση αυτή θα προσφέρει ασφάλεια δικαίου στις επιχειρήσεις ζωοτροφών που εισάγουν υλικά ζωοτροφών από τρίτες χώρες χάρη στην εναρμόνιση

© BSIP/Reporters

Η ΕΕ έχει βελτιώσει την επισήμανση των τροφίμων, ώστε να μπορούν οι καταναλωτές να κάνουν συνειδητές επιλογές. Το νέο υποχρεωτικό βιολογικό λογότυπο της ΕΕ άρχισε να ισχύει τον Ιούλιο.

του επίσημου ελέγχου για τους ΓΤΟ για τους οποίους η αίτηση έγκρισης είναι σε εκκρεμότητα στην ΕΕ ή για τους οποίους η έγκριση της ΕΕ έχει λήξει.

Επίσης, η Επιτροπή συνέταξε έκθεση για τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της καλλιέργειας ΓΤΟ με βάση τις συνεισφορές που έλαβε από 24 κράτη μέλη. Η ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για την εκτίμηση της επικινδυνότητας των ΓΤΟ βασίστηκε στην επικαιροποίηση των οδηγιών της EFSA που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο. Επίσης, έχουν πραγματοποιηθεί εξωτερικές αξιολογήσεις της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ σχετικά με την καλλιέργεια και τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές. Είναι πιθανόν να ακολουθήσει εκτίμηση αντικτύπου για τις πιθανές αλλαγές της πολιτικής έως τα μέσα του 2012. Η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση με την οποία εγκρίνεται η καλλιέργεια ΓΤ πατάτας. Άλλες αποφάσεις σχετικά με τις χρήσεις τροφίμων και ζωοτροφών είναι ακόμη υπό εξέταση. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση της επικινδυνότητας των ΓΤ τροφίμων και ζωοτροφών βρίσκονται στο στάδιο της ολοκλήρωσης έπειτα από τις διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, την EFSA και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ιατρικά προϊόντα και υπηρεσίες

Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των ιατρικών υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι οι δημόσιες αρχές μπορούν να προσφέρουν χρηματοοικονομικά κίνητρα με σκοπό να προτρέπουν τους γιατρούς να συνταγογραφούν φθηνότερα φάρμακα, υπό την βασική προϋπόθεση ότι το σύστημα κινήτρων βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που δεν επιτρέπουν διακριτική μεταχείριση⁽²⁶⁾. Το Δικαστήριο προσδιόρισε, επίσης, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι δυνατόν να καθορίζονται δημογραφικά και γεωγραφικά όρια από τις αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους για τη λειτουργία νέων φαρμακείων, έτσι ώστε να εξασφαλίζονται επαρκείς φαρμακευτικές υπηρεσίες⁽²⁷⁾. Έκρινε δε ότι στις περιπτώσεις έκτακτης νοσοκομειακής περίθαλψης που παρέχεται κατά τη διάρκεια προσωρινής διαμονής σε άλλο κράτος μέλος από το κράτος μέλος ασφάλισης, το τελευταίο δεν υποχρεώνεται να αποδώσει στον ασθενή το κόστος των εξόδων τα οποία, στο κράτος μέλος στο οποίο παρασχεθήκε η νοσοκομειακή περίθαλψη, βαρύνουν τον ασθενή⁽²⁸⁾.

Ποιότητα και ασφάλεια των ουσιών ανθρώπινης προέλευσης για ιατρική χρήση

Όσον αφορά τους ανθρώπινους ιστούς και κύτταρα, η ΕΕ έχει προχωρήσει προς ένα συνεκτικό επίπεδο δεξιοτήτων και επιδόσεων των υπαλλήλων που πραγματοποιούν τις επιθεωρήσεις και εφαρμόζουν τα μέτρα ελέγχου, χάρη στις νέες κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν την κατάρτιση και την εξειδίκευσή τους. Τον Ιούλιο εγκρίθηκαν νέοι κανόνες όσον αφορά τα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας για τα ανθρώπινα όργανα που προορίζονται για μεταμόσχευση, οι οποίοι καλύπτουν την προμήθεια και τις δραστηριότητες μεταμόσχευσης, την ιχνηλασιμότητα, την αναφορά των ανεπιθύμητων αντιδράσεων και την ασφαλή μεταφορά.

Δράσεις κατά της παραποίησης

Οι τελωνειακές αρχές της ΕΕ κατέσχεσαν μεγάλες ποσότητες πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών—νόμιμα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία αρωμάτων, αλλά διοχετεύονται παράνομα στην παρασκευή συνθετικών ναρκωτικών, όπως είναι η έκσταση— στις οποίες περιλαμβάνονταν 240 τόνοι οξικού ανυδρίτη που είναι η κύρια πρόδρομη ουσία για την ηρωίνη. Κατασχέθηκαν, επίσης, 118 εκατομμύρια παραποιημένα προϊόντα, μεταξύ των οποίων πολλά επικίνδυνα για τους πολίτες—από τσιγάρα έως σαμπουάν και από φάρμακα έως οικιακές συσκευές.

Δράσεις κατά του καπνίσματος

Η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση με σκοπό την αναθεώρηση των κανόνων του 2001 για τα προϊόντα καπνού ώστε να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι για την υγεία και να ξεπεραστούν οι διαφορές που εξακολουθούν να υπάρχουν μεταξύ των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την προβολή και την πώληση των προϊόντων καπνού. Επίσης, φέτος ξεκίνησε η σταδιακή κατάργηση των άμεσων επιδοτήσεων του καπνού.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΥΤΩΝ

Η Επιτροπή καταχώρισε περίπου 2 800 νέες ποικιλίες φυτών στους κοινούς καταλόγους. Επομένως, αυτή τη στιγμή σε όλη την ΕΕ επιτρέπεται η εμπορία 19 700 ποικιλιών γεωργικών καλλιεργειών και περίπου 17 300 καλλιεργειών κηπευτικών. Η Επιτροπή ολοκλήρωσε τη δέσμη νομοθετικών μέτρων «διατήρηση υλικού» σχετικά με τις λιγότερο αυστηρές απαιτήσεις για την εμπορία σπόρων με σκοπό τη διατήρηση των γενετικών πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος.

Το 2010 οι αιτήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τις φυτικές ποικιλίες αυξήθηκαν ελαφρά και αυτή τη στιγμή προστατεύονται περίπου 17 500 φυτικές ποικιλίες. Για να επιλυθούν τα ζητήματα που συνδέονται με τη χρησιμοποίηση σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις των προστατευόμενων φυτικών ποικιλιών, έχει δημιουργηθεί μια ομάδα εργασίας από ενδιαφερόμενα μέρη για την ανάπτυξη ιδεών για μελλοντικές λύσεις.

© AFP/Belga

Πολωνοί τελωνειακοί υπάλληλοι επιθεωρούν ένα αυτοκίνητο γεμάτο με τσιγάρα στα σύνορα με το Kaliningrad Oblast της Ρωσίας. Οι τελωνειακοί και εφοριακοί υπάλληλοι της ΕΕ καταπολεμούν το λαθρεμπόριο, το οποίο μπορεί να υπονομεύσει την υγεία των πολιτών της καθώς και τα έσοδα της ΕΕ από ειδικούς φόρους κατανάλωσης.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Οι πολίτες έχουν ωφεληθεί από τη λειτουργία της πολιτικής της ΕΕ για τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή έχει επιβάλει αυστηρούς κανόνες για τον ανταγωνισμό, μέσω των ενεργειών της για την καταπολέμηση των καρτέλ και των άλλων πρακτικών που βλάπτουν τον ανταγωνισμό, καθώς και μέσω της δράσης της για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Ειδικότερα, η Επιτροπή έχει επιβάλει κυρώσεις σε μεγάλα καρτέλ, τα οποία προξενούν τη μεγαλύτερη βλάβη όσον αφορά την παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Αντιμετώπιση της αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς

Το 2010 η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο 622 εκατ. ευρώ σε 17 κατασκευαστές ειδών υγιεινής για συντονισμένες αυξήσεις τιμών για τις μπανιέρες, τους νιπτήρες και τις βρύσες για 12 χρόνια σε 6 χώρες συνολικού πληθυσμού 240 εκατομμυρίων ατόμων. Το καρτέλ αυτό δεν θα έβλαπτε μόνο επιχειρήσεις στους τομείς των κατασκευαστών και των υδραυλικών, αλλά και μεγάλο αριθμό καταναλωτών. Επίσης, σε 11 εταιρείες αεροπορικών μεταφορών φορτίου επιβλήθηκε πρόστιμο συνολικού ύψους 799 εκατ. ευρώ επειδή είχαν συμφωνήσει τις επιβαρύνσεις για τα καύσιμα και την ασφάλεια για μια περίοδο 6 ετών. Αυτού του είδους η αθέμιτη σύμπραξη βλάπτει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Τον Ιούνιο, η Επιτροπή επέβαλε συνολικό πρόστιμο 458 εκατ. ευρώ σε 17 παραγωγούς προεντεταμένου χάλυβα για τη λειτουργία καρτέλ καθορισμού τιμών και κατανομής των αγορών μεταξύ του 1984 και του 2002. Η παράβαση αφορούσε όλα τα τότε κράτη μέλη, εκτός από 3, και κατά συνέπεια ήταν πολύ σημαντική για το σύνολο σχεδόν της ευρωπαϊκής αγοράς κατασκευών. Τον Δεκέμβριο, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο σε 6 παραγωγούς οθονών υγρών κρυστάλλων συνολικού ύψους 648 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία καρτέλ το οποίο έβλαπτε τους ευρωπαίους αγοραστές τηλεοράσεων, ηλεκτρονικών υπολογιστών και ηλεκτρονικών σημειωματαρίων, σημαντικό στοιχείο των οποίων αποτελεί η οθόνη υγρών κρυστάλλων. Η αποκάλυψη και διάλυση των καρτέλ αυτών δίνει στους ανταγωνιστές και στους πελάτες την ευκαιρία να καινοτομούν και να αναπτύσσονται. Προσφέρει, επίσης, στους καταναλωτές περισσότερες επιλογές, καλύτερη ποιότητα και ανταγωνιστικότερες τιμές.

Εκτός από τα καρτέλ, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο 5 εκατ. ευρώ στην Επαγγελματική Ένωση των Φαρμακοποιών στη Γαλλία επειδή αντιτέθηκαν σε μορφές διαμόρφωσης ομάδων που θα επέτρεπαν στις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εργαστηριακών αναλύσεων να μειώσουν το κόστος, να βελτιώσουν την ποιότητα των δοκιμών και τελικά να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά εκείνες που είναι ήδη εγκατεστημένες στη Γαλλία. Οι τιμές των κλινικών εργαστηριακών δοκιμών στη Γαλλία είναι από τις υψηλότερες στην ΕΕ. Στην απόφασή της, η Επιτροπή επικατέστηκε για πρώτη φορά έναν κανόνα σύμφωνα με τον οποίο τα μέλη μιας ένωσης επιχειρήσεων που έχει παραβεί τον νόμο περί ανταγωνισμού μπορεί να καταστούν υπεύθυνα εάν η ίδια η ένωση δεν διαθέτει επαρκή κεφάλαια για να πληρώσει το πρόστιμο.

Κατά το 2010, τόσο το Δικαστήριο όσο και το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσαν πολλές αποφάσεις στον τομέα της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία η προστασία του δικηγορικού απορρήτου δεν ισχύει για την εσωτερική αλληλογραφία μιας επιχείρησης με τους έμμισθους δικηγόρους, λόγω της οικονομικής εξάρτησης των έμμισθων δικηγόρων και των στενών δεσμών τους με τους εργοδότες τους, καθώς και λόγω του ότι δεν έχουν το ίδιο επίπεδο επαγγελματικής ανεξαρτησίας με τους εξωτερικούς δικηγόρους⁽²⁹⁾.

Επιπλέον, το Δικαστήριο αποφάσισε σχετικά με τον βαθμό δέσμευσης της Επιτροπής από την αρχή της αναλογικότητας όταν δέχεται τις δεσμεύσεις που προσφέρονται από επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται υπό εξέταση βάσει των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ. Έδωσε επίσης οδηγίες σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα των επιχειρήσεων τρίτων των οποίων τα συμφέροντα πλήττονται άμεσα από αυτές τις «αποφάσεις δέσμευσης» που εκδίδονται βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003⁽³⁰⁾. Κατά τον ίδιο τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή διαθέτει σχετική διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό του επιπέδου των προστίμων που επιβάλλονται στις περιπτώσεις παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού⁽³¹⁾.

Επίσης, το Δικαστήριο επικύρωσε το πρόστιμο των 12,6 εκατ. ευρώ που είχε επιβληθεί στην Deutsche Telekom για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας της Γερμανίας⁽³²⁾.

Τον Ιούλιο, το Γενικό Δικαστήριο ουσιαστικά επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η εταιρεία AstraZeneca καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της παρεμποδίζοντας τη διάθεση στην αγορά γενόσημων φαρμάκων που αναπαράγουν το προϊόν τους κατά του στομαχικού έλκους, Losec. Το Δικαστήριο μείωσε ελαφρώς το πρόστιμο που έπρεπε να καταβάλει η εταιρεία AstraZeneca σε 52,5 εκατ. ευρώ⁽³³⁾.

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε, επίσης, την εγκυρότητα της απόφασης με την οποία απαγορεύτηκε στην Ryanair να εξαγοράσει την Aer Lingus⁽³⁴⁾ και την νομιμότητα της απόφασης της Επιτροπής, της 7ης Ιανουαρίου 2004, η οποία επιτρέπει, υπό τον όρο της πώλησης των περιουσιακών στοιχείων, στην εταιρεία Lagardère να αγοράσει την εταιρεία Vivendi Universal Publishing.

Η Επιτροπή έχει δώσει, επίσης, ιδιαίτερη προσοχή στη διαμόρφωση του ανταγωνισμού σε βασικούς τομείς της οικονομίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο τομέας των αερομεταφορών για τον οποίο η Επιτροπή έχει εκφράσει ανησυχίες σχετικά με τη σχεδιαζόμενη κοινοπραξία British Airways, American Airlines και Iberia η οποία ενδεχομένως παραβιάζει τους κανόνες της ΕΕ για την καταπολέμηση των τραστών και βλάπτει τους καταναλωτές. Αντιδρώντας στις ανησυχίες αυτές, οι εταιρείες δεσμεύτηκαν ότι θα διευκολύνουν την είσοδο και την επέκταση των ανταγωνιστών σε βασικές υπερατλαντικές αεροπορικές συνδέσεις. Οι δεσμεύσεις αυτές θα εξασφαλίσουν τον ανταγωνισμό στις συνδέσεις αυτές, με αποτέλεσμα ικανοποιητική επιλογή πτήσεων, ποιότητα υπηρεσιών και προσιτές τιμές για τους καταναλωτές. Με τον τρόπο αυτό οι αεροπορικές εταιρείες θα μπορέσουν, επίσης, να εφαρμόσουν την υπερατλαντική συμμαχία την οποία επιδιώκουν. Στον ίδιο τομέα, η Επιτροπή ενέκρινε, επίσης, τη συγχώνευση των εταιρειών British Airways και Iberia, επειδή θα έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της θέσης του ευρωπαϊκού κλάδου των αερομεταφορών χωρίς να πλήξει τον ανταγωνισμό.

Σε τέσσερις υποθέσεις κατά κορυφαίων εταιρειών παροχής ενέργειας στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τη Σουηδία, η Επιτροπή άνοιξε τις ενεργειακές αγορές σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό, με θετικά αποτελέσματα για περισσότερους από 100 εκατομμύρια πελάτες (βλ. κεφάλαιο 3).

Τον Φεβρουάριο, η Microsoft άρχισε να προσφέρει στους χρήστες των Windows την «οθόνη επιλογής φυλλομετρητή», που τους επιτρέπει να διαλέξουν όποιον φυλλομετρητή διαδικτύου επιθυμούν, σύμφωνα με απόφαση που έλαβε η Επιτροπή το 2009. Κατά συνέπεια, σήμερα υπάρχουν περισσότερες επιλογές και ανταγωνισμός στην αγορά των φυλλομετρητών.

Η Επιτροπή ξεκίνησε, επίσης, μια εις βάθος έρευνα για τη σχεδιαζόμενη εξαγορά της εταιρείας φροντίδας σώματος και καθαρισμού Sara Lee από την εταιρεία Unilever με στόχο να εξασφαλίσει ότι η συγχώνευση δεν θα οδηγήσει σε αύξηση των τιμών για τους καταναλωτές. Για να πάρει την έγκριση της Επιτροπής για την εξαγορά, η Unilever δεσμεύτηκε να εκχωρήσει το εμπορικό σήμα Sapex της Sara Lee και τις σχετικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη. Αυτό το σαφές και εφικτό μέτρο κρίθηκε αρκετό για την αποκατάσταση του ανταγωνισμού σε όλες τις αγορές για τις οποίες η Επιτροπή διατηρούσε ανησυχίες.

Στον χρηματοοικονομικό τομέα, η Επιτροπή δέχτηκε τις δεσμεύσεις που πρόσφερε η Visa Europe για σημαντική περικοπή των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών (ΠΔΠ) της για τις πληρωμές των χρεωστικών καρτών. Οι ΠΔΠ για τις πληρωμές των καρτών καθορίζονται συλλογικά από τις τράπεζες μέλη της Visa Europe, αλλά εν τέλει καταβάλλονται από τους καταναλωτές. Η Visa Europe δεσμεύτηκε, επίσης, να διατηρήσει και να αναπτύξει περαιτέρω μέτρα με τα οποία θα αυξηθεί η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός στις αγορές των καρτών πληρωμών.

Οι χαμηλότερες διατραπεζικές προμήθειες θα αποφέρουν πραγματικά οφέλη για τους εμπόρους και τους καταναλωτές, ενώ η μεγαλύτερη διαφάνεια των κανόνων θα βελτιώσει, επίσης, τον ανταγωνισμό στις αγορές των καρτών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Γονικά δικαιώματα

Τον Ιούλιο, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι οι εργαζόμενες που παίρνουν άδεια από την εργασία τους ή μετατίθενται σε άλλη θέση εργασίας λόγω εγκυμοσύνης δικαιούνται τη βασική μηνιαία αμοιβή τους και τα συμπληρωματικά επιδόματα και προσαυξήσεις που αντιστοιχούν στην επαγγελματική τους κατάσταση. Ανέφερε, επίσης, ότι οι εργαζόμενοι πατέρες δικαιούνται γονική άδεια, ανεξάρτητα από την επαγγελματική κατάσταση της μητέρας του παιδιού τους⁽³⁵⁾.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε ότι θα εργαστεί για την εξεύρεση ισόρροπου συμβιβασμού όσον αφορά την προώθηση των δικαιωμάτων των μητέρων, έπειτα από ψηφοφορία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τον Οκτώβριο, για αύξηση της ελάχιστης περιόδου της άδειας μητρότητας σε πλήρως αμειβόμενη άδεια 20 εβδομάδων αντί των 14 έως 18 εβδομάδων που είχε προτείνει η Επιτροπή.

Η οδηγία που πρότεινε η Επιτροπή για τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας των αυτοαπασχολούμενων και την κατάργηση των αντικινήτρων που αντιμετωπίζει η γυναικεία επιχειρηματικότητα, πήρε την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Μάιο και του Συμβουλίου τον Ιούνιο. Η νέα οδηγία, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 4 Αυγούστου, εξασφαλίζει ότι οι αυτοαπασχολούμενες γυναίκες, σύζυγοι ή σύντροφοι βοηθοί των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, λαμβάνουν επαρκές επίδομα μητρότητας και άδεια τουλάχιστον 14 εβδομάδων εάν επιλέξουν να την λάβουν. Σε επίπεδο ΕΕ πρόκειται για την πρώτη φορά που χορηγείται επίδομα μητρότητας σε αυτοαπασχολούμενες εργαζόμενες. Οι σύζυγοι ή σύντροφοι βοηθοί των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων θα έχουν δικαίωμα για κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης (δηλαδή συνταξιοδότηση) σε ισότιμη βάση με τους επίσημα αυτοαπασχολούμενους εργαζομένους, εάν το κράτος μέλος προσφέρει την προστασία αυτή. Κάτι τέτοιο συμβάλλει ώστε να παρέχεται ισχυρότερο πλαίσιο κοινωνικής προστασίας και να προφυλάσσει τις γυναίκες από το ενδεχόμενο της φτώχειας. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν εάν το επίδομα μητρότητας και τα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας χορηγούνται σε υποχρεωτική ή προαιρετική βάση, δηλαδή κατόπιν αιτήματος. Τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία δύο ετών για να ενσωματώσουν τη νομοθεσία στο εθνικό τους δίκαιο.

Δικαιώματα των εργαζομένων

Η προστασία των εργαζομένων βελτιώθηκε ακόμη περισσότερο όταν, τον Μάρτιο, οι υπουργοί Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων της ΕΕ ενέκριναν οδηγία για την πρόληψη των τραυματισμών και των μολύνσεων των εργαζομένων στον υγειονομικό τομέα από αιχμηρά αντικείμενα όπως οι βελόνες —μία από τις σημαντικότερες απειλές της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στους ευρωπαϊκούς χώρους εργασίας, με 1 εκατομμύριο τραυματισμούς κάθε χρόνο.

Τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ βοηθούν τους πολίτες με την εξεύρεση λύσεων σε κοινωνικά θέματα στην Ευρώπη. Δύο από τα θέματα που εξετάστηκαν σε σημαντικά συνέδρια στην ΕΕ κατά το 2010 ήταν οι διάφοροι τύποι ανισοτήτων και ο ρόλος τους για τη φτώχεια στην Ευρώπη και θρησκεία και ανοχή και ο αντίκτυπός τους στην ευρωπαϊκή συνοχή.

Η Επιτροπή δημοσίευσε, τον Ιούλιο, μια Πράσινη Βίβλο για το μέλλον των συντάξεων ενόψει της δημογραφικής αλλαγής, δίνοντας το έναυσμα για να ξεκινήσει η σχετική συζήτηση. Σκοπός της Βίβλου είναι να εξασφαλίσει ότι η ΕΕ λαμβάνει τα σωστά μέτρα για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στο δύσκολο έργο τους για την παροχή στους πολίτες επαρκών, βιώσιμων και ασφαλών συντάξεων τόσο σήμερα όσο και στο μέλλον. Ο σχεδιασμός των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι σε μεγάλο βαθμό αρμοδιότητα των κρατών μελών, αλλά το ρυθμιστικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ καλύπτει ορισμένες σημαντικές πτυχές, όπως ο διασυνοριακός συντονισμός των συντάξεων κοινωνικής ασφάλισης, η εσωτερική αγορά των χρηματοδοτούμενων επαγγελματικών συστημάτων, οι προδιαγραφές των κανόνων προληπτικής εποπτείας, οι εγγυήσεις στην περίπτωση αφερεγγυότητας των επιχειρήσεων και η καταπολέμηση των διακρίσεων. Τον Νοέμβριο οι υπουργοί της ΕΕ ενέκριναν έκθεση σχετικά με το θέμα αυτό⁽³⁶⁾.

Κινητικότητα

Τον Μάιο τέθηκαν σε ισχύ νέοι κανόνες για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, με στόχο να διευκολύνουν τη ζωή των Ευρωπαίων που βρίσκονται σε διαρκή μετακίνηση, είτε για επαγγελματικούς λόγους είτε ως συνταξιούχοι είτε επειδή αναζητούν εργασία είτε για τουρισμό. Το αποτέλεσμα είναι η μεγαλύτερη διασφάλιση για τη διατήρηση των δικαιωμάτων των πολιτών στους τομείς της ασφάλισης ασθενείας, των συντάξεων, των επιδομάτων ανεργίας και των οικογενειακών επιδομάτων, όταν μετακινούνται στο εσωτερικό της Ευρώπης. Οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών πρέπει να παρέχουν ενεργά και να παραδίδουν χωρίς καθυστέρηση τις απαιτούμενες πληροφορίες. Η επικαιροποίηση των διαδικασιών θα οδηγήσει σε ταχύτερες και απλούστερες υπηρεσίες για τους πολίτες, σε περιορισμό της γραφειοκρατίας και του διοικητικού φόρτου για τις δημόσιες υπηρεσίες, χάρη και στο νέο δίκτυο ανταλλαγής στοιχείων κοινωνικής ασφάλισης, και σε ταχύτερη πρόσβαση σε περισσότερα οφέλη για περισσότερους ανθρώπους.

Συμμετοχή

Το 2010 ήταν το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η πρωτοβουλία, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο στη Μαδρίτη, αποσκοπούσε στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τη φτώχεια στην Ευρώπη, τις αιτίες της και τις πιθανές λύσεις. Περιελάμβανε μια σειρά σημαντικών εκδηλώσεων σε επίπεδο ΕΕ και περισσότερα από 1 000 έργα σε εθνικό επίπεδο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε μια έκθεση σχετικά με τον «ρόλο του κατώτατου εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας και στην προώθηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς» τον Ιούνιο. Επίσης, ξεκίνησε μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για τη μείωση της φτώχειας (βλ. κεφάλαιο 1) καθορίζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εξασφαλιστεί ότι τα οφέλη από την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας διαχέονται ευρέως ώστε όσοι ζουν σε συνθήκες φτώχειας να μπορούν να πάρουν ενεργό μέρος στην κοινωνία. Η πρωτοβουλία θα βασιστεί ιδίως στα διδάγματα από το ευρωπαϊκό έτος 2010 για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Τον Ιούνιο, οι υπουργοί Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων συμφώνησαν να θέσουν ως στόχο την απαλλαγή τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ατόμων από τη φτώχεια ή τον αποκλεισμό κατά τη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας.

Μεταξύ των άλλων επιτευγμάτων στον τομέα των κοινωνικών ζητημάτων περιλαμβάνεται η έκθεση του Απριλίου σχετικά με τη χρηματοδότηση της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά και η δημιουργία μιας υψηλού επιπέδου ομάδας εργασίας τον Σεπτέμβριο για τους Ρομά, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση του τρόπου διάθεσης των κονδυλίων της ΕΕ για τη βοήθεια προς αυτούς. Πραγματοποιήθηκε, επίσης, διάλογος με εκκλησίες, θρησκευτικές κοινότητες και φιλοσοφικές μη ομολογιακές οργανώσεις.

Δεοντολογία

Συνεχίστηκε ο προβληματισμός σε θέματα δεοντολογίας στην επιστήμη και στις νέες τεχνολογίες από την ομώνυμη ευρωπαϊκή ομάδα. Τον Μάρτιο η ομάδα ενέκρινε μία έκθεση πέντε ετών σχετικά με τις δραστηριότητές της, στην οποία συνοψίζει τα θέματα που κάλυψαν οι γνωμοδοτήσεις της, το ρόλο της δεοντολογίας στο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ έπειτα από την έγκριση της συνθήκης της Λισαβόνας και τα θέματα που χρειάζονται περαιτέρω ανάλυση σε επίπεδο ΕΕ. Επίσης, τον Μάρτιο, διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο διεθνής διάλογος για τη βιοηθική στον οποίο συμμετείχαν τα κράτη μέλη, εκπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, διεθνείς οργανισμοί μεταξύ των οποίων και το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), η Unesco και χώρες μη μέλη της ΕΕ, μεταξύ των οποίων η Αίγυπτος, η Αργεντινή, η Αυστραλία, η Βραζιλία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ιαπωνία, η Ινδία, η Ινδονησία, ο Καναδάς, η Κίνα, το Μεξικό, η Νότια Αφρική, η Ρωσία, και οι Φιλιππίνες.

Παράλληλα, η Επιτροπή δημοσίευσε δελτία τύπου σχετικά με τη βιοηθική και εκθέσεις σχετικά με τις συνεδριάσεις και τις δραστηριότητες της ομάδας και δημιούργησε μια διαδικτυακή πύλη για τη δεοντολογία. Η διυπηρεσιακή ομάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δεοντολογία και τις πολιτικές της ΕΕ συνεδρίασε τρεις φορές και συζήτησε τα θέματα της συνθετικής βιολογίας, της βιοασφάλειας, της βιοτεχνολογίας και των ΤΠΕ.

© BSIP/Reporters

Η ηθική παραμένει στον πυρήνα της επιστημονικής και τεχνολογικής πρόοδου της ΕΕ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Τον Μάρτιο οι υπουργοί 46 ευρωπαϊκών χωρών εγκαινίασαν τον ευρωπαϊκό χώρο τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνιας. Το σχέδιο αυτό αποβλέπει στο να καταστήσει περισσότερο συμβατή, συγκρίσιμη, ανταγωνιστική και ελκυστική την ευρωπαϊκή τρίτοβάθμια εκπαίδευση.

Τον Απρίλιο το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει, καταρχήν, τον περιορισμό στην εγγραφή σπουδαστών κατοίκων αλλοδαπής σε ορισμένα πανεπιστημιακά μαθήματα στον τομέα της δημόσιας υγείας, εκτός αν ο περιορισμός δικαιολογείται για την προστασία της δημόσιας υγείας⁽³⁷⁾.

Η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός σήματος ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς⁽³⁸⁾ για να τιμήσει και να αναδείξει την ευρωπαϊκή ενοποίηση, τα ιδανικά και τις αξίες της ενωμένης Ευρώπης. Τον Σεπτέμβριο δημοσίευσε μια ανακοίνωση για τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο στην ψηφιακή εποχή. Δημοσίευσε επίσης έκθεση, τον Ιούλιο, για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ατζέντας για τον πολιτισμό και μια σύσταση για την κινητικότητα των καλλιτεχνών. Το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα για την ευρωπαϊκή κινηματογραφική κληρονομιά⁽³⁹⁾, αναφερόμενο, μεταξύ άλλων, στις προκλήσεις της ψηφιακής εποχής, τη μετάβαση από το αναλογικό στο ψηφιακό σύστημα και τη σχέση μεταξύ πολιτικών χρηματοδοτήσεων του κινηματογράφου και της κινηματογραφικής κληρονομιάς.

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή εξέτασε τις νέες διατάξεις της συνθήκης της Λισαβόνας για τον αθλητισμό. Η Επιτροπή ήδη προωθεί την κοινωνική ένταξη και άλλους στόχους μέσω του αθλητισμού με χρηματοδότηση από τα προγράμματα της ΕΕ και τα διαρθρωτικά ταμεία. Για παράδειγμα, υποστηρίζει 30 ευρωπαϊκά δίκτυα στα οποία συμμετέχουν 250 οργανισμοί-εταίροι για την προαγωγή του αθλητισμού για την υγεία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, του αθλητισμού για τα άτομα με αναπηρίες, την ισότητα των φύλων, την καταπολέμηση του ντόπινγκ και τον εθελοντισμό.

© Xinhua/Belga

Η εναρκτήρια εκδήλωση «Ruhr 2010», «Engel über Zollverein» στο Essen της Γερμανίας, μια από τις πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2010.

Το 2010, 25ο έτος λειτουργίας του θεσμού της ευρωπαϊκής πολιτιστικής πρωτεύουσας, επιλεγμένες πόλεις ήταν το Ρέκς (Ουγγαρία), το Έσσην στη Ρουρ (Γερμανία) και η Κωνσταντινούπολη (Τουρκία). Το Συμβούλιο έχει ορίσει την Ουμαά (Σουηδία) και τη Ρίγα (Λετονία) ως πολιτιστικές πρωτεύουσες για το 2014 και τη Μονς (Βέλγιο) το 2015 μαζί με μια τσεχική πόλη που δεν έχει ακόμη οριστεί.

Το Κοινοβούλιο απένειμε το φετινό βραβείο κινηματογράφου LUX στην ταινία *Die Fremde*, της Feo Aladaş από τη Γερμανία —και πρόκειται για την πρώτη γυναίκα που έχει συμμετάσχει στον συγκεκριμένο διαγωνισμό. Η ταινία προβάλλει το πρόβλημα των «εγκλημάτων τιμής» και παρουσιάζει το δράμα μιας τουρκικής οικογένειας που ζει στη Γερμανία. Οι δύο άλλοι συνυποψήφιοι φιναλίστ ήταν η *Ακαδημία Πλάτωνος* του Φίλιππου Τσίτου (συμπαγωγή Ελλάδα και Γερμανίας) και η ταινία *Illégal* του Olivier Masset-Depasse (Βέλγιο).

Η ΕΕ απένειμε σειρά βραβείων στον τομέα του πολιτισμού

Στα βραβεία αυτά περιλαμβάνονται το «European Border Breakers Awards» (για τη σύγχρονη μουσική) τον Ιανουάριο, το βραβείο ευρωπαϊκών ταλέντων (για σενάριο ταινίας) τον Μάιο, το βραβείο πολιτιστικής κληρονομιάς Europa Nostra τον Ιούνιο και το βραβείο λογοτεχνίας τον Νοέμβριο, με το οποίο βραβεύτηκαν 11 νέοι και νεοεμφανιζόμενοι συγγραφείς που επέλεξαν εθνικές κριτικές επιτροπές από 11 χώρες (Βέλγιο, Γερμανία, Δανία, Εσθονία, Ισπανία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ρουμανία, Σλοβενία, και Φινλανδία). Η ψηφιακή βιβλιοθήκη της Ευρώπης, η Europeana, παρέχει πρόσβαση σε πάνω από 14 εκατομμύρια δείγματα της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς —βιβλία, χάρτες, φωτογραφίες, πίνακες, ταινίες και μουσικά αποσπάσματα— στους πολίτες όλου του κόσμου· ξεκίνησε το 2008 με 2 εκατομμύρια αντικείμενα και ξεπέρασε κατά πολύ τον αρχικό στόχο για το 2010 που ήταν τα 10 εκατομμύρια αντικείμενα. Τρεις ταινίες συγχρηματοδοτούμενες από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης MEDIA ήταν ανάμεσα σ' αυτές που τιμήθηκαν στην τελετή κλεισίματος του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Ρώμης στις 5 Νοεμβρίου.

Τα αριθμητικά στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν τον Ιούνιο δείχνουν ότι σχεδόν 200 000 σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ωφελήθηκαν από το πρόγραμμα Erasmus για τις ανταλλαγές φοιτητών το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 —οπότε ο συνολικός αριθμός των δικαιούχων από το 1987 που άρχισε το πρόγραμμα έχει ξεπεράσει τα 2 εκατομμύρια.

© Franz-Peter Tschnauer/Belga

Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ ενεργοποιήθηκε για να βοηθήσει να προστατευθούν περιοχές της Ουγγαρίας όταν τοξική κόκκινη λάσπη διέρρευσε από δεξαμενή εργοστασίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας για τη διαχείριση κρίσεων και καταστροφών για την αντιμετώπιση των πλημμυρών που έπληξαν την άνοιξη την Πολωνία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Γερμανία. Τον Μάιο, η Πολωνία ζήτησε την ενεργοποίηση του μηχανισμού και, σε ανταπόκριση, 14 ομάδες με αντλίες μεγάλης δυναμικότητας από άλλα κράτη μέλη και μια αντλία χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ υπό τις οδηγίες των τριών Βαλτικών Χωρών βοήθησαν στην πτώση του επιπέδου των υδάτων. Λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη επίπτωση των φυσικών καταστροφών, η ΕΕ εξέτασε τους τρόπους ενίσχυσης της ικανότητας ανταπόκρισής της στις καταστροφές και επαύξησε την ικανότητα ανάλυσης και συντονισμού του κέντρου παρακολούθησης και πληροφοριών που διαθέτει. Η νέα στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια στοχεύει στο να καταστήσει τη νέα κοινή προσέγγιση ικανή να αντιμετωπίσει και φυσικές καταστροφές —είτε πρόκειται για σεισμούς ή δασικές πυρκαγιές, είτε για πλημμύρες ή χιονοπτώσεις, είτε για κρίσεις που προκαλούνται από τρομοκρατικά χτυπήματα ή επιθέσεις στον κυβερνοχώρο σε κρίσιμες σημασίας υποδομές, είτε για έλλειψη ενέργειας, πανδημίες, σημαντικές διακοπές λειτουργίας των ΤΠΕ και βιομηχανικά ατυχήματα.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η εύκολη και ασφαλής μετακίνηση είναι σημαντική για τους πολίτες της ΕΕ, όπως και το να μπορούν να μεταφέρουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες που θέλουν.

Η Επιτροπή, προκειμένου να αποφασίσει αν χρειάζονται περαιτέρω μέτρα, εξέτασε πώς εφαρμόζουν τη νομοθεσία οι αερομεταφορείς και πώς εξασφαλίζουν οι εθνικές αρχές την άσκηση των δικαιωμάτων των επιβατών των εναέριων μέσων μεταφοράς. Τον Δεκέμβριο, εκδόθηκε νέος κανονισμός για τα δικαιώματα των επιβατών στις θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές μεταφορές και επιτεύχθηκε γενική συμφωνία για έναν άλλο κανονισμό για τους επιβάτες των λεωφορείων και των πούλμαν. Η συμφωνία αυτή επιτεύχθηκε με τη διαδικασία συνδιαλλαγής μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου. Το καλοκαίρι ξεκίνησε μια ενημερωτική εκστρατεία για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους ως επιβατών τόσο με τις εναέριες όσο και με τις σιδηροδρομικές μεταφορές με βάση τα συμπεράσματα έρευνας του *Ευρωβαρόμετρου* του 2009, σύμφωνα με τα οποία υπάρχει δυνατότητα βελτίωσης της ενημέρωσης των επιβατών.

Εναέριες μεταφορές

Για τα δικαιώματα των επιβατών των εναέριων μέσων μεταφοράς, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η ευθύνη των αερομεταφορέων σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, βλάβης ή καθυστέρησης των αποσκευών, η οποία διέπεται από τη Σύμβαση του Μόντρεαλ⁽⁴⁰⁾, περιορίζεται σε 1 134 ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της περιουσιακής ζημίας όσο και της ηθικής βλάβης⁽⁴¹⁾.

Στις αεροπορικές μεταφορές, εκτός από τις ενέργειες για τη διευκόλυνση της ταξιδιωτικής κίνησης μετά την έκρηξη του ισλανδικού ηφαιστείου, η ασφάλεια των ταξιδιών ενισχύθηκε με την τακτική επικαιροποίηση του καταλόγου με τις απαγορευμένες αεροπορικές εταιρείες. Ακρόαση των ενδιαφερόμενων μερών πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο για τα δικαιώματα των επιβατών των εναέριων μέσων μεταφοράς. Πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά τον ενιαίο ευρωπαϊκό ουρανό, εξέλιξη που θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους και των καθυστερήσεων για τους ευρωπαίους επιβάτες και, ταυτόχρονα, θα συντελέσει στη μείωση των εκπομπών. Οι μελλοντικές προκλήσεις για την αεροπορία στην Ευρώπη συζητήθηκαν στην πρώτη συνεδρίαση της πλατφόρμας για την αεροπορία τον Οκτώβριο, που συστάθηκε για την παροχή στρατηγικών συμβουλών με σκοπό την εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος στις αερομεταφορές και ανταγωνιστικού μέλλοντος για την ευρωπαϊκή βιομηχανία αερομεταφορών.

Τον Δεκέμβριο επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ασφάλειας των αεροπορικών εμπορευματικών μεταφορών, ύστερα από προτάσεις της Επιτροπής, μετά την ανακάλυψη εκρηκτικών μηχανισμών σε αερομεταφορέα φορτίου από την Υεμένη. Το σχέδιο δράσης θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΕ να ακολουθήσει μια κοινή προσέγγιση ως προς τα έκτακτα μέτρα ασφαλείας που εφάρμοσαν διάφορα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της νέας απειλής για την πολιτική αεροπορία.

ΠΕΤΩΝΤΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΣΤΑΧΤΕΣ!

Τι έγινε για να ελαχιστοποιηθεί η διατάραξη των αεροπορικών μεταφορών και να παρασχεθεί βοήθεια στους πολίτες της ΕΕ μετά την έκρηξη του ηφαιστείου στην Ισλανδία; Η Επιτροπή ενήργησε γρήγορα για να προστατεύσει τους επιβάτες μετά την έκρηξη του Eyjafjallajökull. Σε στενή συνεργασία και συνεχή διάλογο με τις εταιρείες και τις αρχές αεροπορικών μεταφορών, εξασφάλισε την ενιαία εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δικαιωμάτων των επιβατών. Συντόνισε τις αλλαγές στις διαδικασίες διαχείρισης της εναέριας κίνησης, συγκρότησε μια μόνιμη μονάδα ευρωπαϊκής κρίσης και υπέβαλε προτάσεις για τον μετριασμό των συνεπειών για τον ευρωπαϊκό κλάδο αερομεταφορών. Ειδικότερα, εργάστηκε για την επίτευξη των μεταρρυθμίσεων στον ευρωπαϊκό ενιαίο ουρανό, ώστε να βελτιστοποιηθεί ο ευρωπαϊκός εναέριος χώρος. Χάραξε, επίσης, στρατηγικές για την ελαχιστοποίηση μελλοντικών παρόμοιων συμβάντων, και, μεταξύ άλλων, κατάρτισε σχέδιο για τη συντονισμένη χρήση τρόπων μεταφοράς για την απρόσκοπτη μετακίνηση προσώπων και εμπορευμάτων.

© Francisco Seco/AP/Reporters

Οδικές μεταφορές

Εντάθηκαν οι προσπάθειες στον τομέα της οδικής ασφάλειας (πέραν της μείωσης κατά 40 % των θανατηφόρων ατυχημάτων που επιτεύχθηκε στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια), και της ασφάλειας του οδικού δικτύου (εγκρίθηκε σύσταση για τη λειτουργία συστήματος επείγουσών κλήσεων (eCall)). Η Επιτροπή ενέκρινε φιλόδοξα σχέδια για τη μείωση στο ήμισυ του αριθμού των τροχαίων δυστυχημάτων στην Ευρώπη έως το 2020, αρχής γενομένης το 2010. Τα σχέδια αυτά βασίζονται στα αποτελέσματα του προγράμματος δράσης για την οδική ασφάλεια 2001–2010, χάρη στο οποίο σώθηκαν 78 000 ζωές. Τον Δεκέμβριο επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο για τη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ορισμένες τροχαίες παραβάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την οδική ασφάλεια. Η εν λόγω οδηγία αποσκοπεί στην ταυτοποίηση των οδηγών που διαπράττουν παραβάσεις σε ένα κράτος μέλος άλλο από αυτό στο οποίο είναι ταξινομημένο το όχημά τους, κατά τρόπο ώστε να είναι δυνατή η επιβολή κυρώσεων σε διασυνοριακό επίπεδο.

Η νομοθεσία της ΕΕ έχει δώσει στους επιβάτες που αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις στην επικράτειά της ενισχυμένα δικαιώματα διατροφής, καταλύματος και αποζημίωσης, όταν —ταξιδεύοντας με αεροπλάνο, λεωφορείο ή τρένο— ο μεταφορέας φέρει την ευθύνη της καθυστέρησης.

Οι πολίτες είναι αυτοί που θα ωφεληθούν, από την καθαρότερη ατμόσφαιρα και τη δυνατότητα να οδηγούν πιο αθόρυβα και αποδοτικά οχήματα, από τις πολιτικές της ΕΕ που έχουν έντονο επιχειρησιακό χαρακτήρα. Η πρωτοβουλία της ΕΕ για αυτοκίνητα φιλικά στο περιβάλλον ενισχύει τον ηγετικό ρόλο της Ευρώπης στην ανάπτυξη καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών, ενώ τον Απρίλιο η Επιτροπή παρουσίασε ένα νέο σχέδιο δράσης για τη συνεχή μείωση των εκπομπών καυσαερίων, τη στήριξη στην έρευνα και την καινοτομία και τα κοινά πρότυπα και τις απαιτήσεις ασφάλειας, καθώς και προτάσεις για κίνητρα που θα τονώσουν τη ζήτηση. Για να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της αγοράς, τα ευρωπαϊκά όργανα τυποποίησης αναπτύσσουν ένα κοινό σύστημα φόρτισης για τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα, σκούτερ και ποδήλατα.

© Lennart Preiss/AP/Reporters

Ένα γερμανικό Intercity-Express (ICE) δίπλα σε ένα Eurostar στον διεθνή σιδηροδρομικό σταθμό St Pancras του Λονδίνου, τον Οκτώβριο. Λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα ώστε να επιτευχθεί η δημιουργία του ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου.

Σιδηροδρομικές μεταφορές

Η ΕΕ έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου. Από την εξέλιξη αυτή θα επιτευχθούν καλύτερες σιδηροδρομικές μεταφορές για επιβάτες και φορτία στο μέλλον. Με τους νέους κανόνες που σχεδιάστηκαν για την ενίσχυση της διαχείρισης σιδηροδρομικών υποδομών υψηλού επιπέδου σε διεθνές επίπεδο, οι σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές στην Ευρώπη γνώρισαν νέα ώθηση. Οι κανόνες αυτοί δημοσιεύτηκαν τον Οκτώβριο στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και κατέστησαν υποχρεωτική τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου για ανταγωνιστικές εμπορευματικές μεταφορές βάσει των διεθνών διαδρόμων εμπορευματικών μεταφορών. Αυτό θα βοηθήσει στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστών υποδομών και θα καταστήσει τις σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές πιο ανταγωνιστικές και ελκυστικές.

Η περαιτέρω κατασκευή του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών προχώρησε με τη βελτίωση της ροής πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και των επενδυτών. Σχεδιάστηκαν 9 νέοι στρατηγικοί διάδρομοι για τις σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές. Τον Ιούνιο η Επιτροπή έλαβε νομικά μέτρα κατά 13 κρατών μελών για μη τήρηση της υποχρέωσης που υπέχουν για την πλήρη εφαρμογή του πρώτου σιδηροδρομικού πακέτου.

Θαλάσσιες μεταφορές

Η Επιτροπή ενέκρινε νέους κανόνες για την ενίσχυση και τη βελτίωση της επίδοσης των τεχνικών επιθεωρήσεων των πλοίων, συμπεριλαμβανομένης δέσμης κανονισμών για τη διαφάνεια και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα μητρώα ασφάλειας των ναυτιλιακών εταιρειών, των κρατών της σημαίας του πλοίου και των κατηγοριών κινδύνου των πλοίων⁽⁴²⁾. Οι κανόνες εισάγουν, από την αρχή του 2011, νέο διαδικτυακό μητρώο για την «κατονομασία και ονειδισμό» των ναυτιλιακών εταιρειών που έχουν χαμηλές επιδόσεις σε σημαντικές επιθεωρήσεις ασφάλειας, καθώς και για τον εντοπισμό των εταιρειών με πολύ καλές επιδόσεις στον τομέα της ασφάλειας. Οι εταιρείες και τα κράτη μέλη που έχουν χαμηλές επιδόσεις θα υπόκεινται σε εντατικότερες και αυστηρότερες

επιθεωρήσεις στα λιμάνια της ΕΕ, ενώ οι πελάτες θα είναι σε θέση να επιλέξουν τις ναυτιλιακές εταιρείες που θέλουν έχοντας γνώση των επιδόσεων τους στον τομέα της ασφάλειας.

Παράλληλα, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας εξακολούθησε την ανάπτυξη προηγμένων εργαλείων ενημέρωσης στον τομέα της ναυσιπλοΐας, όπως το SafeSeaNet, δηλαδή το δίκτυο επιτήρησης της θαλάσσιας κίνησης στην ΕΕ, ή το «Thetis», δηλαδή τη βάση δεδομένων της ΕΕ για τον έλεγχο του κράτους του λιμένα. Αυτά τα νέα εργαλεία αποτελούν ένα αποφασιστικό βήμα στον τομέα της πολιτικής για την ασφάλεια στη θάλασσα και βρίσκονται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης, συντονισμού και ανάλυσης με σκοπό την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η εντολή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας τροποποιήθηκε τον Σεπτέμβριο για να μπορεί να αντιμετωπίσει τις εγγενείς προκλήσεις του σημερινού κόσμου. Για το 2011 ετοιμάστηκε μια κοινωνική ατζέντα για τις θαλάσσιες μεταφορές: περιλαμβάνει ενέργειες για την εξισορρόπηση μεταξύ των ικανοποιητικών συνθηκών απασχόλησης για τους ναυτικούς και της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, και για την εφαρμογή στην ΕΕ των συναφών διεθνών συμβάσεων.

Τον Οκτώβριο το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμό για τα δικαιώματα των επιβατών πλοίων, με ιδιαίτερη έμφαση στους επιβάτες με αναπηρίες ή μειωμένη κινητικότητα. Ο κανονισμός προβλέπει αποζημίωση και βοήθεια όταν ένα ταξίδι ακυρώνεται ή καθυστερεί. Εξασφαλίζει, επίσης, τη μη επιβολή διακρίσεων και την κατάλληλη αρωγή προς τους επιβάτες με αναπηρίες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2009 (<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st00006.en09.pdf>).
- (²) Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών της Ευρώπης — Σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης [COM(2010) 171].
- (³) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2010.
- (⁴) Βλ. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/115&format=HTML&aged=1&language=EL&guiLanguage=en>
- (⁵) Απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, C-211/10 PPU, Povse.
- (⁶) <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&lang=el>
- (⁷) Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιανουαρίου 2010, C-555/07, Küçükdeveci.
- (⁸) Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-499/08, Ingeniørforeningen i Danmark.
- (⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — «Η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά στην Ευρώπη» [COM(2010) 133].
- (¹⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — «Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2006) 367].
- (¹¹) Το άρθρο 21 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ διευκρινίζει ότι το δικαίωμα μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς και προϋποθέσεις.
- (¹²) Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2010, C-135/08, Rottmann.
- (¹³) <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ.L:2010:195:SOM:EL:HTML>
- (¹⁴) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 881/2002 του Συμβουλίου για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάϊντα και τους Ταλιμπάν (ΕΕ L 139 της 29.5.2002).
- (¹⁵) Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2010, C-340/08, M κ.λπ.
- (¹⁶) Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, C-550/09, E και F.
- (¹⁷) Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-348/07, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου.
- (¹⁸) Βρυξέλλες, 24 Νοεμβρίου 2010, 16913/10, PRESSE 321
- (¹⁹) <http://ec.europa.eu/anti-trafficking>
- (²⁰) Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 2010, C-31/09, Bolbol.
- (²¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 717/2007 για την περιαγωγή σε δημόσια δίκτυα κινητής τηλεφωνίας εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 171 της 29.6.2007).
- (²²) Απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουνίου 2010, C-58/08, Vodafone κ.λπ.
- (²³) Οδηγία 97/7/ΕΚ για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις (ΕΕ L 144 της 4.6.1997).
- (²⁴) Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Απριλίου 2010, C-511/08, Heinrich Heine.
- (²⁵) Οδηγία 2001/95/ΕΚ για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων (ΕΕ L 11 της 15.1.2002). Οδηγία 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα προϊόντα που, επειδή δεν εμφανίζονται υπό την πραγματική τους μορφή, θέτουν σε κίνδυνο την υγεία ή την ασφάλεια των καταναλωτών (ΕΕ L 192 της 11.7.1987).
- Απόφαση 2010/11/ΕΕ της Επιτροπής σχετικά με τις απαιτήσεις ασφάλειας που πρέπει να ικανοποιούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τις αυτοσυαρμολογούμενες, ασφαλείς για παιδιά, διατάξεις ασφάλισης παραθύρων και μπαλκονοπορτών (ΕΕ L 4 της 8.1.2010). Τον Μάιο η Επιτροπή ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης να αναπτύξει ευρωπαϊκές προδιαγραφές ασφάλειας για τα προϊόντα αυτά.
- (²⁶) Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Απριλίου 2010, C-62/09, Association of the British Pharmaceutical Industry.
- (²⁷) Απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουνίου 2010 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-570/07 και C-571/07, Blanco Pérez και Chao Gómez.
- (²⁸) Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 2010, C-211/08, Επιτροπή κατά Ισπανίας.
- (²⁹) Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals και Akros Chemicals κατά Επιτροπής.
- (³⁰) Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, C-441/07 P, Επιτροπή κατά Alrosa.
- (³¹) Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-155/06, Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής.
- (³²) Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-280/08 P, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής.
- (³³) Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, T-321/05, AstraZeneca κατά Επιτροπής.
- (³⁴) Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 2010, T-342/07, Ryanair κατά Επιτροπής, και T-411/07, Aer Lingus Group κατά Επιτροπής.
- (³⁵) Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, C-194/08, Gassmayr, και C-471/08, Parviainen.
- (³⁶) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της 17ης Νοεμβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/117761.pdf).
- (³⁷) Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Απριλίου 2010, C-73/08, Bressol κ.λπ.
- (³⁸) Πρόταση απόφασης σχετικά με τη θέσπιση δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το σήμα ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς [COM(2010) 76].
- (³⁹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Εκπαίδευσης, Νεολαίας και Αθλητισμού, 18 και 19 Νοεμβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117799.pdf).
- (⁴⁰) Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, που συνάφθηκε στο Μόντρεαλ στις 28 Μαΐου 1999.
- (⁴¹) Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαΐου 2010, C-63/09, Walz.
- (⁴²) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/115&format=HTML&aged=1&language=EL&guiLanguage=en>
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/401&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΚΛΙΜΑ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Κατά τη διάρκεια του 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση πρωτοστάτησε στις προσπάθειες διασφάλισης του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο και στην προστασία του περιβάλλοντος για τις μελλοντικές γενιές. Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ αποσκοπεί στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας που θα προσφέρει υπηρεσίες ποιότητας σε χαμηλές τιμές. Οι τρεις προτεραιότητες περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη μείωση της εξάρτησης από τα εισαγόμενα καύσιμα και την ενεργειακή απόδοση —δηλαδή την επίτευξη μεγαλύτερου αποτελέσματος με μικρότερη κατανάλωση ενέργειας.

Η ΕΕ κατέχει παγκόσμια ηγετική θέση όσον αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Στο εσωτερικό έχει αναλάβει πρωτοποριακή πρακτική δράση για τη μείωση των εκπομπών και έχει εισάγει το πρώτο σημαντικό σύστημα εμπορίας εκπομπών στον πλανήτη. Στις διεθνείς διαπραγματεύσεις έχει διατηρήσει τους στόχους της για το 2020 και μετά, όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου. Επιπλέον, έχει προωθήσει τις σχέσεις με άλλα συστήματα εμπορίας εκπομπών, με απώτατο στόχο τη δημιουργία μιας διεθνούς αγοράς εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα. Οι στόχοι που έθεσε η ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών θα οδηγήσουν στον εκσυγχρονισμό της ενωσιακής οικονομίας ενώ παράλληλα θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Σε ποικιλία προβλημάτων που σχετίζονται με τα απόβλητα, τη ρύπανση, την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων, καθώς και σε στρατηγικά ζητήματα, όπως η βιοποικιλότητα, η ΕΕ απέδειξε την αποφασιστικότητά της να καταστήσει την ευρωπαϊκή οικονομία φιλικότερη προς το περιβάλλον.

Οι εν λόγω προσπάθειες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία εστιάζεται στην έξυπνη, αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η ενίσχυση της ηγετικής θέσης της ΕΕ στις παγκόσμιες προσπάθειες περιορισμού των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέσω πολιτικής πίεσης και καινοτομίας στον τομέα των τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αποτελεί στρατηγικό στόχο της παραπάνω στρατηγικής. Στρατηγικό στόχο αποτελεί επίσης και η πλήρης αξιοποίηση των ισχυρών σημείων της ενωσιακής έρευνας για τη μετάβαση σε μια πιο πράσινη και κοινωνικά ευέλικτη οικονομία. Τα οφέλη εκτείνονται επίσης στους πολίτες όλων των κρατών μελών —ενδεικτικά αναφέρονται η ανάπτυξη προηγμένων κινητήρων εσωτερικής καύσης με χαμηλή κατανάλωση καυσίμων και καλλιεργητικών μεθόδων που εξασφαλίζουν τρόφιμα υψηλής ποιότητας διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την ύπαιθρο.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Ευρώπη χρειάζεται ασφαλή εφοδιασμό με ενέργεια σε προσιτές τιμές προκειμένου να διατηρήσει το επίπεδο ζωής των πολιτών της. Η πολιτική της ΕΕ αποσκοπεί στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας που θα προσφέρει υπηρεσίες ποιότητας σε χαμηλές τιμές. Οι επιμέρους στόχοι περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ενεργειακών πηγών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και τη μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν έκφραση του γενικότερου στόχου της αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας με ταυτόχρονη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

Η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, την κατασκευή και διασύνδεση δικτύων μεταφοράς ενέργειας και την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού ακόμη και σε διασυννοριακό επίπεδο. Υλοποιεί στον τομέα της ενέργειας ό,τι έχει ήδη επιτευχθεί σε άλλους τομείς υπηρεσιών στην ενιαία αγορά, από τα αεροπορικά ταξίδια μέχρι τα κινητά τηλέφωνα: πραγματικές επιλογές για τους καταναλωτές σε μια ευρωπαϊκών διαστάσεων αγορά. Στόχος είναι η δημιουργία μιας πραγματικής ενεργειακής κοινότητας στην Ευρώπη, όπου τα σύνορα δεν θα έχουν πλέον νόημα για τους σωληναγωγούς ή τα καλώδια μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και όπου θα υπάρχει μια υποδομή για ηλιακή και αιολική ενέργεια. Η φόρτιση των μπαταριών των ηλεκτρικών αυτοκινήτων πρέπει να καταστεί τόσο φυσική όσο και ο ανεφοδιασμός στα πρατήρια βενζίνης.

© Darren Greenwood/Design Pics Inc./Reporters

*Σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας:
διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού
της Ευρώπης.*

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή παρουσίασε την ανακοίνωση «Ενέργεια 2020 — Μια στρατηγική για ανταγωνιστική, αειφόρο και ασφαλή ενέργεια»⁽¹⁾, στην οποία καθορίζεται η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία. Στη στρατηγική προσδιορίστηκαν δράσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας, την υλοποίηση αγοράς με ανταγωνιστικές τιμές και τη διασφάλιση του εφοδιασμού. Προβλέπονται κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες ακινήτων και τις τοπικές αρχές για επενδύσεις σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας. Ενθαρρύνεται ο δημόσιος τομέας να συνυπολογίζει την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο των προμηθειών έργων, υπηρεσιών και προϊόντων. Προωθούνται επίσης τα καθεστώτα πιστοποίησης στη βιομηχανία για την τόνωση των επενδύσεων σε τεχνολογίες που χρησιμοποιούν λιγότερη ενέργεια.

Στη στρατηγική ορίζεται το 2015 ως καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας και περιγράφεται μια νέα προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο η ΕΕ σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει και να υλοποιήσει επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές. Εκτιμάται ότι κατά την επόμενη δεκαετία θα απαιτηθούν συνολικές επενδύσεις ύψους 1 τρισεκατ. ευρώ για ενεργειακές υποδομές στην ΕΕ. Προβλέπεται επίσης σειρά πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης στον τομέα της ενέργειας και για την ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να διαπραγματεύεται με διεθνείς εταίρους. Το πρώτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2011 θα είναι αφιερωμένο στις μελλοντικές ενεργειακές προκλήσεις της Ευρώπης.

Η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού υπεισήλθε αναγκαστικά στην ημερησία διάταξη. Την επαύριον της καταστροφής στον κόλπο του Μεξικού, η Ευρωπαϊκή Ένωση και μεμονωμένα κράτη μέλη προσέφεραν επιπλέον εξοπλισμό για να συμβάλουν στον έλεγχο της πετρελαιοκηλίδας. Επιπλέον, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση σχετικά με την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου⁽²⁾ προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος να σημειωθεί παρόμοια καταστροφή. Στόχος είναι να επιτευχθούν ομοιόμορφα υψηλά πρότυπα ασφαλείας, να καθοριστούν σαφώς οι ευθύνες για υπεράκτιες δραστηριότητες γεωτρήσεων ανά την ΕΕ και να εξασφαλιστεί η προστασία του περιβάλλοντος, ετοιμότητα και επέμβαση σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Είναι η πρώτη φορά που εξετάζεται το ενδεχόμενο θέσπισης ενδεδειγμένης ενωσιακής νομοθεσίας για υπεράκτιες εγκαταστάσεις εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου. Τα υπό εξέταση νέα πρότυπα της ΕΕ θα περιλαμβάνουν κοινά κριτήρια χορήγησης αδειών για γεωτρήσεις, ελέγχους των εγκαταστάσεων και μηχανισμούς ελέγχου της ασφαλείας. Δεν επιδιώκεται μόνον η καθιέρωση των αυστηρότερων προτύπων ασφαλείας στα ευρωπαϊκά ύδατα αλλά στόχος είναι να προωθηθούν και στις γειτονικές περιοχές καθώς και παγκοσμίως.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Οι ενεργειακές υποδομές αποτελούν τα αγγεία του κυκλοφοριακού συστήματος της σύγχρονης οικονομίας. Το γηράσκον σύστημα στην Ευρώπη είναι ακατάλληλο για να υποστηρίξει τη μετάβαση προς ένα σύστημα παραγωγής ενέργειας από αποδοτικές πηγές με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Η έλλειψη διασύνδεσης μεταξύ των εθνικών αγορών ενέργειας καθιστά δύσκολη την υλοποίηση μιας πραγματικής ενιαίας αγοράς ενέργειας που θα εξασφαλίζει συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού και χαμηλές τιμές. Για τον λόγο αυτό, ο εκσυγχρονισμός του συστήματος των ενεργειακών υποδομών παρέμεινε υψηλά στο θεματολόγιο της ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια του 2010. Τον Νοέμβριο η Επιτροπή υιοθέτησε προτεραιότητες στον τομέα των ενεργειακών υποδομών για την επόμενη εικοσαετία⁽³⁾. Εντόπισε ενωσιακούς διαδρόμους προτεραιότητας για δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και σωληναγωγούς αερίου που θα χρησιμεύσουν ως βάση για τις μελλοντικές αποφάσεις αδειοδότησης και χρηματοδότησης έργων της ΕΕ. Οι υποδομές αναγνωρίζονται ως ουσιαστικός παράγοντας για την επίτευξη των ενεργειακών σχεδίων της ΕΕ, σε κάθε τομέα από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέχρι την ανταγωνιστικότητα και την καλύτερη εξυπηρέτηση των καταναλωτών, από την αλληλεγγύη στον τομέα της ενέργειας μέχρι την επίτευξη των στόχων στους τομείς του κλίματος και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και από την ενεργειακή απόδοση μέχρι την ασφάλεια του εφοδιασμού, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Η Επιτροπή περιέλαβε επίσης ιδέες για τον τρόπο εναρμόνισης των κανόνων που αφορούν τις επενδύσεις στην ΕΕ και για την προσέλκυση ιδιωτικής χρηματοδότησης.

Οι προετοιμασίες στηρίχτηκαν σε ανασκόπηση της υλοποίησης των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας κατά την περίοδο 2007–2009 που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο. Τα εν λόγω δίκτυα δημιουργήθηκαν για να υποστηρίξουν την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, τη μείωση της απομόνωσης απομεμακρυσμένων περιοχών, τη διασφάλιση και τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και για να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος. Γενικότερα, η Επιτροπή εξέτασε τρόπους βελτίωσης του διασυννοριακού συντονισμού και της συνεργασίας στον τομέα της νομοθεσίας.

Με στόχο τη βελτίωση της διαφάνειας και την εξασφάλιση επαρκούς ανάλυσης του ενεργειακού συστήματος της ΕΕ, ένας νέος κανονισμός που εκδόθηκε τον Ιούνιο προβλέπει την παρακολούθηση επενδυτικών σχεδίων σε μεγάλη ποικιλία υποδομών παραγωγής, μεταφοράς και αποθήκευσης πετρελαίου (συμπεριλαμβανομένων και των βιοκαυσίμων), φυσικού αερίου, ηλεκτρικής ενέργειας και διοξειδίου του άνθρακα.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Νέα ώθηση για την ενεργειακή απόδοση έδωσε ο καθορισμός εθνικών στόχων εναρμονισμένων με τον ευρωπαϊκό πρωταρχικό στόχο αύξησης κατά 20%. Η ενεργειακή σήμανση επεκτάθηκε από τις οικιακές συσκευές σε όλα τα προϊόντα που σχετίζονται με την ενέργεια⁽⁴⁾. Εκδόθηκαν οι πρώτοι κατ'εξουσιοδότηση κανονισμοί για τη θέσπιση απαιτήσεων ενεργειακής σήμανσης τεσσάρων οικιακών προϊόντων που σχετίζονται με την ενέργεια⁽⁵⁾.

© Vadim Ghirda/AP/Reporters

Η ανακαίνιση του ρουμανικού Κοινοβουλίου, ενός από τα μεγαλύτερα κτίρια στον κόσμο, περιελάμβανε νέο σύστημα φωτισμού, στο οποίο περισσότερες από 31 000 λάμπες αντικαταστάθηκαν από ενεργειακά αποδοτικές λάμπες, με αποτέλεσμα σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας περί οικολογικού σχεδιασμού του 2009, η Επιτροπή ενέκρινε απαιτήσεις για προϊόντα προτεραιότητας που έχουν επιπτώσεις στην κατανάλωση ενέργειας, όπως οι βιομηχανικοί ανεμιστήρες και τα οικιακά πλυντήρια πιάτων. Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη διατύπωση μελλοντικών απαιτήσεων για πάνω από 20 ομάδες προϊόντων. Τον Μάιο, η ΕΕ συμφώνησε επίσης επί νέων κανόνων για τις ενεργειακές επιδόσεις των κτιρίων⁽⁶⁾, ενισχύοντας και επεκτείνοντας τους ισχύοντες κανόνες και περιορίζοντας τις διαφορές μεταξύ των μηχανισμών ελέγχου των κρατών μελών όσον αφορά τις ενεργειακές απαιτήσεις συσκευών σε τομείς όπως η θέρμανση χώρου και ζεστού νερού, η ψύξη, ο εξαερισμός και ο φωτισμός.

ΜΕΣΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ELENA

Προκειμένου να βοηθηθούν οι δεσμευόμενες πόλεις και περιφέρειες να αποδεσμεύσουν τοπικές και περιφερειακές επενδύσεις για αειφόρο ενέργεια, το μέσο παροχής τεχνικής βοήθειας ELENA, που εγκαινιάστηκε το 2009, σε συνεργασία με την ΕΤΕ, είναι πιθανόν να κινητοποιήσει επενδύσεις άνω του 1,3 δισεκατ. ευρώ, ως αποτέλεσμα των 17,5 εκατ. ευρώ που έχουν διατεθεί μέχρι σήμερα υπό μορφή επιχορηγήσεων τεχνικής βοήθειας. Στη Βαρκελώνη, η διάθεση 2 εκατ. ευρώ κινητοποιεί επενδύσεις 500 εκατ. ευρώ· στο Μιλάνο, η διάθεση 2 εκατ. ευρώ προβλέπεται να κινητοποιήσει 90 εκατ. ευρώ· στην πόλη Purmerend των Κάτω Χωρών, η διάθεση 1,7 εκατ. ευρώ από το ELENA οδηγεί σε επενδύσεις 98 εκατ. ευρώ. Και στο Παρίσι, η διάθεση 1,3 εκατ. ευρώ προβλέπεται να κινητοποιήσει 180 εκατ. ευρώ.

Η ενεργειακή απόδοση προωθήθηκε με επιτυχία και σε τοπικό επίπεδο. Τον Απρίλιο απονεμήθηκαν τα βραβεία GreenLight (Πράσινος Φωτισμός) και GreenBuilding (Πράσινο Κτίριο) σε πόλεις και κτίρια που πέτυχαν υψηλή εξοικονόμηση ενέργειας. Ένας από τους 12 βραβευθέντες του προγράμματος GreenLight για το 2010 ήταν το δημοτικό συμβούλιο της πόλης Dagda στη Λετονία, που μείωσε την ενεργειακή κατανάλωση για φωτισμό κατά 85% μετά την προσχώρησή του στην πρωτοβουλία το 2007. Στην κατηγορία GreenBuilding, δύο από τα καλύτερα σχέδια ανακαίνισης, ένα κτίριο γραφείων στην Αυστρία και ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη Γερμανία, πέτυχαν εξοικονόμηση ενέργειας άνω του 80%. Με περισσότερες από 700 συμμετοχές ανά την Ευρώπη στις προαναφερόμενες πρωτοβουλίες, εξοικονομούνται άνω των 500 GWh ετησίως.

Τον Μάιο του 2010 άλλες 500 πόλεις δεσμεύτηκαν να μειώσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά περισσότερο από 20% μέχρι το 2020. Υπογράφοντας το Σύμφωνο των Δημάρχων, ανέλαβαν τη δέσμευση να εξοικονομήσουν ενέργεια, να προωθήσουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να ευαισθητοποιήσουν τους πολίτες τους, μέσω της κατάρτισης και εφαρμογής σχεδίων δράσης αειφόρου ενέργειας.

Το Σύμφωνο των Δημάρχων αποτελεί πρωτοβουλία της Επιτροπής, την οποία υποστηρίζουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Επιτροπή των Περιφερειών. Η Χαϊδελβέργη, για παράδειγμα, έχει μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από δημόσια κτίρια κατά σχεδόν 40% με σταθμούς ενεργειακής παρακολούθησης και «ενεργειακές ομάδες» στα σχολεία της πόλης. Η Ρίγα χρησιμοποιεί το αέριο μεθάνιο που παράγεται στον χώρο απόρριψης αποβλήτων για την παραγωγή ηλεκτρισμού και η Αμβέρσα προβάλλει μια ανακαινισμένη βιομηχανική

αποθήκη ως παράδειγμα αειφόρου κτιρίου και κέντρο επίδειξης για τους πολίτες. Μέχρι σήμερα, περισσότερες από 2 100 πόλεις σε 36 χώρες έχουν προσχωρήσει στην πρωτοβουλία, την οποία υποστηρίζουν περισσότερες από 100 περιφέρειες, επαρχίες και δίκτυα που αντιπροσωπεύουν πάνω από 125 εκατομμύρια πολίτες.

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Κατά την παρελθούσα διετία, η ΕΕ κατάρτισε λεπτομερή πολιτική και νομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως απαιτείται από την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που τέθηκε σε ισχύ το 2009. Τα κράτη μέλη κατάρτισαν το 2010 εθνικά σχέδια δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τα οποία παρέχουν σταθερό πλαίσιο πολιτικής για τους επενδυτές κατά την επόμενη δεκαετία. Τα σχέδια αυτά επιβεβαίωσαν το δυναμικό χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ΕΕ και τη γενική ικανότητα της ΕΕ να επιτύχει ή ακόμη και να υπερβεί ελαφρώς μέχρι το 2020 τον στόχο του 20 %.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επηρεάζουν ήδη το ενεργειακό μείγμα της ΕΕ. Αντιπροσώπευαν το 62 % της νέας δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής που εγκαταστάθηκε στην ΕΕ το 2009 (7) —ενώ το 2008 το ποσοστό αυτό ήταν 57 %. Για δεύτερη συνεχή χρονιά η αιολική ενέργεια κάλυπτε το μεγαλύτερο μερίδιο της νέας δυναμικότητας: 10,2 GWh από τα 27,5 GWh που κατασκευάστηκαν, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 38 % της παραγωγής. Σε απόλυτες τιμές, από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προήλθε το 19,9 % της καταναλωθείσας ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη το 2009.

Στον τομέα της έρευνας για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δρομολογήθηκαν τέσσερις ευρωπαϊκές βιομηχανικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Σχεδίου Ενεργειακών Τεχνολογιών (Σχέδιο SET). Οι εν λόγω πρώτες πρωτοβουλίες καλύπτουν την αιολική και την ηλιακή ενέργεια, τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα. Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας έχουν δεσμευτεί να επιταχύνουν την ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και έχουν συμφωνήσει να υποστηρίξουν χάρτες πορείας όσον αφορά τις τεχνολογίες για την περίοδο 2010 έως 2020, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων δράσης για την ανάπτυξη τεχνολογιών και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Το 2010 ξεκίνησαν οι εργασίες στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού ενεργειακού προγράμματος ανάκαμψης», το οποίο δρομολογήθηκε το 2009 για την αντιμετώπιση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης στην Ευρώπη. Με το εν λόγω πρόγραμμα προωθείται η διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού, η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας και η μείωση των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων. Το πρόγραμμα παρέχει δάνεια, εγγυήσεις και επενδυτικά κεφάλαια σε έργα στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που υλοποιούν αρχές της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης και ιδιωτικές οντότητες οι οποίες ενεργούν για λογαριασμό δημόσιων αρχών. Μόλις επιτευχθεί το νεκρό σημείο εκμετάλλευσης για κάθε έργο, το δάνειο εξοφλείται επιστρεφόμενο στο ταμείο.

Με συνολική χρηματοδότηση 3 980 εκατ. ευρώ υποστηρίζονται τρία υποπρογράμματα: 2 365 εκατ. ευρώ διατίθενται για έργα υποδομής στον τομέα του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας· 565 εκατ. ευρώ διατίθενται για έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα ανοικτής θαλάσσης· και 1 050 εκατ. ευρώ για έργα δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα. Μέχρι το τέλος του έτους οι δικαιούχοι είχαν λάβει 900 εκατ. ευρώ. Καθώς οι φορείς υλοποίησης των έργων αρχίζουν να προμηθεύονται οικοδομικά υλικά και κατασκευαστικές εργασίες, το πρόγραμμα ήδη προκαλεί επιτάχυνση των επενδύσεων για υποδομές και προσελκύει συγχρηματοδότες που αναλαμβάνουν δεσμεύσεις για επενδύσεις. Τα μη διατεθέντα κονδύλια στο τέλος του έτους θα

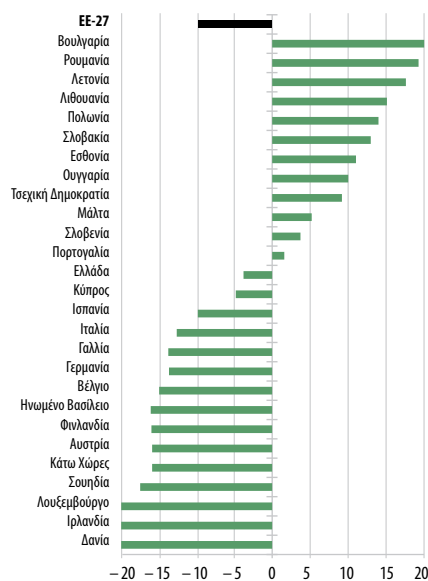
ΤΟ ΕΡΓΟ TWENTIES

Το ερευνητικό έργο Twenties για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προϋπολογισμού 60 εκατ. ευρώ, είναι το μεγαλύτερο που χρηματοδότησε ποτέ η ΕΕ και η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανήλθε σε 32 εκατ. ευρώ. Περίπου 26 επιχειρήσεις και οργανισμοί από 11 κράτη μέλη εστιάζουν τις προσπάθειές τους στην ενσωμάτωση της αιολικής ενέργειας στο ηλεκτρικό δίκτυο. Στο πλαίσιο του έργου θα διερευνηθούν επί μια τριετία τρόποι εξάλειψης των φραγμών που εμποδίζουν τη μεταφορά της αιολικής ενέργειας —η οποία παράγεται στην ξηρά και στην ανοικτή θάλασσα— στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας.

ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Στόχοι που συμφωνήθηκαν μεταξύ όλων των χωρών ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών τους αερίων του θερμοκηπίου, ώστε η ΕΕ να επιτύχει συνολική μείωση 10%. Οι στόχοι αυτοί αφορούν τους τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ (EU ETS). Οι λιγότερο πλούσιες χώρες μπορούν να μειώσουν λιγότερο απ' ό,τι οι πλουσιότερες, αλλά έχουν δεσμευτικό όριο και πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια μείωσης.

ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΟΥ 2020 ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 2005 (%)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

διατεθούν σε έργα ενεργειακής απόδοσης. Τον Οκτώβριο, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την επαναδιάθεση κονδυλίων ύψους 146 εκατ. ευρώ, που είχαν μείνει αδιάθετα στο πλαίσιο του προγράμματος, σε καινοτόμο χρηματοπιστωτικό μέσο για πρωτοβουλίες στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

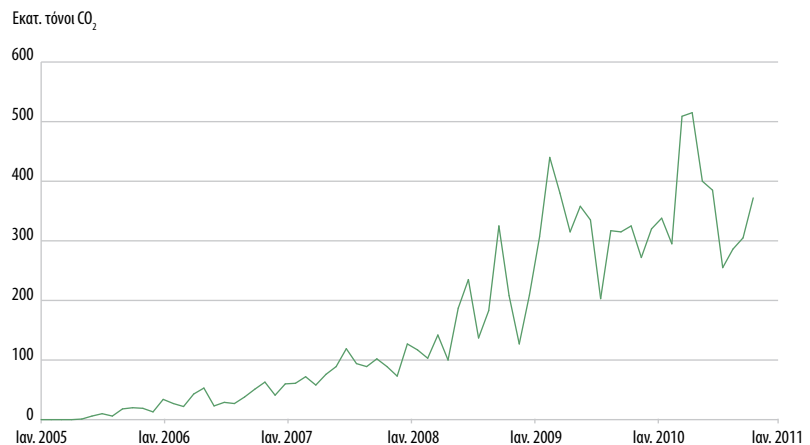
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Η ΕΕ χρηματοδότησε 44 έργα στους τομείς του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας με άνω των 2 δισεκατ. ευρώ κατά τη διάρκεια του έτους και έργα αιολικής ενέργειας ανοικτής θαλάσσης με περίπου 565 εκατ. ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέχισε να αναπτύσσει τους μηχανισμούς υποστήριξης για την εμπορική επίδειξη της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCS) με στόχο την εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας του εν λόγω δυναμικά ζωτικού εργαλείου άμβλυνσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Η CCS έχει τη δυνατότητα να συμβάλλει τόσο στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ σχετικά με το κλίμα όσο και στην εξασφάλιση του ενεργειακού της εφοδιασμού. Είναι η μόνη διαθέσιμη τεχνολογία για την επίτευξη σημαντικής μείωσης των εκπομπών CO₂ από τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με ορυκτά καύσιμα και τις μεγάλες στατικές βιομηχανικές εφαρμογές. Στην ΕΕ οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που θα έχουν περικοπεί μέσω της CCS το 2030 είναι δυνατόν να ανέρχονται σε περίπου 15 % των απαιτούμενων μειώσεων. Επιπλέον, με την CCS είναι δυνατόν να μειωθούν σημαντικά οι δαπάνες άμβλυνσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Το 2010 εκδόθηκε απόφαση με την οποία καθορίζονταν τα κριτήρια και τα μέτρα χρηματοδότησης έργων CCS μεγάλης κλίμακας καθώς και καινοτόμων τεχνολογιών στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ), την οποία ακολούθησε πρόσκληση υποβολής προτάσεων⁽⁸⁾. Από το εν λόγω πρόγραμμα είναι δυνατή η χρηματοδότηση τουλάχιστον οκτώ μεγάλων έργων επίδειξης CCS και τα πρώτα έργα προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν το 2012. Δρομολογήθηκε το δίκτυο έργων CCS, ένα εργαλείο για την υποστήριξη πρώιμης και σε μεγάλη κλίμακα επίδειξης τεχνολογιών CCS. Πρόκειται για το πρώτο δίκτυο παγκοσμίως που αποσκοπεί στην προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων και την ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά τον ρόλο της CCS για τη μείωση των εκπομπών CO₂.

ΑΥΞΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Όγκος εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας βάσει του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η πυρηνική ενέργεια θεωρείται όλο και σημαντικότερη συνιστώσα ενός ισόρροπου ενεργειακού μείγματος επειδή συμβάλλει ουσιαστικά στην παραγωγή ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ, καθώς και στην επίτευξη των στόχων της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ για το 2020 και το 2050. Η ΕΕ δεν μπορεί να καθορίσει τις επιλογές του εθνικού ενεργειακού μείγματος αλλά είναι εντεταλμένη να υποστηρίξει την έρευνα και την ασφάλεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα κράτη μέλη διαθέτουν συνολικά 143 πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και αρκετά κράτη μέλη προχωρούν στη δρομολόγηση ή την επαναδρομολόγηση της περαιτέρω ανάπτυξης της πυρηνικής ενέργειας. Η πυρηνική ασφάλεια προσελκύει το ενδιαφέρον του κοινού και η διαμόρφωση στερεού νομικού πλαισίου και μιας βαθειά ριζωμένης κουλτούρας πυρηνικής ασφάλειας αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Κατά συνέπεια, τον Νοέμβριο η Επιτροπή πρότεινε ⁽⁹⁾ πρότυπα ασφαλείας για την τελική διάθεση καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων από πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν εθνικά προγράμματα στα οποία να αναφέρεται πότε, που και πως θα κατασκευάσουν και θα διαχειριστούν χώρους τελικής διάθεσης με στόχο να διασφαλιστούν πρότυπα υψίστης ασφαλείας. Με την οδηγία καθίστανται νομικώς δεσμευτικά και επιβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα διεθνώς συμφωνηθέντα πρότυπα ασφαλείας.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

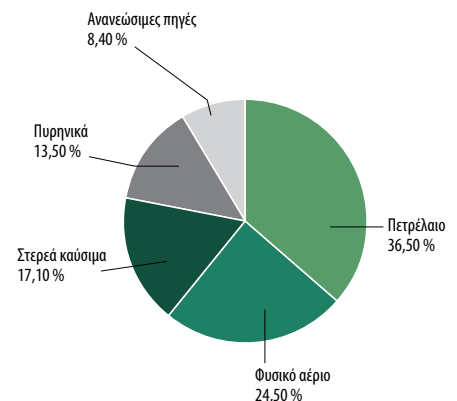
Με έναν νέο κανονισμό περί ασφαλείας του ενεργειακού εφοδιασμού ⁽¹⁰⁾ στην ΕΕ μειώθηκε η τρωτότητα της ΕΕ έναντι μελλοντικών διαταραχών. Τα κράτη μέλη πρέπει τώρα να συμμορφωθούν με πρότυπα για τις υποδομές και τον εφοδιασμό και οφείλουν να θεσπίσουν προληπτικά σχέδια δράσης και σχέδια έκτακτης ανάγκης. Η πρόταση ήταν απόρροια των κρίσεων στον τομέα του αερίου το 2008 και το 2009, όταν σημειώθηκε διαταραχή στην τροφοδοσία της ΕΕ με ρωσικό αέριο μέσω της Ουκρανίας λόγω διαφορών μεταξύ Μόσχας και Κιέβου. Τον Σεπτέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τον νέο κανονισμό περί ασφαλείας του εφοδιασμού με αέριο, ένα σημαντικό βήμα προς τη διαμόρφωση μιας πραγματικής κοινής ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής, με την οποία θα μειωθεί επίσης η τρωτότητα σε μελλοντικές διαταραχές του εφοδιασμού με αέριο σε καταστάσεις κρίσης.

Δεδομένου ότι, τόσο η κατανάλωση ενέργειας, όσο και η εξάρτηση από εισαγωγές πετρελαίου και αερίου αυξάνονται και ο εφοδιασμός καθίσταται επισφαλέστερος, αυξάνει ο κίνδυνος διακοπής της τροφοδοσίας. Η εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης καταλαμβάνει συνεπώς υψηλή θέση στο θεματολόγιο της ΕΕ. Εκτός από την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης για τη μέγιστη αξιοποίηση της τροφοδοσίας, η ΕΕ προωθεί ευρύ μείγμα πηγών ενέργειας και τη διαφοροποίηση των προμηθευτών, καθώς και των διαδρομών και των μηχανισμών μεταφοράς. Οι μηχανισμοί διασφάλισης ενισχύουν όλο και περισσότερο την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού των ευρωπαίων πολιτών και της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Αναπτύσσονται επίσης αξιόπιστες εταιρικές σχέσεις με χώρες προμήθειας, διαμετακόμισης και κατανάλωσης, περιορίζοντας τους κινδύνους της ενεργειακής εξάρτησης της Ευρώπης. Τα κράτη μέλη οφείλουν να διατηρούν αποθέματα αερίου και πετρελαίου για έκτακτες ανάγκες και να εξασφαλίζουν επενδύσεις στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ ένας μηχανισμός συντονισμού βοηθά σήμερα τα κράτη μέλη να αντιδρούν ομοιόμορφα και άμεσα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού επιδιώχθηκε με τη θέσπιση εσωτερικής νομοθεσίας και με την ανάπτυξη νέων συνεργασιών και νέων οδών εφοδιασμού μέσω διεθνούς διαλόγου. Η 10η επέτειος του ενεργειακού διαλόγου ΕΕ-Ρωσίας ⁽¹¹⁾ αποτέλεσε ευκαιρία ενίσχυσης και επικαιροποίησης της συνεργασίας με τον σημαντικότερο προμηθευτή ενέργειας της ΕΕ. Ο μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης ΕΕ-Ρωσίας που συμφωνήθηκε τον Νοέμβριο του 2009 χρησιμοποιήθηκε επιτυχώς για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της κρίσης διαμετακόμισης αερίου του Ιουνίου με τη Λευκορωσία.

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΥΣΙΜΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΕΕ

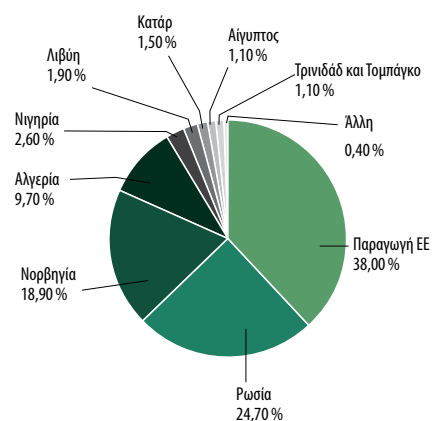
Μερίδιο των καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας στις 27 χώρες της ΕΕ, 2008

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΡΟΕΛΥΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

Πηγές του φυσικού αερίου που χρησιμοποιείται στις 27 χώρες της ΕΕ, 2007

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κατά την έβδομη υπουργική συνάντηση του ενεργειακού διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και του Οργανισμού Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών⁽¹²⁾ υπογραμμίστηκε ο ρόλος του διαλόγου στη διευκόλυνση των εποικοδομητικών ανταλλαγών μεταξύ των μερών ώστε να αποκατασταθεί η σταθερότητα των αγορών προς το συμφέρον τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών. Στο πλαίσιο της συμφωνίας συνεργασίας της ΕΕ με το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου, η ενέργεια διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο, ιδίως όσον αφορά το εμπόριο φυσικού αερίου μεταξύ των δύο περιοχών, την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις πολιτικές και τις τεχνολογίες δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα. Η ΕΕ συνέχισε επίσης τις διαπραγματεύσεις με τις χώρες του Μαγκρέμπ για την ενοποίηση των αγορών ενέργειας —με στόχο τη μεταγενέστερη σύνδεση με την ΕΕ. Οι προσπάθειες διαφοροποίησης των πηγών εφοδιασμού περιέλαβαν επίσης την υπογραφή μνημονίου συμφωνίας σχετικά με την ενεργειακή συνεργασία με το Ιράκ, την υλοποίηση της συνεργασίας με υφιστάμενες χώρες εφοδιασμού και διαμετακόμισης όπως ο Οργανισμός Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών ή οι χώρες της περιοχής της Κεντρικής Ασίας/του Εύξεινου Πόντου και την υποστήριξη έργων υποδομής προτεραιότητας όπως ο Νότιος Διάδρομος. Η ΕΕ υποστήριξε περαιτέρω την ενοποίηση της αγοράς με ενδιαφερόμενες χώρες στο πλαίσιο της συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα, της οποίας η Μολδαβία κατέστη πλήρες μέλος· η Ουκρανία βρισκόταν στη διαδικασία κύρωσης του πρωτοκόλλου προσχώρησης· και η Τουρκία συνέχιζε τις διαπραγματεύσεις για την προσχώρησή της.

Η Επιτροπή απέδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην υποστήριξη μιας ανάπτυξης χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στο πλαίσιο των διμερών σχέσεων και μέσω πολυμερών διαύλων. Με την Κίνα, για παράδειγμα, οι σχέσεις ενισχύθηκαν σημαντικά, εστιαζόμενες στην υποστήριξη των κινεζικών δραστηριοτήτων στον τομέα των χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και στην προώθηση συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού για την ενεργειακή συνεργασία και διαφανών και σταθερών συνθηκών της αγοράς στον κινεζικό ενεργειακό τομέα.

Η τεχνολογία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί επίσης ένα από τα κύρια ζητήματα που αντιμετώπισε το πρόσφατα ιδρυθέν Συμβούλιο Ενέργειας ΕΕ–ΗΠΑ. Η ενέργεια αποτελεί σημαντική συνιστώσα του διαλόγου ΕΕ–ΗΠΑ επειδή επηρεάζει την εξωτερική, την οικονομική και την αναπτυξιακή πολιτική. Η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας αυξάνει την αμοιβαία ασφάλεια και ευημερία, ενισχύει τις σταθερές, αξιόπιστες και διαφανείς παγκόσμιες αγορές ενέργειας και βοηθά τον συντονισμό κανονιστικών καθεστώτων και ερευνητικών προγραμμάτων για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των αυριανών τεχνολογιών καθαρής και αποδοτικής ενέργειας. Με τη συνεργασία υποστηρίζεται η οικονομική μεγέθυνση και η δημιουργία θέσεων εργασίας και προωθείται η επίτευξη των στόχων στον τομέα της κλιματικής αλλαγής.

ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η ΕΕ ενήργησε επίσης για να εξασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς ενέργειας. Οι κανόνες της ΕΕ αποσκοπούν στη βελτίωση του δυναμικού και της διαφάνειας των αγορών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Μια εύρυθμα λειτουργούσα αγορά, που διέπεται από σωστό κανονιστικό πλαίσιο, που είναι διαφανής και διασυνδεδεμένη και παρέχει ενδείξεις όσον αφορά τις τιμές, διαδραματίζει ζωτικό ρόλο για την εξασφάλιση του ανταγωνισμού και της ασφάλειας του εφοδιασμού. Μια ενιαία αγορά ενέργειας σε επίπεδο ΕΕ, αποτελεσματική και εν πλήρη λειτουργία, αναμένεται να εξασφαλίσει στους καταναλωτές δυνατότητες επιλογής μεταξύ διαφορετικών εταιρειών εφοδιασμού με αέριο ή ηλεκτρική ενέργεια σε λογικές τιμές και θα καταστήσει την αγορά προσπελάσιμη σε όλους τους προμηθευτές, ιδίως στους πιο μικρούς και σε όσους πραγματοποιούν επενδύσεις σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας. Μπορεί επίσης να βοηθήσει την ΕΕ να ξεπεράσει την οικονομική κρίση.

Τον Ιούλιο η Επιτροπή ζήτησε από την Πολωνία να μην παραβιάζει τους ενωσιακούς κανόνες στον τομέα της εσωτερικής αγοράς αερίου. Οι παραβάσεις περιλάμβαναν την υποχρέωση των εισαγωγέων αερίου να αποθηκεύουν ορισμένο ποσοστό αερίου στην Πολωνία και τη μη πρόσβαση στον σωληναγωγό Yamal. Οι διευθετήσεις προσαρμόστηκαν στο ενωσιακό δίκαιο και τον Νοέμβριο η Επιτροπή ενέκρινε τη νέα προσέγγιση. Τον Ιούνιο η Επιτροπή απηύθυνε 35 αιτιολογημένες γνώμες σε 20 κράτη μέλη για την πλήρη εφαρμογή διαφόρων πτυχών της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας αγοράς αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Τον Μάιο οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ε.Οπ, ανταποκρινόμενη στις πιέσεις της Επιτροπής, συνέβαλαν στο άνοιγμα της γερμανικής αγοράς ενέργειας.

Η αποτελεσματική λειτουργία των αγορών εξασφαλίζεται λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών και τον Δεκέμβριο το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με «Μια ενεργειακή πολιτική πιο ευνοϊκή για τον καταναλωτή»⁽¹³⁾, που πραγματεύονται πτυχές σχετιζόμενες με τα δικαιώματα των καταναλωτών και την προστασία ευάλωτων καταναλωτών, και λαμβάνουν υπόψη τις συνεισφορές της άτυπης συνάντησης των υπουργών Ενέργειας που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο.

Το 2010 ήταν έτος προετοιμασίας της δημιουργίας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας —μιας ισχυρής υπηρεσίας ικανής να αντιμετωπίσει τις πολλαπλές προκλήσεις ρύθμισης της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Οι καταστατικές της συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2010 και ως έδρα επελέγη η Λουμπλιάνα.

ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Οι δεσμεύσεις της ΕΕ όσον αφορά τη δράση για το κλίμα —οι οποίες είχαν αναληφθεί πολύ πριν από τη διεξαγωγή της διάσκεψης του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη στα τέλη του 2009— υλοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2010, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων που εξέδωσε για το κλίμα και την ενέργεια. Η ΕΕ προωθεί τις παγκόσμιες προσπάθειες υλοποίησης φιλόδοξων, νομικά δεσμευτικών δράσεων στον τομέα του κλίματος —και είναι έτοιμη να προχωρήσει περαιτέρω.

Τον Ιανουάριο η ΕΕ προσχώρησε επίσημα στη συμφωνία της Κοπεγχάγης που αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων στο τέλος της διάσκεψης του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή τον Δεκέμβριο του 2009. Όπως προβλέπεται στη συμφωνία, η Ευρώπη κοινοποίησε επίσης επίσημα τους στόχους της για τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου το 2020 —μονομερή μείωση κατά 20 % κάτω από τα επίπεδα του 1990 και προσφέρθηκε να προχωρήσει σε μείωση 30 % εάν και άλλες μεγάλες οικονομίες δεσμευτούν να αναλάβουν το δικό τους δικαίωμα μερίδιο στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας προσπάθειας.

Βάσει των δεσμεύσεών της, η ΕΕ πραγματοποίησε περαιτέρω πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων της για τις εκπομπές δυνάμει του πρωτοκόλλου του Κιότο για το 2012. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπλήρωσε νωρίτερα απ' ό,τι προβλεπόταν την υπόσχεσή της για μείωση των εκπομπών. Η Επιτροπή εκτιμά ότι τόσο η ΕΕ των 15, ήτοι η ομάδα των «παλαιότερων» κρατών μελών, όπως και τα 10 «νέα» κράτη μέλη με στόχους μείωσης βάσει του πρωτοκόλλου του Κιότο, θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους.

Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ), ο ακρογωνιαίος λίθος της κλιματικής πολιτικής της ΕΕ, συνέχισε να εξελίσσεται παράλληλα με την κατάρτιση της αναθεωρημένης μορφής του, η οποία θα αρχίσει να ισχύει το 2013. Αποφασίστηκε η θέσπιση νέων τεχνικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένου του ανώτατου ορίου δικαιωμάτων εκπομπής για το 2013⁽¹⁴⁾, καθώς και κανόνων για τους πλειστηριασμούς δικαιωμάτων⁽¹⁵⁾ που θα καταστούν η κύρια μέθοδος κατανομής από

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Οι στόχοι 20-20-20 της ΕΕ για το 2020, οι οποίοι προτάθηκαν το 2007 και εγκρίθηκαν το 2008, σημαίνουν μείωση των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων κατά 20 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας 20 % και περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας κατά 20 % σε σχέση με τα προβλεπόμενα επίπεδα, μέσω σημαντικής βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

το 2013. Επιπλέον, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις αφενός για δείκτες αναφοράς επιδόσεων για τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους⁽¹⁶⁾ και αφετέρου για την απαγόρευση της χρήσης διεθνών πιστωτικών μορίων προερχόμενων από ορισμένα έργα με αντικείμενο τα βιομηχανικά αέρια, για την μετά το 2012 περίοδο⁽¹⁷⁾, που θέτουν μια σειρά από προβλήματα. Στο μεταξύ, έχουν μειωθεί οι εκπομπές περίπου 11 000 εγκαταστάσεων που καλύπτονται από το ΣΕΔΕ: όπως προκύπτει από τα αριθμητικά στοιχεία για το 2009⁽¹⁸⁾ σημειώθηκε μείωση κατά 11,6 % σε σχέση με το προηγούμενο έτος⁽¹⁹⁾. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο σε σημαντική απόφασή του απέρριψε προσφυγή εταιρείας, η οποία αμφισβητούσε το κύρος της σχετικής με την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής οδηγίας⁽²⁰⁾ που θεσπίστηκε προκειμένου να προωθηθεί η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, και ιδίως του CO₂, με βάση τις υποχρεώσεις που υπέχει η Ένωση από τη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές και από το πρωτόκολλο του Κιότο⁽²¹⁾.

Η ΕΕ συνέχισε επίσης τις προετοιμασίες της ένταξης των αερομεταφορών στο σύστημα⁽²²⁾, το οποίο από την 1η Ιανουαρίου 2012 θα συμπεριλαμβάνει τις εκπομπές των αεροσκαφών που εκτελούν πτήσεις προς και από τους αερολιμένες της ΕΕ. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης εργαλείο⁽²³⁾ για την εκτίμηση της κατανάλωσης καυσίμων από μικρούς αερομεταφορείς, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα στις εταιρείες που εκτελούν λίγες πτήσεις ή προκαλούν περιορισμένες εκπομπές να εφαρμόζουν απλοποιημένες διαδικασίες παρακολούθησης. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εξασφάλιση της αναγνώρισης ότι είναι δυνατή η λήψη μέτρων τώρα για μείωση των επιπτώσεων των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων και επιτεύχθηκε διεθνής συμφωνία για την υποχρεωτική μείωση των παγκόσμιων εκπομπών των αερίων αυτών από τον κλάδο των αερομεταφορών από το 2020 και έπειτα.

NER300: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ

Το ΣΕΔΕ θα επωφεληθεί επίσης από ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ, το NER300⁽²⁴⁾, στο πλαίσιο του οποίου θα παρέχεται σημαντική οικονομική στήριξη σε τουλάχιστον 8 έργα που χρησιμοποιούν τεχνολογίες δέσμωσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα και τουλάχιστον 34 έργα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η χρηματοδότηση θα προέλθει από την πώληση 300 εκατομμυρίων δικαιωμάτων εκπομπής στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ (δικαιώματα εκπομπής ενός τόνου διοξειδίου του άνθρακα), η οποία με βάση τις τρέχουσες τιμές θα μπορούσε να αποφέρει περίπου 4,5 δισεκατ. ευρώ.

Το NER300 έχει στόχο να προωθήσει στην Ευρώπη μια οικονομική ανάπτυξη χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, η οποία θα δημιουργήσει νέες «πράσινες» θέσεις απασχόλησης και θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνεργάζεται με την Επιτροπή για την υλοποίηση του προγράμματος.

Αναλήφθηκαν επίσης πρωτοβουλίες για την επιβολή ορίων όσον αφορά τις εκπομπές CO₂ από μικρά φορτηγά. Τον Δεκέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή κατέληξαν σε άτυπη συμφωνία για τη σχετική νομοθεσία η οποία εγκρίθηκε ταχύτατα από τους υπουργούς περιβάλλοντος της ΕΕ. Δρομολογήθηκε συζήτηση για πιθανές περαιτέρω πρωτοβουλίες μείωσης των εκπομπών στην ΕΕ. Η Επιτροπή παρουσίασε ανάλυση⁽²⁵⁾ του κόστους, του οφέλους και των επιλογών για την κατά πέραν του 20 % μείωση μέχρι το 2020 μόλις πληρωθούν οι προϋποθέσεις. Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι η ύφεση μείωσε σημαντικά το κόστος επίτευξης του στόχου του 20 %, αλλά αυτό επίσης σημαίνει ότι η τιμή του άνθρακα είναι πιθανόν να παραμείνει χαμηλή για τα επόμενα χρόνια, περιορίζοντας το κίνητρο για καινοτομία στον τομέα των χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Το επιπλέον «κόστος» είναι επένδυση που θα αποφέρει κέρδη —ένισχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης, διασφάλιση θέσεων εργασίας, μείωση των δαπανών για εισαγωγές ενέργειας και αύξηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του κόστους της. Το Συμβούλιο Περιβάλλοντος του Οκτωβρίου ζήτησε από την Επιτροπή να αναλύσει περαιτέρω τις εναλλακτικές επιλογές.

Οι αναλύσεις σχετικά με τις μελλοντικές μειώσεις των εκπομπών εκτείνονται πολύ πέραν του 2020. Ο μακροπρόθεσμος στόχος της ΕΕ είναι να έχουν μειωθεί οι εκπομπές της, έως το 2050, κατά 80–95 % ως προς τα επίπεδα του 1990. Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθη δημόσια διαβούλευση για να υποστηριχτεί η προετοιμασία ενός χάρτη πορείας που θα εκδοθεί στις αρχές του 2011 ως μέρος της εμβληματικής πρωτοβουλίας αποδοτικής χρήσης των πόρων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», προκειμένου να ολοκληρωθεί η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μέχρι το 2050. Επίσης, στο πλαίσιο ξεχωριστής δημόσιας διαβούλευσης εξετάστηκε κατά πόσο ο στόχος της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών θα πρέπει να καλύψει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και άλλων θερμοκηπιακών αερίων που συνδέονται με τη χρήση γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοκομία, καθώς και την απομάκρυνση των εν λόγω αερίων από την ατμόσφαιρα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ ΣΤΟ ΚΑΝΚΟΥΝ

Το 2010 συνεχίστηκαν οι διεθνείς διαπραγματεύσεις που αποσκοπούν στη σύναψη παγκόσμιας συμφωνίας για το κλίμα υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Για την ΕΕ, αυτό που προείχε στις αρχές του έτους ήταν η αναζωογόνηση των διαπραγματεύσεων μετά την απογοητευτική έκβαση της διάσκεψης της Κοπεγχάγης τον Δεκέμβριο του 2009. Η συμφωνία της Κοπεγχάγης επιβεβαίωσε, ωστόσο, τον στόχο να μην αυξηθεί η μέση θερμοκρασία του πλανήτη περισσότερο από 2 °C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. Η ΕΕ παραμένει πεπεισμένη ότι ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος για να επιτευχθεί σίγουρα ο στόχος αυτός είναι μέσω μιας συνολικής νομικά δεσμευτικής παγκόσμιας συμφωνίας, και κατά τη διάρκεια του έτους συνέβαλε στην άσκηση ανάλογης πίεσης. Σε ανακοίνωση που εξέδωσε τον Μάρτιο ⁽²⁶⁾, η Επιτροπή πρότεινε: να εφαρμοστεί ταχύτατα από την ΕΕ η συμφωνία της Κοπεγχάγης, και ιδίως η υποσχεθείσα χρηματοδότηση «ταχείας εκκίνησης» προς τις αναπτυσσόμενες χώρες· να υιοθετηθεί σταδιακή προσέγγιση για την επίτευξη παγκόσμιας συμφωνίας· να καταδειχθεί ο ηγετικός ρόλος της ΕΕ με τη λήψη απτών μέτρων ώστε να καταστεί η φιλικότερη προς το κλίμα περιοχή του κόσμου στα πλαίσια της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»· και να προσεγγίσει περισσότερο η ΕΕ τους εταίρους της ανά την υφήλιο με σκοπό την οικοδόμηση εμπιστοσύνης όσον αφορά τη δυνατότητα επίτευξης παγκόσμιας συμφωνίας υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

Η ΕΕ κατέβαλε κάθε προσπάθεια κατά τη διάρκεια του έτους για να καταστεί η διάσκεψη του Κανκούν για την κλιματική αλλαγή, που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2010, νέο ορόσημο στην πορεία προς μια διεθνή, νομικά δεσμευτική συμφωνία. Οι διαπραγματευτές συναντήθηκαν τον Αύγουστο στη Βόννη, τα αποτελέσματα όμως δεν ήταν στο ύψος των προσδοκιών. Στην τελική προπαρασκευαστική συνεδρίαση για τη διάσκεψη του Κανκούν, που πραγματοποιήθηκε στην πόλη Τσιαντζίν της Κίνας στις αρχές Οκτωβρίου, υπήρξε ευρεία συναίνεση ότι από τη διάσκεψη αυτή θα έπρεπε να προκύψει μια ισορροπημένη δέσμη αποφάσεων.

© David de la Paz/Belga

Το Συμβούλιο Περιβάλλοντος ⁽²⁷⁾ του Οκτωβρίου και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ⁽²⁸⁾ καθόρισαν τη θέση της ΕΕ για το Κανκούν. Μεταξύ άλλων, το Συμβούλιο Περιβάλλοντος επιβεβαίωσε τη σταδιακή προσέγγιση της ΕΕ, καθόρισε τη θέση της ΕΕ όσον αφορά έναν παγκόσμιο μηχανισμό για τη μείωση των εκπομπών λόγω της αποψίλωσης των τροπικών δασών και για τη χρηματοδότηση ταχείας εκκίνησης και τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση των αναπτυσσόμενων χωρών. Επεσήμανε επίσης τις προσδοκίες της ΕΕ σχετικά με την αύξηση της διαφάνειας των μέτρων των χωρών για τις εκπομπές και τη χρηματοδότηση για τη βελτίωση των αγορών διοξειδίου του άνθρακα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογράμμισε τη σημασία να αποτελέσει η διάσκεψη σημαντικό ενδιάμεσο βήμα, που θα βασίζεται στο πρωτόκολλο του Κιότο και θα προλειαίνει το έδαφος για ένα παγκόσμιο και συνολικό πλαίσιο με νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα. Επιβεβαίωσε επίσης τη βούληση της ΕΕ να εξετάσει το ενδεχόμενο καθιέρωσης δεύτερης περιόδου δέσμευσης βάσει του πρωτοκόλλου του Κιότο εφόσον ικανοποιηθούν οι όροι της Ευρώπης.

Το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων του Δεκεμβρίου ⁽²⁹⁾ ενέκρινε έκθεση σχετικά με την πρόοδο της ΕΕ για την κινητοποίηση της

ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ

Για πρώτη φορά οι βιομηχανικές και οι αναπτυσσόμενες χώρες αποδέχθηκαν ότι είναι από κοινού υπεύθυνες για τη συγκράτηση της ανόδου της θερμοκρασίας του πλανήτη σε λιγότερο από 2 °C. Από τον Δεκέμβριο του 2009 περίπου 140 χώρες, οι οποίες ευθύνονται για περισσότερο από το 80 % των παγκόσμιων εκπομπών, προσχώρησαν στη συμφωνία της Κοπεγχάγης, ενώ άνω των 75 παρουσίασαν στόχους ή μέτρα για τον περιορισμό ή τη μείωση των εκπομπών τους. Με τη συμφωνία της Κοπεγχάγης οι βιομηχανικές χώρες δεσμεύονται να παράσχουν ουσιαστική χρηματοδοτική συνδρομή στις αναπτυσσόμενες χώρες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής: σχεδόν 30 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ υπό μορφή χρηματοδότησης «ταχείας εκκίνησης» για την περίοδο 2010–2012 και 100 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ ετησίως έως το 2020. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της άρχισαν να υλοποιούν τη δέσμευσή τους όσον αφορά την παροχή 7,2 δισεκατ. ευρώ κατά την περίοδο 2010–2012.

Η ΕΕ εργάστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ώστε η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή στο Κανκούν τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο να αποτελέσει έναν επιπλέον ακρογωνιαίο λίθο για την επίτευξη μιας διεθνούς νομικής συμφωνίας.

χρηματοδότησης ταχείας εκκίνησης ύψους 7,2 δισεκατ. ευρώ για την οποία είχε δεσμευτεί όσον αφορά την περίοδο 2010–2012. Η εν λόγω έκθεση παρουσιάστηκε στο Κανκούν και η ΕΕ έχει δεσμευτεί να συνεχίσει να υποβάλλει σε ετήσια βάση εκθέσεις με διαφάνεια σχετικά με την υλοποίηση της οικονομικής της δέσμευσης ταχείας εκκίνησης.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Η διαδικασία Παρισίου–Όσλο για τη μείωση των εκπομπών που οφείλονται στην αποψίλωση και υποβάθμιση των δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες δρομολογήθηκε επισήμως στα τέλη Μαΐου.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΝΚΟΥΝ

Η αντιπροσωπεία της ΕΕ προσήλθε στο Κανκούν για να επιτύχει ουσιαστική δέσμη αποφάσεων προσανατολισμένων προς την ανάληψη δράσης και για να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις με αντικείμενο την κλιματική αλλαγή. Κατά τη διάρκεια που πραγματοποιήθηκε από τις 29 Νοεμβρίου έως τις 10 Δεκεμβρίου οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν με τη σύναψη των συμφωνιών του Κανκούν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαιρέτησε τις συμφωνίες ως σημαντικό βήμα προς ένα παγκόσμιο

© Antonio Scorza/AFP/Belga

Η ΕΕ στηρίζει τις δράσεις, τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, στο πλαίσιο της προσπάθειας αναχαίτισης της απώλειας βιολογικών ποικιλιών και των καταστροφών, όπως σ' αυτό το τμήμα του εθνικού δρυμού *Jatankim*, σε μια παράνομη εγκατάσταση στη βόρεια Βραζιλία.

Οι συμφωνίες του Κανκούν στηρίζονται στις αποφάσεις που ελήφθησαν στην Κοπεγχάγη και καθορίζουν διαδικασίες για περαιτέρω πρόοδο. Μεταξύ των βασικών σημείων συγκαταλέγονται τα εξής:

- ▶ παραδοχή, για πρώτη φορά σε έγγραφο των ΗΕ, ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη πρέπει να συγκρατηθεί σε λιγότερους από 2 °C σε σύγκριση με τη θερμοκρασία που επικρατούσε πριν από τη βιομηχανική εποχή, και καθιέρωση διαδικασίας για τον ορισμό, αφενός, της χρονολογίας κατά την οποία θα κορυφωθούν οι παγκόσμιες εκπομπές και, αφετέρου, στόχου μείωσης των παγκόσμιων εκπομπών έως το 2050.
- ▶ σύνδεση των δεσμεύσεων των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών όσον αφορά τις εκπομπές με την διαδικασία των ΗΕ και συμβολή στην αποσαφήνισή τους: στο κείμενο αναγνωρίζεται επίσης ότι πρέπει να κλιμακωθούν οι συνολικές προσπάθειες μετριασμού των επιπτώσεων ώστε να μην υπάρξει υπέρβαση του ανωτάτου ορίου των 2 °C.
- ▶ συμφωνία να δρομολογηθεί διαδικασία προς ενίσχυση της διαφάνειας των δράσεων μείωσης ή περιορισμού των εκπομπών, μέσω καλύτερης παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και επαλήθευσης ώστε να καταστεί δυνατή η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της συνολικής προόδου.
- ▶ επιβεβαίωση της επιδίωξης κινητοποίησης εκ μέρους των αναπτυγμένων χωρών ποσού 100 δισεκατ. δολαρίων ΗΠΑ ετησίως έως το 2020, για τη χρηματοδότηση μέτρων για το κλίμα σε αναπτυσσόμενες χώρες και συγκρότηση Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα, μέσω του οποίου θα διοχετεύεται μεγάλο ποσοστό της χρηματοδότησης.
- ▶ συμφωνία σχετικά με το πλαίσιο προσαρμογής Κανκούν (Cancún Adaptation Framework), ώστε να ενισχυθεί η δράση σε θέματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- ▶ δρομολόγηση ενός μηχανισμού «REDD+», με τον οποίο διευκολύνεται η δράση για τη μείωση των εκπομπών από την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- ▶ δημιουργία ενός μηχανισμού τεχνολογίας για την ενίσχυση της συνεργασίας στους τομείς της ανάπτυξης και της μεταφοράς τεχνολογίας.

πλαίσιο δράσης για το κλίμα. Η Ευρώπη πέτυχε ενιαία εκπροσώπηση και συνέβαλε στην επίτευξη του επιτυχούς αποτελέσματος. Η Επιτροπή ενήργησε σε στενή συνεργασία με το Συμβούλιο και είχε την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ανάπτυξη της Ευρώπης τον 20ό αιώνα ήταν θεαματική: ο πληθυσμός της τετραπλασιάστηκε, ενώ η οικονομική παραγωγή πολλαπλασιάστηκε επί 40. Η ανάπτυξη αυτή όμως ήταν υψηλής εντάσεως πόρων: η κατανάλωση ορυκτών καυσίμων πολλαπλασιάστηκε επί 16, τα αλιεύματα επί 35, η κατανάλωση νερού επί 9 και οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα επί 17.

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ συμφώνησαν σε ένα νέο όραμα για τη βιοποικιλότητα με χρονικό ορίζοντα το 2050, σε συνδυασμό με έναν πρωταρχικό στόχο που περιλαμβάνει την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2020 και την αποκατάστασή της στον μέγιστο βαθμό⁽³⁰⁾. Η ΕΕ δεσμεύτηκε να επιδιώξει την προστασία, την αναγνώριση της αξίας και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών που παρέχει, δεδομένου ότι έχουν ουσιαστική σημασία για την ευημερία του ανθρώπου και την οικονομική ευμάρεια. Στόχος της είναι να ενσωματώσει τους προβληματισμούς για τη βιοποικιλότητα σε όλα τα σχετικά πεδία άσκησης πολιτικής —ιδίως στη γεωργία, την αλιεία, την ανάπτυξη και την έρευνα, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί προορατική συμβολή των εν λόγω τομέων στην επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα. Η δέσμευση οδήγησε ήδη στη λήψη μέτρων. Τον Ιούνιο παρουσιάστηκαν νέα εργαλεία της ΕΕ προκειμένου να ενταθούν οι προσπάθειες καταπολέμησης της απώλειας βιοποικιλότητας, μεταξύ των οποίων μια διαδικτυακή πύλη⁽³¹⁾, η οποία συγκεντρώνει τις πληροφορίες σχετικά με την ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και ένα «σενάριο αναφοράς για τη βιοποικιλότητα» που προσφέρει μια γενική εικόνα της επικρατούσας κατάστασης στον τομέα αυτό και θα βοηθήσει τους υπευθύνους για τη χάραξη πολιτικής στην παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας. Τον Οκτώβριο η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση περί ενσωμάτωσης της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης στην ανάπτυξη λιμένων, συνοδευόμενη από περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές για τους λιμένες. Στην ανακοίνωση του Νοεμβρίου σχετικά με το μέλλον της κοινής γεωργικής πολιτικής⁽³²⁾ εξετάστηκε επίσης ο οικολογικότερος προσανατολισμός της γεωργικής πολιτικής και η αειφορία απετέλεσε ένα από τα κομβικά σημεία των προετοιμασιών της επερχόμενης μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής⁽³³⁾.

Το 2010 ανακηρύχτηκε επίσης Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας από τον ΟΗΕ και η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη συμφωνία την οποία είχε προωθήσει στη 10η σύνοδο της συνδιάσκεψης των μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο στη Ναγκόγια με θέμα την παγκόσμια στρατηγική για την καταπολέμηση της απώλειας βιοποικιλότητας, την κινητοποίηση των αναγκαίων πόρων για την υλοποίησή της και την κατάρτιση πρωτοκόλλου για την πρόσβαση και τη συμμετοχή στα οφέλη από τους γενετικούς πόρους.

Πρέπει να λαμβάνεται επίσης μέριμνα για τον συμβιβασμό των σχετικών με τη βιοποικιλότητα απαιτήσεων με τους άλλους στόχους της ενωσιακής πολιτικής. Για παράδειγμα, η άτοπη χωροθέτηση ή ο άστοχος σχεδιασμός αιολικών πάρκων είναι δυνατόν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις σε ευπαθή είδη και ενδιαιτήματα. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές⁽³⁴⁾ για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές.

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ 2010

Τον Ιούνιο, περισσότεροι από 3 000 εκπρόσωποι οργανισμών, επιχειρήσεων και βιομηχανιών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, δημοσίων αρχών και της επιστημονικής και ακαδημαϊκής κοινότητας συμμετείχαν, στις Βρυξέλλες, στην Πράσινη Εβδομάδα 2010 της ΕΕ, τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή ετήσια διάσκεψη για το περιβάλλον. Το φετινό θέμα «Βιοποικιλότητα, η σανίδα σωτηρίας μας», αντικατόπτριζε το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας και επικεντρώθηκε στην ποικιλία των ειδών και των οικοσυστημάτων που συνθέτουν τον ιστό ζωής του πλανήτη και στις απαραίτητες υπηρεσίες που παρέχει η φύση, συμπεριλαμβανομένης της ρύθμισης του κλίματος. Με το θέμα αυτό τονίστηκε ότι οι επενδύσεις στη φύση αποτελούν μέρος της λύσης καθώς συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

Από καιρό η ΕΕ υπήρξε ο μεγαλύτερος στον κόσμο χρηματοδότης του αγώνα κατά της απώλειας της βιοποικιλότητας. Η συνεισφορά της από το 2002 ανέρχεται σε σχεδόν 9 δισεκατ. ευρώ. Η ΕΕ διαθέτει τις περισσότερες προστατευόμενες περιοχές του πλανήτη —26 000 περιοχές που καλύπτουν το 18 % της χερσαίας έκτασής της.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ ΤΗΣ ΕΕ 2010

Τον Οκτώβριο αναγγέλθηκαν οι νικητές, για το 2010, των βραβείων επικοινωνίας για το οικολογικό σήμα της ΕΕ. Πρόκειται για το πορτογαλικό ξενοδοχείο Jardim Atlântico, στη Μαδέρα, την κορυφαία επιχείρηση παραγωγής ανακυκλωμένου χαρτιού Arjowiggins Graphic, με έδρα το Παρίσι, και την εταιρεία Sara Lee Corporation, της οποίας τα κεντρικά γραφεία για τις διεθνείς δραστηριότητες βρίσκονται στις Κάτω Χώρες. Με τη διάκριση αυτή επιβραβεύονται εξαιρετικές δραστηριότητες προώθησης για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά το οικολογικό σήμα της ΕΕ, δηλαδή του σήματος που αποδίδεται σε φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες και ενθαρρύνει την παραγωγή και κατανάλωση πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών. Σχεδόν 25 000 προϊόντα και υπηρεσίες φέρουν σήμερα το χαρακτηριστικό σήμα του λογοτύπου με το λουλούδι.

HYFLEET:CUTE

Το εμβληματικό έργο επίδειξης για τα λεωφορεία υδρογόνου, HyFLEET:CUTE, το οποίο χρηματοδοτήθηκε με κονδύλια της ΕΕ για την έρευνα, ολοκληρώθηκε με επιτυχία: διανύθηκαν 2,6 εκατ. χιλιόμετρα, με παραγωγή 500 τόνων υδρογόνου, σε 170 000 ώρες λειτουργίας, με εξαιρετικά υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και μεταφέρθηκαν 8 εκατομμύρια επιβάτες με δημόσια μέσα συγκοινωνίας.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους η αειφορία συγκαταλεγόταν μεταξύ των πρώτων σημείων του ενωσιακού θεματολογίου, ως κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Πρόκειται για ένα θέμα που άπτεται σχεδόν όλων των πτυχών της ζωής και για τον λόγο αυτό η ΕΕ έλαβε ένα ευρύ φάσμα μέτρων.

Μία από τις προτεραιότητες ήταν η προστασία του περιβάλλοντος από τις ζημιές που προκαλούν τα απόβλητα, τα επικίνδυνα υλικά και οι εκπομπές. Σημειώθηκε πρόοδος στις εργασίες για την αναδιτύπωση της οδηγίας που αφορά τον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό⁽³⁵⁾, καθώς και της οδηγίας για τον περιορισμό της χρήσης επικίνδυνων ουσιών⁽³⁶⁾ —όπως του μολύβδου, του υδραργύρου και του καδμίου— στον εν λόγω εξοπλισμό. Διευρύνθηκε επίσης το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών, ώστε να εξαλειφθεί κατά το δυνατόν η χρήση επικίνδυνων ουσιών και να αντιμετωπιστεί η ταχέως αυξανόμενη ροή αποβλήτων αυτού του είδους τα οποία, ελλείψει κατάλληλης επεξεργασίας και διάθεσης, έχουν δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον και την υγεία.

Μεταξύ των στόχων της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές που εκδόθηκε τον Νοέμβριο⁽³⁷⁾ συγκαταλέγονται η θέσπιση σαφέστερων κανόνων και η επίτευξη καθαρότερου ατμοσφαιρικού αέρα. Θα ισχύουν αυστηρότερες οριακές τιμές όσον αφορά την ατμοσφαιρική ρύπανση, αλλά προβλέπεται κάποια ευελιξία ως προς τις προθεσμίες για τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής ή για ειδικές περιπτώσεις. Η οδηγία αυτή, με την οποία επικαιροποιούνται και συγχωνεύονται επτά υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις, όπως οι οδηγίες για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης και για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, καλύπτει γύρω στις 52 000 ιδιαίτερα ρυπογόνες βιομηχανικές και γεωργικές εγκαταστάσεις, από διυλιστήρια έως χοιροτροφεία.

Άλλες ενέργειες εστιάστηκαν στη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος. Με τον κανονισμό για την παράνομη ξυλεία⁽³⁸⁾ ελέγχονται οι εισαγωγές, ούτως ώστε να αποτρέπεται η πώληση παράνομης ξυλείας ή προϊόντων της ξυλείας αυτής στην αγορά της ΕΕ. Η παράνομη υλοτομία βλάπτει σοβαρά το περιβάλλον και υποσκάπτει τις προσπάθειες όσων επιδιώκουν μια υπεύθυνη διαχείριση των δασών. Ταυτόχρονα, η νομοθεσία αυτή συμβάλλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Η συμφωνία σχετικά με το καθεστώς αειφορίας της ΕΕ για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά, που αποτελεί μέρος της οδηγίας του 2009 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εξασφάλισε ότι η οικονομική στήριξη και ο συνυπολογισμός στους εθνικούς στόχους για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι δυνατά μόνο για τα βιοκαύσιμα που πληρούν κριτήρια αειφορίας. Το εν λόγω καθεστώς, το οποίο αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό σύνολο κριτηρίων αειφορίας για τα βιοκαύσιμα παγκοσμίως, αναμένεται να ανοίξει νέους δρόμους. Για να καταστεί πλήρως αποτελεσματικό χρειάζεται να καθιερωθούν μηχανισμοί πιστοποίησης που θα εφαρμόζονται από τη βιομηχανία, τις κυβερνήσεις και τις ΜΚΟ. Η Επιτροπή σχεδίασε ένα σύστημα⁽³⁹⁾ αναγνώρισης των αειφόρων βιοκαυσίμων που

Η χρηματοδότηση της έρευνας από την ΕΕ στήριξε το έργο HyFLEET:CUTE.

συντελούν στην ουσιαστική μείωση των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων και δεν προέρχονται από δάση, υγρότοπους και ζώνες προστασίας της φύσης. Προκειμένου να προωθήσει τη δημιουργία αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς βιομάζας, η Επιτροπή διατύπωσε επίσης συστάσεις σχετικά με κριτήρια για τους εθνικούς μηχανισμούς αειφορίας της στερεάς βιομάζας και των βιοαερίων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θερμότητας και ψύξης.

Η ΕΕ επικαιροποίησε επίσης τους κανόνες για τους σπόρους προς σπορά και το πολλαπλασιαστικό υλικό, στο πλαίσιο της διατήρησης των φυτικών γενετικών πόρων και δρομολόγησε αξιολογήσεις του κοινοτικού καθεστώτος για τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών και του κοινοτικού φυτοϋγειονομικού καθεστώτος. Τον Ιούλιο διατέθηκαν 250 εκατ. ευρώ για 210 νέα έργα του προγράμματος LIFE+ ⁽⁴⁰⁾, το Ευρωπαϊκό Ταμείο για το Περιβάλλον. Τα έργα προάγουν τη διατήρηση της φύσης, την περιβαλλοντική πολιτική, την πληροφόρηση και την επικοινωνία.

Η ΕΕ επιδιώκει συνεχώς την καλύτερη δυνατή ισορροπία μεταξύ της διαφύλαξης του φυσικού περιβάλλοντος, αφενός, και της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας, αφετέρου. Η Επιτροπή, επί παραδείγματι, πρότεινε νέους τρόπους αντιμετώπισης των διαφορετικών απόψεων που εξακολουθούν να εκφράζονται στην Ευρώπη όσον αφορά τον έλεγχο της καλλιέργειας γενετικά τροποποιημένων οργανισμών ⁽⁴¹⁾.

Η ΕΕ εστίασε την προσοχή της και στην προστασία των φυσικών κατοίκων του πλανήτη. Ένας νέος κανονισμός ⁽⁴²⁾ απαιτεί από τους ταξιδιώτες που αγοράζουν προϊόντα φώκιας από χώρες εκτός Ευρώπης να προσκομίζουν ειδική δήλωση στις τελωνειακές αρχές, κατά την επιστροφή τους, στην οποία να αναφέρεται ότι πρόκειται αποκλειστικά για προϊόντα θήρας από τους Inuit. Επίσης, εκδόθηκε οδηγία σχετικά με τα πειράματα σε ζώα ⁽⁴³⁾, η οποία επικαιροποιεί τις διατάξεις του 1986 και αποσκοπεί στη μείωση των πειραμάτων αυτών και στην καλύτερη προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για ερευνητικούς σκοπούς. Επιτρέπει τα ιατρικά πειράματα με ζώα μόνον εάν δεν υπάρχουν εναλλακτικές μέθοδοι. Όλα τα ιδρύματα που διεξάγουν πειράματα με ζώα απαιτείται να πληρούν αυστηρά κριτήρια και να επιτρέπουν τη διεξαγωγή τακτικών εξωτερικών ελέγχων.

ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΝΤΑΙ ΝΑ ΣΤΡΑΦΟΥΝ ΣΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Τον Οκτώβριο οι πόλεις Vitoria-Gasteiz και Νάντη ανακηρύχθηκαν Πράσινες Πρωτεύουσες της Ευρώπης για το 2012 και το 2013 αντιστοίχως. Επελέγησαν μεταξύ των πόλεων που είχαν προκριθεί, στις οποίες συγκαταλέγονται η Βαρκελώνη, το Μάλμø, η Νυρεμβέργη και το Reykjavik, μετά από μια αρχική διαλογή μεταξύ 17 υποψηφιοτήτων. Οι πόλεις αξιολογήθηκαν βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων, όπως η συμβολή τους, σε τοπικό επίπεδο, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, οι συγκοινωνίες, οι αστικοί χώροι πρασίνου, η αειφόρος χρήση της γης, η φύση και η βιοποικιλότητα, η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, σε τοπικό επίπεδο, η ηχορρύπανση, η παραγωγή και διαχείριση των αποβλήτων, η κατανάλωση νερού, η επεξεργασία των λυμάτων και η περιβαλλοντική διαχείριση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

© EPA/Belgia

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Η αειφορία βρίσκεται εξάλλου στο επίκεντρο του προβληματισμού της ΕΕ καθώς προετοιμάζει τη μεταρρύθμιση της αλιευτικής πολιτικής της. Αναγνωρίζοντας ότι ένας σημαντικός αριθμός ιχθυαποθεμάτων αποτελεί αντικείμενο υπεραλίευσης, η ΕΕ επιχειρεί να απλουστεύσει την πολιτική της και να την καταστήσει οικολογικότερη στο πλαίσιο της εν λόγω μεταρρύθμισης. Ο αλιευτικός κλάδος θα πιεστεί να επωμιστεί μεγαλύτερες ευθύνες και να συμμετέχει περισσότερο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στην εφαρμογή τους, ώστε να εξαλειφθούν η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα και οι απορρίψεις και να δοθεί προτεραιότητα στα ιχθυαποθέματα και στο οικοσύστημα. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί και σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ συμπεριλαμβάνει πλέον δεσμεύσεις σχετικά με την αειφόρο αλιεία σε όλες τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που συνάπτει.

Πράσινη πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2011 ανακηρύχθηκε το Αμβούργο —τελετή έναρξης του θεσμού σε ένα από τα κτίρια της πόλης με τη μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση.

Ο κίνδυνος λεηλασίας και εξάντλησης των φυσικών πόρων και των θαλασσών είναι υψηλός. Τον Μάιο ανακοινώθηκε νέα στρατηγική της Επιτροπής⁽⁴⁴⁾ που αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων στην ΕΕ και στην αξιοποίηση των σημαντικών περιβαλλοντικών και οικονομικών οφελών της. Τον Σεπτέμβριο⁽⁴⁵⁾ η Επιτροπή καθόρισε κριτήρια για την «καλή περιβαλλοντική κατάσταση» των θαλασσών της Ευρώπης, προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη μέλη να χαράξουν συντονισμένες θαλάσσιες στρατηγικές για καθεμία από τις περιφερειακές θάλασσες. Καλή περιβαλλοντική κατάσταση σημαίνει ότι η συνολική κατάσταση του περιβάλλοντος στα θαλάσσια ύδατα είναι τέτοια ώστε αυτά να παρέχουν οικολογικά ποικίλους και δυναμικούς ωκεανούς και θάλασσες που είναι υγιείς και παραγωγικές. Ο καθορισμός κριτηρίων απαιτείται από την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, η οποία έχει ως στόχο την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης σε όλα τα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ έως το 2020. Τα κριτήρια εστιάζονται στη βιολογική ποικιλότητα, τον ιχθυοπληθυσμό, τον ευτροφισμό, τις ρυπογόνους ουσίες, τα απορρίμματα και τον θόρυβο.

ΤΡΙΤΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΗΜΕΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Η εν λόγω εκδήλωση συγκέντρωσε στην πόλη Gijón της Ισπανίας περισσότερους από 1 600 φορείς που σχετίζονται με τη θάλασσα από ολόκληρη την Ευρώπη, όπως εκπροσώπους του ναυτιλιακού κλάδου, της επιστημονικής κοινότητας, των περιβαλλοντικών ΜΚΟ, όσων χρησιμοποιούν τη θάλασσα για δραστηριότητες αναψυχής, καθώς και των εθνικών και περιφερειακών αρχών.

Η ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική της ΕΕ⁽⁴⁶⁾ έδωσε επίσης έμφαση στην αξιοποίηση των θαλασσών και των ακτών από τα κράτη μέλη με τρόπο που να μη θίγεται το θαλάσσιο περιβάλλον και, στο πλαίσιο αυτό, χαράσσεται διατομεακή στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη των σχετικών με τη θάλασσα τομέων και των παράκτιων περιοχών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου προσέδωσε περαιτέρω δυναμική στην ανάπτυξη στρατηγικών σε επίπεδο θαλάσσιων λεκανών. Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή παρουσίασε επιλογές για την υιοθέτηση κοινής προσέγγισης όσον αφορά τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό ανά την ΕΕ, ενώ τον Σεπτέμβριο ανέλαβε πρωτοβουλία για τον εμπλουτισμό των γνώσεων σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον⁽⁴⁷⁾, η οποία θα συμπληρώσει τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Τον Νοέμβριο η ΕΕ εγκαινίασε τον πρώτο ευρωπαϊκό Άτλαντα των Θαλασσών⁽⁴⁸⁾.

Σχετικά μέτρα πολιτικής καθορίστηκαν και στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τις θαλάσσιες μεταφορές μέχρι το 2018⁽⁴⁹⁾, ώστε να ενταθούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των θαλάσσιων μεταφορών με την πρόληψη των ατυχημάτων, τη μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών, τον έλεγχο της επεξεργασίας θαλασσέρματος και την ανακύκλωση των πλοίων. Ο μακροπρόθεσμος στόχος που τέθηκε είναι θαλάσσιες μεταφορές «χωρίς απόβλητα και χωρίς εκπομπές».

Τα αλιεύματα συγκαταλέγονται μεταξύ των πλουσιότερων φυσικών πόρων της θάλασσας. Τον Ιανουάριο άρχισε να ισχύει ένα νέο σύστημα⁽⁵⁰⁾ για τη βελτίωση του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας. Το σύστημα αυτό παρέχει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της νέα εργαλεία για την καταπολέμηση των ασυνείδητων επαγγελματιών και την προστασία των βιοποριστικών δραστηριοτήτων των έντιμων αλιέων οι οποίοι εκτίθενται σε αθέμιτο ανταγωνισμό. Καθώς οι παραβάτες δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να αποφεύγουν τον εντοπισμό και την τιμωρία, προωθείται σε ολόκληρο τον αλιευτικό τομέα μια παιδεία συμμόρφωσης. Τον Ιούνιο, τέθηκε σε ισχύ κανονισμός σχετικά με τη διατήρηση και την αειφόρο εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο.

Το Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας του Οκτωβρίου κατέληξε σε πολιτική συμφωνία σχετικά με τις αλιευτικές δυνατότητες στη Βαλτική Θάλασσα για το 2011, ενώ το Συμβούλιο Αλιείας του Νοεμβρίου επέτυχε πολιτική συμφωνία σχετικά με κανονισμό που καθορίζει, για το 2011 και το 2012, τις αλιευτικές δυνατότητες για τα σκάφη της ΕΕ για ορισμένα αποθέματα ιχθύων βαθέν υδάτων και προετοίμασε τον καθορισμό των ετήσιων συνολικών επιτρεπόμενων αλιευμάτων ΕΕ/Νορβηγίας για το 2011. Το Συμβούλιο Αλιείας του Δεκεμβρίου κατέληξε σε συμφωνία για τις αλιευτικές δυνατότητες στον Ατλαντικό, τη Βόρεια Θάλασσα και τον Εύξεινο Πόντο για το 2011. Στη διεθνή σκηνή, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για την απαγόρευση του εμπορίου ερυθρού τόνου, εκθέτοντας την πάγια θέση της στη σύνοδο της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση των Θυννοειδών του Ατλαντικού (ICCAT) τον Νοέμβριο.

Πέρα από την πίεση που ασκείται σε διεθνές επίπεδο για την ενίσχυση της προστασίας του τόνου του Ατλαντικού, η Επιτροπή, η Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας και τα κράτη μέλη έθεσαν σε εφαρμογή ένα νέο πρόγραμμα ελέγχου και επιθεωρήσεων, καθώς και ένα αναλυτικό σχέδιο πρόληψης της υπεραλίευσης. Διενεργήθηκε παρακολούθηση της κατανάλωσης των ποσοστώσεων ανά σκάφος και ανά ημέρα, η αλιευτική περίοδος έκλεισε νωρίς και η αλιευτική ικανότητα της ΕΕ μειώθηκε περαιτέρω.

Επίσης, αναγνωρίζοντας ότι οι χερσαίοι φυσικοί πόροι δεν είναι ανεξάντλητοι, η ΕΕ έλαβε μέτρα υπέρ της αειφορίας σε όλους τους τομείς, από τη γεωργία έως τις μεταφορές και την ενέργεια. Κονδύλια από τον διαγνωστικό έλεγχο της ΚΓΠ, καθώς και από άλλα μέσα της πολιτικής αυτής συνέβαλαν στην ενίσχυση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών, τα οποία έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν τους ευρωπαϊούς αγρότες στην αντιμετώπιση προκλήσεων, όπως η συνεκτίμηση της βιοποικιλότητας.

Στο σχέδιο για μια μελλοντοστραφή κοινή γεωργική πολιτική ⁽⁵¹⁾, που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο, η αειφορία θεωρείται κεντρική προτεραιότητα —παράλληλα με τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και την ισόρροπη γεωγραφική ανάπτυξη. Ο στόχος του είναι να καταστεί η ευρωπαϊκή γεωργία ανταγωνιστική όχι μόνο από οικονομικής αλλά και από περιβαλλοντικής πλευράς. Από τον δημόσιο διάλογο και το σημαντικό συνέδριο που διοργανώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους με θέμα το μέλλον της ΚΓΠ, προέκυψε ότι η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και η δράση για το κλίμα αποτελούσαν έναν από τους τρεις βασικούς στόχους. Κατόπιν τούτου, τα τροποποιημένα κριτήρια για τις άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικές συνιστώσες που να αντανακλούν τα παρεχόμενα από τους αγρότες δημόσια αγαθά.

Οι αειφόρες μεταφορές προωθήθηκαν επίσης με έργα που αφορούσαν από δίκτυα μέχρι προηγμένη έρευνα. Για παράδειγμα, υφίσταται ανεκμετάλλευτο δυναμικό αύξησης της κινητικότητας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μπορεί να αποδεσμευθεί εάν αξιοποιηθούν πλήρως τα ευρωπαϊκά κονδύλια ύψους 5,5 δισεκατ. ευρώ, τα οποία έχουν διατεθεί για τους σιδηρόδρομους κατά την περίοδο 2007 έως 2013. Επιπλέον, η έκδοση στο τέλος του έτους του κανονισμού ⁽⁵²⁾ που αφορά το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο για ανταγωνιστικές εμπορευματικές μεταφορές κατέστησε δυνατή την προώθηση μιας καλύτερης χρήσης της υφιστάμενης σιδηροδρομικής υποδομής, βελτιώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα και την ελκυστικότητα της σιδηροδρομικής μεταφοράς εμπορευμάτων.

© Daniel Roland/AP/Reporters

Εμπορευματικοί συρμοί σε αποθήκη στο Mannheim της Γερμανίας.

Η διατήρηση της ροής της κυκλοφορίας των οχημάτων με χαμηλά επίπεδα ρύπανσης είναι μεταξύ των στόχων του ευρωπαϊκού σήματος τέλους κυκλοφορίας, του συστήματος οδικών τελών που συνδέει τις οδικές μεταφορές με τον αντίκτυπό τους στο περιβάλλον.

Η οδηγία για την «ευρωβινιέτα» αναθεωρήθηκε⁽⁵³⁾ ώστε να αναπροσαρμοστούν οι φόροι οχημάτων και τα τέλη χρήσης οδικού δικτύου με βάση τον πληθωρισμό και να συσχετιστούν περισσότερο οι οδικές μεταφορές με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Στις 15 Οκτωβρίου οι κυβερνήσεις των κρατών μελών κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία βάσει της οποίας θα μπορούν να ενσωματώνουν στα διόδια που επιβάλλουν το κόστος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορρύπανσης και να λαμβάνουν επίσης υπόψη την οδική συμμόρφωση. Το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης οδηγία⁽⁵⁴⁾ που καθορίζει το πλαίσιο ανάπτυξης των συστημάτων ευφυών μεταφορών, τα οποία συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης και στον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας

Συνολικά, το 2010, χρηματοδοτήθηκαν από το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας (ΠΠ7) άνω των 120 έργων στους τομείς του περιβάλλοντος, της ενέργειας και των βιοτεχνολογιών, με κονδύλια ύψους έως 450 εκατ. ευρώ. Η ποικιλία θεμάτων καθίσταται εμφανής από την ακόλουθη επιλογή έργων και πρωτοβουλιών που ξεκίνησαν το 2010:

Marina Platform — Ενοποιημένη πλατφόρμα εφαρμογών θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (συνεισφορά της ΕΕ: 8,7 εκατ. ευρώ)

Silicon Light — Βελτιωμένη ποιότητα υλικών και παγίδευση του φωτός σε ηλιακά κύτταρα από λεπτό στρώμα πυριτίου (συνεισφορά της ΕΕ: 5,8 εκατ. ευρώ)

Eurobioref — Ευρωπαϊκό σχέδιο ενοποιημένου βιοδιυλιστηρίου πολλαπλών επιπέδων για την αιφόρο κατεργασία βιομάζας (συνεισφορά της ΕΕ: 23,1 εκατ. ευρώ)

ICAP — Καινοτόμος δέσμευση CO₂ (συνεισφορά της ΕΕ: 4,3 εκατ. ευρώ)

GHG Europe — Διαχείριση θερμοκηπιακών αερίων σε ευρωπαϊκά συστήματα χρήσης γης (εκτιμώμενη συνεισφορά της ΕΕ: 6 648 704 ευρώ)

STEP — Κατάσταση και τάσεις στον τομέα των ευρωπαϊκών επικοινωνιών (εκτιμώμενη συνεισφορά της ΕΕ: 3 499 995 ευρώ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — «Ενέργεια 2020 — Μια στρατηγική για ανταγωνιστική, αειφόρο και ασφαλή ενέργεια» [COM(2010) 639].
- (²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Αντιμέτωποι στο πρόβλημα της ασφάλειας των υπερκρίτων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου [COM(2010) 560].
- (³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προτεραιότητες για την ενεργειακή υποδομή για το 2020 και μετέπειτα — Προσχέδιο για ενσωματωμένο ευρωπαϊκό ενεργειακό δίκτυο [COM(2010) 677].
- (⁴) Οδηγία 2010/30/ΕΕ, για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων από τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα μέσω της επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με αυτά (ΕΕ L 153 της 18.6.2010).
- (⁵) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμοί (ΕΕ) αριθ. 1059/2010, 1060/2010, 1061/2010 και 1062/2010 όσον αφορά την επισήμανση της κατανάλωσης ενέργειας οικιακών πλυντηρίων πιάτων, οικιακών συσκευών ψύξης, οικιακών πλυντηρίων ρούχων και τηλεοράσεων (ΕΕ L 314 της 30.11.2010).
- (⁶) Οδηγία 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010).
- (⁷) Έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής του 2010 με τίτλο *Renewable energy snapshots report 2010* που δημοσιεύθηκε στις 5 Ιουλίου 2010 (<http://re.jrc.ec.europa.eu/refsys/>).
- (⁸) Το αποκαλούμενο απόθεμα δικαιωμάτων για τους νεοεισερχομένους, ή NER300, αποτελείται από δικαιώματα εκπομπής της ΕΕ ύψους 300 εκατ. ευρώ.
- (⁹) Πρόταση οδηγίας σχετικά με τη διαχείριση αναλωμένων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων [COM(2010) 618].
- (¹⁰) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 994/2010 σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο (ΕΕ L 295 της 12.11.2010).
- (¹¹) http://ec.europa.eu/energy/international/events/2010_11_22_eu_russia_anniversary_en.htm.
- (¹²) http://ec.europa.eu/energy/international/organisations/opeec_en.htm.
- (¹³) Συμπεράσματα του Συμβουλίου, 29 Οκτωβρίου 2010: «Για μια ενεργειακή πολιτική πιο ευνοική για τον καταναλωτή» (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st15/st15697.en10.pdf>).
- (¹⁴) Απόφαση 2010/634/ΕΕ της Επιτροπής σχετικά με την αναπροσαρμογή της ενωσιακής ποσότητας εκχωρητέων δικαιωμάτων εκπομπής για το 2013 στο πλαίσιο του συστήματος της ΕΕ (ΕΕ L 279 της 23.10.2010).
- (¹⁵) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1031/2010 της Επιτροπής για τον χρόνο διεξαγωγής, τη διαχείριση και τις λοιπές πτυχές των πλειστηριασμών δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου (ΕΕ L 302 της 18.11.2010).
- (¹⁶) http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/benchmarking_en.htm.
- (¹⁷) http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/hedegaard/docs/proposal_restrictions_final.pdf
- (¹⁸) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/576&language=EN>.
- (¹⁹) Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο στην επίτευξη των στόχων του Κιότο [COM(2010) 569].
- (²⁰) Οδηγία 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 275 της 25.10.2003).
- (²¹) Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2010, T-16/04, Arcelor κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου.
- (²²) Απόφαση 2009/339/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με την προσθήκη κατευθυντηρίων γραμμών όσον αφορά την παρακολούθηση των εκπομπών και των τονοχιλιομετρικών δεδομένων από αεροπορικές δραστηριότητες και την υποβολή σχετικής έκθεσης (ΕΕ L 103 της 23.4.2009).
- (²³) http://www.eurocontrol.int/environment/public/standard_page/small_emitters.html.
- (²⁴) http://ec.europa.eu/clima/funding/ner300/index_en.htm.
- (²⁵) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανάλυση επιλογών για την κατά πέραν του 20 % μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και εκτίμηση του κινδύνου διαρροής άνθρακα [COM(2010) 265].
- (²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Διεθνής κλιματική πολιτική για το μετά την Κοπεγχάγη διάστημα: άμεσα μέτρα για τη αναζωογόνηση της παγκόσμιας δράσης για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος [COM(2010) 86].
- (²⁷) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος, 14 Οκτωβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/envir/117096.pdf).
- (²⁸) Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 28-29 Οκτωβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/117496.pdf).
- (²⁹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων, 17 Νοεμβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/117790.pdf).
- (³⁰) Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 25-26 Μαρτίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/113591.pdf).
- (³¹) <http://biodiversity.europa.eu/>
- (³²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος [COM(2010) 672].
- (³³) http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_el.htm: «Ξεκινήσαμε επίσης ευρύτερη αξιολόγηση των επιπτώσεων της μεταρρύθμισης, η οποία θα διεξαχθεί σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Επιτροπής για τις εκτιμήσεις των επιπτώσεων. Θα καταρτίσουμε διαφορετικά σενάρια για τη μελλοντική πολιτική προκειμένου να αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα των διάφορων επιλογών. Στην εν λόγω αξιολόγηση επιπτώσεων, θα εστιαστούμε ιδιαίτερα στο περιβάλλον, στις οικονομικές και τις κοινωνικές πτυχές. Η εν λόγω ανάλυση θα χρησιμοποιηθεί για την προετοιμασία της νομικής πρότασης της αναμορφωμένης πολιτικής. Βάσει του προγραμματισμού μας, η αξιολόγηση των επιπτώσεων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το φθινόπωρο του 2010.» ([http://ec.europa.eu/fisheries/reform/sec\(2010\)0428_en.pdf](http://ec.europa.eu/fisheries/reform/sec(2010)0428_en.pdf)).
- (³⁴) http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Wind_farms.pdf.
- (³⁵) Οδηγία 2002/96/ΕΚ σχετικά με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) (ΕΕ L 37 της 13.2.2003).
- (³⁶) Οδηγία 2002/95/ΕΚ σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικινδυνών ουσιών σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΕΕ L 37 της 13.2.2003).
- (³⁷) Έγκριση από το Συμβούλιο, 8 Νοεμβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/envir/117566.pdf).
- (³⁸) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά (ΕΕ L 295 της 12.11.2010).
- (³⁹) Έγγραφο της Επιτροπής — Σύστημα για την πιστοποίηση αειφόρων βιοκαυσίμων (http://ec.europa.eu/energy/renewables/biofuels/sustainability_criteria_en.htm).
- (⁴⁰) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1002&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>
- (⁴¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ελευθερία των κρατών μελών να αποφασίζουν όσον αφορά τις γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες [COM(2010) 380].
- (⁴²) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1007/2009 περί εμπορίου προϊόντων φώκιας (ΕΕ L 286 της 31.10.2009).
- (⁴³) Οδηγία 2010/63/ΕΕ περί προστασίας των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς (ΕΕ L 276 της 20.10.2010).
- (⁴⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα επόμενα στάδια όσον αφορά την διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2010) 235].
- (⁴⁵) Απόφαση 2010/477/ΕΕ της Επιτροπής, σχετικά με τα κριτήρια και τα μεθοδολογικά πρότυπα για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων (ΕΕ L 232 της 2.9.2010).
- (⁴⁶) Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής [COM(2010) 494].
- (⁴⁷) Αυτόθι.
- (⁴⁸) http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/atlas/index_el.htm
- (⁴⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Στρατηγικοί στόχοι και συστάσεις πολιτικής της ΕΕ για τις θαλάσσιες μεταφορές μέχρι το 2018 [COM(2009) 8].
- (⁵⁰) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1010/2009 της Επιτροπής για θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1005/2008 του Συμβουλίου, περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (ΕΕ L 280 της 27.10.2009).
- (⁵¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος [COM(2010) 672].
- (⁵²) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 913/2010 σχετικά με το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο για ανταγωνιστικές εμπορευματικές μεταφορές (ΕΕ L 276 της 20.10.2010).
- (⁵³) Συμβούλιο Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας — Πολιτική συμφωνία, 15 Οκτωβρίου 2010 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st15/st15147.en10.pdf>).
- (⁵⁴) Οδηγία 2010/40/ΕΕ περί πλαισίου ανάπτυξης των συστημάτων ευφυών μεταφορών στον τομέα των οδικών μεταφορών και των διεπαφών με άλλους τρόπους μεταφοράς (ΕΕ L 207 της 6.8.2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
Η ΕΞΙΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η συνθήκη της Λισαβόνας προσδίδει μια νέα συνεκτικότητα στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ. Η νέα ύπατη εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντιπρόεδρος της Επιτροπής ανέλαβε την ευθύνη της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης. Σ' αυτόν τον ρόλο, η Catherine Ashton προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων και βρίσκεται επικεφαλής της νέας διπλωματικής υπηρεσίας. Με αυτόν τον τρόπο η Ένωση μπορεί να εκφράζεται με μια φωνή, καθώς και να διαθέτει τα πρακτικά μέσα που απαιτούνται για την προβολή των αξιών και των αρχών της σε παγκόσμιο επίπεδο: σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας, συνεργασία για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων και δέσμευση για πολυμερή προσέγγιση. Η ΕΕ, σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα που διαθέτει —ως πρώτη εμπορική δύναμη και ο μεγαλύτερος χορηγός βοήθειας στον κόσμο, με έναν πυκνό ιστό πολιτικών και πολιτισμικών διασυνδέσεων και με ένα ισχυρό διεθνές νόμισμα— έχει βελτιώσει το δυναμικό της προκειμένου να καταστεί βασικός παράγων στη διεθνή σκηνή, ανάλογος προς το οικονομικό της βάρος. Οι νέες δυνατότητές της για ολοκληρωμένη ανταπόκριση καταδείχτηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μέσω των εποικοδομητικών απαντήσεων που έδωσε σε πολύ διαφορετικές μεταξύ τους καταστάσεις από την Αϊτή έως τα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη ή το Νταρφούρ.

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), με τις αντιπροσωπείες της Ένωσης σε όλον τον κόσμο, θέτει τα θεμέλια για νέα ώθηση στις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Σεπτεμβρίου θέσπισε νέα προσέγγιση, βάσει της οποίας τα ενωσιακά και εθνικά μέσα και οι πολιτικές κινητοποιούνται προς υποστήριξη των στρατηγικών συμφερόντων της Ένωσης. Παράλληλα, καθιερώθηκε ένα νέο είδος ηγετικής εκπροσώπησης στις διεθνείς συνόδους κορυφής, όπου πλέον θα μετέχουν από κοινού ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Η ΕΕ υποστηρίζει τις πολυμερείς προσεγγίσεις, διατηρεί στενούς δεσμούς με τους στρατηγικούς εταίρους της και επιδιώκει να εμβαθύνει τις διμερείς σχέσεις και τους περιφερειακούς διαλόγους παγκοσμίως. Η ΕΕ προέβαλε τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για ανάκαμψη και οικονομική ανάπτυξη στην παγκόσμια αγορά, ακόμη και μέσω της G20. Αντιμετώπισε τις προκλήσεις της ενεργειακής γεωπολιτικής. Προώθησε το διεθνές πρόγραμμα δράσης για την ανάπτυξη και κατέδειξε με συγκεκριμένες δράσεις την αλληλεγγύη της με τους πλέον ευάλωτους του πλανήτη.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Κατά την επιδίωξη των στόχων της στην παγκόσμια σκηνή, η ΕΕ υποστηρίζει τους πολυμερείς οργανισμούς για την προστασία του παγκόσμιου κοινού καλού και την προαγωγή της ειρήνης και της ευημερίας σε όλον τον κόσμο.

Ανταποκρινόμενη στη δέσμευσή της υπέρ ενός αποτελεσματικού πολυμερούς συστήματος, η ΕΕ έχει εργασθεί διαμέσου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την προαγωγή της ειρήνης, της ανάπτυξης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για την αντιμετώπιση νέων παγκόσμιων προκλήσεων. Η ΕΕ χαιρέτισε τη συμφωνία που επετεύχθη τον Ιούνιο για τη μεταβολή της δομής και της σύνθεσης του ΟΗΕ, περιλαμβανομένης της σύστασης ενιαίου οργάνου επιφορτισμένου με τα θέματα ισότητας των φύλων, καθώς και για την επανεξέταση του έργου της επιτροπής για την εδραίωση της ειρήνης. Σε άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για τη Διατροφή και τη Γεωργία και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον, η ΕΕ έχει καταβάλει προσπάθεια για την προώθηση πολυμερών προσεγγίσεων.

Τον Ιούλιο η Επιτροπή άρχισε διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση στη «Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών» (βλ. κεφάλαιο 2), ενώ τον Οκτώβριο συγκροτήθηκε στο Στρασβούργο η αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέλιξη που υποδηλώνει εμβάθυνση των σχέσεων. Τον Δεκέμβριο η ΕΕ έπαιξε ενεργό ρόλο για τη διοργάνωση και την προετοιμασία της πρώτης συνόδου κορυφής του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη μετά από 11 έτη, η οποία πραγματοποιήθηκε υπό την προεδρία του Καζαχστάν στην Αστάνα.

Η ΕΕ διαδραμάτισε ενεργό ρόλο σε σημαντικά διεθνή φόρουμ, όπως το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ και η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έτυχε καλής εκπροσώπησης σε συσκέψεις υψηλού επιπέδου με παγκόσμιους ηγέτες, καθώς και με σημαντικές χώρες και περιφερειακούς σχηματισμούς χωρών. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της ΕΕ για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, καθώς και για την εφαρμογή πολυμερούς προσέγγισης με στόχο την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων στους τομείς της ανάπτυξης, της ειρήνης και ασφάλειας, των ανθρωπιστικών κρίσεων και της δράσης για το κλίμα.

Προς υποστήριξη του ΟΗΕ, η ΕΕ εφάρμοσε τις νέες κυρώσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ κατά της Σομαλίας, της Ερυθραίας και του Ιράν. Η Επιτροπή εξακολούθησε επίσης να εκπροσωπεί την ΕΕ στη λεγόμενη «Διαδικασία του Kimberley», η οποία είναι διακυβερνητικό όργανο 75 χωρών που υποστηρίζεται από τον ΟΗΕ και έχει ως σκοπό την πρόληψη της εμπορίας των λεγόμενων «διαμαντιών του πολέμου». Η ΕΕ υποστήριξε το ψήφισμα του ΟΗΕ για την περιστολή των πυρηνικών φιλοδοξιών του Ιράν και μάλιστα αποφάσισε να λάβει ακόμη πιο αυστηρά μέτρα και, στο πλαίσιο αυτό, επέβαλε πρόσθετες κυρώσεις τον Ιούλιο, οι οποίες καλύπτουν το εμπόριο, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την ενέργεια, τις μεταφορές, τις θεωρήσεις και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων στις περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται σύνδεση με το πυρηνικό και βαλλιστικό πρόγραμμα του Ιράν⁽¹⁾. Συγχρόνως —και σε καθοριστικό βαθμό— η ΕΕ εξακολούθησε να ηγείται των προσπαθειών για την επίτευξη συμφωνίας μέσω διαπραγματεύσεων. Η ύπατη εκπρόσωπος της ΕΕ Catherine Ashton διεξήγαγε διαπραγματεύσεις για λογαριασμό της ομάδας χωρών που είναι γνωστή ως Ε3+3 και απαρτίζεται από τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ, την Κίνα και τη Ρωσική Ομοσπονδία.

Η ΕΕ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ 20 (G20)

Η ΕΕ αποτελεί υπολογίσιμη δύναμη στο πλαίσιο της διαδικασίας των ηγετών της G20, η οποία δρομολογήθηκε με ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, κατά την επίσκεψη του προέδρου Barroso και του προέδρου Sarkozy στις ΗΠΑ το 2008.

Η ομάδα αυτή είναι σήμερα κατεξοχήν υπεύθυνη για τον διεθνή οικονομικό συντονισμό. Αποτελεί μετεξέλιξη της ομάδας χωρών G8, η οποία περιλαμβάνει τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Ιταλία, τον Καναδά και τη Ρωσία, και στην οποία εκπροσωπείται επίσης η ΕΕ. Η Ομάδα G20 συγκεντρώνει 19 χώρες καθώς και την ΕΕ (τις χώρες της G8, συν τις εξής χώρες: Αργεντινή, Αυστραλία, Βραζιλία, Ινδία, Ινδονησία, Κίνα, Μεξικό, Νότια Αφρική, Νότια Κορέα, Σαουδική Αραβία και Τουρκία).

Μια πιο αποτελεσματική, συνεκτική και ορατή εξωτερική πολιτική της ΕΕ

Με την εφαρμογή της συνθήκης της Λισαβόνας, η νέα ύπατη εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας συγκεντρώνει καθήκοντα που υπάγονταν προηγουμένως σε τρεις διαφορετικές αρμοδιότητες: ύπατη εκπρόσωπος στο Συμβούλιο, επίτροπος για τις Εξωτερικές Σχέσεις στην Επιτροπή και —αντί της εναλλασσόμενης Προεδρίας του Συμβουλίου— ασκούσα καθήκοντα προέδρου στις συνεδριάσεις των υπουργών Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Άμυνας της ΕΕ. Ως αντιπρόεδρος της Επιτροπής, η ύπατη εκπρόσωπος διασφαλίζει τη συνοχή σε όλο το φάσμα των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ —και ιδίως μεταξύ των πολιτικών στόχων και των επιμέρους προγραμμάτων δαπανών και παροχής βοήθειας της ΕΕ.

Η νέα Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης σχεδιάστηκε κατά τη διάρκεια του έτους (?) και άρχισε να λειτουργεί επίσημα την 1η Δεκεμβρίου. Η υπηρεσία αυτή αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των ικανοτήτων της Επιτροπής και του Συμβουλίου στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και είναι στελεχωμένη από διπλωμάτες των κρατών μελών οι οποίοι ενισχύουν σημαντικά την ικανότητα της ΕΕ να διαδραματίζει τον διεθνή ρόλο της. Η ΕΥΕΔ οικοδομεί μια πλήρως ολοκληρωμένη δημόσια υπηρεσία υψηλού επιπέδου στην έδρα και εξασφαλίζει, για πρώτη φορά, τη διπλωματική εκπροσώπηση της ίδιας της ΕΕ σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Η ενσωμάτωση διπλωματών από τα κράτη μέλη, με την πείρα που διαθέτουν από τις εξωτερικές υπηρεσίες της χώρας τους, προσφέρει πολύτιμες νέες συνέργειες. Κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου έγιναν οι πρώτοι διορισμοί ανώτερων υπαλλήλων στην υπηρεσία και σε καίριες διπλωματικές θέσεις, εκ των οποίων ορισμένοι προήλθαν από τα κράτη μέλη.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΜΜΑΧΙΩΝ

Καθώς αναδύονται οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις του 21ου αιώνα και διαμορφώνονται τα νέα παγκόσμια πολιτικά δεδομένα, η Ευρώπη δράττεται της ευκαιρίας για να συμβάλει στη διαμόρφωση του παγκοσμιοποιημένου πλανήτη. Οι σχέσεις που η ΕΕ οικοδομεί με στρατηγικούς εταίρους έχουν καθοριστική σημασία ως προς αυτό. Για να είναι αποτελεσματική στη διεθνή σκηνή, η ΕΕ χρειάζεται ισχυρές συμμαχίες. Για να επιτύχει ευκολότερα τους στόχους της, η ΕΕ διατηρεί στενές σχέσεις με ορισμένες χώρες που διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο και τις οποίες θεωρεί ως στρατηγικού χαρακτήρα. Κατά το 2010, σημειώθηκαν βαρυσήμαντες εξελίξεις σε σχέση με πολλές από αυτές τις σχέσεις.

Οι **Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής** εξακολουθούν να αποτελούν τον στενότερο και σημαντικότερο εταίρο της ΕΕ. Τα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στη Λισαβόνα τον Νοέμβριο (?) —ήταν η πρώτη μετά τη θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας— επαναβεβαίωσαν τη στενή εταιρική σχέση μεταξύ των δύο πλευρών. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ δεν μοιράζονται απλώς τις ίδιες αξίες, συμφέροντα και στόχους· από κοινού, παράγουν το ήμισυ σχεδόν του παγκόσμιου ΑΕΠ. Η Διατλαντική Οικονομική Εταιρική Σχέση, η οποία αντιστοιχεί σε ποσό που υπερβαίνει τα 3 000 δισεκατ. ευρώ, αποτελεί κινητήριο δύναμη της παγκόσμιας οικονομικής ευημερίας και αποτελεί την ευρύτερη, πιο ολοκληρωμένη και περισσότερο μακρόπνοη οικονομική εταιρική σχέση στον κόσμο. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ παρέχουν από κοινού το 80 % περίπου της επίσημης αναπτυξιακής

ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΕ-ΗΠΑ

Η σύνοδος κορυφής του Νοεμβρίου επικεντρώθηκε σε τρεις τομείς συνεργασίας οι οποίοι έχουν ζωτική σημασία για τα συμφέροντα των 800 συνολικά εκατομμυρίων πολιτών που αντιπροσωπεύουν οι δύο εταίροι: ανάπτυξη και απασχόληση· κλιματική αλλαγή και διεθνής ανάπτυξη· και θωράκιση της ασφάλειας των πολιτών. Η σύνοδος κορυφής απέρριψε τον προστατευτισμό και τάχθηκε υπέρ των μεγάλης έκτασης και διαφανών δεσμεύσεων μείωσης των εκπομπών ρύπων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου από την πλευρά των μεγαλύτερων οικονομιών. Δεσμεύτηκε για την ενίσχυση της συνεργασίας με αντικείμενο τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας και συμφώνησε να υιοθετηθεί μια πιο σφαιρική και στρατηγικού χαρακτήρα προσέγγιση έναντι των σπουδαιότερων διεθνών ζητημάτων ασφάλειας. Συνεστήθη κοινή ομάδα εργασίας με αντικείμενο την ασφάλεια και την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο.

Τακτικός διάλογος για θέματα εξωτερικής πολιτικής πραγματοποιείται μεταξύ της ύπατης εκπροσώπου της ΕΕ, Catherine Ashton, και της υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Hillary Clinton.

βοήθειας παγκοσμίως. Κατά τη διάρκεια του έτους, συνεργάστηκαν αποτελεσματικά επί ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής, στα οποία περιλαμβάνονται η ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν, η μη διάδοση των όπλων και οι περιφερειακές συγκρούσεις. Μεταξύ της ύπατης εκπροσώπου της ΕΕ Catherine Ashton και της υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Hilary Clinton διεξάγεται τακτικός διάλογος επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής.

Εξάλλου, κατά τη διάρκεια του έτους επετεύχθη η σύναψη μιας επιπλέον συμφωνίας ελεύθερης αεροπλοΐας («open skies») ⁽⁴⁾, η οποία αντιπροσωπεύει οικονομικά οφέλη ύψους έως 12 δισεκατ. ευρώ και τη δημιουργία 80 000 νέων θέσεων εργασίας, ενώ συγχρόνως εμβαθύνει τη συνεργασία όσον αφορά την αεροπορική ασφάλεια και προστασία, τον ανταγωνισμό και τη διευκόλυνση των μετακινήσεων. Η συμφωνία περιλαμβάνει ένα καινοφανές άρθρο για τη σημασία που έχουν τα υψηλά πρότυπα εργασίας στον αεροπορικό κλάδο και υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της διατλαντικής συνεργασίας σε θέματα που άπτονται της αεροπλοΐας και του περιβάλλοντος.

© Mikhail Klimentyev/Belga

Ο ρώσος πρόεδρος, Dmitri Medvedev, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, στη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ρωσίας στις Βρυξέλλες.

Με τη **Ρωσία**, ο διάλογος διατηρήθηκε μέσω πολυάριθμων διαύλων. Η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Ρωσίας που πραγματοποιήθηκε στο Ροστόβ του Ντον τον Ιούνιο εγκαινίασε την εταιρική σχέση για τον εκσυγχρονισμό ⁽⁵⁾, με στόχο την προώθηση των μεταρρυθμίσεων, την τόνωση της οικονομικής προόδου και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Η πρωτοβουλία αυτή στηρίζεται στα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί έως τώρα στο πλαίσιο των τεσσάρων κοινών χώρων (του οικονομικού χώρου, του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, του χώρου εξωτερικής ασφάλειας, του χώρου της έρευνας και της εκπαίδευσης, καθώς και των πολιτιστικών πτυχών), και κομίζει μια νέα επιτακτικότητα, καθώς και εστίαση στην επίτευξη αποτελεσμάτων. Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τη νομική πράξη που θα διαδεχθεί την τρέχουσα συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Διαβουλεύσεις μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου πραγματοποιήθηκαν σε δύο περιπτώσεις στις Βρυξέλλες τους μήνες Απρίλιο και Νοέμβριο. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Jerzy Buzek επισκέφθηκε τη Μόσχα τον Ιούνιο, ενώ οι άμεσες επαφές μεταξύ των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των ρώσων ομολόγων τους συνεχίστηκαν μέσω των συνεδριάσεων της κοινοβουλευτικής επιτροπής συνεργασίας ΕΕ-Ρωσίας.

Η θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας άνοιξε επίσης ένα νέο κεφάλαιο στις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της **Κίνας**, επιτρέποντας στην ΕΕ να επιδείξει μια πιο συνεκτική προσέγγιση. Αμφότερες οι πλευρές προσέγγισαν τη μεταξύ τους σύνοδο κορυφής του Οκτωβρίου με πνεύμα αμοιβαιότητας και εκατέρωθεν ωφέλειας. Εκδηλώθηκε κοινό ενδιαφέρον για συνεργασία με στόχο την ενίσχυση των διμερών σχέσεων μέσω του πολιτικού διαλόγου, του εμπορίου και των επενδύσεων. Το αμοιβαίο συμφέρον κυριάρχησε επίσης σε σχέση με την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, ιδίως δε της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, της κλιματικής αλλαγής και της ενέργειας, κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών της συνόδου κορυφής της G20 στη Σεούλ τον Νοέμβριο και της συνόδου κορυφής για την κλιματική αλλαγή στο Κανκούν τον Δεκέμβριο. Ένα κέντρο καθαρής ενέργειας ΕΕ-Κίνας εγκαινιάστηκε στο Πεκίνο.

Η ευρύτητα και η ένταση των σχέσεων της ΕΕ με τους βασικούς της εταίρους μπορεί επίσης να γίνει αντιληπτή με βάση ένα δείγμα των επαφών που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους. Τον Μάιο πραγματοποιήθηκε σύνοδος κορυφής με τον **Καναδά**⁽⁶⁾, η οποία απέρριψε τον προστατευτισμό και κατέγραψε την πρόοδο των διαπραγματεύσεων με αντικείμενο μια φιλόδοξη «συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία», η οποία θα δώσει νέα ώθηση στο εμπόριο, τις επενδύσεις, την καινοτομία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η σύνοδος κορυφής ΕΕ-**Ινδίας** στις Βρυξέλλες τον Δεκέμβριο έδωσε έμφαση στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ήδη τελεί υπό διαπραγμάτευση συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής και της Ινδίας, που θα περιλαμβάνει δέσμη συγκεκριμένων μέτρων), στη διαχείριση κρίσεων, στη θαλάσσια ασφάλεια, στη μη διάδοση των όπλων, στην οικοδόμηση και διατήρηση της ειρήνης, καθώς και στην οικονομική διακυβέρνηση και σε περιφερειακά ζητήματα που αφορούν τη νότια Ασία. Αμφότερα τα μέρη δεσμεύτηκαν επίσης να αναβαθμίσουν τη συνεργασία τους στον τομέα του εμπορίου, με την επίτευξη ουσιαστικής προόδου ενόψει της υπογραφής συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών, καθώς επίσης στους τομείς της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής. Η σύνοδος κορυφής αναγνώρισε τη σπουδαιότητα του διαλόγου σε θέματα μετανάστευσης εντός του ευρύτερου πλαισίου της συνεργασίας ΕΕ-Ινδίας.

Η σύνοδος κορυφής με την **Ιαπωνία** τον Απρίλιο⁽⁷⁾ επαναβεβαίωσε την κοινή δέσμευση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία της βιοποικιλότητας, και οδήγησε σε συναντήσεις επί περιφερειακών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένης της Βόρειας Κορέας. Τον Μάιο, η ΕΕ και η **Νότια Κορέα** υπέγραψαν νέα συμφωνία-πλαίσιο για τις διμερείς τους σχέσεις, η οποία συνιστά έκφραση κοινών αξιών και τη βάση για την ενίσχυση της συνεργασίας και του διαλόγου σε τομείς που καλύπτουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη μη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής, την πάταξη της τρομοκρατίας, την κλιματική αλλαγή και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού⁽⁸⁾. Η ενίσχυση της διαπεριφερειακής στρατηγικής εταιρικής σχέσης με τη **Λατινική Αμερική και την Καραϊβική** αποφασίστηκε σε σύνοδο κορυφής που πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη τον Μάιο⁽⁹⁾, με την εμβάθυνση του πολιτικού διαλόγου και της περιφερειακής ολοκλήρωσης, την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και την εντατικοποίηση των διμερών σχέσεων μεταξύ επιμέρους χωρών και των δύο περιφερειών (βλ. σελ. 95). Στο πλαίσιο αυτό συνήφθη, ειδικότερα, η πρώτη διαπεριφερειακή συμφωνία σύνδεσης της ΕΕ (με την Κεντρική Αμερική), μια εμπορική συμφωνία με την Κολομβία και το Περού, και άρχισαν εκ νέου οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας εμπορίου με τη λατινοαμερικανική κοινή αγορά (Mercosur). Επίσης εγκαινιάστηκε ο «Επενδυτικός μηχανισμός για τη Λατινική Αμερική» και το Ίδρυμα ΕΕ-Χωρών της Λατινικής Αμερικής.

Η σύνοδος κορυφής ΕΕ–**Βραζιλίας** πραγματοποιήθηκε στην Μπραζιλία τον Ιούλιο και επαναβεβαίωσε τη στιβαρότητα της διμερούς σχέσης. Κατά την εν λόγω σύνοδο κορυφής⁽¹⁰⁾ διερευνήθηκαν θέματα που άπτονται της κλιματικής αλλαγής και της διεθνούς οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, καθώς και της διαδικασίας της G20. Υπεγράφησαν συμφωνίες σχετικά με την πολιτική αεροπορία, και επιπλέον δρομολογήθηκε τριγωνική πρωτοβουλία συνεργασίας με τη Μοζαμβίκη στον τομέα της βιοενέργειας. Τον Μάιο πραγματοποιήθηκε σύνοδος κορυφής ΕΕ–**Μεξικού**, η οποία ενέκρινε ένα νέο βήμα στο πλαίσιο της στρατηγικής εταιρικής σχέσης⁽¹¹⁾, με την αναβάθμιση της συνεργασίας σε διμερές και πολυμερές επίπεδο, περιλαμβανομένης της εστίασης σε τομεακούς διαλόγους για θέματα ασφάλειας και επιβολής του νόμου.

© Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, ο πρόεδρος της Βραζιλίας, Luiz Inácio Lula da Silva, και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, στη σύνοδο κορυφής ΕΕ–Βραζιλίας στην Brasília.

Ανταποκρινόμενη στις διεθνείς της δεσμεύσεις, η ΕΕ συνήψε συμφωνίες σε τομείς με μεγάλη σημασία για τους πολίτες, τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και εκτός αυτής, όπως οι μεταφορές και η επιστήμη και τεχνολογία. Η ΕΕ πέτυχε τη σύναψη συμφωνιών για τις αεροπορικές μεταφορές, οι οποίες οδήγησαν σε αύξηση του αριθμού πτήσεων για τους επιβάτες, σε αυστηρότερα πρότυπα ασφάλειας και σε διεύρυνση των επιχειρηματικών ευκαιριών. Εκτός της διμερούς συμφωνίας ελεύθερης αεροπλοΐας με τις ΗΠΑ και της συμφωνίας για θέματα ασφάλειας με τη Βραζιλία (βλ. προηγούμενη παράγραφο και σελ. 88), η ΕΕ και το **Βιετνάμ** υπέγραψαν συμφωνία τον Οκτώβριο, η οποία θα άρει τους εξαρτώμενους από την ιθαγένεια περιορισμούς στις διμερείς αεροπορικές μεταφορές⁽¹²⁾. Η ασφάλεια των αερομεταφορών και η προστασία του περιβάλλοντος ανά τον κόσμο προήχθησαν χάρη στη συνεργασία στο επίπεδο του ΟΗΕ μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας.

Μια εταιρική σχέση στον τομέα των μεταφορών και της υλικοτεχνικής υποστήριξης καθιερώθηκε στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης, και επιπλέον εκπονήθηκε κανονιστικό πλαίσιο για το διαμεσογειακό δίκτυο μεταφορών. Η Επιτροπή συνέβαλε στη βελτίωση των διεθνών προτύπων σιδηροδρομικών μεταφορών και στην προώθηση της εναρμόνισης με τους κανόνες της ΕΕ επεκτείνοντας στη Ρωσία, στη Βόρεια Αφρική και στην Ασία την ανάληψη μεγαλύτερων δεσμεύσεων με τις διεθνείς οργανώσεις σιδηροδρομικών μεταφορών. Η συμμετοχή της ΕΕ στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για τη θάλασσα βελτίωσε την πρόοδο προς υψηλότερα πρότυπα ποιότητας στον ναυτιλιακό τομέα παγκοσμίως, και τα πρότυπα σχέδια για τη στρατηγική της ΕΕ όσον αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων ενισχύουν τους δεσμούς μεταξύ της ΕΕ και των στενών εμπορικών εταίρων της, βελτιώνοντας τους θαλάσσιους δεσμούς και την ένταξη σε αλυσίδες υλικοτεχνικής υποστήριξης «από πόρτα σε πόρτα». Στη διάσκεψη για τις διεθνείς πολιτικές ναυσιπλοΐας που πραγματοποιήθηκε στην Κοπεγχάγη τον Ιούνιο συμμετείχαν φορείς από την ΕΕ, την Ασία και τη Βόρεια Αμερική.

Η συνεργασία στον τομέα της έρευνας επεκτάθηκε και στην περιβαλλοντική έρευνα (όπως το σχέδιο Soiltrec με την Κίνα και άλλες χώρες για την αντιμετώπιση των απειλών στο έδαφος από την κλιματική αλλαγή και άλλα φαινόμενα), στην υγειονομική έρευνα (στη Διεθνή Κοινπραξία για το Γονιδίωμα του Καρκίνου),

© Imago/Reporters

σε δέσμευση για τις γεωπολιτικές προβλέψεις «Η Ευρώπη στον κόσμο το 2030–2050», την εκτίμηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, και την εβδομάδα επιστήμης και τεχνολογίας ΕΕ–Κίνας που πραγματοποιήθηκε στη Σαγκάη. Στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων, η Επιτροπή συντόνισε επίσης τη συμβολή των κρατών μελών στο Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών, στις επιτροπές του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου και —αναφορικά με την καλή κατάσταση των ζώων— στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Η ΕΕ εκπροσωπήθηκε καλά στη Διεθνή Έκθεση της Σαγκάης του 2010. Μοιράστηκε το περίπτερό της με το Βέλγιο, τη χώρα που είχε την εξάμηνη εκ περιτροπής προεδρία του Συμβουλίου το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ, ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Επειδή η καταγωγή της και η εξέλιξή της βασίζονται στην εδραίωση της ειρήνης και της ασφάλειας, η ΕΕ παραμένει προσηλωμένη στην προαγωγή αυτών των συνθηκών και πέρα από τα σύνορά της. Η οικονομική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη ανά τον κόσμο, καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα, εξαρτώνται από την ειρήνη και την ασφάλεια.

Η ΕΕ διατήρησε τη δέσμευσή της υπέρ των διαδικασιών διευθέτησης των συγκρούσεων και συγκρότησης κράτους στο Αφγανιστάν και το Πακιστάν, όχι μόνον προς όφελος των τοπικών πληθυσμών αλλά και για τους ίδιους τους Ευρωπαίους. Εργάστηκε για τη σταθεροποίηση στο Αφγανιστάν, με ευρωπαίους στρατιώτες, την αστυνομία, δικαστές και άλλο πολιτικό προσωπικό επιτόπου. Όλοι αυτοί συμβάλλουν στην οικοδόμηση θεσμών που θα βελτιώσουν τις προοπτικές του κράτους να λειτουργεί ανεξάρτητα, καθώς και στη δημιουργία βιώσιμων συνθηκών διαβίωσης που θα δώσουν τη δυνατότητα στην κοινωνία να ευημερήσει χωρίς συγκρούσεις και εμπόριο ναρκωτικών. Στο Πακιστάν, το οποίο αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών, οικονομικών και θεσμικών προκλήσεων, η ΕΕ ενέτεινε τη δέσμευσή της, όπως επιβεβαιώθηκε από την πρώτη σύνοδο κορυφής ΕΕ–Πακιστάν τον Ιούνιο. Επιπλέον, μετά τις πλημμύρες του Αυγούστου, η Ένωση συμφώνησε σε μια συνολική δέσμη⁽¹³⁾ μέτρων ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας, πολιτικής προστασίας, ανασυγκρότησης και οικονομικής ανάπτυξης μέσω των εμπορικών μέσων της ΕΕ, σε στενό συντονισμό με άλλους διεθνείς φορείς (βλ. σελ. 95).

Η καταπολέμηση της πειρατείας στα ανοικτά της Σομαλίας αποτελεί παράδειγμα των συνδυασμένων μέσων στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Η ναυτική επιχείρηση της ΕΕ Atalanta⁽¹⁴⁾ συμπληρώνεται από προσπάθειες για την ενίσχυση της ικανότητας των παράκτιων κρατών να αντιμετωπίζουν τους πειρατές. Ο θαλάσσιος έλεγχος αυξάνεται με τη σύναψη ενισχυμένων εταιρικών σχέσεων με κράτη της περιοχής⁽¹⁵⁾. Η βοήθεια για τη στήριξη της διακυβέρνησης της Σομαλίας συμβαδίζει με τη χρηματοδότηση που χορηγείται για τις αφρικανικές ειρηνευτικές δυνάμεις στη Σομαλία, και στην Ουγκάντα βρίσκεται σε εξέλιξη επί του παρόντος μια αποστολή κατάρτισης της ΕΕ για την εκπαίδευση δυνάμεων ασφαλείας της Σομαλίας.

© Bas Bogaerts/Belga

Καταδρομές της ΕΕ σε αποστολή για την καταπολέμηση της πειρατείας στα ανοικτά των ακτών της Σομαλίας συλλαμβάνει υπόπτους πειρατείας.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Αποστολές και επιχειρήσεις το 2010 στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για να μπορέσει η Υεμένη να αντιμετωπίσει τα πολλαπλά οικονομικά και πολιτικά προβλήματά της, καθώς και τα προβλήματα στον τομέα της ασφάλειας, η ΕΕ ανέπτυξε μια προσέγγιση η οποία συνδυάζει δράσεις της ΕΕ και των κρατών μελών της με σημαντικούς διεθνείς εταίρους, στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, της ανθρωπιστικής αρωγής και της στήριξης για οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Η ΕΕ δημιούργησε επίσης μια πλήρη αντιπροσωπεία στη χώρα αυτή τον Ιανουάριο.

Η ΕΕ εργάστηκε ενεργά για τη μείωση των εντάσεων και την προώθηση της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μέση Ανατολή. Υποστήριξε σθεναρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν με πρωτοβουλία των Ηνωμένων Πολιτειών για επιτυχείς διαπραγματεύσεις μέσω συνομιλιών πολλαπλών επιπέδων. Εξακολούθησε να προσφέρει πολιτική και χρηματοδοτική στήριξη στο σχέδιο οικοδόμησης κράτους του παλαιστίνιου πρωθυπουργού Fayyad του Αυγούστου 2009. Επέμεινε ότι, προκειμένου να επιτευχθεί διαρκής ειρήνη, απαιτείται η εξεύρεση βιώσιμης λύσης για τη Γάζα, ότι ο εμποικισμός είναι παράνομος βάσει του διεθνούς δικαίου και ότι θα πρέπει να δοθεί οριστικά τέρμα σε κάθε εκδήλωση βίας. Η ύπατη εκπρόσωπος Catherine Ashton επισκέφθηκε επανειλημμένως τη Γάζα στα ταξίδια της στη Μέση Ανατολή. Στη Ramallah συνάντησε τον πρωθυπουργό Fayyad, ο οποίος μετέβη επίσης στις Βρυξέλλες όπου εμφανίστηκε ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συνάντησε τον πρόεδρο Barroso και εκφώνησε λόγο επ' ευκαιρία των «ευρωπαϊκών ημερών ανάπτυξης» τον Δεκέμβριο.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ατζέντας της ΕΕ σε όλες τις επαφές της εξωτερικών σχέσεων, όπως φανερώνει η προτεραιότητα που δίδεται σε αυτά κατά τους πολιτικούς διαλόγους με χώρες εκτός ΕΕ, σε όλα τα προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΕ και στις πολυμερείς δεσμεύσεις της. Η δέσμευση της ΕΕ υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενισχύθηκε περαιτέρω με τη συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία προλείανε το έδαφος ώστε να προσχωρήσει η ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και εδραιώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου ως βασικούς στόχους των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ.

Επενδύοντας στην ειρήνη

Μέσω του μηχανισμού σταθερότητας της ΕΕ, πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις πρόληψης των συγκρούσεων για την ενίσχυση των διαδικασιών ειρήνης και συμφιλίωσης, καθώς και των μέτρων σταθεροποίησης στη Γεωργία, στην Ινδονησία, στον Ισημερινό, στην Κιργιζία, στη Λευκορωσία, στον Λίβανο, στη Μαυριτανία, στο Μπανγκλαντές, στο Ναγκόρνο Καραμπάχ, στην Ονδούρα, στη Σενεγάλη, στο Σουδάν, στην Ταϊλάνδη και στις Φιλιππίνες. Το 2010 η ΕΕ δρομολόγησε συνολικά 27 προγράμματα ταχείας αντίδρασης στις κρίσεις, με αναλήψεις υποχρεώσεων ύψους 140 εκατ. ευρώ —μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα 25 εκατ. ευρώ που χορηγήθηκαν στην Αϊτή και τα 33 εκατ. ευρώ στο Πακιστάν. Επιπλέον, κινητοποίησε 20 εκατ. ευρώ για τη χρηματοδότηση της εταιρικής σχέσης για την οικοδόμηση της ειρήνης, η οποία ενισχύει την ετοιμότητα της κοινωνίας των πολιτών και των περιφερειακών και διεθνών εταιρών σε καταστάσεις κρίσης, και άλλα 62 εκατ. ευρώ για την αντιμετώπιση μακροπρόθεσμων απειλών της ασφάλειας.

Η προαγωγή της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενισχύθηκε με αποστολές παρακολούθησης εκλογών κατά τη διάρκεια του έτους, ιδίως στην Αφρική, στην Αιθιοπία, στην Ακτή του Ελεφαντοστού, στη Γουινέα, στο Μπουρούντι, στο Σουδάν, στην Τανζανία και στο Τόγκο. Υπό την εποπτεία επικεφαλής παρατηρητών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, πάνω από 800 παρατηρητές από όλα τα κράτη μέλη στελέχωσαν αυτές τις αποστολές, οι οποίες αποτελούν με τον τρόπο αυτό ένα από τα πιο απτά και ορατά παραδείγματα της συνεισφοράς στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ, όπου τα κράτη μέλη, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή συνεργάζονται σε μια κοινή προσπάθεια για την προαγωγή της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

Προαγωγή των δημοκρατικών εκλογών

Οι βουλευτικές εκλογές και οι εκλογές για την εκτελεστική εξουσία που έλαβαν χώρα στο Σουδάν τον Απρίλιο αποτέλεσαν κρίσιμο στάδιο για τη συνολική ειρηνευτική συμφωνία που έχει ως στόχο να θέσει τέρμα σε δεκαετίες εμφυλίου πολέμου. Στην αποστολή παρακολούθησης εκλογών της ΕΕ συμμετείχαν 147 διαπιστευμένοι παρατηρητές από 25 κράτη μέλη της ΕΕ. Οι συστάσεις της αποστολής αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την ανάγκη συνολικής, διαφανούς και ακριβούς εγγραφής των ψηφοφόρων στους καταλόγους και τη βελτίωση της ταυτοποίησής τους. Η αξία της αποστολής θα φανεί προφανώς κατά το δημοψήφισμα που προγραμματίζεται για το 2011.

Παρατηρητές της ΕΕ επιτηρούν ένα εκλογικό κέντρο κατά τη διάρκεια των προεδρικών εκλογών στο Σουδάν —μια από τις πολλές παρόμοιες αποστολές που πραγματοποίησε η ΕΕ κατά τη διάρκεια του έτους.

ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Το Βραβείο Ζαχάρωφ 2010 για την ελευθερία της σκέψης απονεμήθηκε στον κουβανό αντιφρονούντα Guillermo Fariñas. Με την απονομή του βραβείου, που συμβολίζει τον αγώνα κατά της φυλάκισης πολιτικών αντιπάλων, αναγνωρίστηκε η ειρηνική αντίστασή του και η καταγγελία του κατά του καθεστώτος του Φιντέλ Κάστρο.

Όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απένειμε το Βραβείο Ζαχάρωφ 2010 στον κουβανό αντιφρονούντα Guillermo Fariñas, τοποθετήθηκε αντί γι' αυτόν στην τελετή απονομής μια άδεια καρέκλα καλυμμένη με τη σημαία της Κούβας. Η κυβέρνηση της Κούβας δεν του έδωσε την άδεια να ταξιδέψει για να παραλάβει το βραβείο.

Μικρότερες ομάδες αξιολόγησης των εκλογών εστάλησαν στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν προκειμένου να παρακολουθήσουν την εκλογική διαδικασία και να προβούν σε συστάσεις. Παρόλο που αυτές οι επιχειρήσεις είναι πιο περιορισμένες, αφού δεν συνεπάγονται πλήρη παρατήρηση, κατέδειξαν τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης σε περιστάσεις όπου απειλείται η ασφάλεια. Αποστολές εμπειρογνομώνων εστάλησαν επίσης στην Αϊτή, στο Κοσσυφοπέδιο⁽¹⁶⁾, στις Νήσους του Σολομώντος, στη Νιγηρία, στη Νικαράγουα και στη Ρουάντα.

Οι προσπάθειες της ΕΕ για την προώθηση της επικύρωσης και της εφαρμογής του Καταστατικού της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο ήταν ιδιαίτερα επιτυχείς, δεδομένου ότι η Αγία Λουκία, η Μολδαβία, το Μπανγκλαντές και οι Σεϋχέλλες ολοκλήρωσαν τη διαδικασία κατά τη διάρκεια του έτους. Η ΕΕ χορήγησε 4 εκατ. ευρώ σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που ευαισθητοποιούν την κοινή γνώμη και προωθούν την επικύρωση του Καταστατικού της Ρώμης.

Ως μέρος της δράσης τους για την αναγνώριση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για να επιτύχουν την ανάμειξή τους στη διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αποστολές της ΕΕ ανέλαβαν την οργάνωση ετήσιων συνεδριάσεων με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις οργανώσεις τους, την υιοθέτηση τοπικών στρατηγικών και τον διορισμό αρμοδίων υπαλλήλων για τις επαφές.

Υιοθετήθηκε δέσμη εργαλείων⁽¹⁷⁾ για την προαγωγή και προστασία της άσκησης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους και διεμφυλικούς⁽¹⁸⁾. Στο πλαίσιο αυτό, δίδεται προτεραιότητα στην αποποινικοποίηση, στην ισότητα και στη μη άσκηση διακρίσεων, καθώς και στην υποστήριξη και στην προστασία των ατόμων που προασπίζουν αυτά τα δικαιώματα.

Διεξήχθησαν πάνω από 40 διάλογοι και διαβουλεύσεις ειδικά για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες ανά τον κόσμο, μεταξύ των οποίων η Ινδονησία και το Μεξικό που συμμετείχαν για πρώτη φορά. Επανεξετάστηκαν τα αποτελέσματα του διαλόγου ΕΕ-Κίνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των διαβουλεύσεων ΕΕ-Ρωσίας για τα δικαιώματα αυτά. Για να μεγιστοποιηθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, διοργανώθηκαν σεμινάρια παράλληλα με τους επίσημους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων το σεμινάριο της κοινωνίας των πολιτών για τα δικαιώματα των γυναικών τον Ιούνιο, για το οποίο εκπρόσωποι όλων των κρατών της Κεντρικής Ασίας μετέβησαν στις Βρυξέλλες προκειμένου να συζητήσουν για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ό,τι αφορά τις γυναίκες στην περιοχή. Το ετήσιο φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ έλαβε χώρα τον Ιούλιο, και κατά τη διάρκειά του 150 εκπρόσωποι διεθνών ομάδων ανθρωπίνων δικαιωμάτων συζήτησαν για τον αγώνα κατά της θανατικής ποινής, την προστασία των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων και τις σχέσεις της ΕΕ με περιφερειακές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή θέσπισε στρατηγική για την περίοδο 2011–2013, επικεντρωμένη στην ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων. Αυτή δίνει έμφαση στον αγώνα κατά της θανατικής ποινής, κατά των βασανιστηρίων, κατά της συμμετοχής παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις, κατά της βίας που ασκείται σε βάρος γυναικών και κοριτσιών, καθώς και στην προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού.

ΕΜΠΟΡΙΟ — ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ως ο μεγαλύτερος εμπορικός συνασπισμός στον κόσμο, η ΕΕ εξαρτάται από το ανοικτό εμπόριο και το υποστηρίζει σθεναρά. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και το πολυμερές εμπορικό σύστημα αποτελούν το επίκεντρο της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ. Η ΕΕ φρονεί ότι ένα σύστημα παγκοσμίων κανόνων αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να διασφαλιστεί ότι το εμπόριο μεταξύ των χωρών είναι δίκαιο και ότι η ευημερία μπορεί να είναι ευρύτερα διαδεδομένη. Η Επιτροπή παρουσίασε ανανεωμένη και περισσότερο δραστήρια εμπορική πολιτική τον Νοέμβριο⁽¹⁹⁾. Η νέα πολιτική βασίζεται σε ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει πολλές πολυμερείς και διμερείς εμπορικές συνομιλίες, αλλά που προσαρμόζει την προσέγγισή τους, για την καλύτερη υπεράσπιση των ευρωπαϊκών συμφερόντων, παράλληλα με την προαγωγή των ευρωπαϊκών αξιών και στόχων. Το εμπόριο αποτελεί μέρος του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης και κατά συνέπεια αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Όντως, η οικονομική ανάπτυξη και η ανάκαμψη εξαρτώνται από ανοικτές, ολοκληρωμένες και δίκαιες αγορές. Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ δημιούργησε νέες ευκαιρίες στο εξωτερικό και διασφάλισε την ενίσχυση και τον σεβασμό των κανόνων που διέπουν το εμπόριο, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η διεξαγωγή του εμπορίου με δίκαιους όρους.

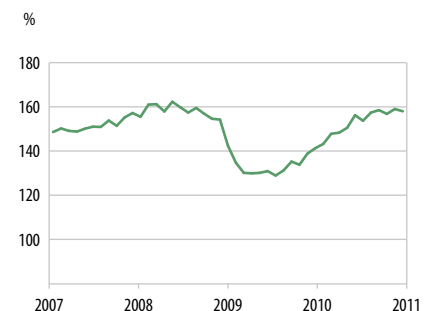
Η ΕΕ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη νέων σχέσεων με βασικούς εμπορικούς εταίρους, μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ρωσία και η Ιαπωνία, με τους οποίους τα μεγαλύτερα εμπορικά προβλήματα συνίστανται συνήθως σε γραφειοκρατικές διατυπώσεις πέραν των συνόρων, παρά στην παραδοσιακή μείωση των δασμών στα σύνορα. Για να διευκολυνθεί η ζωή των έντιμων εμπορικών φορέων και συγχρόνως να διατηρηθούν υψηλά τα πρότυπα ασφαλείας, η ΕΕ βελτίωσε την τελωνειακή συνεργασία της με τους στρατηγικούς εταίρους. Με τις ΗΠΑ επεδίωξε την αμοιβαία αναγνώριση των προτύπων τελωνειακής ασφάλειας —για να αποφευχθούν υπερβολικές διοικητικές επιβαρύνσεις στις θεμιτές επιχειρηματικές δραστηριότητες— και αντιτάχθηκε στην επιβολή ελέγχων με σάρωση σε όλες τις εξαγωγές. Κατά τη συνεδρίαση του Διατλαντικού Οικονομικού Συμβουλίου με τις ΗΠΑ, στις 17 Δεκεμβρίου, ελήφθησαν συγκεκριμένα μέτρα για την προώθηση ενός μελλοντικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα μειώσει τους κανονιστικούς φραγμούς και θα ενθαρρύνει την καινοτομία, τα κοινά πρότυπα και τις επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Τα μέρη συμφώνησαν για μια κοινή προσέγγιση όσον αφορά τα συστήματα ηλεκτρονικών μητρώων υγείας, καθώς και να εστιάσουν την προσοχή τους στην πρόσβαση στις πρώτες ύλες, στα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα, στην πολιτική για την καινοτομία, στις νανοτεχνολογίες, στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω των δημοσίων συμβάσεων και στην κοινωνική καινοτομία. Επίσης, εγκαινίασαν έναν κοινό ιστότοπο για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Τα τελευταία στοιχεία για το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου δείχνουν ότι το 2010 το μέσο αυτό διέθεσε 150 εκατ. ευρώ για τη συγχρηματοδότηση περίπου 550 νέων έργων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περίπου 100 χώρες, τα οποία υλοποιήθηκαν κυρίως από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΕ ΟΓΚΟ

Ιανουάριος 2007–Σεπτέμβριος 2010,
2000 = 100 (CPB)

Πηγή: CPB–Κάτω Χώρες, Γραφείο Ανάλυσης Οικονομικών Πολιτικών.

Η ΕΕ και η Ιαπωνία συμφώνησαν ως προς την αμοιβαία αναγνώριση των προτύπων τελωνειακής ασφάλειας. Όσον αφορά την Κίνα, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για να ενισχύσει την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Στις 21 Δεκεμβρίου έλαβε χώρα ο οικονομικός και εμπορικός διάλογος υψηλού επιπέδου ΕΕ-Κίνας.

© Andy Wong/AP/Reporters

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, πραγματοποίησε μια σημαντική ομιλία τον Απρίλιο στο Πεκίνο. Υπογράμμισε το κοινό συμφέρον της ΕΕ και της Κίνας να αντιμετωπίσουν τις παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, η κλιματική αλλαγή και η ενέργεια.

Συναλλαγές με τη Νότια Κορέα

Η υπογραφή της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου ΕΕ-Νότιας Κορέας, που μονογραφήθηκε τον Οκτώβριο του 2009, πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής ΕΕ-Νότιας Κορέας τον Οκτώβριο, επιβεβαιώνοντας τις προοπτικές για μείζονες εμπορικές εξελίξεις. Η Νότια Κορέα κατέχει ήδη την όγδοη θέση μεταξύ των μεγαλύτερων εμπορικών εταίρων της ΕΕ, ενώ η ΕΕ έχει καταστεί ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγικός προορισμός για τη χώρα αυτή. Η συμφωνία προβλέπει τη σταδιακή ελευθέρωση των συναλλαγών επί προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και κανόνες για τον ανταγωνισμό και τις κρατικές ενισχύσεις, τη διανοητική ιδιοκτησία και τις δημόσιες συμβάσεις. Για την αντιμετώπιση μη δασμολογικών εμποδίων στο εμπόριο, η συμφωνία περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τα ηλεκτρονικά προϊόντα, για τα οχήματα με κινητήρα και τα μέρη οχημάτων, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τις ιατρικές συσκευές και τα χημικά προϊόντα. Η συμφωνία θα αποφέρει μεγάλα οφέλη στους οικονομικούς φορείς και τους καταναλωτές, και θα καταστήσει σαφές ότι η ελευθέρωση του εμπορίου αποτελεί βασικό στοιχείο της ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας.

© Thierry Monasse/Belga

Οι σημαίες του Βιετνάμ, της Αυστραλίας και της Ταϊλάνδης, μεταξύ πολλών άλλων, κυμάτιζαν έξω από την έδρα της ΕΕ στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο, όταν οι ηγέτες των χωρών της Ασίας και της Ευρώπης συγκεντρώθηκαν εκεί για να συμμετάσχουν στη σύνοδο κορυφής ASEM.

Οι διαπραγματεύσεις για τη διμερή συμφωνία ελεύθερου εμπορίου δρομολογήθηκαν με τη Σιγκαπούρη τον Μάρτιο, και με τη Μαλαισία κατά τη διάρκεια της Ευρωασιατικής συνόδου κορυφής (ASEM) τον Οκτώβριο. Στη σύνοδο κορυφής με την Ιαπωνία που διεξήχθη τον Απρίλιο, συμφωνήθηκαν μηχανισμοί για την ενίσχυση των οικονομικών και εμπορικών δασμών, με τη δημιουργία ομάδας υψηλού επιπέδου που ανέλαβε να ενημερώσει τη σύνοδο κορυφής του προσεχούς έτους σχετικά με τους τρόπους σύσφιξης των σχέσεων.

Η ΕΕ και η Ρωσία ολοκλήρωσαν τις διμερείς συνομιλίες τους για την προσχώρηση της Ρωσίας στον ΠΟΕ τον Νοέμβριο. Η δε πρόοδος των διαπραγματεύσεων σχετικά με τις συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών με τον Καναδά και την Ουκρανία άνοιξε την προοπτική σημαντικών αλλαγών στο παγκόσμιο εμπορικό τοπίο και νέων εμπορικών ευκαιριών που προσφέρουν οι αναπτυσσόμενες αυτές αγορές στις επιχειρήσεις και τους επενδυτές της ΕΕ. Επίσης, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στις διαπραγματεύσεις με την Ινδία και τα δύο μέρη συμφώνησαν για τις γενικές γραμμές της τελικής δέσμης κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής ΕΕ-Ινδίας της 10ης Δεκεμβρίου. Επίσης, συμφωνήθηκε ότι αμφότερα τα μέρη θα καταβάλουν όλες τις απαραίτητες προσπάθειες για να ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις το ταχύτερο δυνατόν.

Στη σύνοδο κορυφής μεταξύ της ΕΕ, αφενός, και της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, αφετέρου, τον Μάιο (βλ. σελ. 89), άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο στις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των δύο μερών, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται συμφωνία σφαιρικής διαπεριφερειακής σύνδεσης, η οποία θα καλύπτει τον πολιτικό διάλογο, τη συνεργασία και το εμπόριο, και μια εμπορική συμφωνία με την Κολομβία και το Περού. Οι ηγέτες της ΕΕ και της Mercosur συμφώνησαν επίσης να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία σύνδεσης ΕΕ–Mercosur, η οποία καλύπτει πολιτικά και εμπορικά ζητήματα και τη συνεργασία. Συγχρόνως, επιλύθηκε κατά τρόπο δίκαιο για τους παραγωγούς της Λατινικής Αμερικής και των χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) η πιο μακροχρόνια εμπορική διαφορά της ΕΕ που αφορούσε τις μπανάνες, και το επίπεδο των δασμών της ΕΕ και προτιμήσεων που χορηγούνται στις χώρες ΑΚΕ. Υπογράφηκε συμφωνία με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προβλέπεται να επικυρώσει τη συμφωνία το πρώτο τρίμηνο του 2011.

© Gary Braasch/Corbis

Η πιο μακρόχρονη εμπορική διαμάχη της ΕΕ στον τομέα της μπανάνας επιλύθηκε, και υπογράφηκε συμφωνία με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η ΕΕ εξακολούθησε να αντιμετωπίζει τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο διεθνές εμπόριο καταφεύγοντας στα εμπορικά μέσα άμυνας που διαθέτει (αντιντάμπινγκ, μέτρα κατά των επιδοτήσεων και διασφαλίσεις), σε πλήρη συμμόρφωση με τους κανόνες του ΠΟΕ. Άνοιξαν 16 νέες υποθέσεις και επιβλήθηκαν 7 οριστικά μέτρα τους πρώτους 10 μήνες του 2010. Παρά την παγκόσμια οικονομική κάμψη, τα εμπορικά μέτρα άμυνας το 2009 επηρέασαν μόνο το 0,5 % περίπου του εμπορίου. Κατά τη διάρκεια του έτους, ο ΠΟΕ εξέδωσε τις αποφάσεις του σχετικά με τη διένεξη μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών για τις επιδοτήσεις στην Airbus και την Boeing. Μια απόφαση του ΠΟΕ τον Ιούνιο επέκρινε ορισμένα από τα χαμηλότοκα δημόσια δάνεια προς την Airbus. Η ΕΕ υπέβαλε προσφυγή κατά της απόφασης τον Ιούλιο, ενώ συνέχισε να αναζητεί διακανονισμό μέσω διαπραγματεύσεων.

Η Επιτροπή υπέβαλε επίσης προτάσεις στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων (έναν νέο τομέα αρμοδιοτήτων της ΕΕ μετά τη θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας), στις οποίες καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι επενδύσεις για να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα και το εμπόριο και να ευνοήσουν την ανάπτυξη και την απασχόληση⁽²⁰⁾. Τον Οκτώβριο, για να δοθεί μια αναγκαία ώθηση στην ανάκαμψη, η ΕΕ κάλεσε τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της να εξαλείψουν περισσότερους από 330 προστατευτικούς φραγμούς και περιοριστικά μέτρα που θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, και που, αντίθετα με τη δέσμευση της G20 που επαναλήφθηκε στις συνόδους κορυφής της G20 στο Τορόντο (Ιούνιος 2010) και στη Σεούλ (Νοέμβριος 2010), δεν ήρθαν παρά τις ενδείξεις οικονομικής ανάκαμψης.

Επιτεύχθηκε συναίνεση σχετικά με μια εμπορική συμφωνία καταπολέμησης της παραποίησης/απομίμησης, η οποία συμβάλλει σε αυστηρότερα μέτρα εφαρμογής από τις αναπτυσσόμενες χώρες, με τον περιορισμό της αγοράς των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και με την ενίσχυση της προστασίας των προϊόντων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα και από το εμπορικό σήμα ΕΕ, καθώς και τα προϊόντα με γεωγραφικές ονομασίες ΕΕ. Συνολικά, η ΕΕ εξακολούθησε να προάγει την πρόσβαση των προϊόντων και υπηρεσιών της ΕΕ στις αγορές με τις τοπικές ομάδες πρόσβασης στην αγορά και, κατά περίπτωση, με δράσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

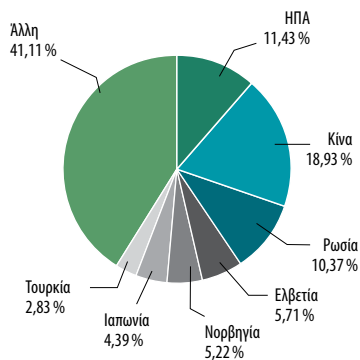
Άρση των περιορισμών στις εισαγωγές στη Μαλαισία

Τον Μάρτιο, η Μαλαισία κατήργησε τις πολύπλοκες απαιτήσεις στον τομέα των ελέγχων τυριού που προέρχεται από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Το μέτρο, που ισχύει από το 2008, προέβλεπε ότι κάθε παρτίδα έπρεπε να συνοδεύεται από υγειονομικό πιστοποιητικό και πιστοποιητικό ανάλυσης που αποδεικνύει την απουσία λιστερίωσης σε δείγμα 25 g. Η Μαλαισία υποστήριξε ότι επρόκειτο για σημαντικό και θεμιτό μέτρο. Η ΕΕ επισήμανε τους δικούς της αυστηρούς κανόνες και μέτρα ελέγχου, καθώς και τα διεθνή πρότυπα για τον έλεγχο της λιστερίωσης που εκπονήθηκαν το 2009 και υποστήριξε με επιτυχία ότι οι έλεγχοι της Μαλαισίας ήταν δυσανάλογοι. Η δράση αυτή, όχι μόνο προάγει και απλουστεύει το εμπόριο, αλλά και αποκαθιστά τον δυναμισμό του εμπορίου της ΕΕ, που, μόνο το 2008, ανερχόταν σε 3 εκατ. ευρώ.

Επίσης, το εμπόριο διαδραματίζει ζωτικό ρόλο όσον αφορά την ανάπτυξη και την ανάκαμψη. Στο πλαίσιο της αντίδρασης της ΕΕ για την αντιμετώπιση των πλημμυρών που έπληξαν το Πακιστάν τον Αύγουστο, η Επιτροπή πρότεινε να βελτιωθεί η πρόσβαση των πακιστανικών προϊόντων στην αγορά. Στόχος ήταν να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των επενδυτών και να υποστηριχθεί η ανάκαμψη της οικονομίας. Όταν εγκριθούν, οι προτεινόμενες προτιμήσεις θα επιτρέψουν να ελευθερωθεί περίπου το 30 % των πακιστανικών εξαγωγών στην ΕΕ —δηλαδή 900 εκατ. των τρεχουσών συναλλαγών.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

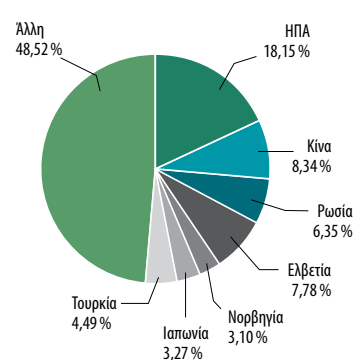
Μερίδιο των εισαγωγών στην ΕΕ,
Ιανουάριος–Οκτώβριος 2010

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΧΩΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Μερίδιο των εξαγωγών από την ΕΕ,
Ιανουάριος–Οκτώβριος 2010

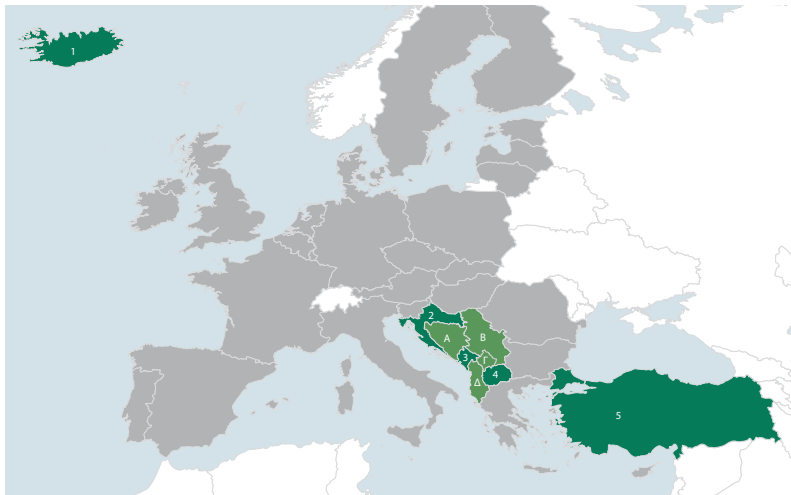

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία και την Τουρκία συνεχίστηκαν κατά το 2010, και άρχισαν νέες διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία. Η διαδικασία της διεύρυνσης απέφερε οφέλη στην Ευρώπη, κατά την ευρύτερη έννοια, καθώς και μεγαλύτερη ασφάλεια και ευημερία για την Ένωση, και παρέχει κίνητρα για μεταρρυθμίσεις στις χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην ΕΕ. Επίσης στήριξε τις πολιτικές της ΕΕ στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής και της ασφάλειας των πολιτών. Παράλληλα, εδραίωσε τις επαφές μεταξύ των λαών: συγκεκριμένα, από τις 15 Δεκεμβρίου, οι πολίτες της Αλβανίας και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης μπορούν να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση στην ΕΕ, όπως και οι πολίτες της Σερβίας, του Μαυροβουνίου και της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, στους οποίους χορηγήθηκαν διευκολύνσεις —επίσης για πρώτη φορά— κατά το 2010.

ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

Υποψήφιες χώρες:

1. Ισλανδία
2. Κροατία
3. Μαυροβούνιο
4. Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας
5. Τουρκία

Δυνάμει υποψήφιες χώρες:

- A. Βοσνία-Ερζεγοβίνη
- B. Σερβία
- Γ. Κοσοφοπέδιο (**)
- Δ. Αλβανία

(**) Σύμφωνα με το ψήφισμα 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι μεταρρυθμίσεις συνεχίστηκαν σε όλες τις χώρες της διεύρυνσης, αν και με διαφορετικό ρυθμό, στους τομείς της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαχείρισης της οικονομίας και της εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με τα πρότυπα και τη νομοθεσία της ΕΕ. Εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένα προβλήματα, ιδίως όσον αφορά τη χρηστή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και την ελευθερία έκφρασης. Για πολλές χώρες, η πλήρης συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) παραμένει προϋπόθεση για την ενταξιακή διαδικασία, ενώ τα διμερή ζητήματα παρεμπόδι-σαν επίσης την πρόοδο.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της περιφερειακής συνεργασίας στα Δυτικά Βαλκάνια και η συμμετοχή των περιφερειών ενισχύθηκε. Προχώρησαν οι εργασίες στον τομέα της Ενεργειακής Κοινότητας, της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης και του Παρατηρητηρίου Μεταφορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, και στο Μαυροβούνιο άρχισε να λειτουργεί η Περιφερειακή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, την οποία χρηματοδοτεί η ΕΕ. Υπεγράφη αναθεωρημένο μνημόνιο συμφωνίας όσον αφορά την περιφερειακή συνεργασία για την καταπολέμηση του οργανωμένου και του σοβαρού εγκλήματος στα Δυτικά Βαλκάνια. Η περιφερειακή συνεργασία καθυστέρησε, ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω διαφορών όσον αφορά το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου. Η ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων επιβεβαιώθηκε εκ νέου ρητώς κατά τη σύνοδο υψηλού επιπέδου ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων στο Σεράγεβο τον Ιούνιο.

Η ΙΣΛΑΝΔΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

Με βάση τη θετική γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της **Ισλανδίας** στην ΕΕ ⁽²¹⁾, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε, τον Ιούνιο, να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις, οι οποίες άρχισαν τον Ιούλιο σε μια πρώτη διακυβερνητική διάσκεψη. Τον Νοέμβριο ξεκίνησε η διαδικασία αναλυτικής εξέτασης της εθνικής νομοθεσίας για να εξακριβωθεί η συμβατότητά της προς τη νομοθεσία της ΕΕ.

© Norbert Eisele-Hein/Imagebroker/Belga

Η Ισλανδία πληροί τα πολιτικά κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ και, παρά το μεγάλο πλήγμα που δέχθηκε από την τραπεζική κρίση, είναι έτοιμη να λάβει τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις για προσχώρηση στην ΕΕ.

Μεταξύ **των υποψηφίων χωρών, η Κροατία** εξακολούθησε να βελτιώνει την ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων του μέλους, και οι προετοιμασίες για την εκπλήρωση των απαιτήσεων της ΕΕ σημείωσαν ικανοποιητική πρόοδο. Έχουν ανοίξει 34 από τα 35 κεφάλαια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και 28 έχουν κλείσει προσωρινά. Οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ολοκληρωθούν μόλις η Κροατία εκπληρώσει τις απαιτήσεις που εκκρεμούν ακόμη στον τομέα της δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της καταπολέμησης της διαφθοράς, της πολιτικής ανταγωνισμού, της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, της προστασίας των μειονοτήτων και της επιστροφής των προσφύγων. Παρατηρήθηκε νέα δυναμική στις σχέσεις της Κροατίας με τις γειτονικές χώρες, και ιδίως με τη Σλοβενία και τη Σερβία.

Η **Τουρκία** τροποποίησε το σύνταμά της: οι μεταρρυθμίσεις του πολιτικού και νομικού συστήματός της αφορούν ορισμένες δράσεις προτεραιότητας σχετικά με το δικαστικό της σύστημα και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ωστόσο, πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή οι αποφάσεις αυτές, κυρίως για να διασφαλιστεί εμπράκτως η ελευθερία έκφρασης. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις προχώρησαν, αν και με αργό ρυθμό. Στη σημερινή φάση η Τουρκία καλείται να εντείνει τις προσπάθειές της, ιδίως για να εκπληρώσει την υποχρέωσή της να εφαρμόσει πλήρως και χωρίς διακρίσεις το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Σύνδεσης. Δεν σημειώθηκε πρόοδος ως προς την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία. Μια περισσότερο δραστήρια εξωτερική πολιτική της Τουρκίας στην ευρύτερη γειτονική περιοχή της αποτελεί πλεονέκτημα για την ΕΕ, εφόσον αναπτυχθεί συμπληρωματικά προς την ενταξιακή διαδικασία της Τουρκίας και σε συντονισμό με την ΕΕ.

Στην **πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας**, η πρόοδος ήταν ανομοιογενής και πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς, τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και την ελευθερία έκφρασης των μέσων ενημέρωσης. Ο πολιτικός διάλογος πρέπει επίσης να ενταθεί. Στην έκθεση του Νοεμβρίου για την πρόοδο της χώρας, η Επιτροπή επανέλαβε τη σύστασή της για έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Πρέπει οπωσδήποτε να επιλυθεί το πρόβλημα της ονομασίας.

Μεταξύ των **εν δυνάμει υποψηφίων χωρών, η Αλβανία** θέσπισε συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες ελλείψεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών, ιδίως του Κοινοβουλίου, τη συνεχιζόμενη πολιτικοποίηση της δημόσιας διοίκησης, τη δικαστική μεταρρύθμιση που εκκρεμεί, την επιβολή του κράτους δικαίου, ιδίως στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, και την επιβολή της νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Επιτροπή, στη γνώμη που εξέδωσε τον Νοέμβριο σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Αλβανίας, συνέστησε να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις μόλις επιτύχει η χώρα τον απαιτούμενο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης.

© Image Source/Reporters

Οι γενικές εκλογές του Οκτωβρίου στη **Βοσνία-Ερζεγοβίνη** ήταν, στο σύνολό τους, σύμφωνες με τα διεθνή πρότυπα, αλλά η χώρα πρέπει ακόμη να τροποποιήσει το σύνταγμά της για να αρθούν οι ασυμβατότητες με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έχει επιτευχθεί περιορισμένη μόνο πρόοδος στον τομέα της μεταρρύθμισης του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης καθώς και στην αντιμετώπιση της διαφθοράς, αλλά έχουν βελτιωθεί οι συνθήκες για τους πρόσφυγες και επαναπατριζόμενους, καθώς και η περιφερειακή συνεργασία. Ελάχιστη πρόοδος σημειώθηκε στο θέμα της εκπλήρωσης των τελευταίων απαιτήσεων για το κλείσιμο του γραφείου του ύπατου εκπροσώπου.

Η ενδιάμεση συμφωνία μεταξύ **Σερβίας** και ΕΕ τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2010, ενώ η διαδικασία κύρωσης της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης άρχισε τον Ιούνιο. Η Σερβία εξακολούθησε να υλοποιεί το μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα, θα πρέπει όμως να εντείνει τις προσπάθειές της στους τομείς του κράτους δικαίου και της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης. Τον Οκτώβριο, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να εκπονήσει γνώμη σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της χώρας. Τον Ιούλιο του 2010 υπεγράφη συμφωνία ΕΕ–Σερβίας για μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή. Παρά τη συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY), οι δύο τελευταίοι υπόδικοι —Ratko Mladić και Goran Hadžić— εξακολουθούν να διαφεύγουν.

Το **Κοσσυφοπέδιο** σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά τις πρωτοβουλίες που επισημάνθηκαν στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2009 για το Κοσσυφοπέδιο⁽²²⁾. Διοργανώθηκαν συνεδριάσεις στο πλαίσιο του διαλόγου για τη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, υποβλήθηκαν τον Δεκέμβριο τα πρώτα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας για το Κοσσυφοπέδιο, και αποστολές εμπειρογνομόνων αξιολόγησαν την ικανότητα του Κοσσυφοπεδίου στους τομείς του εμπορίου και της επανένταξης. Πρέπει να διευθετηθούν ακόμη μείζονες προκλήσεις, ιδίως στον τομέα της δημόσιας διοίκησης, του δικαστικού συστήματος και της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Μετά τη συμβουλευτική γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία η μονομερής διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου δεν παραβιάζει το διεθνές δίκαιο ή το ψήφισμα 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών εξέδωσε ψήφισμα, το οποίο υποστήριξαν επίσης η Σερβία και η ΕΕ, με το οποίο χαιρέτισε τη βούληση της ΕΕ να διευκολύνει τη διαδικασία διαλόγου μεταξύ Βελιγραδίου και Πρίστινας. Η εντολή της αποστολής της ΕΕ για το κράτος δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο (EULEX) παρατάθηκε έως τον Ιούνιο του 2012.

Η Κροατία πέτυχε καλή συνολική πρόοδο σε πολλούς τομείς, και οι διαπραγματεύσεις έφθασαν στην τελική τους φάση.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ: ΝΕΑ ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΧΩΡΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Τον Δεκέμβριο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση της Επιτροπής του Νοεμβρίου σύμφωνα με την οποία πρέπει να χορηγηθεί στο **Μαυροβούνιο** το καθεστώς υποψήφιας χώρας.

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις θα αρχίσουν μόλις επιτύχει η χώρα τον απαιτούμενο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης. Κατά τη διάρκεια του έτους, το Μαυροβούνιο σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τα πολιτικά κριτήρια, το νομικό πλαίσιο και τη διοικητική και θεσμική ικανότητα. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να αυξηθεί η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση της διοίκησης, της αστυνομίας και της δικαστικής εξουσίας ως προς την εφαρμογή των προτύπων της ΕΕ. Επίσης, το κράτος δικαίου, ιδίως η καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, παραμένει σοβαρή πρόκληση.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Η εξωτερική πολιτική της Ευρώπης έχει τόσο παγκόσμιο όσο και τοπικό χαρακτήρα. Συνεπώς, η ΕΕ κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια το 2010, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, για να βοηθήσει τις γειτονικές της χώρες να επιλύσουν τα προβλήματά τους και να εντείνουν τις αμοιβαίες σχέσεις τους.

Μια έκθεση⁽²³⁾ για τις χώρες που βρίσκονται στα άμεσα ανατολικά και νότια σύνορα κατέδειξε με ποιον τρόπο η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας προωθεί την αμοιβαία κατανόηση με τις επαφές μεταξύ των λαών και μέσω επιχειρηματικών και πολιτισμικών δεσμών, καθώς και μέσω των δεσμών της κοινωνίας των πολιτών. Παρά τις συχνά δυσχερείς συνθήκες που επικρατούν σ' αυτές τις περιοχές, η ΕΕ ήταν σε θέση να αναπτύξει εταιρική σχέση για μεταρρυθμίσεις με τις γειτονικές της χώρες μετά την δρομολόγηση αυτής της πολιτικής το 2004. Τόσο οι χώρες εταίροι όσο και η ΕΕ επωφεληθήκαν από τα απτά αποτελέσματα που προέκυψαν, παρόλο που η εφαρμογή καθυστέρησε μερικές φορές σε σχέση με τη χάραξη πολιτικής και τη νομοθεσία.

ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Τον Δεκέμβριο 2010, ακριβώς 30 μήνες μετά την έναρξη ισχύος της, η Επενδυτική Διευκόλυνση Γειτονίας είχε χορηγήσει συνολικά 280 εκατ. ευρώ σε επιχορηγήσεις, κινητοποιώντας κονδύλια ύψους 12 δισεκατ. ευρώ από ευρωπαϊκούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Τα ποσά αυτά επέτρεψαν την υλοποίηση έργων αξίας άνω των 7,3 δισεκατ. ευρώ, για παράδειγμα επενδύσεων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως το αιολικό πάρκο 200 MW στον κόλπο El Zayt στην Αίγυπτο και μια μονάδα επεξεργασίας λυμάτων στον Λίβανο.

Σημειώθηκε ιδιαίτερη πρόοδος με το Μαρόκο, με την πραγματοποίηση της συνόδου κορυφής ΕΕ–Μαρόκου στη Γρανάδα τον Μάρτιο —που ήταν η πρώτη αυτού του είδους σύνοδος με μεσογειακή χώρα— και μια συμφωνία για τη συμμετοχή της χώρας σε επιλεγμένα προγράμματα και οργανισμούς της ΕΕ. Οι διαπραγματεύσεις για την ελευθέρωση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων ολοκληρώθηκαν, ενώ συνεχίζονται οι συζητήσεις για την ελευθέρωση του εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών και των επενδύσεων. Η Τυνησία επίσης συζήτησε την ελευθέρωση του εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών και των επενδύσεων και εξέφρασε επιθυμία, μαζί με την Αίγυπτο και την Ιορδανία, να χορηγηθεί προηγμένο καθεστώς στις σχέσεις της με την ΕΕ. Η Αλγερία συμφώνησε να συστήσει μια υποεπιτροπή για τον πολιτικό διάλογο, την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επίσης, μια συμφωνία-πλαίσιο που βρίσκεται στο στάδιο διαπραγματεύσεων με τη Λιβύη, όπου η ΕΕ αποφάσισε να ανοίξει γραφείο, θα διευκολύνει τη μακροπρόθεσμη συνεργασία και τον διάλογο.

Διεξάγονται διαπραγματεύσεις για συμφωνίες σύνδεσης με το Αζερμπαϊτζάν, την Αρμενία, τη Γεωργία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία, και παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις για εμπορική συμφωνία που έχουν σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο με την Ουκρανία, ενώ βρίσκονται σε προπαρασκευαστική φάση για άλλες χώρες. Άρχισαν προπαρασκευαστικές εργασίες για νέες δραστηριότητες θεσμικής ανάπτυξης που θα βοηθήσουν αυτές τις χώρες κατά τις διαπραγματεύσεις και την εφαρμογή των συμφωνιών. Δημιουργήθηκαν νέες ειδικές υποεπιτροπές που θα ενισχύσουν τις διμερείς σχέσεις της ΕΕ με το Αζερμπαϊτζάν, την Αρμενία και τη Γεωργία. Επίσης ενισχύθηκε ο διάλογος με τους εταίρους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συμφωνίες για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων και συμφωνίες επανεισοδοχής υπογράφηκαν με τη Γεωργία και ετοιμάζονται προς διαπραγμάτευση με το Αζερμπαϊτζάν, την Αρμενία και τη Λευκορωσία. Ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων συνεχίζεται με τη Μολδαβία, την Ουκρανία και τη Ρωσία. Ένα κοινό σχέδιο προσωρινής δράσης συμφωνήθηκε επίσης με τη Λευκορωσία.

Διμερή σχέδια δράσης με μεμονωμένες χώρες ενισχύονται σε περιφερειακό επίπεδο. Η Ανατολική Εταιρική Σχέση άρχισε να λειτουργεί πλήρως μετά τη διεξαγωγή δύο συνεδριάσεων των υπουργών Εξωτερικών⁽²⁴⁾ κατά τη διάρκεια των οποίων καταγράφηκαν τα πολιτικά επιτεύγματα και επανεξετάστηκαν τα προγράμματα εργασίας στο πλαίσιο των οποίων προγραμματίζονται περισσότερες από 70 δραστηριότητες. Τον Μάρτιο δρομολογήθηκε ένα περιβαλλοντικό σχέδιο για την περιοχή με σκοπό την ανάπτυξη ενός ενιαίου συστήματος πληροφοριών για το περιβάλλον. Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας

και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, η νέα συνοχή που χαρακτηρίζει τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ επιτρέπει τώρα να συζητηθούν ζητήματα ασφάλειας και σταθερότητας στο πλαίσιο της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

Η περιφερειακή προσέγγιση στον Νότο συνεχίστηκε στο πλαίσιο της Ένωσης της Μεσογείου. Η σύνοδος κορυφής της Ένωσης της Μεσογείου, η οποία έπρεπε να διεξαχθεί κατ' αρχάς τον Ιούνιο και εν συνεχεία τον Νοέμβριο, αναβλήθηκε δύο φορές· ωστόσο πραγματοποιήθηκαν οι τομεακές υπουργικές συνοδοι με θέματα τα ύδατα, τον τουρισμό, το εμπόριο, την εργασία και την απασχόληση, τις οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις και τη Διευκόλυνση για τις Ευρω-μεσογειακές Επενδύσεις και Εταιρικές Σχέσεις.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη μαζί συνιστούν τον μεγαλύτερο φορέα δωρεάς ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Στην ΕΕ η ανθρωπιστική βοήθεια εξακολουθεί να απολαύει ισχυρής στήριξης, όπως επιβεβαιώνεται από πανευρωπαϊκή έρευνα: οκτώ στους δέκα πολίτες της ΕΕ θεωρούν σημαντικό το γεγονός ότι η ΕΕ χρηματοδοτεί ανθρωπιστική βοήθεια εκτός των συνόρων της⁽²⁵⁾. Το παγκόσμιο ανθρωπιστικό πλαίσιο χαρακτηρίζεται όλο και συχνότερα από σοβαρές φυσικές καταστροφές και φθίνουσες ανθρωπιστικές συνθήκες σε πολλές ζώνες κρίσης και συγκρούσεων. Κρατικοί και μη κρατικοί παράγοντες συχνά παραβλέπουν ακόμα και τη βασικότερη μορφή προστασίας που απαιτεί το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, γεγονός που περιορίζει με τον τρόπο αυτό ακόμα περισσότερο το πεδίο ανθρωπιστικής δράσης. Εκτός αυτού, ο όλο και μεγαλύτερος αντίκτυπος της κλιματικής αλλαγής προκάλεσε απότομη αύξηση των θυμάτων φυσικών καταστροφών το 2010.

Οι φυσικές καταστροφές αποτέλεσαν τεράστια πρόκληση κατά το 2010. Ο σεισμός στην Αϊτή προκάλεσε την ταχεία αντίδραση των ανθρωπιστικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας της Επιτροπής. Εμπειρογνώμονες που εστάλησαν επί τόπου για να εκτιμήσουν τις ανάγκες και να συντονίσουν την απόκριση της ΕΕ προέβησαν σε καταγραφή των ζημιών και χορήγησαν βοήθεια ύψους 120 εκατ. ευρώ. Το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφοριών της Επιτροπής συντόνισε τη βοήθεια πολιτικής προστασίας από τα κράτη μέλη της ΕΕ,

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ύπατη εκπρόσωπος της ΕΕ, Catherine Ashton, όταν επισκέφθηκε στρατόπεδο προσφύγων στην Αϊτή τον Μάρτιο του 2010.

Στις 12 Ιανουαρίου 2010 η Αϊτή επλήγη από τον χειρότερο σεισμό στην ιστορία της. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσέφερε ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια, ώστε να συμβάλει στην ανοικοδόμηση της χώρας.

απέστειλε ευρωπαϊκές μονάδες άμεσης επέμβασης, και χορήγησε οικονομική στήριξη ύψους 4,4 εκατ. ευρώ εκ μέρους της ΕΕ για την μεταφορά της βοήθειας. Η ύπατη εκπρόσωπος Catherine Ashton εκπροσώπησε την ΕΕ στη διάσκεψη δωρητών που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο στη Νέα Υόρκη, στην οποία ανέλαβε συλλογική δέσμευση άνω του 1 δισεκατ. ευρώ.

Στην υποσαχάρια Αφρική, η ΕΕ παρέσχε επίσης βοήθεια σε θύματα των πλημμυρών και της ξηρασίας, συγκρούσεων, επιδημιών και επισιτιστικής ανασφάλειας. Το Σουδάν έλαβε 131 εκατ. ευρώ για να βοηθήσει τους ευάλωτους πληθυσμούς στο Νταρφούρ, το Νότιο Σουδάν και τις μεταβατικές ζώνες. Στο Σαχέλ, η χρηματοδότηση συνέδραμε θύματα της ξηρασίας και της επισιτιστικής ανασφάλειας. Στο Κέρας της Αφρικής χορηγήθηκαν 20 εκατ. ευρώ για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις των συγκρούσεων και της ξηρασίας. Στην Κένυα, η ΕΕ χρηματοδότησε ενέργειες αρωγής στους καταυλισμούς του Ντανταάμπ, τους μεγαλύτερους καταυλισμούς προσφύγων στον κόσμο, στους οποίους καταφεύγουν όλο και περισσότεροι Σομαλοί για να γλυτώσουν από τις συγκρούσεις και την κατάρρευση του κράτους δικαίου και της δημόσιας τάξης στη χώρα τους.

ΟΙ ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Η ανθρωπιστική ανταπόκριση της ΕΕ έναντι των σοβαρών πλημμυρών που προκάλεσαν στο Πακιστάν οι μουσώνες τον Αύγουστο ήταν σημαντική. Η Επιτροπή παρέσχε ανθρωπιστική βοήθεια συνολικού ύψους 150 εκατ. ευρώ και συντόνισε την βοήθεια σε είδος εκ μέρους των κρατών μελών, καταφεύγοντας, για πρώτη φορά, στο δυναμικό στρατηγικής αερογέφυρας για μη στρατιωτικές επιχειρήσεις σε συντονισμό με το στρατιωτικό προσωπικό της ΕΕ.

Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ ενεργοποιήθηκε σε έξι περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης εκτός ΕΕ. Σε επτά περιοχές του κόσμου διεξήχθησαν προγράμματα για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών. Κάθε ευρώ που δαπανάται με σκοπό τη δημιουργία υποδομών, την κατάρτιση, την ευαισθητοποίηση, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων, αντιστοιχεί σε τέσσερα ευρώ που δαπανώνται σε ανθρωπιστικές δράσεις την επομένη μιας καταστροφής. Τον Οκτώβριο η Επιτροπή πρότεινε⁽²⁶⁾ βελτιώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα, τη συνοχή και την προβολή της ανταπόκρισης της ΕΕ στις καταστροφές.

Η ΕΕ παρέσχε βοήθεια σε θύματα «ξεχασμένων κρίσεων», μεταξύ των οποίων στη μειονότητα των Λάο Χμονγκ στην Ταϊλάνδη, στους πληθυσμούς που πλήττονται από εσωτερικές συγκρούσεις στην Κολομβία, στο Μιντανάο των Φιλιππίνων και στο βόρειο τμήμα της Υεμένης, στους πρόσφυγες Σαχράουι στην Αλγερία, και στους πρόσφυγες από το Μπουτάν στο Νεπάλ.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η συνθήκη της Λισαβόνας αναγνωρίζει την ανάπτυξη ως ξεχωριστή πολιτική, ισότιμη με τις λοιπές συνιστώσες της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, και δίνει νέα έμφαση στον συντονισμό των αναπτυξιακών πολιτικών της ΕΕ και των κρατών μελών και στη συνοχή μεταξύ της αναπτυξιακής πολιτικής και των λοιπών πολιτικών της ΕΕ. Παράλληλα εμφανίζεται μια τάση ενσωμάτωσης της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ στο πρόγραμμα δράσης Ευρώπη 2020. Πέρα από τη σχέση δωρητή-αποδέκτη, η πολιτική έχει στόχο το αμοιβαίο συμφέρον: συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες μέσα από εταιρική σχέση ώστε να παρέχονται βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς ευκαιρίες για ανάπτυξη και μείωση της φτώχειας, και παράλληλα να ωφελείται και η ΕΕ.

Τα χρηματικά ποσά που παρέχει η ΕΕ παραμένουν σημαντικά. Μαζί με τα κράτη μέλη, η ΕΕ παρέχει σήμερα βοήθεια ύψους περίπου 50 δισεκατ. ευρώ ετησίως, δηλαδή τη διπλάσια σε διάστημα δέκα ετών. Ως ο μεγαλύτερος δωρητής βοήθειας παγκοσμίως, η ΕΕ επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να επιτύχει η βοήθεια τον στόχο του 0,7 % του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος μέχρι το 2015. Αλλά και τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει να αναλάβουν ρεαλιστικές και επαληθεύσιμες δράσεις ώστε να εκτελέσουν επιτυχώς τις μεμονωμένες δεσμεύσεις τους.

Η βοήθεια που παρεσχέθη από την ΕΕ είναι πολύ συγκεκριμένη. Η Επιτροπή παρέχει άνω των 600 εκατ. ευρώ κατ' έτος για επισιτιστική ασφάλεια, προσφέροντας τόσο την υλική όσο και την οικονομική πρόσβαση στα αναγκαία βασικά είδη διατροφής. Κατά την περίοδο 2004–2010, 24 εκατομμύρια άνθρωποι που διαβίωνουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας επωφεληθήκαν από την παροχή σπόρων προς σπορά και εργαλείων, καθώς και από απευθείας αποστολές χρημάτων και τροφίμων.

Η επισιτιστική διευκόλυνση της ΕΕ ύψους 1 δισεκατ. ευρώ, που συμφωνήθηκε το 2009, πρόκειται να αποτελέσει προσεχώς μια ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση όσον αφορά την αντιμετώπιση της επισιτιστικής ανασφάλειας. Πάνω από 50 εκατομμύρια άνθρωποι συμμετείχαν στο πρόγραμμα και τα αποτελέσματα έχουν αρχίσει να φαίνονται. Από παράδειγμα αποτελεί η Ζιμπάμπουε, όπου διανεμήθηκαν 26 000 τόνοι σπόρων προς σπορά και λιπασμάτων σε 176 000 ευπαθείς αγρότες. Η αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος διευκολύνθηκε επίσης από τη γεωγραφική παρακολούθηση μέσω δορυφόρων.

Τον Μάρτιο η ΕΕ έδωσε νέα ώθηση στο θέμα της επισιτιστικής ασφάλειας στις αναπτυσσόμενες χώρες με δύο νέα πλαίσια πολιτικής. Το ένα εστιάζεται στην πρόοδο ως προς την εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, και το άλλο στη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας της ανθρωπιστικής στήριξης σε περιπτώσεις κρίσεων όπου η επισιτιστική ανασφάλεια συνιστά απειλή για την ανθρώπινη ζωή. Η Επιτροπή ενθάρρυνε το όραμα ενός περιβαλλοντικά φιλικού και βιώσιμου γεωργικού μοντέλου, προσαρμοσμένου στην πραγματικότητα των αναπτυσσόμενων χωρών και των αγορών. Αυτό ενισχύει την παραγωγικότητα στις μικρές γεωργικές μονάδες και την αντοχή των αγροτικών κοινοτήτων ώστε να καταστεί η τροφή διαθέσιμη, προσβάσιμη και επαρκούς θρεπτικής ποιότητας.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΣΦΑΛΕΣ ΝΕΡΟ

Τα προγράμματα υδροδότησης και αποχέτευσης, που αφενός συμβάλλουν στη δημιουργία υποδομών για συστήματα παροχής πόσιμου νερού και διαχείρισης λυμάτων και αφετέρου παρέχουν βασική υποδομή υγιεινής και αποχέτευσης, φθάνουν περίπου τα 400 εκατ. ευρώ κατ' έτος. Από το 2004, άνω των 31 εκατομμυρίων ανθρώπων έχουν συνδεθεί με εγκαταστάσεις πόσιμου ύδατος και 9 εκατομμύρια με εγκαταστάσεις αποχέτευσης.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η επισιτιστική διευκόλυνση ύψους 1 δισεκατ. ευρώ που συμφωνήθηκε το 2009 επιτρέπει στην ΕΕ να συμβάλει με μεγάλη ταχύτητα στην επίλυση των προβλημάτων που προκλήθηκαν από την αύξηση των τιμών των τροφίμων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η αναπτυξιακή πολιτική γνώρισε σημαντικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια του έτους. Ενώ απομένουν μόνο πέντε έτη μέχρι το 2015, την προθεσμία επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, η Επιτροπή υπέβαλε σειρά προτάσεων για την ανάπτυξη και εκπαίδευση⁽²⁷⁾, την ισότητα των φύλων⁽²⁸⁾, τη φορολογία⁽²⁹⁾, τη χρηματοδότηση, την υγεία⁽³⁰⁾, την αποδοτικότητα των ενισχύσεων⁽³¹⁾ και την επισιτιστική ασφάλεια⁽³²⁾. Η προσπάθειά της να ενεργοποιήσει μεγαλύτερους χρηματοοικονομικούς πόρους για την ανάπτυξη εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής της ΕΕ, τον Ιούνιο, γεγονός που επιτάχυνε τις προετοιμασίες της ΕΕ ενόψει της συνόδου κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για την ανασκόπηση των στόχων που έγινε τον Σεπτέμβριο στη Νέα Υόρκη.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Στη σύνοδο κορυφής της Ομάδας G20, που έγινε τον Νοέμβριο στη Σεούλ, η ΕΕ επιχειρηματολόγησε με επιτυχία ώστε να συμπεριληφθεί —για πρώτη φορά— στον προγραμματισμό της Ομάδας G20 η ανάπτυξη που συμβαδίζει σταθερά με τη στρατηγική μεγέθυνσης και επενδύσεων.

Οι μεταβολές που επήλθαν στην παγκόσμια αναπτυξιακή αρχιτεκτονική απαιτούν μεγαλύτερο συντονισμό και συνεργίες μεταξύ όλων των εταίρων προκειμένου να εξαλειφθεί η φτώχεια και να εξασφαλιστεί βιώσιμη ανάπτυξη για τους φτωχούς. Η ΕΕ έχει συνεπώς ενισχύσει τους διαλόγους για την ανάπτυξη καθώς και την πρακτική συνεργασία με τους σημαντικότερους στρατηγικούς εταίρους. Επαναδρομολογήθηκε η συνεργασία με τις ΗΠΑ με επικέντρωση την κλιματική αλλαγή και την επισιτιστική ασφάλεια, και διεξήχθη, στο Τόκιο, ο πρώτος διάλογος πολιτικής για την ανάπτυξη μεταξύ ΕΕ και Ιαπωνίας. Συμφωνήθηκε τριμερής συνεργασία μεταξύ ΕΕ, Βραζιλίας και Αϊτής και έχουν αρχίσει οι πρακτικές προετοιμασίες. Τον Μάρτιο ξεκίνησε η επίσημη διαδικασία διαλόγου μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στην αναπτυξιακή συνεργασία προκειμένου να αυξηθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών αρχών.

© Martine Perret/UN Photo

Η ΕΕ έχει χρηματοδοτήσει προγράμματα για την αύξηση της συμμετοχής στη σχολική εκπαίδευση —όπως αυτό το πρόγραμμα στο Ανατολικό Τιμόρ, όπου σερβίρονται στους νεότερους μαθητές πρωινά γεύματα για να ενθαρρυνθούν η εγγραφή στο σχολείο και η παρακολούθηση των μαθημάτων καθώς και για να αυξηθεί η μαθησιακή τους ικανότητα.

Την άνοιξη εγκρίθηκε ένα έγγραφο σχετικό με τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής, το οποίο παρουσίασε την ανταπόκριση της ΕΕ σε διάφορες παγκόσμιες προκλήσεις όπως το εμπόριο και η χρηματοοικονομική κατάσταση, η κλιματική αλλαγή, η επισιτιστική ασφάλεια, η μετανάστευση και η ασφάλεια. Στο έγγραφο προτάθηκαν μηχανισμοί που θα εξασφαλίζουν ότι οι αναπτυξιακοί στόχοι λαμβάνονται υπόψη και συμβαδίζουν με άλλους στόχους της ΕΕ⁽³³⁾. Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης ευρίσκεται στο επίκεντρο των προσπαθειών ενδυνάμωσης της συνοχής της πολιτικής.

Σε ανακοίνωση του Οκτωβρίου σχετικά με το μέλλον των σχέσεων ΕΕ και Αφρικής⁽³⁴⁾ η Αφρική περιγράφεται ως ένας ταχέως αναδυόμενος οικονομικός, εμπορικός και πολιτικός παράγων. Στην ανακοίνωση επισημαίνονται ορισμένοι στρατηγικοί τομείς στους οποίους τόσο η ΕΕ όσο και η Αφρική θα μπορούσαν να συσφίξουν περαιτέρω τις σχέσεις τους προς το αμοιβαίο συμφέρον τους, και προτείνονται συγκεκριμένα βήματα για τα επόμενα χρόνια. Η σύνοδος κορυφής ΕΕ–Αφρικής —η σημερινή Ομάδα «G80», που εκπροσώπησε περίπου 1,5 δισεκατομμύρια ανθρώπων στην τράπεζα της συνδιάσκεψης— πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο στη Σύρτη της Λιβύης και καθόρισε σχέδιο δράσης για τις δύο ηπείρους κατά τα επόμενα έτη με θέμα «Ανάπτυξη, θέσεις εργασίας και επενδύσεις». Η ΕΕ και η Αφρική συμφώνησαν να επεκτείνουν τη διμερή συνεργασία τους στους τομείς της ειρήνης και ασφάλειας, της δημοκρατικής διακυβέρνησης και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της ενέργειας, του εμπορίου και των υποδομών, της μετανάστευσης, της επιστήμης και της τεχνολογίας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, και του διαστήματος. Ανέλαβαν τη δέσμευση στενότερης συνεργασίας στα διεθνή φόρουμ ώστε να σημειωθεί πρόοδος σε προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή και η επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Οι ηγέτες συμφώνησαν επίσης να τονώσουν τον πολιτικό διάλογο καθώς και τον διάλογο πολιτικής μεταξύ των δύο πλευρών.

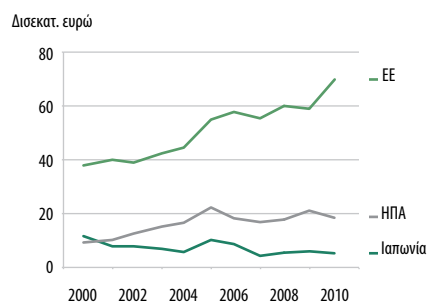
Στο Συμβούλιο Υπουργών ΑΚΕ–ΕΕ στην Ουαγκαντούγκου, τον Ιούνιο, υπεγράφη η τροποποιημένη συμφωνία του Κοτονού, οι διαπραγματεύσεις επί της οποίας είχαν αίσιο τέλος τον Μάρτιο. Η συμφωνία αυτή αφορά τις τάσεις προς μια αυξημένη περιφερειακή διαφοροποίηση⁽³⁵⁾. Το νέο κείμενο επιβεβαιώνει τη δέσμευση για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας και ενισχύει τους δεσμούς μεταξύ ασφάλειας και ανάπτυξης. Αναγνωρίζεται ο ρόλος της Αφρικανικής Ένωσης και επιβεβαιώνεται η δέσμευση για πολιτικό διάλογο προς στήριξη της πολυμέρειας.

Τον Σεπτέμβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τις πρώτες χρηματοδοτικές αποφάσεις στο πλαίσιο των πιστώσεων για το 2010 ύψους 264 εκατ. ευρώ για τον μηχανισμό FLEX για τις ευάλωτες χώρες και την παροχή βοήθειας στις πλέον ευάλωτες χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τον αντίκτυπο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης και της οικονομικής ύφεσης. Με τον τρόπο αυτό βοηθήθηκαν 19 χώρες ώστε να διατηρήσουν το ίδιο επίπεδο των δημόσιων δαπανών τους σε τομείς δραστηριότητας και να μετριάσουν τον κοινωνικό αντίκτυπο της οικονομικής ύφεσης. Με αυτό το βραχυπρόθεσμο μέσο, μέσω του οποίου διατέθηκαν 500 εκατ. ευρώ κατά την περίοδο 2009–2010, στηρίχθηκαν οι εξής χώρες: Αϊτή, Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Γουινέα Μπισσάου, Γρενάδα, Ζιμπάμπουε, η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Λεσόθο, Λιβερία, Μαλάουι, Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο, Μπουρούντι, Πράσινο Ακρωτήριο, Σαμόα, Σιέρα Λεόνε, Τόγκο, Τόνγκα και Τουβαλού. Αυτό το ποσό των 500 εκατ. ευρώ είναι επιπλέον του 1 δισεκατ. ευρώ για την επισιτιστική διευκόλυνση και της χορήγησης 200 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης το 2008 για να παρασχεθεί βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να αντιμετωπίσουν την αύξηση των τιμών των τροφίμων. Με τους στοχοθετημένους αυτούς μηχανισμούς, η ΕΕ ήταν η πρώτη που έδρασε σύμφωνα με τις συστάσεις της συνόδου κορυφής της G20 του Λονδίνου που έγινε τον Απρίλιο 2009, αποβλέποντας σε μια διατηρήσιμη και ισόρροπη ανάκαμψη.

Εξετάστηκε η σκοπιμότητα μιας νέας απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις σχέσεις με τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη που έχουν συνταγματικούς δεσμούς με κράτη μέλη της ΕΕ, η οποία θα αρχίσει να ισχύει το 2014. Οι στόχοι της —εκσυγχρονισμός, ανταγωνιστικότητα και συνεργασία— εξετάστηκαν στο ετήσιο πολιτικό βήμα που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο με τις εν λόγω χώρες και εδάφη.

ΠΟΙΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Κύριοι χορηγοί επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας. Προβλέψεις για το 2010

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΟΟΣΑ/ΕΑΒ.

ΕΤΑΙΡΟΙ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Εξαιτίας της κρίσης, μεταξύ 40 και 80 εκατομμύρια άνθρωποι στις αναπτυσσόμενες χώρες θα περιέλθουν αναγκαστικά σε απόλυτη φτώχεια. Συμφωνήθηκε σειρά μέτρων και ανελήφθη υποχρέωση 215 εκατ. ευρώ για τη χορήγηση βοήθειας σε ένδεκα αφρικανικές χώρες και δύο χώρες της Καραϊβικής, ώστε να μειώσουν τις χρηματοδοτικές ελλείψεις των δημόσιων προϋπολογισμών τους.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΣ ΣΧΕΔΙΑ ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η επενδυτική διευκόλυνση για τη Λατινική Αμερική, με επιδοτήσεις ύψους 125 εκατ. ευρώ έως το 2013, εγκαινιάστηκε κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ και χωρών της Λατινικής Αμερικής τον Μάιο. Σκοπός της είναι να ενεργοποιηθεί πρόσθετη χρηματοδότηση για επενδύσεις σε έργα διασυνδεσιμότητας, ενεργειακών υποδομών, μεταφορών, περιβάλλοντος, κλιματικής αλλαγής, υποδομών κοινωνικών υπηρεσιών και ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα, ειδικότερα των ΜΜΕ. Η διευκόλυνση αυτή συνδυάζει τις επιδοτήσεις της ΕΕ με δάνεια από πολυμερείς ή διμερείς δημόσιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς αναπτυξιακής χρηματοδότησης και περιφερειακές αναπτυξιακές τράπεζες της Λατινικής Αμερικής. Η διευκόλυνση αναμένεται ότι θα δημιουργήσει επενδύσεις σε έργα υποδομών ύψους άνω των 3 δισεκατ. ευρώ.

Το εμπόριο συνιστά σημαντικό παράγοντα των σχέσεων της ΕΕ με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΕ προσφέρει σ' αυτές τις χώρες απaráμιλλη προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές της. Αυτό επιτυγχάνεται εν μέρει μέσω του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων, μιας εμπορικής ρύθμισης που επιτρέπει χαμηλότερη δασμολόγηση αγαθών προερχόμενων από 176 αναπτυσσόμενες χώρες και εδάφη. Μια δημόσια διαβούλευση που έγινε κατά το 2010 σχετικά με μελλοντικές προσαρμογές στο σύστημα συνοδεύτηκε από πρόταση να παραταθεί το ισχύον σήμερα σύστημα για διάστημα έως δύο ετών, ώστε να δοθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επαρκής χρόνος για να εξετάσει τη νέα πρόταση που θα υποβάλει η Επιτροπή στις αρχές του 2011.

Η ανάπτυξη συμφωνιών για οικονομικές εταιρικές σχέσεις αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της εμπορικής και αναπτυξιακής εταιρικής σχέσης της ΕΕ με τις χώρες ΑΚΕ. Συνεχίστηκαν οι διαβουλεύσεις για όλες τις αφρικανικές περιοχές καθώς και εκείνες στον Ειρηνικό, και οι πλέον προχωρημένες εξ αυτών είναι με την Κοινότητα για την Ανάπτυξη στη Μεσημβρινή Αφρική. Η Επιτροπή εγγυάται τη σωστή εφαρμογή των συμφωνιών που έχουν ήδη οριστικοποιηθεί, για παράδειγμα στην Καραϊβική ή την Παπουασία-Νέα Γουινέα. Όσον αφορά ενδιάμεσες συμφωνίες που έχουν μονογραφεί ή υπογραφεί, αυτό που επιδιώκεται είναι να εξασφαλιστεί η συνοχή των διαφόρων εμπορικών καθεστώτων και να διασφαλιστούν στέρεες νομικές βάσεις στις σχέσεις ΕΕ-ΑΚΕ.

Η εξωτερική βοήθεια της ΕΕ παράγει αποτελέσματα μέσω της συνεργασίας με τις τοπικές κοινότητες και κυβερνήσεις. Η Επιτροπή επιδιώκει να χρησιμοποιήσει κατά τον αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο τα χρήματα των φορολογουμένων. Αλλά, σε περιόδους αλλαγών, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι η αναπτυξιακή πολιτική θα εξακολουθήσει να είναι αποτελεσματική. Κατά συνέπεια εγκαινιάστηκε τον Οκτώβριο περαιτέρω διαβούλευση σχετικά με τον τρόπο που θα πρέπει να προσαρμοστεί και να εξελιχτεί η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ.

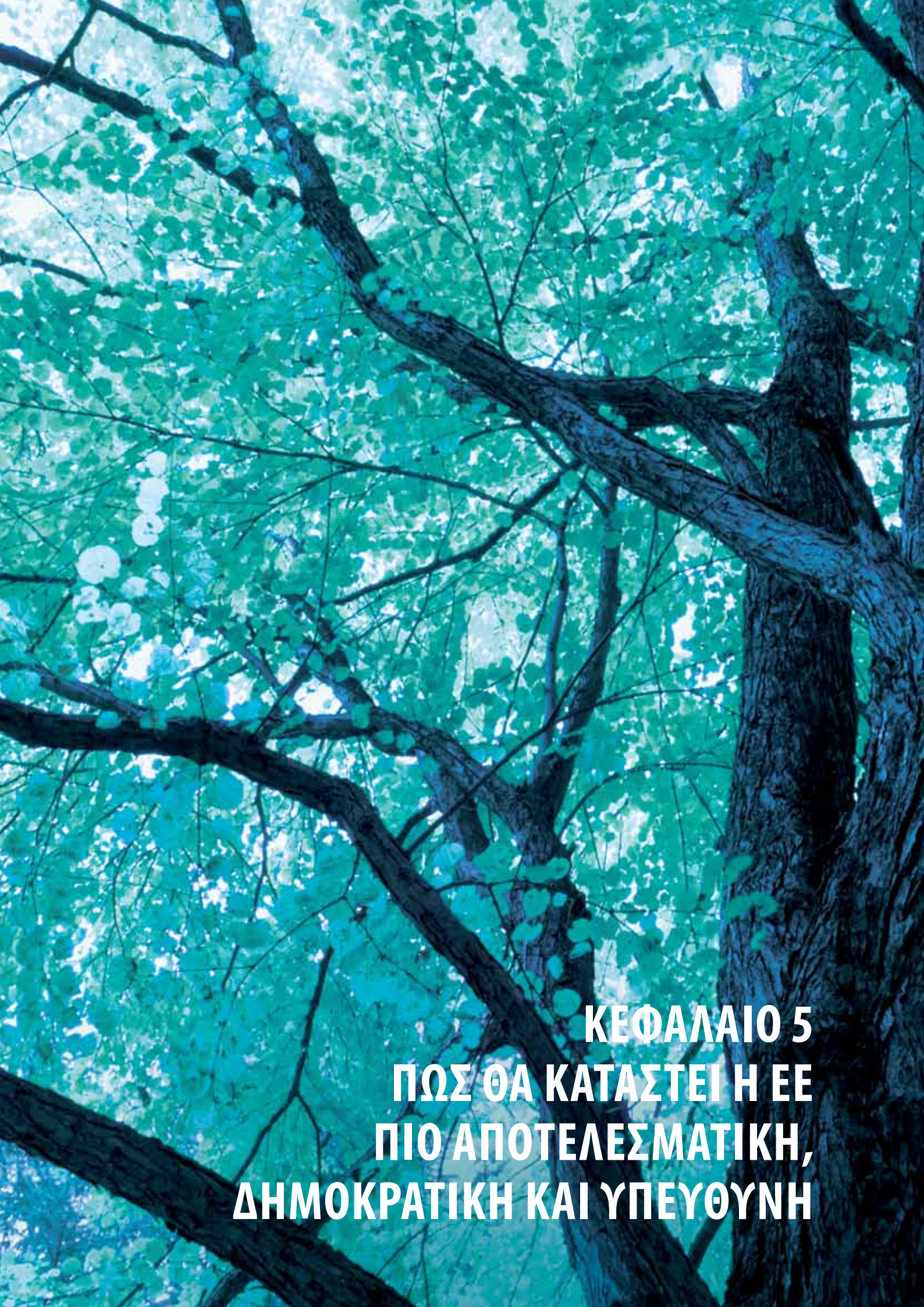

© Yves Horent/Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Αφρική νοτίως της Σαχάρας εξακολουθεί να είναι η περιφέρεια του κόσμου στην οποία η ΕΕ έχει τα σημαντικότερα της προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας. Εδώ, ένα στρατόπεδο προσφύγων στο Μπουρούντι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Απόφαση 2010/413/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 2010, για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ L 195 της 27.7.2010).
- (²) Απόφαση 2010/427/ΕΕ του Συμβουλίου για τον καθορισμό της οργάνωσης και της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΕ L 201 της 3.8.2010).
- (³) Κοινή δήλωση της συνόδου κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/117897.pdf).
- (⁴) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/371&format=HTML&aged=1&language=EL>
- (⁵) Κοινή δήλωση για την εταιρική σχέση για τον εκσυγχρονισμό (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/er/114747.pdf).
- (⁶) Συμπεράσματα της συνόδου κορυφής ΕΕ-Καναδά (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/114195.pdf).
- (⁷) Κοινή δήλωση μετά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ιαπωνίας (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/er/114063.pdf).
- (⁸) Συμφωνία-πλαίσιο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της και της Δημοκρατίας της Κορέας (http://www.eeas.europa.eu/korea_south/docs/framework_agreement_final_en.pdf).
- (⁹) Κοινό ανακοινωθέν της τέταρτης συνόδου κορυφής ΕΕ-Κεντρικής Αμερικής (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/114558.pdf).
- (¹⁰) Κοινή δήλωση της τέταρτης συνόδου κορυφής Ευρωπαϊκής Ένωσης-Βραζιλίας (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/115812.pdf).
- (¹¹) Κοινό εκτελεστικό σχέδιο για τη στρατηγική εταιρική σχέση (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/114467.pdf).
- (¹²) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1282&format=HTML&aged=0&language=en>
- (¹³) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 12 Οκτωβρίου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/116547.pdf).
- (¹⁴) <http://www.eunavfor.eu/>
- (¹⁵) Συμφωνήθηκε στη δεύτερη υπουργική διάσκεψη για την πειρατεία, που πραγματοποιήθηκε στον Μαυρίκιο στις 7 Οκτωβρίου 2010.
- (¹⁶) Σύμφωνο με το ψήφισμα 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
- (¹⁷) Σημείωμα του Συμβουλίου — Δέσμη εργαλείων για την προαγωγή και προστασία της άσκησης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους και διεμφυλικούς, 17 Ιουνίου 2010 (<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st11179.en10.pdf>).
- (¹⁸) Εγκρίθηκε από την ομάδα εργασίας του Συμβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις 9 Ιουνίου 2010, και από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας στις 18 Ιουνίου 2010.
- (¹⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις. Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της ΕΕ [COM(2010) 612].
- (²⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων [COM(2010) 343].
- (²¹) Γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2010) 62].
- (²²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κοσσυφοπέδιο — Υλοποίηση της ευρωπαϊκής του προοπτικής [COM(2009) 534].
- (²³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Απολογισμός της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας [COM(2010) 207].
- (²⁴) Στο Σόποτ της Πολωνίας και στις Βρυξέλλες.
- (²⁵) *Ευρωβαρόμετρο*, Αύγουστος: 79 % θεωρούν σημαντικό το γεγονός ότι η ΕΕ χρηματοδοτεί ανθρωπιστική βοήθεια εκτός των συνόρων της.
- (²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Αναβάθμιση της ευρωπαϊκής αντιμετώπισης των καταστροφών: ο ρόλος της πολιτικής προστασίας και της ανθρωπιστικής βοήθειας [COM(2010) 600].
- (²⁷) Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής — Περισσότερη και καλύτερη εκπαίδευση στις αναπτυσσόμενες χώρες [SEC(2010) 121].
- (²⁸) Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ιαότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στην ανάπτυξη κατά την περίοδο 2010–2015 [SEC(2010) 265].
- (²⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Φορολογία και ανάπτυξη: Συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες για την προώθηση της χρήστης διακυβέρνησης στον φορολογικό τομέα [COM(2010) 163].
- (³⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ο ρόλος της ΕΕ στην παγκόσμια υγεία [COM(2010) 128].
- (³¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Σχέδιο δράσης δώδεκα σημείων της ΕΕ υπέρ της επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας [COM(2010) 159].
- (³²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ για την παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες προς αντιμετώπιση της πρόκλησης της επισιτιστικής ασφάλειας [COM(2010) 127].
- (³³) Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής — Πολιτική συνοχή για το πρόγραμμα εργασίας της περιόδου 2010–2013 για την ανάπτυξη [SEC(2010) 421].
- (³⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εδραίωση των σχέσεων μεταξύ ΕΕ και Αφρικής — 1,5 δισεκατομμύριο κάτοικοι, 80 χώρες, δύο ήπειροι, ένα μέλλον [COM(2010) 634].
- (³⁵) Απόφαση 2010/648/ΕΕ του Συμβουλίου για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συμφωνίας για την τροποποίηση για δεύτερη φορά της συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της ομάδας κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της (ΕΕ L 287 της 4.11.2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ Η ΕΕ
ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ,
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ

Η συνθήκη της Λισαβόνας που έχει τεθεί σε ισχύ από τον Δεκέμβριο του 2009, είχε άμεσο αντίκτυπο στο έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ κατά το 2010. Η συνθήκη της Λισαβόνας εστιάζεται κυρίως στην εξασφάλιση αποτελεσμάτων για τους πολίτες της ΕΕ μέσω μιας πιο απλουστευμένης και πιο δημοκρατικής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων. Η εν λόγω Συνθήκη ενισχύει το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαμόρφωση της Ευρώπης. Το Κοινοβούλιο διαθέτει πλέον νέες αρμοδιότητες συννομοθέτη οι οποίες ενισχύουν την ικανότητά του να λαμβάνει αποφάσεις που έχουν αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών και να διαφυλάσσει τα δικαιώματά τους. Το Κοινοβούλιο εξασφάλισε εξουσίες συναπόφασης σε 50 επιπλέον τομείς της νομοθεσίας και απέκτησε ίσα δικαιώματα με το Συμβούλιο σε θέματα γεωργίας, ενεργειακής ασφάλειας, μετανάστευσης, δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, υγείας και διαρθρωτικών ταμείων. Στα θέματα προϋπολογισμού της ΕΕ, η Συνθήκη θέτει το Κοινοβούλιο σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο όσον αφορά όλες τις δαπάνες της ΕΕ και απλουστεύει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ταυτόχρονα, η Συνθήκη επέκτεινε τη χρήση της λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο σε νέους τομείς, διασφαλίζοντας μια πιο αποτελεσματική διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Έχει ξεκινήσει η βελτίωση του σχεδιασμού πολιτικής και η αναλυτικότερη εξέταση της νομοθεσίας. Κάθε θεσμικό όργανο τελειοποιεί τον τρόπο προετοιμασίας της νομοθεσίας ώστε να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητά της και να διασφαλίσει τη βέλτιστη χρησιμοποίηση των πόρων. Βρίσκονται σε εξέλιξη πολυάριθμες προσπάθειες για την απλούστευση των κανόνων και διαδικασιών της ΕΕ, την εφαρμογή τους με πιο διαφανή τρόπο, τον περιορισμό του περιττού διοικητικού φόρτου και την πιο ενεργή συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων και των ενδιαφερόμενων φορέων στη διαδικασία σχεδιασμού της πολιτικής.

Σήμερα, πριν εκδοθεί μια νέα νομοθετική πράξη διενεργείται συστηματικά αξιολόγηση των επιπτώσεών της στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα και στα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς της. Όσον αφορά την ισχύουσα νομοθεσία γίνεται έλεγχος της καταλληλότητάς της για τον προβλεπόμενο σκοπό. Τέλος, σε όλους τους τομείς—από την είσπραξη των φόρων ως τις μεταφορές—θεσπίζονται ή τροποποιούνται νομοθετικές πράξεις ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα πολλών εκ των δραστηριοτήτων της ίδιας της ΕΕ αλλά και των κρατών μελών της. Συντελέστηκε επίσης πρόοδος με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας στη διαχείριση κεφαλαίων και στις διαδικασίες εργασίας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Η διακυβέρνηση της ΕΕ μεταβλήθηκε ριζικά με την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου 2009. Αυτό έδωσε πολλές ευκαιρίες για να καταστεί η ΕΕ πιο αποτελεσματική, πιο δημοκρατική και πιο υπεύθυνη —που περιλαμβάνουν από ένα νέο επίπεδο συνεργασίας όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση έως τη στενότερη συνεργασία στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, της ενεργειακής ασφάλειας, της δικαιοσύνης, της μετανάστευσης ή του οργανωμένου εγκλήματος. Όπως καταδείχτηκε στα προηγούμενα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης, κατά τη διάρκεια του έτους αξιοποιήθηκαν ταχέως πολλές από τις εν λόγω ευκαιρίες.

Στις αλλαγές που εισήχθησαν με τη συνθήκη της Λισαβόνας περιλαμβάνεται και ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Συμβουλίου και Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και μεταξύ των οργάνων αυτών και των κρατών μελών, ούτως ώστε να αξιοποιηθούν πλήρως οι νέες διατάξεις της Συνθήκης. Δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαθέτει πλέον πρόεδρο, ο ρόλος της εκ περιτροπής εξαμηνιαίας Προεδρίας του Συμβουλίου τροποποιήθηκε. Τούτο απαίτησε μια νέα μορφή συνεργασίας εκ μέρους της Ισπανίας που άσκησε την εκ περιτροπής Προεδρία κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους και του Βελγίου που τη διαδέχθηκε στο δεύτερο εξάμηνο, καθώς χρειάστηκε να προσαρμόσουν τις μεθόδους εργασίας τους ώστε να λάβουν υπόψη τις νέες διατάξεις. Το Κοινοβούλιο άσκησε τις εξουσίες που απέκτησε, ειδικότερα στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών, διαμορφώνοντας για παράδειγμα την οριστική μορφή της συμφωνίας που είχε αρχικά διαπραγματευθεί το Συμβούλιο για τη διαβίβαση ευρωπαϊκών χρηματοοικονομικών δεδομένων στις Ηνωμένες Πολιτείες στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών ερευνών.

© Wu Wei/Belga

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, δίνουν τώρα σε τακτική βάση συνεντεύξεις Τύπου μετά το πέρας των εργασιών των συνόδων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όπως εδώ, τον Οκτώβριο.

Ο νέος πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις συζητήσεις για μια νέα αρχιτεκτονική όσον αφορά την οικονομική σύγκλιση και η Επιτροπή έκανε χρήση των αρμοδιοτήτων της. Για παράδειγμα η Επιτροπή πρότεινε μηχανισμούς ενίσχυσης του συντονισμού μεταξύ κρατών μελών σε θέματα οικονομικής διακυβέρνησης και ενίσχυσε τους δεσμούς με τα εθνικά κοινοβούλια, των οποίων ο ρόλος ενδυναμώθηκε με τη συνθήκη της Λισαβόνας.

Η συνθήκη της Λισαβόνας τροποποίησε επίσης τις διατάξεις κατάρτισης του προϋπολογισμού της ΕΕ. Η Επιτροπή πρότεινε τις αναγκαίες αλλαγές στον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και υπέβαλε πρόταση για κανονισμό σχετικό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και για μια νέα διοργανική συμφωνία για δημοσιονομική συνεργασία, με τη μεταφορά των διατάξεων της ισχύουσας διοργανικής συμφωνίας για τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της συνθήκης της Λισαβόνας.

Οι εργασίες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), η οποία τίθεται σε πλήρη λειτουργία από το 2011 (βλ. κεφάλαιο 4), απαίτησαν επίσης νέο δημοσιονομικό κανονισμό και κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού⁽¹⁾ καθώς και νέους θεσμικούς μηχανισμούς, δεδομένου ότι τα κονδύλια της ΕΕ που δαπανά η ΕΥΕΔ πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους αυστηρούς κανόνες και τους εκτεταμένους ελέγχους που εφαρμόζονται σε όλα τα όργανα.

Η συνθήκη της Λισαβόνας τροποποίησε επίσης τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ λαμβάνει αποφάσεις σε πολλά καθημερινά ζητήματα, όπως οι εγκρίσεις προϊόντων ή οι κανονιστικές ρυθμίσεις για τις γεωργικές αγορές. Αποσαφηνίστηκαν οι μηχανισμοί ανάθεσης εξουσιών στην Επιτροπή ώστε να λαμβάνει τέτοιες αποφάσεις, διαδικασία που καλούνταν προηγουμένως «διαδικασία επιτροπολογίας». Σύμφωνα με τη Συνθήκη, στους εποπτικούς μηχανισμούς πραγματοποιείται διάκριση μεταξύ των οιονεί νομοθετικών μέτρων που αναφέρονται ως «κατ' εξουσιοδότηση πράξεις»⁽²⁾ και των καθαρά εκτελεστικών μέτρων, ή «εκτελεστικών πράξεων»⁽³⁾. Όσον αφορά τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις⁽⁴⁾, η Επιτροπή ελέγχεται (εκ των υστέρων) από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ενώ για τις εκτελεστικές πράξεις ο έλεγχος διενεργείται από κράτη μέλη⁽⁵⁾.

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ

Το Κοινοβούλιο άσκησε τις νέες νομοθετικές του εξουσίες και εξέφρασε πιο αποφασιστικά τις απόψεις του και σε άλλους τομείς —ιδίως στις διεθνείς διαπραγματεύσεις, στους μελλοντικούς μηχανισμούς χρηματοδότησης της ΕΕ και στην ΕΥΕΔ. Η εκ περιτροπής Προεδρία του Συμβουλίου χρειάστηκε να προσαρμοστεί ώστε να συνεργαστεί εποικοδομητικά με το Κοινοβούλιο, το οποίο απέκτησε πρόσφατα ενισχυμένο ρόλο, και τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έδωσε νέα ώθηση στη διαπραγμάτευση συμφωνιών. Στην τρέχουσα συγκυρία οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης η νέα Επιτροπή συνέχισε να διαδραματίζει πολύτιμο ρόλο στη διαμόρφωση προτάσεων για την έξοδο από την οικονομική κρίση και την προώθηση της ανάπτυξης.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο άσκησε τον Ιανουάριο τον καθιερωμένο πλέον ρόλο του στις ακροάσεις των ορισθέντων επιτρόπων της Επιτροπής Barroso II —με αποτέλεσμα την αντικατάσταση ενός εκ των υποψηφίων: η Βουλγαρία απέσυρε την αρχική της υποψήφια επίτροπο και όρισε άλλη υποψήφια. Κατόπιν τούτου το Κοινοβούλιο ενέκρινε τον διορισμό της Επιτροπής στις 9 Φεβρουαρίου με 488 ψήφους υπέρ έναντι 137 κατά, και 72 αποχές.

Τον Μάιο εκδόθηκε ψήφισμα για τις συνέπειες της έναρξης ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας στις διοργανικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Τον ίδιο μήνα, το Κοινοβούλιο επέλεξε να εφαρμόσει στο θέμα της μελλοντικής του σύνθεσης μια πραγματιστική προσέγγιση όσον αφορά την ενσωμάτωση των 18 επιπλέον βουλευτών που προβλέπει η συνθήκη της Λισαβόνας⁽⁶⁾. Η απαιτούμενη ήσσονος σημασίας τροποποίηση της Συνθήκης, πραγματοποιήθηκε σε διακυβερνητική διάσκεψη περιορισμένης σύνθεσης στις 23 Ιουνίου. Η τροποποίηση αυτή βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της κύρωσής της από τα κράτη μέλη ούτως ώστε τα νέα μέλη του ΕΚ να μπορέσουν να αναλάβουν τα καθήκοντά τους.

Κατά τη διάρκεια του 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έλαβε σειρά μέτρων με στόχο την προσαρμογή στη συνθήκη της Λισαβόνας και στο εξελισσόμενο οργανικό πλαίσιο. Επικαιροποίησε τους διαδικαστικούς κανόνες όσον αφορά τις κοινοβουλευτικές ερωτήσεις και τις ανατεθείσες εξουσίες. Εξάλλου, τον Ιούλιο συστάθηκε νέα ειδική επιτροπή («SURE») με δωδεκάμηνη εντολή, προκειμένου να

© Petros Karadjias/AP/Reporters

Η συνθήκη της Λισαβόνας έχει ενισχύσει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (στη φωτογραφία ο πρόεδρος Jerzy Buzek) μέσω νέων αρμοδιοτήτων συννομοθέτη.

«Χρειαζόμαστε περισσότερο από ποτέ να επιτύχουμε τη συλλογική εξουσία της Ένωσης συνολικά, ώστε να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις βασικές προκλήσεις της εποχής μας. Αυτή είναι η κοινή μας ευθύνη.»
Jerzy Buzek, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο,
16 Δεκεμβρίου

© Christophe Karaba/Belga

Στο πλαίσιο της διοργανικής συνεργασίας, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, ομιλεί τακτικά στη σύνοδο ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έπειτα από κάθε Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (εδώ, στην έδρα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο).

συμβάλει στον καθορισμό των προτεραιοτήτων του Κοινοβουλίου όσον αφορά το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο μετά το 2013. Η επιτροπή αυτή θα υποβάλει έκθεση πριν η Επιτροπή παρουσιάσει τις προτάσεις της τον Ιούλιο του 2011.

Εξάλλου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέπτυξε περαιτέρω τους δεσμούς του με τα εθνικά κοινοβούλια, τροποποιώντας ανάλογα τον εσωτερικό του κανονισμό, τον Ιούνιο. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου πραγματοποιήθηκαν διακοινοβουλευτικές συναντήσεις επιτροπών του ΕΚ με τις ομόλογές τους των εθνικών κοινοβουλίων για τη συζήτηση των πρακτικών συνεπειών της συνθήκης της Λισαβόνας στην πολιτική της ΕΕ.

Τον Οκτώβριο, ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου κ. Buzek εκφώνησε ομιλία στα μέσα της Προεδρίας προσδιορίζοντας οκτώ τομείς προτεραιότητας στους οποίους απαιτείται δράση (χρηματοπιστωτική κρίση, αλληλεγγύη, ενεργειακή ασφάλεια και προστασία του περιβάλλοντος, εξωτερική δράση, ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα των γυναικών, θεσμική μεταρρύθμιση και προϋπολογισμός), τονίζοντας την ανάγκη για καινοτόμες, μη παραδοσιακές λύσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΥΡΩΠΗ 2030

Η ΕΕ, παράλληλα με την αντιμετώπιση άμεσων προβλημάτων δημοκρατικής λογοδοσίας και αυξημένης αποτελεσματικότητας, αναγνώρισε επίσης τη σημασία μιας πιο μακρόπνοης προοπτικής. Τον Μάιο της υποβλήθηκε η έκθεση González «Σχέδιο Ευρώπη 2030», η οποία ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2008 προκειμένου να παράσχει μια φιλόδοξη θεώρηση για τα επόμενα 20 έτη. Υπό την προεδρία του πρώην πρωθυπουργού της Ισπανίας κ. Felipe González, μια ομάδα προβληματισμού αποτελούμενη από σημαντικούς ευρωπαίους στοχαστές διατύπωσε συστάσεις για θέματα που καλύπτουν από την εκπαίδευση ως την ενέργεια και από τη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας ως τον φορολογικό συντονισμό. Κατά τη σύνοδο κορυφής του Ιουνίου, οι ηγέτες της ΕΕ εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το εν λόγω πόνημα, επισημαίνοντας ότι «θα αποτελέσει χρήσιμη συμβολή στις μελλοντικές εργασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνήλθε έξι φορές κατά τη διάρκεια του έτους με πρωτοβουλία του προέδρου του κ. Van Rompuy. Ο πρόεδρος Van Rompuy, για να συμβάλει στην καλύτερη προετοιμασία των συζητήσεων, έχει αρχίσει να καθορίζει πολύ πριν την πραγματοποίηση των συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, συγκεκριμένα θέματα προς συζήτηση.

Αμέσως μετά την σύνοδο κορυφής της ΕΕ του Ιουνίου, για πρώτη φορά ο κ. Herman Van Rompuy μετέβη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να συζητήσει με τον πρόεδρο του ΕΚ κ. Jerzy Buzek και τη διάσκεψη των προέδρων. Επίσης, λίγες ημέρες αργότερα, σε ειδική σύνοδο της Ολομέλειας, συζητήσε τα αποτελέσματα της συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με όλα τα μέλη του Κοινοβουλίου και αυτό καθιερώθηκε εφεξής ως συνήθης πρακτική μετά τις συνόδους κορυφής.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η εκ περιτροπής Προεδρία του Συμβουλίου χρειάστηκε να προσαρμοστεί ώστε να υπάρχει επικοινωνιακή συνεργασία με το Κοινοβούλιο το οποίο απέκτησε πρόσφατα ενισχυμένο ρόλο και με τον μόνιμο πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η Ισπανία και το Βέλγιο που άσκησαν την εκ περιτροπής Προεδρία χρειάστηκε να εδραιώσουν τον ρόλο τους σε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο, μεταξύ των δύο νέων παραγόντων —του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της ύπατης εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας— και με τις αυξημένες εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως ευρωπαίου συννομοθέτη σε πλήρη βάση.

Κατάλογος των συνθέσεων του Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τροποποίησε τον κατάλογο των συνθέσεων του Συμβουλίου ώστε να αποτυπώνονται οι τροποποιήσεις που επέφερε η συνθήκη της Λισαβόνας, με στόχο την προσθήκη της διαστημικής πολιτικής στη σύνθεση «ανταγωνιστικότητα (εσωτερική αγορά, βιομηχανία και έρευνα)» και της πολιτικής για τον αθλητισμό στη σύνθεση «παιδεία, νεολαία και πολιτισμός». Κατά συνέπεια, οι ονομασίες των συνθέσεων του Συμβουλίου θα είναι εφεξής οι ακόλουθες:

- ▶ Γενικών υποθέσεων
- ▶ Εξωτερικών υποθέσεων
- ▶ Οικονομικών και δημοσιονομικών υποθέσεων (περιλαμβανομένου του προϋπολογισμού)
- ▶ Δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων (περιλαμβανομένης της πολιτικής προστασίας)
- ▶ Απασχόλησης, κοινωνικής πολιτικής, υγείας και καταναλωτών
- ▶ Ανταγωνιστικότητας (εσωτερική αγορά, βιομηχανία, έρευνα και διάστημα, περιλαμβανομένου του τουρισμού)
- ▶ Μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας
- ▶ Γεωργίας και αλιείας
- ▶ Περιβάλλοντος
- ▶ Παιδείας, νεολαίας, πολιτισμού και αθλητισμού (συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα).

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το 2010, η νέα Επιτροπή Barroso II ανέλαβε επίσημα τα καθήκοντά της μετά τις ακροάσεις των μελών του σώματος των επιτρόπων από το Κοινοβούλιο και τον διορισμό τους από το Συμβούλιο. Στην τρέχουσα συγκυρία οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, η νέα Επιτροπή συνέχισε να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση προτάσεων για την έξοδο από την οικονομική κρίση και την προώθηση της ανάπτυξης. Στο τέλος του έτους εξέδωσε προτάσεις που θα χρησιμεύσουν για την έναρξη του διαλόγου σχετικά με τη μελλοντική αναθεώρηση του προϋπολογισμού από την οποία θα εξαρτηθεί ο τρόπος καθορισμού των εσόδων της Ένωσης. Ομοίως, η Επιτροπή συνέχισε να βελτιώνει το νομοθετικό πλαίσιο απλουστεύοντας περαιτέρω την ισχύουσα νομοθεσία και σημειώνοντας σημαντική πρόοδο στη μείωση του διοικητικού φόρτου και στην παροχή συνδρομής προς τα κράτη μέλη στη μεταφορά της νομοθεσίας της ΕΕ.

© Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2010–2014
στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
στο Στρασβούργο.

Ο πρόεδρος και τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορκίζονται ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 3 Μαΐου 2010.

Τον Μάιο του 2010 όλα τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέλαβαν επίσημα τη δέσμευση, ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις συνθήκες της ΕΕ. Καθώς πρόκειται για την πρώτη Επιτροπή που ασκεί καθήκοντα δυνάμει της νέας συνθήκης της Λισαβόνας, η διατύπωση της επίσημης δέσμευσης προσαρμόστηκε στη νέα νομική κατάσταση συμπεριλαμβάνοντας και αναφορά στο χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ.

Το 2010 η Επιτροπή έδωσε εκ νέου ιδιαίτερη σημασία στην ομαλή και αποδοτική διοργανική συνεργασία, καρπός της οποίας είναι η νέα συμφωνία-πλαίσιο μεταξύ του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής⁽⁷⁾ η οποία ενημέρωσε και αντικατέστησε τη συμφωνία που ίσχυε από το 2005. Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, η νέα αυτή συμφωνία απέκτησε ιδιαίτερη σημασία καθώς προσδιορίζει τις σχέσεις μεταξύ των δύο αυτών οργάνων μετά την απόκτηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενισχυμένων εξουσιών, ιδίως όσον αφορά τη νομοθετική διαδικασία.

Η συμφωνία αντικατοπτρίζει επίσης την «ειδική εταιρική σχέση» μεταξύ Κοινοβουλίου και Επιτροπής που πρότεινε ο πρόεδρος Barroso στα τέλη του 2009. Αλλά και πριν τη σύναψη της συμφωνίας, το 2010, υπήρξε άνευ προηγουμένου συνεργασία μεταξύ των δύο οργάνων —ιδίως μέσω του διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ Επιτρόπων και επιτροπών του ΕΚ κατά την κατάρτιση του προγράμματος

Η νέα συμφωνία-πλαίσιο μεταξύ του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής

Η συμφωνία θεσπίζει κανόνες και χρονοδιάγραμμα για έναν αναβαθμισμένο και διαρθρωμένο διάλογο μεταξύ των οργάνων, γεγονός που επιτρέπει στο Κοινοβούλιο να συμβάλλει στον προγραμματισμό της Ένωσης μέσω της σημαντικής συνεισφοράς του κατά την προετοιμασία από την Επιτροπή του προγράμματος εργασίας της.

Επιπλέον, επιβεβαιώνει την πρόθεση της Επιτροπής να επανεξετάσει όλες τις εκκρεμύσεις κατά την έναρξη της θητείας της νέας Επιτροπής προτάσεις, ώστε να αποφασιστεί σε πολιτικό επίπεδο η επιβεβαίωση ή η απόσυρσή τους, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη διατυπωθείσα γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η συμφωνία καθορίζει λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή ενημερώνει το Κοινοβούλιο σχετικά με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών συμφωνιών και την πιθανή παρουσία μελών του ΕΚ στην αντιπροσωπεία της ΕΕ ως παρατηρητών σε διεθνείς διασκέψεις.

Επίσης, εναρμονίζει με τα διεθνή πρότυπα τους κανόνες προστασίας εμπιστευτικών και διαβαθμισμένων πληροφοριών στο Κοινοβούλιο, γεγονός που επιτρέπει την ενημέρωση του Κοινοβουλίου για ευαίσθητα θέματα, ιδίως για διεθνείς διαπραγματεύσεις.

Προβλέπει ακόμη την παροχή περισσότερων πληροφοριών στο Κοινοβούλιο σχετικά με το έργο των εθνικών εμπειρογνομόνων που συμβουλευούν την Επιτροπή.

εργασίας της Επιτροπής για το 2011, και μέσω συναντήσεων μεταξύ του Σώματος των Επιτρόπων και της διάσκεψης των προέδρων των επιτροπών του Κοινοβουλίου, καθώς και μεταξύ του προέδρου Barroso και της διάσκεψης των προέδρων.

Νωρίτερα, κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, ο πρόεδρος Barroso παρουσίασε στο Κοινοβούλιο το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2010, έξι μόλις εβδομάδες μετά την ανάληψη καθηκόντων από μέρος της νέας Επιτροπής⁽⁸⁾. Το πρόγραμμα αυτό θεσπίζει καινοτομίες που παρέχουν στα όργανα το σωστό πλαίσιο για να επιτύχουν ευρεία συναίνεση όσον αφορά τους τομείς στους οποίους πρέπει να εστιαστεί η δράση της Ευρώπης —συμπεριλαμβανομένης της πρώτης πολυετούς επισκόπησης πιθανών μελλοντικών πρωτοβουλιών. Σύμφωνα με τις αρχές της «έξυπνης νομοθεσίας», όλες οι προτάσεις αξιολογούνται στη συνέχεια σε βάθος προκειμένου να προσδιοριστεί ποιες πρέπει να προωθηθούν και με ποιον τρόπο. Η διαδικασία αυτή συνοδεύεται από ανάληψη δέσμευσης για διαρκή επανεξέταση των σχεδίων ανά έτος, στο πλαίσιο μιας «κυλιόμενης» προσέγγισης για την ενίσχυση της διαφάνειας και της ποιότητας των εργασιών της Επιτροπής, διατηρώντας παράλληλα την απαιτούμενη ευελιξία για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων εξελίξεων.

Κατά τη διάρκεια του έτους, ο πρόεδρος Barroso συμμετείχε τακτικά στη διαδικασία «ώρες ερωτήσεων» που περιλήφθηκε το 2009 στην ημερήσια διάταξη της ολομέλειας του Κοινοβουλίου.

Τον Σεπτέμβριο 2010 ο πρόεδρος Barroso εκφώνησε στο Κοινοβούλιο την πρώτη στα χρονικά της ΕΕ ομιλία για την «κατάσταση της Ένωσης»⁽⁹⁾, επισημαίνοντας ότι στο εξής θα πραγματοποιείται τακτικά κατ' έτος και θα προσφέρει την ευκαιρία για την παρουσίαση των εργασιών της ΕΕ για το επόμενο έτος και τα έτη που ακολουθούν. Στο πλαίσιο αυτό παρουσίασε τις βασικές επικείμενες προκλήσεις:

- ▶ αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και διακυβέρνηση·
- ▶ αποκατάσταση της ανάπτυξης για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης με την επιτάχυνση της εφαρμογής του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»·
- ▶ οικοδόμηση ενός χώρου ελευθερίας, δικαιοσύνης και ασφάλειας·
- ▶ δρομολόγηση διαπραγματεύσεων για έναν σύγχρονο προϋπολογισμό της ΕΕ·
- ▶ διασφάλιση της πλήρους άσκησης της επιρροής της ΕΕ στην παγκόσμια σκηνή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν δημιουργήσει μια νέα σύμπραξη μέσω της επικαιροποιημένης συμφωνίας-πλαισίου. Εδώ, ο πρόεδρος Barroso σε ομιλία του στη σύνοδο ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο.

Οι πολιτικές αυτές προτεραιότητες αντικατοπτρίζονται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2011 ⁽¹⁰⁾ το οποίο παρουσιάστηκε από τον πρόεδρο Barroso στη σύνοδο της ολομέλειας του Νοεμβρίου. Ο πρόεδρος Barroso υπογράμμισε τα καινοτόμα θεσμικά χαρακτηριστικά του και ενθάρρυνε το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να συμμετάσχουν σε τριμερείς συζητήσεις για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης που αφορούν τον προγραμματισμό της Ένωσης. Η Επιτροπή κάλεσε τα υπόλοιπα όργανα να δώσουν προτεραιότητα σε επείγουσες προτάσεις για τον δημοσιονομικό κανονισμό και την οικονομική διακυβέρνηση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε τον Οκτώβριο με την πρόταση της Επιτροπής επισπευσμένη υποβολή με ταχεία διαδικασία των προτάσεων που αφορούν την ενισχυμένη οικονομική διακυβέρνηση.

Ο πρόεδρος Barroso ανταποκρινόμενος στα πιεστικά αιτήματα που διατυπώθηκαν όσον αφορά την πολιτική στους τομείς της ενεργειακής ασφάλειας και της κλιματικής αλλαγής, διόρισε, πέραν των επιτρόπων για το Περιβάλλον και για την Ενέργεια, επίτροπο αρμόδια σε θέματα Δράσης για το Κλίμα, ενώ συνέστησε δύο νέες Γενικές Διευθύνσεις, μία για την Ενέργεια και μία για τη Δράση για το Κλίμα. Το ενιαίο προηγούμενος χαρτοφυλάκιο ενέργειας και μεταφορών έλαβε τη μορφή χωριστών ΓΔ και ανατέθηκε σε χωριστούς επιτρόπους. Εξάλλου, για την καλύτερη αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν τα δικαιώματα των πολιτών, τη δικαιοσύνη και την ασφάλεια, πραγματοποιήθηκε αντίστοιχη αναδιοργάνωση μεταξύ επιτρόπων και ΓΔ για θέματα Δικαιοσύνης, αφενός, και για τις Εσωτερικές Υποθέσεις αφετέρου.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ

Από την έναρξη της θητείας της το 2004, η Επιτροπή Barroso I έδειξε τη μεγάλη σημασία που απέδιδε στις σχέσεις με τα εθνικά κοινοβούλια, καθιστώντας ως μια από τις κύριες προτεραιότητές της τον καθορισμό και την εφαρμογή μιας αυθεντικής «προσέγγισης των εθνικών κοινοβουλίων». Το 2006, θέσπισε μηχανισμό πολιτικού διαλόγου με τα εθνικά κοινοβούλια στα οποία άρχισε να διαβιβάζει νέες νομοθετικές προτάσεις και έγγραφα διαβούλευσης, καθώς και να απαντά στις γνώμες των Κοινοβουλίων. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα να διατυπωθούν περίπου 500 γνώμες από τα εθνικά κοινοβούλια κατά τη διάρκεια της Επιτροπής Barroso I και να πραγματοποιηθούν περίπου 500 συναντήσεις μεταξύ επιτρόπων και εθνικών κοινοβουλίων.

Το έτος 2010 ήταν ωστόσο το πρώτο κατά το οποίο η Επιτροπή εφαρμόσε τις νέες διατάξεις της συνθήκης της Λισαβόνας για τα εθνικά κοινοβούλια. Τα θεμέλια που τέθηκαν από την Επιτροπή Barroso I συνέβαλαν στη θετική εξέλιξη της εν λόγω σχέσης και στην ομαλή εφαρμογή του μηχανισμού ελέγχου της επικουρικότητας.

Το έργο της Επιτροπής Barroso II ξεκίνησε σε μια καθοριστική φάση για τις σχέσεις της με τα εθνικά κοινοβούλια. Η συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει σημαντικά αυξημένο ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων σε επίπεδο ΕΕ και περιλαμβάνει σειρά νέων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μέσω των οποίων παρέχεται στα εθνικά κοινοβούλια η δυνατότητα να αναλάβουν τον νέο αυτό ρόλο. Τα νέα δικαιώματα αφορούν κυρίως:

- ▶ τον «μηχανισμό ελέγχου της επικουρικότητας» που είναι επίσης γνωστός ως «διαδικασίες κίτρινης και πορτοκαλί κάρτας». Ο μηχανισμός αυτός επιτρέπει στα εθνικά κοινοβούλια να υποχρεώνουν την Επιτροπή να επανεξετάσει μια νομοθετική πρόταση (κίτρινη κάρτα όταν ο αριθμός των αρνητικών γνώμων από τα εθνικά κοινοβούλια αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το ένα τρίτο όλων των ψήφων που διαθέτουν αυτά) ενώ επίσης παρέχεται στον νομοθέτη η δυνατότητα να διακόψει τη συνήθη νομοθετική διαδικασία (πορτοκαλί κάρτα εφόσον ο αριθμός των αρνητικών γνώμων από τα εθνικά κοινοβούλια αντιπροσωπεύει την πλειοψηφία των ψήφων που διαθέτουν αυτά).

- ▶ την αναθεώρηση των Συνθηκών [για παράδειγμα, με παροχή δικαιώματος αρνησικυρίας σε εθνικό κοινοβούλιο σε περίπτωση επίκλησης της ρήτρας γέφυρας («passerelle»)]·
- ▶ τον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (δικαίωμα ενημέρωσης) ⁽¹¹⁾.

Η Επιτροπή προέβη σε απολογισμό όσον αφορά τις γνώμες που ελήφθησαν από τα εθνικά κοινοβούλια το 2010 καθώς και τις απαντήσεις ή αντιδράσεις της Επιτροπής, στο πλαίσιο τόσο του πολιτικού διαλόγου όσο και του ελέγχου της επικουρικότητας. Το 2010 είχαν σταλεί στα εθνικά κοινοβούλια, στο πλαίσιο του μηχανισμού ελέγχου της επικουρικότητας, περισσότερες από 80 προτάσεις της Επιτροπής και είχαν ληφθεί περίπου 217 γνώμες που αφορούσαν τα εν λόγω έγγραφα, εκ των οποίων μόνον 32 ήταν αρνητικές.

Μια πρόταση που εξετάστηκε με ιδιαίτερη προσοχή από τα εθνικά κοινοβούλια, με οκτώ αρνητικές αλλά και πολλές θετικές γνώμες, ήταν η οδηγία για τους εποχικά εργαζόμενους ⁽¹²⁾. Ωστόσο, δεν προσεγγίστηκαν τα όρια για να κινηθούν οι διαδικασίες της κίτρινης ή της πορτοκαλί κάρτας.

Σε γενικές γραμμές, ο μηχανισμός ελέγχου της επικουρικότητας εφαρμόζεται ομαλά. Οι γνώμες των εθνικών κοινοβουλίων εξακολουθούν να εστιάζονται περισσότερο στο πολιτικό περιεχόμενο των προτάσεων της Επιτροπής παρά σε ζητήματα επικουρικότητας. Από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης, η διάσκεψη των επιτροπών κοινοτικών και ευρωπαϊκών υποθέσεων των κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (COSAC) σταμάτησε τους οργανωμένους ελέγχους επικουρικότητας που ασκούσε σε επιλεγμένες προτάσεις της Επιτροπής. Τη θέση της έλαβαν τα εθνικά κοινοβούλια τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους σε ad hoc βάση.

Πολιτικός διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών κοινοβουλίων

Ο πολιτικός διάλογος της Επιτροπής με εθνικά κοινοβούλια επιτρέπει μια ευρύτερη και πιο πολιτικής φύσεως ανταλλαγή απόψεων που δεν περιορίζεται στις νομοθετικές προτάσεις και στην επικουρικότητα. Στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου, ο αριθμός των γνωμών που ελήφθησαν από εθνικά κοινοβούλια ανήλθε συνολικά περίπου σε 400 το 2010, σημειώνοντας αύξηση άνω του 55 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Τα πλεονεκτήματα είναι πολλαπλά. Ο πολιτικός διάλογος βελτιώνει τη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής και συμβάλει στη μεγαλύτερη κατανόηση εκ μέρους της Επιτροπής των εθνικών δυναμικών και διαδικασιών κατά το ότι φέρνει την ΕΕ εγγύτερα στους πολίτες. Επιπλέον, τα εθνικά κοινοβούλια μπορούν να βοηθήσουν την Επιτροπή να επιτύχει στόχους όπως η διασφάλιση της ορθής μεταφοράς της νομοθεσίας της ΕΕ στην εθνική νομοθεσία και η καλύτερη εφαρμογή των πρωτοβουλιών της ΕΕ.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσαν σημαντικές αποφάσεις και ανέλαβαν σοβαρές υποθέσεις που έχουν επιπτώσεις σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων στην ΕΕ.

Ορισμένες χαρακτηριστικές αποφάσεις σε διάφορους τομείς

- ▶ Όσον αφορά τα τυχερά παίγνια, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ένα κράτος μέλος δύναται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις που παρουσιάζονται στην απόφαση, να απαγορεύσει τη λειτουργία τυχερών παιγνίων στο διαδίκτυο. Η απαγόρευση, βάσει ειδικών χαρακτηριστικών που συνδέονται με την παροχή τυχερών παιγνίων μέσω διαδικτύου, μπορεί να θεωρηθεί αιτιολογημένη εάν στόχος είναι η καταπολέμηση της απάτης και της εγκληματικότητας ⁽¹³⁾.
- ▶ Ο στόχος της καταπολέμησης των κινδύνων που συνεπάγονται τα τυχερά παίγνια πρέπει να επιδιωχθεί με συνεκτικό και συστηματικό τρόπο ⁽¹⁴⁾.

- ▶ Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης ότι οι νομοθετικές ρυθμίσεις στη Γαλλία, την Αυστρία και την Ιρλανδία που επιβάλλουν κατώτατο όριο τιμής λιανικής πώλησης στα σιγάρα συνιστούν παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁵⁾.
- ▶ Στον τομέα του αθλητισμού, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι δύνανται να ζητήσουν αποζημίωση για την κατάρτιση νέων ποδοσφαιριστών τους οποίους κατήρτισαν εφόσον οι ποδοσφαιριστές αυτοί επιθυμούν να υπογράψουν την πρώτη τους επαγγελματική σύμβαση με σύλλογο από άλλο κράτος μέλος⁽¹⁶⁾.
- ▶ Στον τομέα του εμπορίου, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι τα προϊόντα καταγωγής Παλαιστινιακών Εδαφών δεν είναι επιλέξιμα για την εφαρμογή του προτιμησιακού δασμολογικού καθεστώτος που προβλέπει η συμφωνία σύνδεσης ΕΚ-Ισραήλ⁽¹⁷⁾.
- ▶ Το Δικαστήριο εξήγησε επίσης τις επιπτώσεις των κανόνων που διέπουν την αναγνώριση από τα κράτη μέλη των αποφάσεων που αφορούν διαδικασίες αφερεγγυότητας και διευκρίνισε ειδικότερα ότι μετά την έναρξη σε κράτος μέλος των κύριων διαδικασιών αφερεγγυότητας, οι αρμόδιες αρχές άλλου κράτους μέλους υποχρεούνται κατά κανόνα να αναγνωρίσουν και να εκτελέσουν όλες τις δικαστικές αποφάσεις που αφορούν τις εν λόγω διαδικασίες⁽¹⁸⁾.
- ▶ Επιπλέον, ζητήθηκε για πρώτη φορά από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ όσον αφορά την προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων. Επί του θέματος αυτού το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι επίκληση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας μπορεί να γίνει μόνον όταν πρόκειται για εφεύρεση η οποία επιτελεί τη λειτουργία για την οποία κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και αποφάσισε κατά συνέπεια ότι η Monsanto δεν δύναται να απαγορεύσει την εμπορία στην ΕΕ αλεύρου σόγιας που περιλαμβάνει, σε κατάσταση καταλοίπου, ακολουθία DNA που έχει κατοχυρωθεί με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από αυτήν⁽¹⁹⁾.
- ▶ Στον τομέα των σημάτων, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Google δεν παραβίασε τη νομοθεσία περί σημάτων επιτρέποντας σε διαφημιστές να αγοράσουν λέξεις-κλειδιά που αντιστοιχούν στα σήματα των ανταγωνιστών τους⁽²⁰⁾.
- ▶ Το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσε την πρώτη απόφασή του σχετικά με κοινοτικό σχέδιο και ακύρωσε την απόφαση του ΓΕΕΑ για απόρριψη αίτησης κήρυξης ακυρότητας σε βάρος σχεδίου της PepsiCo που απεικονίζει κυκλική διαφημιστική βάση «gapper»⁽²¹⁾.
- ▶ Όσον αφορά την πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, το Δικαστήριο διευκρίνισε τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να απορριφθεί αίτηση πρόσβασης για λόγους που αφορούν είτε την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁽²²⁾ είτε την προστασία της ακεραιότητας των ερευνών κρατικών ενισχύσεων⁽²³⁾ και των διαδικασιών στο Δικαστήριο⁽²⁴⁾. Όσον αφορά τη δημοσιοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διευκρίνισε τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται κατά τη θέσπιση νομοθεσίας που επιβάλλει αυτή τη δημοσιοποίηση⁽²⁵⁾.

Τα μέλη του Δικαστηρίου στο Λουξεμβούργο.

© Olivier Hostet/Belga

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας ενισχύθηκε επίσης ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) μέσω της θέσπισης οριζόντιας ρήτρας για τις κοινωνικές επιπτώσεις των πολιτικών της Ένωσης, νέων κανόνων για τις υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος και ισχυρότερου γενικά εξωτερικού ρόλου της ΕΕ. Τον Οκτώβριο διορίστηκε νέα ΕΟΚΕ, η οποία εξέλεξε ως νέο της πρόεδρο τον Σουηδό κ. Staffan Nilsson. Το έργο της εστιάστηκε επίσης στην οικονομική και κοινωνική κρίση, στο παρατηρητήριο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στη συμμετοχική δημοκρατία και στο ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη που συνδιοργανώνεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ο νέος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, Staffan Nilsson, ομιλεί σε σύνοδο ολομέλειας της ΕΟΚΕ στις Βρυξέλλες.

© Belga

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε τις εξουσίες της Επιτροπής των Περιφερειών, παρέχοντάς της για πρώτη φορά εξουσίες αμφισβήτησης ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης νέων νομοθετικών ρυθμίσεων της ΕΕ που κατά την άποψή της παραβαίνουν την αρχή της επικουρικότητας. Τον Φεβρουάριο διορίστηκε νέα Επιτροπή των Περιφερειών, η οποία εξέλεξε ως νέο πρόεδρό της την Ιταλίδα κ. Mercedes Bresso. Κατά τη διάρκεια του έτους διοργανώθηκαν εκδηλώσεις από κοινού με τον πρόεδρο της Επιτροπής Barroso και επιτρόπους, ενώ ξεκίνησε η αναθεώρηση του πρωτοκόλλου συνεργασίας με την Επιτροπή.

Η νέα πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών, Mercedes Bresso, κατά τη διάρκεια έκτακτης συνεδρίασης του προεδρείου της ΕπΤ στην Αμβέρσα.

© Olivier Hoslev/Belga

Ο επανεκλεγείς Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, Νικηφόρος Διαμαντούρος, δίνει συνέντευξη Τύπου για να παρουσιάσει την ετήσια έκθεσή του για το 2009 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες.

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

Τον Ιανουάριο το Κοινοβούλιο επανεξέλεξε τον κ. Νικηφόρο Διαμαντούρο ως Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή. Στις καταγγελίες με τις οποίες ασχολήθηκε περιλαμβάνονται η πρόσβαση σε έγγραφα, η διαχείριση καταγγελιών σχετικών με παραβάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ, υπαλληλικά θέματα και ζητήματα σχετικά με επιχορηγήσεις ή συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Το 2010 εστάλη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ειδική έκθεση που αφορά την Επιτροπή. Η Επιτροπή εξέδωσε τον Ιούνιο την ετήσια έκθεση αξιολόγησης για τις σχέσεις της με τον Διαμεσολαβητή και τη λειτουργία της εσωτερικής διαδικασίας για τις απαντήσεις προς τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή.

ΆΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ

Κατά τη διάρκεια του έτους σημειώθηκαν εξελίξεις και σε άλλα όργανα. Στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διορίστηκε νέος αντιπρόεδρος και η τράπεζα συνέστησε γενική διεύθυνση για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Επίσης, πραγματοποίησε προετοιμασίες για τη φιλοξενία της Γραμματείας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου. Πιο σημαντική ακόμα ήταν η συμβολή της ΕΚΤ στα μέτρα της ΕΕ για τη σταθεροποίηση του ευρώ, ιδίως με το πρόγραμμα αγοράς κινητών αξιών που αποφασίστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στις 10 Μαΐου. Στις προτεραιότητες του προγράμματος εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το 2010 περιλαμβάνονταν ο πολυετής χαρακτήρας πολλών εκ των δαπανών της ΕΕ, περιλαμβανομένων των κατ' αποκοπή διορθώσεων και ανακτήσεων, η καινοτομία και η εσωτερική αγορά, το ανθρώπινο κεφάλαιο, η βιώσιμη ενέργεια και η στρατηγική της Επιτροπής για την απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Το εν λόγω όργανο έκρινε ότι η εκλογή νέου Κοινοβουλίου, η νέα Συνθήκη και η νέα Επιτροπή παρέχουν ευκαιρίες για τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της ΕΕ και κατά τη διάρκεια του έτους βοήθησε τους κύριους παράγοντες που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση και εποπτεία των κονδυλίων της ΕΕ να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες αυτές για αλλαγή.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Κατά τη διάρκεια του έτους ιδρύθηκαν τέσσερις νέες υπηρεσίες —η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για Θέματα Ασύλου, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών και η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων. Η διοργανική ομάδα εργασίας για τους ρυθμιστικούς οργανισμούς που ιδρύθηκε το 2009 με σκοπό να βρεθούν κοινά σημεία μεταξύ του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τους τρόπους βελτίωσης του έργου των οργανισμών, συνέχισε τις δραστηριότητές της το 2010. Τον Μάιο επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με έναν χάρτη πορείας για το προς εκτέλεση έργο. Στη συνεδρίαση του Νοεμβρίου, η ομάδα ενέκρινε το έργο που είχε επιτελεστεί μέχρι τότε σε τεχνικό επίπεδο και πραγματοποίησε μια πρώτη συζήτηση προσανατολισμού για τις μελλοντικές εργασίες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η ΕΕ συνέχισε την απλούστευση της υφιστάμενης νομοθεσίας και την υποβολή προτάσεων για μείωση του διοικητικού φόρτου ο οποίος επιβάλλεται από τη νομοθεσία αυτή. Επιπλέον, για να εξασφαλίσει την υψηλότερη στάθμη της νέας νομοθεσίας και των πολιτικών της, διενεργεί συστηματικά εκτίμηση αντικτύπου για όλες τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες. Η διαχείριση και ο έλεγχος των οικονομικών της ΕΕ και οι μηχανισμοί διαφάνειας βελτιώθηκαν περαιτέρω.

ΕΞΥΠΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Το πρόγραμμα της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας έχει οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά την κατάστροψη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο. Ο σχεδιασμός της νέας νομοθεσίας βασίζεται στις απόψεις των ενδιαφερομένων μερών και σε στοιχεία που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο ευρείας κλίμακας διαβουλεύσεων. Έχει υποβληθεί σε εκτίμηση αντικτύπου, η οποία κατά τη γνώμη ανεξάρτητων αξιολογητών αυξάνει πράγματι την ποιότητα των προτάσεων. Παράλληλα, η Επιτροπή έχει προβεί σε διεξοδική απλούστευση της υφιστάμενης νομοθεσίας και έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο όσον αφορά τη μείωση του διοικητικού φόρτου και την παροχή συνδρομής στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της νομοθεσίας της ΕΕ στην εθνική νομοθεσία.

Η εξασφάλιση κανονιστικού πλαισίου υψηλής ποιότητας⁽²⁶⁾ για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αποτελεί επιμερισμένη ευθύνη όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Αυτό το πλαίσιο είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων περί έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, που έχουν τεθεί με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» (βλ. κεφάλαιο 1 για περισσότερες λεπτομέρειες).

Ένα από τα καθήκοντα της Επιτροπής είναι να εξασφαλίζει ότι η λήψη αποφάσεων για τις πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ βασίζεται σε εξακριβωμένα στοιχεία και διέπεται από αναλογικότητα, διαφάνεια και λογοδοσία. Επιπλέον, η Επιτροπή, μέσω του προγράμματος «Βελτίωση της νομοθεσίας», επέφερε σημαντικές αλλαγές τα τελευταία πέντε έτη:

- ▶ η διεξαγωγή δημόσιων διαβουλεύσεων και η εκτίμηση αντικτύπου αποτελούν πλέον κανόνα για τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής·
- ▶ οι κανόνες της ΕΕ απλουστεύονται·
- ▶ ο διοικητικός φόρτος για τις επιχειρήσεις μειώνεται.

Με βάση αυτά τα επιτεύγματα, η Επιτροπή προχώρησε ακόμα περισσότερο εκδίδοντας, τον Οκτώβριο, ανακοίνωση για την έξυπνη νομοθεσία στην ΕΕ με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της νομοθεσίας της ΕΕ⁽²⁷⁾. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα δώσει μεγαλύτερη σημασία στην αξιολόγηση της υφιστάμενης νομοθεσίας και των υφιστάμενων πολιτικών. Τα στοιχεία που θα προκύψουν θα αποτελέσουν τον πυρήνα για τη θέσπιση ή την αναθεώρηση νομοθεσίας, κατά την εκπόνηση των εκτιμήσεων αντικτύπου. Παράλληλα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τα κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερόμενους, και να τους ενθαρρύνει να καταβάλλουν προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Έξυπνη νομοθεσία». Οι απόψεις των πολιτών και των ενδιαφερομένων θα λαμβάνονται ακόμα περισσότερο υπόψη με την παράταση της περιόδου διαβούλευσης από 8 σε 12 εβδομάδες από το 2012 και μετά.

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΦΠΑ

Το Συμβούλιο εξέδωσε οδηγία με σκοπό την απλούστευση των απαιτήσεων τιμολόγησης του ΦΠΑ, ιδίως όσον αφορά την ηλεκτρονική τιμολόγηση⁽²⁸⁾. Οι φορολογικές αρχές πρέπει να αποδέχονται τώρα τα ηλεκτρονικά τιμολόγια υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τα χάρτινα τιμολόγια, και να απομακρύνουν τα νομικά εμπόδια στη διαβίβαση και φύλαξη των ηλεκτρονικών τιμολογίων.

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε λεπτομερή περιγραφή του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν στην πράξη οι αντιμονοπωλιακές διαδικασίες με σκοπό να βελτιωθεί περισσότερο η διαφάνεια και η προβλεψιμότητα των διαδικασιών της Επιτροπής.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΙΚΡΩΝ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ

Απλουστεύθηκαν οι διοικητικές διαδικασίες για τις θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων, ιδίως με τον νέο τελωνειακό κανονισμό και τη νέα οδηγία για τις λιμενικές διατυπώσεις, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης⁽²⁹⁾ για τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα. Μελετώνται περαιτέρω στοιχεία όπως η δημιουργία ενιαίας θυρίδας για τις διοικητικές διαδικασίες, η διευκόλυνση κλήσεων με τρίτες χώρες και προηγμένα συστήματα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και πληροφόρησης (e-Maritime). Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση 75 εκατ. ευρώ για τα 1,7 εκατομμύρια πλοία που προσορμίζονται στα κυριότερα λιμάνια της ΕΕ κάθε χρόνο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Απλούστευση και μείωση του διοικητικού φόρτου

Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να απλουστεύσει την ισχύουσα νομοθεσία και να υποβάλει προτάσεις που μειώνουν τον διοικητικό φόρτο ο οποίος επιβάλλεται από τη νομοθεσία αυτή. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις οι οποίες, εάν εγκριθούν από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, θα μειώσουν το διοικητικό κόστος κατά 31 % —ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από τον αρχικά συμφωνηθέντα στόχο του 25 %. Το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2010 ανανέωσε το πολυετές κυλιόμενο πρόγραμμα απλούστευσης με κατάλογο 46 προτάσεων για την περίοδο 2010–2012, που αφορούν τη βιομηχανική πολιτική, την ενέργεια και τις μεταφορές, τη γεωργία και την αλιεία, την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις, τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, τη δημόσια υγεία, τη φορολογία και τη στατιστική. Το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2011 επικαιροποίησε τον κατάλογο των πρωτοβουλιών απλούστευσης και των προτάσεων προς απόσυρση.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Θα επιτραπεί στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση τεχνικών πρόβλεψης αντί ερευνών για την κατάρτιση στατιστικών όσον αφορά τον τουρισμό.

ΕΥΚΟΛΟΤΕΡΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Τον Μάιο, η επανεξέταση από την Επιτροπή των κανόνων πρόσβασης σε κονδύλια της ΕΕ είχε ως αποτέλεσμα περιορισμό της γραφειοκρατίας και χαμηλότερο κόστος για τους δικαιούχους, καθώς και μεγαλύτερο πεδίο συνδυασμού της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης προκειμένου να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο οι επενδύσεις.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Η οδηγία για τις καθυστερήσεις πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο, βελτιώνει τις ταμειακές ροές των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και βοηθά στην εξάλειψη των φραγμών στις διασυνοριακές εμπορικές συναλλαγές. Η οδηγία αυτή είχε ως στόχο τη θέσπιση προθεσμίας 30 ημερών, ως γενικού κανόνα, για την πληρωμή τιμολογίων σε εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων.

Η Επιτροπή συνέχισε να έχει την υποστήριξη της «Ομάδας υψηλού επιπέδου ανεξάρτητων ενδιαφερόμενων μερών για τον διοικητικό φόρτο», στην οποία προεδρεύει ο κ. Edmund Stoiber, πρώην υπουργός-πρόεδρος της Βαυαρίας.

Η Επιτροπή πρότεινε αναδιτύπωση του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι» για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ώστε να απλουστευθούν οι διασυνοριακές διαφορές και να βελτιωθεί η πρόσβαση στα δικαστήρια της ΕΕ. Οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες θα ελαχιστοποιήσουν τη διάρκεια και τα έξοδα εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων και θα εξασφαλίσουν την ίση πρόσβαση στα δικαστήρια στα κράτη μέλη.

Τον Απρίλιο, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τις εναλλακτικές δυνατότητες για την απλούστευση της διαχείρισης των προγραμμάτων-πλαίσια για την έρευνα, ώστε αυτά να γίνουν περισσότερο διαφανή και πιο ελκυστικά για τους καλύτερες ερευνητές στον κόσμο και για τις πιο καινοτόμες εταιρείες, και ειδικότερα τις μικρότερες⁽³⁰⁾. Η ανακοίνωση αποτέλεσε την αφορμή για έντονη συζητήσιμη με το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και πολλούς άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Επιτυγχάνεται σταδιακά συναίνεση σχετικά με ορισμένα βραχυπρόθεσμα μέτρα που μπορούν να υλοποιηθούν από την Επιτροπή βάσει του υφιστάμενου νομικού και κανονιστικού πλαισίου, όπως η περαιτέρω ανάπτυξη της πύλης για «συμμετέχοντες σε έρευνα», η βελτιστοποίηση της δομής και του χρονικού προγραμματισμού για τις προτάσεις και η καλύτερη προσαρμογή του μεγέθους των ομίλων, με την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας για τη χρήση της μέσης δαπάνης προσωπικού ή για τους κανόνες σχετικά με τόκους για προχρηματοδότηση.

Αξιολόγηση της υφιστάμενης νομοθεσίας και εκτίμηση αντικτύπου

Ταυτόχρονα, το 2010, η Επιτροπή άρχισε να αξιολογεί συστηματικά εκ των υστέρων την υφιστάμενη νομοθεσία, δίνοντας το σήμα ότι όλα τα σημαντικά υφιστάμενα μέσα πολιτικής, είτε πρόκειται για προγράμματα δαπανών είτε για κανονιστικά μέτρα, πρέπει να αξιολογούνται τακτικά. Αυτή η αξιολόγηση είναι ουσιώδης για να εξασφαλιστεί ότι τα κανονιστικά μέτρα αποτελούν ένα συνεκτικό πλαίσιο και αποφέρουν πραγματικά αποτελέσματα έναντι των στόχων τους. Η Επιτροπή άρχισε την επανεξέταση του συνόλου της νομοθεσίας σε επιλεγμένους τομείς πολιτικής προκειμένου να εντοπιστούν οι πιθανές αλληλεπικαλύψεις, τα κενά, οι ασυνέπειες και τα παρωχημένα μέτρα, μέσω «ελέγχων καταλληλότητας». Το 2010 άρχισε πιλοτικά η εξέταση των πολιτικών για το περιβάλλον, τις μεταφορές, την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις καθώς και για τη βιομηχανία.

Η Επιτροπή για να εξασφαλίσει την υψηλότερη στάθμη στη νέα νομοθεσία και τις πολιτικές της, δημιούργησε επίσης ένα ευρύ και φιλόδοξο σύστημα εκτίμησης αντικτύπου των σημαντικότερων πρωτοβουλιών της.

Ο σκοπός αυτού του συστήματος εκτίμησης αντικτύπου είναι η προετοιμασία εξακριβωμένων στοιχείων για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και η εξασφάλιση της εξέτασης όλων των συναφών επιλογών πολιτικής. Οι εκθέσεις για την εκτίμηση αντικτύπου δημοσιεύονται μαζί με τις μείζονος σημασίας προτάσεις για να εξηγήσουν το λόγο ύπαρξής τους και τα εξακριβωμένα στοιχεία στα οποία βασίζονται.

Τον Σεπτέμβριο, η έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με το σύστημα εκτίμησης αντικτύπου της Επιτροπής⁽³¹⁾ επιβεβαίωσε ότι το σύστημα αυτό έχει πραγματική αξία για τους λαμβάνοντες αποφάσεις στην ΕΕ, είναι αποτελεσματικό ως προς την ενίσχυση της ποιότητας των προτάσεων και αντιπροσωπεύει την καλύτερη διεθνή πρακτική όσον αφορά τη διαφάνειά του και την ολοκληρωμένη του προσέγγιση.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενισχύει την αποτελεσματικότητα του συστήματος, μετά την ενθάρρυνση που της παρασχέθηκε με τις συστάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ένα σημαντικό βήμα έχει ήδη πραγματοποιηθεί με τη δημοσίευση στον δικτυακό τόπο Eurora «χαρτών πορείας» για όλες τις πρωτοβουλίες που έχουν σημαντικό αντίκτυπο, στους οποίους παρουσιάζονται συνοπτικά οι αναλύσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και αυτές που προγραμματίζονται. Αυτό βοήθησε τη βελτίωση της διαφάνειας του έργου της εκτίμησης αντικτύπου και τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων φορέων στα αρχικά στάδια της προετοιμασίας της πολιτικής⁽³²⁾.

Βασικό στοιχείο του συστήματος αποτελεί η ανεξάρτητη επιτροπή εκτίμησης αντικτύπου, που συνέχισε να διασφαλίζει τη συμμόρφωση των εκτιμήσεων αντικτύπου με τα πρότυπα ποιότητας και διαδικασίας. Εξέδωσε 83 γνωμοδοτήσεις σχετικά με την ποιότητα των εκτιμήσεων αντικτύπου της Επιτροπής και παρέιχε συγκεκριμένες συστάσεις για τη βελτίωσή τους. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει αναγνωρίσει ότι η επιτροπή αυτή έχει ανεβάσει το ποιοτικό επίπεδο των εκτιμήσεων αντικτύπου. Το 2010 διενεργήθηκαν περίπου 66 εκτιμήσεις αντικτύπου για τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες πολιτικής.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη βελτίωση του τρόπου εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ από τα κράτη μέλη. Τον Μάρτιο η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση αξιολόγησης για τη λειτουργία της πρωτοβουλίας «EU Pilot» της ΕΕ, δηλαδή της μεθόδου που υιοθετήθηκε για να βελτιωθούν οι απαντήσεις που δίδονται στους πολίτες και τις επιχειρήσεις σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και να επιτυγχάνεται ταχύτερη επίλυση των παραβάσεων του δικαίου της ΕΕ. Για παράδειγμα, οι υπηρεσίες της Επιτροπής συνεργάστηκαν με τη Γερμανία για να εξασφαλιστεί ότι ένα σημαντικό κατασκευαστικό έργο δεν θα είχε αρνητικό αντίκτυπο σε προστατευόμενα είδη της περιοχής, και με το Ηνωμένο Βασίλειο για να εξασφαλιστεί η έγκαιρη έκδοση εγγράφων διαμονής για τους πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους. Επίσης, οι υπηρεσίες αυτές συνεργάστηκαν με τις ισπανικές αρχές για την προστασία των καταναλωτών και την ονομασία προέλευσης παραδοσιακών προϊόντων. Η Επιτροπή, στην έκθεσή της γι' αυτές τις δραστηριότητες⁽³³⁾, τονίζει το πλήρες φάσμα των πρόσφατων δράσεων που αναλήφθηκαν για τη βελτίωση της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ.

Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση ⁽³⁴⁾ σχετικά με την πολιτική της όσον αφορά τις προσφυγές της στο Δικαστήριο σχετικά με την επιβολή οικονομικών κυρώσεων στα κράτη μέλη για την καθυστερημένη μεταφορά στην εθνική νομοθεσία των οδηγιών της ΕΕ βάσει του άρθρου 260 παράγραφος 3 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2010 ο αριθμός των διαδικασιών παράβασης που κινήθηκαν αρχικά κατά των κρατών μελών λόγω εικαζόμενης παράβασης της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ ανήλθε σε 1168 (αριθμός που αντιπροσωπεύει το πρώτο στάδιο της διαδικασίας κατά το οποίο αποστέλλεται προειδοποιητική επιστολή σύμφωνα με το άρθρο 258 της ΣΛΕΕ). Οι τομείς πολιτικής για τους οποίους κινήθηκαν περισσότερες έρευνες αφορούσαν την πολιτική υγείας και καταναλωτών, το περιβάλλον, την εσωτερική αγορά και τις μεταφορές, με ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 70 % του συνόλου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Η ανεξάρτητη εκτίμηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το 2009 έδειξε δραματική βελτίωση στη διαχείριση και τον έλεγχο της δημοσιονομικής διαχείρισης της ΕΕ σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Κατά το τρέχον έτος, για πρώτη φορά, το ποσοστό σφάλματος για το σύνολο του προϋπολογισμού ήταν κάτω από 5% πράγμα το οποίο συνιστά επιτυχία για την οποία λίγες εθνικές κυβερνήσεις μπορούν να καυχηθούν. Για τα διαρθρωτικά ταμεία, το ποσοστό σφάλματος μειώθηκε περισσότερο από το μισό σε σχέση με το 2008 και πλησιάζει τώρα το 5%. Πέραν αυτού, μόνον το 0,2% του συνόλου των διαπιστωθέντων σφαλμάτων προκαλεί υποψίες απάτης. Η διαφορά μεταξύ παρατυπιών και απάτης είναι τεράστια. Τα ποσοστά σφάλματος δεν σημαίνουν ότι τα σχετικά ποσά έχουν χαθεί ή σπαταληθεί. Ακόμη και όταν υπάρχουν σφάλματα σε δημοσιονομικές διαδικασίες, τα χρήματα μπορεί να έχουν δαπανηθεί σύμφωνα με τις αποφάσεις. Για παράδειγμα, σφάλματα σε μια διαδικασία υποβολής προσφορών για την κατασκευή γέφυρας δεν σημαίνουν ότι η νέα γέφυρα πρέπει να κατεδαφιστεί ή ότι είναι κακής ποιότητας. Εάν διαπιστωθούν σφάλματα που έχουν δημοσιονομικές συνέπειες, τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά ανακτώνται από το σχετικό έργο ή την σχετική χώρα. Η έκθεση τονίζει ότι διαπιστώθηκαν, αναφέρθηκαν και τέθηκαν υπό παρακολούθηση παρατυπίες που αντιστοιχούν στο ποσό των 1,22 δισεκατ. ευρώ, αλλά το ποσό αυτό δεν αντικατοπτρίζει την κατάσταση ενός και μόνον έτους. Πρόκειται για παρατυπίες που αναφέρθηκαν από κράτη μέλη το 2009, αλλά είχαν συμβεί σε διάστημα περισσότερων ετών, ενώ από το ποσό των 1,22 δισεκατ. ευρώ μόνον ποσό 1,09 εκατ. ευρώ αφορούσε απάτη.

Η ΕΕ άσκησε πιο αποτελεσματικό έλεγχο στα χρήματά της: τον Μάρτιο ζητήθηκε η επιστροφή ποσού 346,5 εκατ. ευρώ από γεωργικά κονδύλια της ΕΕ που δαπανήθηκαν αδικαιολόγητα από τα κράτη μέλη, ως αποτέλεσμα της απόφασης για τη διαδικασία εκκαθάρισης συμμόρφωσης η οποία εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και τον Ιούλιο ζητήθηκε η επιστροφή περαιτέρω ποσού 265,02 εκατ. ευρώ. Τα χρήματα δεν είχαν δαπανηθεί σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ ή δεν είχαν ελεγχθεί επαρκώς. Τα χρήματα αυτά επιστρέφουν στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Τον Ιούλιο, η Επιτροπή παρουσίασε έγγραφο προβληματισμού για τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως βάση για τη διεξαγωγή διοργανικού διαλόγου μεταξύ Κοινοβουλίου, Συμβουλίου και Επιτροπής ⁽³⁵⁾. Το αποτέλεσμα του διαλόγου αυτού ενσωματώθηκε σε πρόταση που η Επιτροπή θα υποβάλει στις αρχές του 2011.

Τον Μάρτιο, ένα νέο σύστημα ανώνυμης αναφοράς περιπτώσεων διαφθοράς και απάτης μέσω του διαδικτύου, το καλούμενο «σύστημα γνωστοποίησης περιπτώσεων απάτης», έκανε ευκολότερη και ασφαλέστερη την αναφορά ύποπτων υποθέσεων στην OLAF, από μέρους πολιτών και υπαλλήλων της ΕΕ που επαγρυπνούν.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν κάποιες έντονες συζητήσεις για τη φοροδιαφυγή. Πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της συνεργασίας σε φορολογικά θέματα επιτεύχθηκε σε δύο τομείς: στο Συμβούλιο επιτεύχθηκε συμφωνία όσον αφορά την ενίσχυση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών μελών για την ανάκτηση φόρων (το τρέχον ποσοστό είναι μόνον 5% του συνόλου των οφειλόμενων ποσών) και όσον αφορά την εκτίμηση και την είσπραξη των φόρων (κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου στις σχέσεις μεταξύ φορολογικών αρχών, εξάλειψη του απορρήτου ως λόγου άρνησης ικανοποίησης ενός αιτήματος παροχής πληροφοριών).

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ομάδας G20 για τη συνεργασία με εξωχώριες δικαιοδοσίες κατά της φοροδιαφυγής, η Επιτροπή πρότεινε μια τροποποιημένη συμφωνία κατά της απάτης με το Λιχτενστάιν. Αυτή η συμφωνία θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει υπόδειγμα για τον Άγιο Μαρίνο, την Ανδόρρα και το Μονακό, και για την Ελβετία βάση μιας νέας ή τροποποιημένης συμφωνίας, ειδικότερα όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σε φορολογικές υποθέσεις σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Λαμβανομένου υπόψη του ελλείμματος ΦΠΑ που κυμαίνεται μεταξύ 90 και 113 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο 2000–2006, η Επιτροπή παρουσίασε την 1η Δεκεμβρίου Πράσινη Βίβλο σχετικά με το μέλλον του ΦΠΑ για ένα απλούστερο, ισχυρότερο και πιο σύγχρονο σύστημα ΦΠΑ⁽³⁶⁾.

Οι υπουργοί Οικονομικών συμφώνησαν τον Ιούνιο να ενισχύσουν τη συνεργασία τους κατά της απάτης όσον αφορά τον ΦΠΑ. Αυτό θα επιτευχθεί με τη δημιουργία μόνιμου δικτύου κατά της απάτης που θα καλείται Eurofisc.

Τον Απρίλιο ένα νέο ηλεκτρονικό σύστημα για την παρακολούθηση της κίνησης αγαθών που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης —αλκοόλ, καπνού και ενεργειακών προϊόντων— προσέδωσε στην ΕΕ νέες ικανότητες για την καταπολέμηση της απάτης. Εκτιμάται ότι περίπου 100 000 έμποροι πραγματοποιούν ετησίως περί τα 4,5 εκατ. αποστολές αγαθών, που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, μεταξύ κρατών μελών. Το σύστημα κίνησης και ελέγχου των αγαθών που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης καθιστά φθηνότερο και απλούστερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο σε αγαθά που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης για τους οικονομικούς φορείς, ενώ επισπεύδει και διευκολύνει την αντιμετώπιση από τα κράτη μέλη της απάτης σχετικά με τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Οι αρχές των κρατών μελών και οι οικονομικοί φορείς μπορούν να συμμετάσχουν στο σύστημα σταδιακά μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2011· μετά από αυτή την ημερομηνία το σύστημα θα εφαρμόζεται πλήρως σε όλη την Ευρώπη.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Τρεις κοινές διοργανικές πρωτοβουλίες επικοινωνίας για το 2010 καθοδήγησαν την οικονομική ανάκαμψη, κινητοποίησαν νέες πηγές ανάπτυξης, κλιματικής αλλαγής και ενέργειας και έθεσαν τη συνθήκη της Λισαβόνας στην υπηρεσία των πολιτών.

Μια πρώτη έκθεση δημοσιεύθηκε, στο πλαίσιο της πολιτικής δήλωσης του 2008 με τίτλο «Σύμπραξη για την επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων», για τη συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών όσον αφορά την προβολή των θεμάτων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Η Επιτροπή δρομολόγησε τον Μάρτιο εκστρατεία με τίτλο «Πώς να γράφετε με σαφήνεια;» η οποία ενθαρρύνει τη σύνταξη συντομότερων και σαφέστερων εγγράφων με λιγότερους ειδικούς όρους, ώστε να είναι πιο ευανάγνωστα.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Εγκρίθηκε νέο πλαίσιο που διέπει τη δημιουργία και τη λειτουργία των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής με σκοπό την απλούστευση και αποσαφήνιση των κανόνων και την ενίσχυση του συντονισμού. Επιπλέον, για να βελτιωθεί η διαφάνεια, δημιουργήθηκε μια νέα έκδοση του μητρώου ομάδων εμπειρογνομόνων, που παρέχει περισσότερο ακριβείς πληροφορίες για το είδος των οντοτήτων που καταγράφονται, τη συμμετοχή στις ομάδες και τις δραστηριότητες που διεξάγονται. Τον Μάιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή δρομολόγησαν εκ νέου εργασίες για την κατάρτιση κοινού μητρώου και κώδικα δεοντολογίας για τους εκπροσώπους συμφερόντων. Τον Οκτώβριο, ζητήθηκε από έναν πρώην επίτροπο να παραιτηθεί από το διοικητικό συμβούλιο τράπεζας επενδύσεων του Ηνωμένου Βασιλείου μετά από τη διατύπωση επιφυλάξεων από την επιτροπή δεοντολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με πιθανή σύγκρουση συμφερόντων —ήταν η πρώτη φορά που η επιτροπή δεοντολογίας έλαβε τέτοια απόφαση.

Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιοποίησε τους αποδέκτες κεφαλαίων της ΕΕ το 2009 σε τομείς πολιτικής όπως η έρευνα, η εκπαίδευση και ο πολιτισμός, η ενέργεια, οι μεταφορές και η εξωτερική βοήθεια. Η επιγραμματική βάση δεδομένων της ΕΕ σχετικά με τους δικαιούχους, η οποία περιλαμβάνει πλέον περισσότερες από 114 000 καταχωρίσεις που ανάγονται ως το 2007, αναβαθμίστηκε ώστε να παρέχει περισσότερες δυνατότητες αναζήτησης. Το 2010, για πρώτη φορά, η βάση δεδομένων παρείχε πληροφορίες όσον αφορά τις διοικητικές δαπάνες της Επιτροπής που σχετίζονται με τις συμβάσεις προμηθειών. Ελάχιστες δημόσιες διοικήσεις στον κόσμο έχουν σημειώσει τόσο μεγάλη πρόοδο σε σχέση με τη δημοσιονομική διαφάνεια.

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ 2011

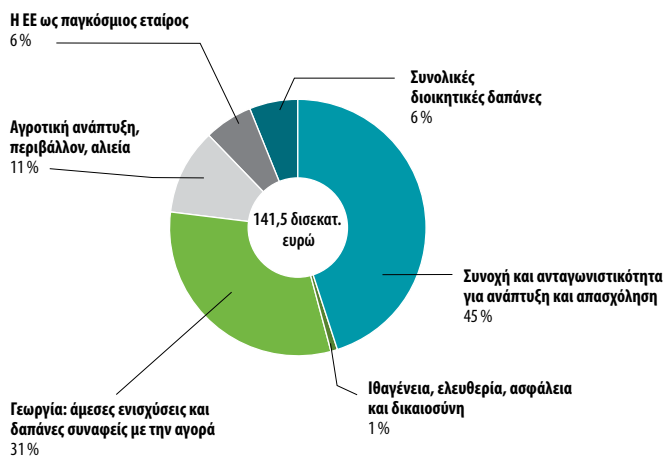
Το 2010 εφαρμόστηκαν νέες διαδικασίες για πρώτη φορά σχετικά με την έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΕ και επίσης υποβλήθηκαν προτάσεις για την έναρξη των συζητήσεων όσον αφορά τη μελλοντική αναθεώρηση του προϋπολογισμού, από την οποία θα εξαρτηθεί ο τρόπος καθορισμού των εσόδων της Ένωσης.

Ο προϋπολογισμός για το 2011 εγκρίθηκε στις 15 Δεκεμβρίου και είναι ο πρώτος προϋπολογισμός που καταρτίστηκε βάσει των νέων διαδικασιών οι οποίες θεσπίστηκαν με τη συνθήκη της Λισαβόνας. Ο συνολικός προϋπολογισμός για το 2011 ανέρχεται σε 141,9 δισεκατ. ευρώ για πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και σε 126,5 δισεκατ. ευρώ για πιστώσεις πληρωμών. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού της. Οι αλλαγές, εφόσον εγκριθούν από την νομοθετική αρχή, θα απλουστεύσουν την πρόσβαση στα κονδύλια της ΕΕ με τη μείωση της γραφειοκρατίας και την εξοικονόμηση δαπανών για τους δικαιούχους της ΕΕ και θα επεκτείνουν το πεδίο συνδυασμού δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων. Η μείωση της γραφειοκρατίας αφορά κυρίως την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής τόκων για προκαταβολές, την αύξηση σε 50 000 ευρώ του ισχύοντος ανώτατου ορίου των 25 000 ευρώ κάτω από το οποίο οι επιδοτήσεις μπορούν να υπαχθούν σε απλούστερες διοικητικές διαδικασίες και τη διευκόλυνση των δικαιούχων όσον αφορά την πληρωμή των συνεταίρων τους στα έργα.

Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή παρουσίασε τα συμπεράσματα για την αναθεώρηση του προϋπολογισμού, με τις προτάσεις της τόσο για δαπάνες όσο και τις νέες πηγές εσόδων για τον προϋπολογισμό της ΕΕ μετά το 2013. Οι κύριες διαπιστώσεις είναι ότι οι υφιστάμενοι κανόνες για τον προϋπολογισμό της ΕΕ λειτουργούν ανασταλτικά όσον αφορά την αντιμετώπιση απρόβλεπτων γεγονότων ενώ ο υπερβολικά πολύπλοκος χαρακτήρας τους εμποδίζει την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια του προϋπολογισμού αυτού. Με δεδομένη την πίεση στις δημόσιες δαπάνες, προτείνονται τρόποι για την κατάρτιση ευρωπαϊκού προϋπολογισμού που να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις, όχι απαραίτητα μέσω αυξημένων δαπανών, αλλά με την εστίαση στις ορθές προτεραιότητες, στην προστιθέμενη αξία, στα αποτελέσματα και στην ποιότητα των ευρωπαϊκών δαπανών. Όσον αφορά τα έσοδα, ο στόχος έγκειται στην προώθηση δίκαιου και διαφανούς συστήματος που να είναι κατανοητό από τους πολίτες και το οποίο να μειώνει την εξάρτηση της ΕΕ από τις άμεσες συνεισφορές των κρατών μελών με την καθιέρωση νέων «ιδίων πόρων». Οι επιλογές περιλαμβάνουν: μερίδιο από έναν φόρο επί χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, πλειστηριασμό των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, τέλη της ΕΕ σχετικά με τις αερομεταφορές, χωριστό ποσοστό του ΦΠΑ για την ΕΕ, ενεργειακό φόρο της ΕΕ και φόρο εισοδήματος επιχειρήσεων της ΕΕ. Επίσης, η Επιτροπή πρότείνει να εγγυάται τα ευρωμόλογα που εκδίδονται από φορείς προώθησης για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομών.

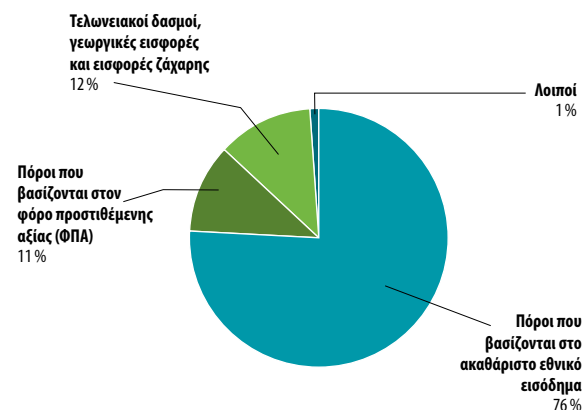
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2010

Αειφόρος ανάπτυξη και καινοτομία στον πυρήνα του προϋπολογισμού της ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΡΟΕΛΥΞΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κοινοβουλευτικές διαδικασίες το 2010

Ψηφίσματα και αποφάσεις που εκδόθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Νομοθεσία					Προϋπολογισμός και απαλλαγή	Λοιπές διαδικασίες				Σύνολο
Διαβούλευση (1)	Συναπόφαση			Σύμφωνη γνώμη		Ιδια πρωτοβουλία	Ψηφίσματα (άρθρα 103 και 108)	Ανθρώπινα δικαιώματα	Διάφορα	
	Πρώτη ανάγνωση (2)	Δεύτερη ανάγνωση (3)	Τρίτη ανάγνωση							
38	80	14		23	88	116	101	29	10	499

(1) Σε 19 περιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε πρόταση της Επιτροπής.

(2) Σε μία περίπτωση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέρριψε την πρόταση της Επιτροπής και σε 63 περιπτώσεις την τροποποίησε.

(3) Σε 7 περιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε την κοινή θέση του Συμβουλίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τον Νοέμβριο τις αλλαγές στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης και στον δημοσιονομικό κανονισμό σχετικά με την ΕΥΕΔ, προσδιορίζοντας τους όρους υπό τους οποίους οι αντιπροσωπείες της ΕΕ στις τρίτες χώρες δύνανται να χρησιμοποιήσουν τα κονδύλια της ΕΕ — Κανονισμοί (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1080/2010 και (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1081/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 311 της 26.11.2010).
- (²) Άρθρο 290 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ:
«1. Με νομοθετική πράξη μπορεί να ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης μη νομοθετικών πράξεων γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης.»
- (³) Άρθρο 291 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ:
«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν όλα τα μέτρα εσωτερικού δικαίου που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης.
2. Όταν απαιτούνται ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης, οι πράξεις αυτές αναθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή, ή σε ειδικές περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες και στις περιπτώσεις των άρθρων 24 και 26 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Συμβούλιο.
3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 2, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας, μέσω κανονισμών, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν εκ των προτέρων γενικούς κανόνες και αρχές σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή.»
- (⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο — Εφαρμογή του άρθρου 290 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [COM(2009) 673 τελικό].
- (⁵) Πρόταση της Επιτροπής σχετικά με κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κανόνων και των γενικών αρχών σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή [COM(2010) 83]. Το Κοινοβούλιο την ενέκρινε στις 16 Δεκεμβρίου.
- (⁶) Άρθρο 14 ΣΕΕ και πρωτόκολλο αριθ. 36 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις.
- (⁷) ΕΕ L 304 της 20.11.2010.
- (⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής για το 2010 — Ωρα για δράση [COM(2010) 135].
- (⁹) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/10/411>
- (¹⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2011 [COM(2010) 623].
- (¹¹) Άρθρο 12 της ΣΕΕ και άρθρο 70 της ΣΛΕΕ και πρωτόκολλο αριθ. 1 σχετικά με το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- (¹²) Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχική απασχόληση [COM(2010) 379].
- (¹³) Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 3ης Ιουνίου 2010, C-203/08, Sporting Exchange, και C-258/08, Ladbrokes Betting & Gaming και Ladbrokes International.
- (¹⁴) Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, C-409/06 Winner Wetten, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-316/07, C-358/07 έως C-360/07, C-409/07 και C-410/07, Stoß, και C-46/08, Carmen Media Group.
- (¹⁵) Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 2010, C-197/08, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-198/08, Επιτροπή κατά Αυστρίας, και C-221/08, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας.
- (¹⁶) Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαρτίου 2010, C-325/08, Olympique Lyonnais.
- (¹⁷) Απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Φεβρουαρίου 2010, C-386/08, Brita.
- (¹⁸) Απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Ιανουαρίου 2010, C-444/07, MG Probud Gdynia.
- (¹⁹) Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 2010, C-428/08, Monsanto Technology.
- (²⁰) Απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαρτίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-236/08 έως C-238/08, Google France και Google.
- (²¹) Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 2010, T-9/07, Grupo Promer Mon Graphic κατά ΓΕΕΑ.
- (²²) Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, C-28/08 P, Επιτροπή κατά Bavarian Lager.
- (²³) Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, C-139/07 P, Επιτροπή κατά Technische Glaswerke Ilmenau.
- (²⁴) Απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, Ζουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής.
- (²⁵) Απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-92/09 και C-93/09, Volker und Markus Schecke και Eifert.
- (²⁶) http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_el.htm
- (²⁷) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Έξυπνη νομοθεσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2010) 543].
- (²⁸) Οδηγία 2010/45/ΕΕ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας όσον αφορά τους κανόνες τιμολόγησης (ΕΕ L 189 της 22.7.2010).
- (²⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα [COM(2009) 10 τελικό].
- (³⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Απλούστευση της εφαρμογής των προγραμμάτων-πλαισίων έρευνας [COM(2010) 187].
- (³¹) Ειδική έκθεση αριθ. 3/2010: Εκτιμήσεις του αντικτύπου στο πλαίσιο της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ: υποστηρίζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων; (<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/5372733.PDF>).
- (³²) http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/planned_ia_en.htm
- (³³) Ετήσια έκθεση για τον έλεγχο της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ [COM(2010) 538].
- (³⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εφαρμογή του άρθρου 260 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ [SEC(2010) 1371 τελικό].
- (³⁵) Έγγραφο προβληματισμού σχετικά με τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) [SEC(2010) 859].
- (³⁶) Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής για το μέλλον του ΦΠΑ [COM(2010) 695].

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

1 Η Ισπανία αναλαμβάνει την εκ περιτροπής Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12 Σεισμός στην Αϊτή. Μέσα σε λίγες ώρες από τη στιγμή της καταστροφής η ΕΕ παρέχει βοήθεια για δραστηριότητες άμεσης ανακούφισης και στέλνει εμπειρογνώμονες στην περιοχή. Συνολικά, η ΕΕ χορήγησε περισσότερα από 300 εκατομμύρια ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια και, στη Διεθνή Διάσκεψη Χορηγών των Ηνωμένων Εθνών, ανέλαβε την υποχρέωση να διαθέσει περισσότερα από 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ για την αναδόμηση και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της Αϊτής.

20 Ο κ. Νικηφόρος Διαμαντούρος επανεκλέγεται Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής.

28 Η ΕΕ ανακοινώνει νέους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2020.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

3 Η Επιτροπή εγκρίνει το σχέδιο της Ελλάδας για τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματός της.

9 Η Επιτροπή των Περιφερειών αναλαμβάνει νέα θητεία.
Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Barroso II» με 488 ψήφους υπέρ, 137 κατά και 72 αποχές.

16 Η ΕΕ ζητά από την Ελλάδα να αποκαταστήσει το υπερβολικό έλλειμμα της έως το 2012 και της συνιστά να ευθυγραμμίσει τις οικονομικές πολιτικές της με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

8 Η ΕΕ συμφωνεί να χορηγήσει περίπου 45 000 μικροδάνεια ύψους έως 25 000 ευρώ το καθένα στους άνεργους και μικρούς επιχειρηματίες.
Ο νέος μηχανισμός της ΕΕ για μικροχρηματοδοτήσεις έχει αρχικό προϋπολογισμό ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ, ο οποίος θα πρέπει να καλύψει μια τετραετία (2010–2013).

15 Συμφωνείται ως στόχος από το Συμβούλιο να αναχαιτιστεί η απώλεια της βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση του οικοσυστήματος έως το 2020.

25 Οι επικεφαλής της ζώνης του ευρώ συμφωνούν στη δημιουργία ενός κοινού δικτύου χρηματοοικονομικής ασφάλειας με το ΔΝΤ. Με βάση την εν λόγω συμφωνία, η Ελλάδα θα λάβει συντονισμένα διμερή δάνεια από άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ καθώς και κεφάλαια από το ΔΝΤ σε περίπτωση μεγάλης δυσκολίας. Η απόφαση αυτή αποσκοπεί στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο ευρώ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

14 Ένα σύννεφο τέφρας πάνω από την Ευρώπη, το οποίο δημιουργήθηκε από την έκρηξη ηφαιστείου στην Ισλανδία, έχει ως συνέπεια το κλείσιμο μεγάλου μέρους του ευρωπαϊκού εναέριου χώρου έως τις 21 Απριλίου.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, 100 000 πτήσεις ματαιώθηκαν, στερώντας από περίπου 10 εκατομμύρια επιβάτες τη δυνατότητα να ταξιδέψουν. Η Επιτροπή υπενθυμίζει στους ταξιδιώτες ότι τα δικαιώματα των επιβατών στην ΕΕ εξακολουθούν να ισχύουν και δημιουργεί μια ομάδα για να βοηθήσει στον συντονισμό των εθνικών κυβερνήσεων. Η κρίση επιταχύνει την πρόοδο προς την κατεύθυνση ενός «ενιαίου ευρωπαϊκού ουρανού».

ΜΑΪΟΣ

1 Έναρξη της παγκόσμιας έκθεσης 2010 στη Σαγκάη. Ο πρόεδρος Barroso συμμετέχει στα εγκαίνια του περιπτέρου της ΕΕ και ηγείται μιας αντιπροσωπείας επιτρόπων οι οποίοι συναντώνται με κινέζους ομολόγους τους. Από τις 14 έως τις 19 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε η εβδομάδα επιστήμης και τεχνολογίας ΕΕ–Κίνας.

2 Οι χώρες της ζώνης του ευρώ και το ΔΝΤ χορηγούν στην Ελλάδα 110 δισεκατομμύρια ευρώ υπό τη μορφή δανείων έκτακτης ανάγκης για διάστημα τριών ετών, με σκοπό να τη βοηθήσουν να αποφύγει τη χρεοκοπία.
Στις αρχές του 2010 τα αυξανόμενα επίπεδα των δημοσίων ελλειμμάτων και του χρέους προκαλούν κρίση εμπιστοσύνης στα ευρωπαϊκά κρατικά ομόλογα και στο ευρώ. Η αναταραχή της αγοράς επικεντρώνεται στην Ελλάδα, της οποίας το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2009, ύψους 13,6 %, ήταν κατά πολύ υψηλότερο από εκείνο που είχε προβλέψει.

9 Οι υπουργοί Οικονομικών της ΕΕ συμφωνούν να δημιουργηθεί ένα ταμείο κρίσης με προϋπολογισμό 750 δισεκατομμύρια ευρώ προκειμένου να υποστηριχθούν οι χρηματοοικονομικές αγορές.
Ο μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης, ο οποίος συνίσταται κυρίως σε εγγυήσεις δανείων από χώρες της ζώνης του ευρώ, περιλαμβάνει συμβολή ύψους 250 δισεκατομμυρίων ευρώ από το ΔΝΤ.

12 Η Επιτροπή προτείνει ένα πακέτο για την ενίσχυση του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης και την επέκταση της επιτήρησης. Η πρόταση προβλέπει την ευθυγράμμιση της κατάρτισης των εθνικών προϋπολογισμών και της χάραξης πολιτικών μέσω ενός «ευρωπαϊκού εξαμήνου», το οποίο θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να συντονίζονται κατά την προετοιμασία των εθνικών προϋπολογισμών και των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων τους.

18 Η ελληνική κυβέρνηση λαμβάνει 14,5 δισεκατομμύρια ευρώ από την ΕΕ, που είναι η πρώτη δόση των διμερών δανείων από δέκα χώρες της ζώνης του ευρώ.

19 Η Επιτροπή θεσπίζει μια ψηφιακή ατζέντα για την Ευρώπη —που είναι η πρώτη από επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Σοβαρές πλημμύρες στην Πολωνία.

ΙΟΥΝΙΟΣ

17 Η Ισλανδία γίνεται επίσημη υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δίνει στην Εσθονία το πράσινο φως να προσχωρήσει στη ζώνη του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2011.

Η ΕΕ θεσπίζει τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», το νέο δεκαετές σχέδιο για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην ΕΕ.

30 Η Επιτροπή θεσπίζει μια σειρά εργαλείων για την ενίσχυση της εποπτείας των δημοσιονομικών πολιτικών, των μακροοικονομικών πολιτικών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» περιλαμβάνει κυρώσεις για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση των απειλών προς τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1 Το Βέλγιο αναλαμβάνει την εκ περιτροπής Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τίθενται σε ισχύ νέα ανώτατα όρια όσον αφορά τα τέλη των υπηρεσιών περιαγωγής στην κινητή τηλεφωνία.

Τίθεται σε ισχύ νέο λογότυπο για όλα τα βιολογικά προϊόντα της ΕΕ.

7 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει νέες απαιτήσεις κεφαλαίων για τις τράπεζες. Στόχος είναι η καταπολέμηση των επισφαλών πρακτικών όσον αφορά τις αμοιβές στις τράπεζες, οι οποίες έχουν οδηγήσει, σε πολλές περιπτώσεις, στην ανάληψη υπερβολικών κινδύνων και έχουν συμβάλει στη χρηματοοικονομική κρίση. Οι τράπεζες πρέπει, επίσης, να διατηρούν περισσότερα κεφάλαια για την κάλυψη των κινδύνων τους.

12 Η Επιτροπή προτείνει αλλαγές στους υπάρχοντες ευρωπαϊκούς κανόνες με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας των κατόχων τραπεζικών λογαριασμών και των μικροεπενδυτών. Οι κάτοχοι τραπεζικών λογαριασμών, σε περίπτωση πτώχευσης της τράπεζας, θα λαμβάνουν τα χρήματά τους ταχύτερα (εντός επτά ημερών), θα έχουν καλύτερη κάλυψη (έως 100 000 ευρώ), καθώς και καλύτερη πληροφόρηση ειδικά με το πώς και το πότε προστατεύονται. Για τους επενδυτές, η Επιτροπή προτείνει ταχύτερη αποζημίωση με ανώτατο όριο τα 50 000 ευρώ.

26 Δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

11 Το Πακιστάν πλήττεται από σοβαρές πλημμύρες. Η ΕΕ χορηγεί 150 εκατομμύρια ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια, ενώ τα επιμέρους κράτη μέλη χορηγούν επιπλέον 170 εκατομμύρια ευρώ. Επίσης, αναστέλλονται οι εισαγωγικοί δασμοί για πολλά προϊόντα που εξαγονται από το Πακιστάν.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

11 Δρομολογείται η εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην αύξηση της κινητικότητας των σπουδαστών και των εκπαιδευομένων καθώς και στην ενίσχυση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην Ευρώπη.

21 Θεσπίζεται στρατηγική για την ισότητα των φύλων.

29 Η Επιτροπή εγκρίνει τις νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση και την επέκταση των εργαλείων για τον συντονισμό της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Οι προτάσεις προβλέπουν επίσης μακροοικονομικές πολιτικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Προβλέπονται νέοι μηχανισμοί επιβολής της νομοθεσίας για τα κράτη μέλη που δεν συμμορφώνονται με αυτή.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

6 Δρομολογείται η εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση καινοτομίας» στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία έχει ως στόχο την ταχύτερη ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

8 Κηρύσσονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης τρεις περιφέρειες της Ουγγαρίας μετά τη διαρροή τοξικής λάσπης από εργοστάσιο αλουμινίου της περιοχής.

20 Εκλέγεται νέο προεδρείο για τη θητεία 2010–2013 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

21 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τιμά τον Guillermo Fañiñas με το Βραβείο Ζαχάρωφ 2010.

27 Η Επιτροπή δρομολογεί την «Πράξη για την ενιαία αγορά» και την «Έκθεση για την ιθαγένεια», με σκοπό να ενισχυθούν τα οφέλη από την εσωτερική αγορά και να αρθούν τα εμπόδια που δεν επιτρέπουν στους πολίτες και τις επιχειρήσεις να ασκήσουν τα δικαιώματά τους.

29 Η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις για νέα βιομηχανική πολιτική.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

9 Η Επιτροπή προτείνει μια δυναμική ατζέντα εμπορικής πολιτικής για την προσεχή πενταετία, με σκοπό την αναζωογόνηση της οικονομίας.

12 Η Ομάδα G20 εγκρίνει τη μεταρρύθμιση «Βασιλεία III». Το ολοκληρωμένο αυτό σύνολο μέτρων, το οποίο αποτελεί πρωτοβουλία της ΕΕ για την ενίσχυση της νομοθετικής ρύθμισης, της εποπτείας και της διαχείρισης κινδύνων του τραπεζικού τομέα, έχει ως στόχο τη νομοθετική ρύθμιση τόσο σε επίπεδο επιμέρους τραπεζών όσο και σε επίπεδο τραπεζικού τομέα στο σύνολό του.

Δρομολογείται μια νέα στρατηγική για τη διασφάλιση βιώσιμης παροχής ενέργειας στην ΕΕ. Η Επιτροπή σχεδιάζει να προτείνει νομοθεσία και άλλα μέτρα για την περικοπή της κατανάλωσης, τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς έως το 2015, τη δημιουργία ενός «μπλοκ» για τη διαπραγμάτευση με τους προμηθευτές, καθώς και την ενίσχυση της θέσης των καταναλωτών.

17 Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο συμφωνούν σχετικά με ένα πλαίσιο για την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικών Κινδύνων και τριών νέων εποπτικών αρχών. Το νέο σύστημα θα αρχίσει να λειτουργεί από την 1η Ιανουαρίου 2011.

23 Δρομολογείται η ατζέντα για τις νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας — μια εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την τόνωση της απασχόλησης και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων.

28 Η ΕΕ, η ΕΚΤ και το ΔΝΤ χορηγούν στην Ιρλανδία χρηματοοικονομική βοήθεια ύψους 85 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η στήριξη αποτελεί απάντηση στην αίτηση της Ιρλανδίας της 22ας Νοεμβρίου. Αποσκοπεί στη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ στο σύνολό της.

29 29 Νοεμβρίου έως 10 Δεκεμβρίου: Διάσκεψη του Κανκούν για την κλιματική αλλαγή. Οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με τα βασικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων της δασοκομίας, της μεταφοράς τεχνολογίας και ενός κλιματικού ταμείου για τη στήριξη των προσπαθειών προσαρμογής και μετριασμού των κινδύνων στον αναπτυσσόμενο κόσμο.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

14 Η Επιτροπή προτείνει ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ. Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που ισχύουν σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες μπορούν να λαμβάνονται με την υποβολή ενιαίας αίτησης.

15 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει τους κανόνες που ρυθμίζουν τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών θα εποπτεύει άμεσα τους οργανισμούς. Θα μπορεί να πραγματοποιεί επιτόπιες έρευνες, να επιβάλλει πρόστιμα και να διασφαλίζει ότι οι οργανισμοί αξιολογούν την ακρίβεια των προηγούμενων βαθμολογιών τους. Θα τεθεί σε ισχύ κατόπιν έγκρισης από το Συμβούλιο.

Εγκρίνεται η «Πρωτοβουλία των ευρωπαίων πολιτών».

Για πρώτη φορά οι πολίτες μπορούν να προτείνουν απευθείας νέα νομοθεσία της ΕΕ. Αν 1 εκατομμύριο πολίτες από τουλάχιστον το ένα τέταρτο ενός κράτους μέλους ενώσουν τις δυνάμεις τους, μπορούν να ζητήσουν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταρτίσει νομοθετικές προτάσεις σε τομείς στους οποίους έχει την αρμοδιότητα να το πράξει.

16 Δρομολόγηση της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού — εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για τη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

17 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί στην τροποποίηση της Συνθήκης ώστε να θεσπιστεί ένας μόνιμος μηχανισμός διασφάλισης της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

**Αναφέρονται ορισμένα μόνον από τα σημαντικότερα γεγονότα του 2010.
Η ανασκόπηση δεν έχει σκοπό να είναι εξαντλητική — πρόσθετες λεπτομέρειες
περιέχονται στην ίδια την έκθεση.**

Επικοινωνήστε με την Ευρωπαϊκή Ένωση

■ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες διατίθενται από τον δικτυακό τόπο Europa: <http://europa.eu>

■ ΜΕ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον δικτυακό τόπο: <http://europedirect.europa.eu>

■ ΜΕΣΩ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ Ή ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Η **Europe Direct** είναι μια υπηρεσία που απαντά στα ερωτήματά σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία τηλεφωνικά, με ατελή κλήση, στον αριθμό **00 800 6 7 8 9 10 11** (ορισμένοι φορείς κινητής τηλεφωνίας δεν παρέχουν πρόσβαση σε αριθμούς 00800 ή χρεώνουν τις κλήσεις αυτές), ή πληρώνοντας την κλήση, εφόσον βρίσκεστε εκτός ΕΕ, στον αριθμό **+32 229-99696**, ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω του δικτυακού τόπου: <http://europedirect.europa.eu>

■ ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι εκδόσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προσιτές απλώς με ένα κτύπημα πλήκτρου στον ιστοχώρο του EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
106 74 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2107251000
Internet: ec.europa.eu/ellada/
E-mail: comm-rep-athens@ec.europa.eu

Αντιπροσωπεία στην Κύπρο

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22817770
Internet: ec.europa.eu/cyprus
E-mail: comm-rep-cy@ec.europa.eu

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Γραφείο στην Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8
105 57 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2103278900
Internet: www.europarl.gr/
E-mail: epathinai@europarl.europa.eu

Γραφείο Πληροφοριών Κύπρου

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22870500
Internet: www.europarl.cy
E-mail: epnicosia@europarl.europa.eu

Επίσης, άλλες πηγές πληροφόρησης για την ΕΕ στην Κύπρο είναι οι εξής:

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου

Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ: +357 22661550
Internet: www.eicy.eu/
E-mail: eicnews@eicy.eu, europedirect@eicy.eu

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λευκωσία

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου
Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Internet: eicy.eu/europedirect
E-mail: europedirect@eicy.eu

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λεμεσό

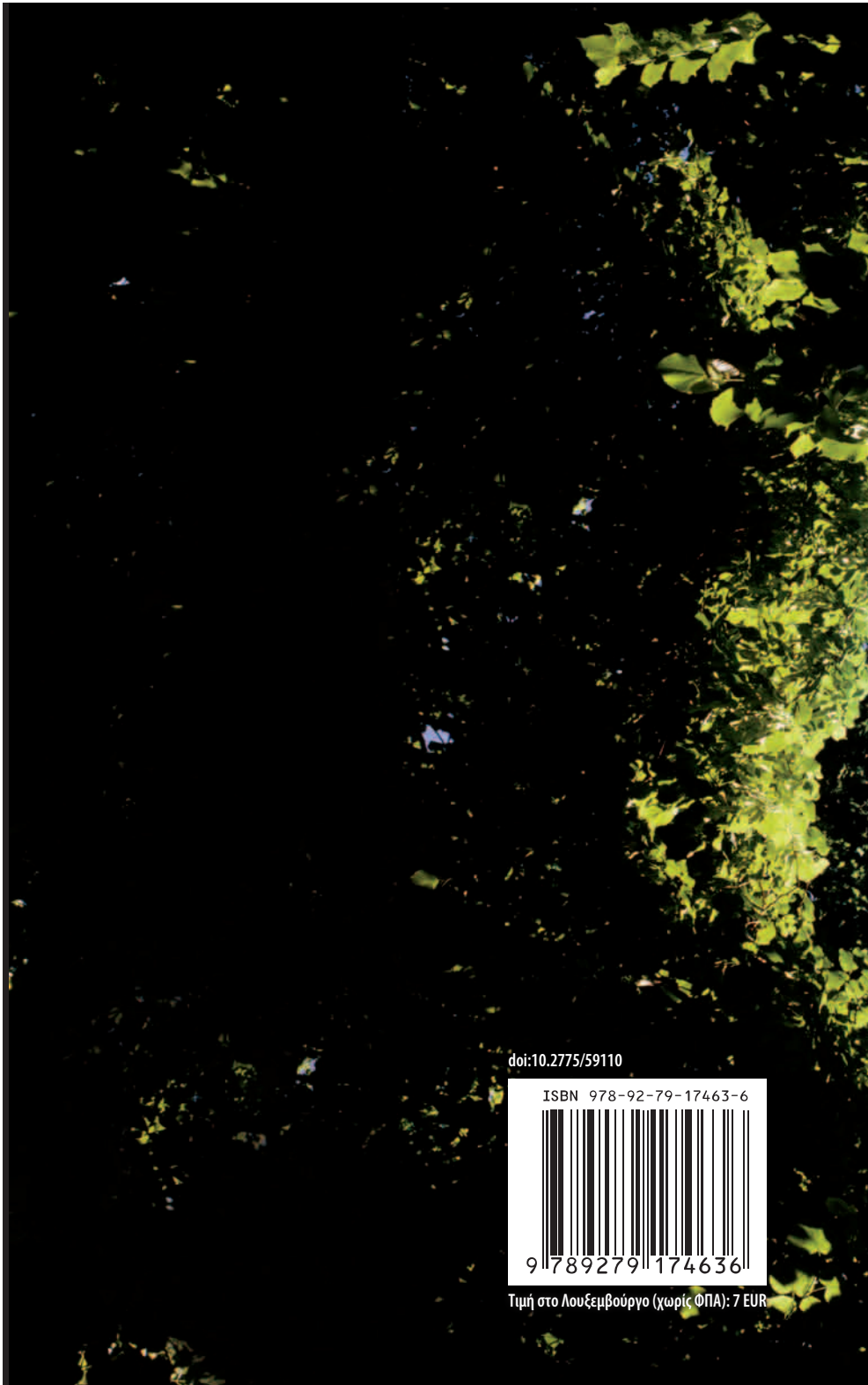
Δήμος Αμμοχώστου
Λεωφόρος Μακαρίου Γ΄ 138
3507 Λεμεσός
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Internet: eicy.eu/europedirect
E-mail: europedirect@eicy.eu

Αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Γραφεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπάρχουν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει Αντιπροσωπείες και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

 Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Υποψήφιος για προσχώρηση χώρες

doi:10.2775/59110

ISBN 978-92-79-17463-6

9 789279 174636

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 7 EUR

Υπηρεσία Εκδόσεων